Ene groote schare Dat en is nyet sonder saeke dat die helyghe kerke de den ghyest des bruedegoms ende ons gods · heft die processie myt der passien cristy vermenghet Want dye processie heft bliscap inde die passie wrame · Hier vmme sal een ydlick mensche merken ende verstaen dat dat leste der blytschappen der werlt myt droefheyden ende menichte is · Want daer binnen die ghene die nyt begheyn to done ende na to leven · dye en heft nyet allene myt tzueren mer myt den wapenen ons saluen bewyset als een gheplaete schat alle vleysch is hoy ende all syne ghlorie recht als eine blome des hoys · Hyer vmme wolde hye yerst myt eynre erlicher processien ghheert wesen · die wal byste dat hye darnach daer na den schentlichen dopt solde lyden Ende wie solde hyer vmme in dat ons scheer der ghlorien desen werlt haue moeghen helpen · die den ghenen die alle eyndghe ghemaect het heft ende sonder sunde is · na der ghyster verheffyngh also seer vermeert · Dyet want hye in dye selue stat · van den saluen volcke · ende by na tot eynre tyst · myt enen lane ghheert wart · ende ort daer na myt den vnschuldyghen verscheidt wart Hallelya in der processien ghhenoemet daer men ghaen sall · Ic leer och mede in der passien · der nut weerde dat men daer toyer mach Want teghen woerdich dryck ende lyden is die weeld des leuens · die weeld der ghlorien · dye weeld ons ser stat · die weeld des rychs daer wy toe hoeren Nu dit die moeder ghener an den cruce bewyste de dat hye riep Here ghhedenke mynre alstu toemest in dyn rychte · In desen weeghe en striverde nyet allene die ghhenen schaer telgelen van den boemen · ende ontoeghelicke snoede cleederte · mer die helyghe diere daer ezechiel die prophete aff siecht · laten ons vloeghe le neder hanghen · ende doen ons croonen aff voor den thyoen des lams · en voor die vierentwyntich oylden · ende schryuen den ghhenen alle eer ende

ghenre toe daer siet all
aff helben ontfanghen
in deser processien al
ment ytelyck myer
ren wil · so was den
beholder drierhande
dyenst beluyst die yrs
te was van der ezelyn
nen daer hye op sat ·
die ander was van de
kleederen die em onder
ghecleecht worden · ende
dye ende was van den
tacken der boeme daer
hya auer reet · Dye ghe
we die em myt den cle
deren ende myt den tel
ghen der boeme dyen
den · die ghauen dat
oyr myet en was · ende
dat sie wal ontbeere
mochten · Dese dye
ezelynne staff om sche
to gheuen · wyllichlick
to draeghen · Als ick
desa processie wal toe
reclste an meerke · so
wasser sonnych die vor
ghyngen ende den wech
bereyden · dat syn dye
leerres ende onse oe
uersten dye ons rechte
ren ende stueren vt
den weeghe des vreedes
Sonnyghe andren die
volghesen · dat syn die
ghene die ghen beuel
uen op em schuen en
helben · mer sie tymen
em der vorghenghen
voytstaffen to volghen
Sonnyghe ander als
syne discipulen dye ghyn
ghen beteenen em · dat
syn die ghene die dat
beste deel verkaren helbe
die in cloesteren ende
in afgheleghenen steeden
altoys arbeyden · den al
re liefsten wallehaeften
den wylle ghades to ver
nemen · ende daer
na to leuen Ock was
daer een ezelynne daer
hye vp reet · dat syn
die ghene die mede doe
ghen myt synen lyden
helben · ende dueghelyc
myt em ghecruyset
wenden Van alle dsen
en wasser myet velle
die sym angesichte m
broeken mochten mod
ten schouwen Want
die vor ghynghen die
hadden ghenoech toe
done myt den weeghe
toe bereyden ende sorghe
toe draeghen vor die
sunden ende vor die
berarynghe der ghen
re die sie toe beserghen
hadden Dye em val
ghaden en machten
sym angesichte myt
allen myet syen eer
sie tot den ende des
weeghes quamen Dye
ezelynne daer hye op
sat en mochte ock
air oghen myet vp
boeren · mer sie behoef

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

de sie altoes ueder tot
der erden to slaen vñ
ogen laste vnsschicke
sonder vallen to drieffe-
ner die beseken en cfyn
cfyen die mochten oñ-
tsaen den luttelkeer
schouwen · mer myet
stadelick off to voller
mer nochtant mer
dan empty van den an
deren Van den cleeden
die men em m der
weegthe streyckt ende
onder em legkt vō toe
weten · dat daer sonny
cfyge cleder syn · dye an
ders cfyemen dyenst en
doen dan te derken · eñ
die hseren den beschyn
nenden menschen toe ·
die den opden rocke
ons leuens vt tret
ten · ende beschynnen
wat cfyuedes to done
daer · dye die lelicheyt
onrre sunden mede der
ken · mer vnme dye
hoyltheyt der mynnen
die in em w · so cfyge
uen die cleder luttell
vermten · mer vnme ·
al syn beschynnende nie
schen · die prest penysten
die doen myet myt alle
naecht · nochtant syn
sie quellicke cfyerleders ·
als van den mānen
van nymme cfyeschie
uen steet · als dat sie
van den meesten van

tot den nynsten myt
sacken cfyerleckt waren
ende int die assche sate
Et syn ock ander cleder
die myet alleyn en der
ken · mer ock wat
vermten cfyeuen ·
mer sie verstieren die
menschen luttel · ende
dat sin wercken der
vontrsaender menschen
daer wat vermte der
mynnen m vō · van
welchen die wise man
secht · Hye en sal vor
syn huys cfyene vresse
helden van der coilde
des snees · Want alle
syn huysgenoten syn
myt dubbelden cleder
cfyerleckt · dat vō · dye
derken · ende daer toe
warme cfyeuen · Vort
syn daer cleder die der
ken ende warme cfye
uen · ende daer toe
verstieren · ende dat sin
der volcommene mēschen
wercken ende vtwer
ranen wercken der vol
kommeme daechden
ende der cfyotlicher cfyare
daer mer die secligthe
vruchte der eewicheyt
mede verkrysicht Dese
cleder vergeyren die sye
le m wonderlicker wysse ·
ende doen sie m weelde
bloeyen · daer m der
mynnen boeck aldus af
cfyeschreuen steet Hye

to dese dye daer die weesty
ne vp clymmet · toulocyende
van weelden ende loene en
den tegenwyden Alduscamtly
ß waren der apostolen cle
dere die sie op die ezelyn
ne leyden daer dye here
op sat Wante Ihesus en
wyl op anders ghene cle
dere setten · dan die van
den wtuertaren volcomme
nen werchen der apostole
to saemen ghenegen synt ·
ende wse coestelick ende
wtghecleesen dat sie synt ·
Want sie allene van der
gotlicker ghenaden come ·
ß en sal men sie myet
allene vp die ezelynne ·
mer ock onder die ezelyn
ne ende die were cristen
spreyden to saemen myt
den telgeren der wetthe
leestinc boemc ons ey
ghens wyllen ons selue
dye myet myt allen an
to nemen · mer onder
dye were cristy · Ja ock
onder die voete der eze ·
lynnen · also to spreyden ·
dat een yeclick sin wert
hen wse ghroet sye schy
nen · Als een prophete
secht · reckene to weser
alse een omeyne cleet
ende vertreeden sye daer
vmme onder synre eyghe
ne were · Als m der va
der collacien ghescreuen
steet · Wse dat menschelic
he ghemoet tot der myen
dighher puerheyt der got
schouwynghe naerre is
ghecomen · wse dattet
im seluen in den spieghel
der puerheyt onuollento
menre an syen sal · Ende
wse dat pnant in den
ghemoede teyme wert
Wse dat hye een oneyn
re vynt · dat em een
saetze is altoes spennoe
dyghher mede to wenden
Ende wse dat hye hoger
clymmet · wse dat hie
claerlicher vernemet
dat hye velle ghebreckt
Dese vollentomene mä
ne sullen den here toe
ghemoete comen myt
palm boemen · myt oly
uen boemen · ende myt
blomen · daer dye teyken
der volcomenheyt by toe
verstane synt · In der
nysten beteyckent die palm
boem ene vollentomene
victorie synre selues · ende
alre wertlicher dynghe
Want sie helben all dye
werlt verwonnen ende
ghecachet alse myst Ock
helben sie em seluen
myt der hulpen ghodes
also verwonnen · dat
hye noch vuer · noch swaert ·
noch druck · noch bant
reheyt · noch ghecnrehan
de tribulatien van der
mynnren die in cristo
ihesu to scheyden er
mach Daer vme also sul

hen ſiele myt der bruyt
der mynender ſielen wall
ſeffen mach Ich ſal op
den palmboem clymmen
ende ſine vruchten pluc
ken · ende wat ſſet op
den palmboem to clym
men · dan myt alre be
ſtherten vme die mynne
triſty beſtheeren to lyden
Ten anderen male ſo le
teyhent die olyuen boem
waenichtych ende ouer
meſtheden vreed des mē
menſchen van hymmen ·
welck vreed dan is alſt
ſthemoet in der mynnen
ſtades alſo ſteuestychet
wort · dattet van ſthenen
wtwendychen dynchen
verſtoert en wort · ende
dat ach ſyme beſthert e
van hymmen van den
enen tot den andrē myet
en dwelt · mer dat al die
cruchten verſtaedert ſtaen
dat ewelicke ſeuerſte ſtuet
to ſchouwen · Van wel
ken vreede dye paeus
leo ſecht Dat is ē ouer
achtich vreed van den
wylle ſtades myet ſthelchey
den to weſen · ende allene
in den dingen ſtenuech
te to helpen dye den he
to behoeren Ende deſe vre
de wort bewiſt in der
telgheren der olyuenboeme
die tot enen teyken des
vreeden ſthedraecht
werden Ende hyer vmme
waſt · doe dye duue weder
tot noe quam dye hye wt
der archen myet vlyechen
dat ſie een telghe van
enen olyuen boem myt
ſtruenen blaederen in
yren monde brachte
tot ene ſtheruyghe dat der
werlt vreed van de wat
ſthecſtuen was Dy der
duuen als orrſtenes ſecht
is dye ſtodſchouwende ſyc
le betexhent · dye des heyl
ghen ſthiestes ontfenchte
lick is · ende beſtheert
myt ſmelre vleuchen tot
der noeſten der hemelſcher
ſchouwynghe to comen
ende ſecht myt den tyro
phete Wye ſal my vloe
ghele ſthenen als dye
duue · ende ich ſal blye
ghen ende weſten Van
welcker duuen · die bru
deſtom in der mynnen
bēech ſecht · Stant vp
myne vryendynne · ſtant
vp myn duue · ſtant op
myn ſchone want die wy
ter is ſthyeden Daer
orrſtenes op ſecht · Dat
dye mynende ſiele · myt
den woende ſtades myet
vereenyghet en wort · et
en ſy dat die winter der
verſtoerynghe · ende dye
ſtorm der ſunden vrſt
van on ſtheſcheyden is
Ende hyer vmme en
brachte die duue den tel
ghe des olyuenboems

myet: eer dat water van
der eruden gheschiet wat
Daer vt to merken is
dat dese vrede in den wert
lichen leuen · dat altoos
onledich ende bequamert
is myet verkreghter
en mach werden mynt
marthen Maer alleene
in den schouwenden le
uen myt mazen · daer
dat noytroostlyghe een in
voorghenamen wort
In den ersten male betey
kenen dye blomen eer
vonsmaechelyck bestyn
der toecommende eyghet
seelicheyt · Dye ghelesten
is in den schouwen gha
des · Want dat is dat
eerstelyghe leuen · seyt on
se here seluen · dat
sye sy vader allene bekan
nen enen waerachtighen
god to wesen welcke
kennysse hier in den gho
schouwenden leuen begon
nen wart auermids
enen voortgaenden vor
smaeck der ghodlicher sue
ticheyt · daer dat bestyn
al hyer af by den blome
beteyckent is · Want die
blomen een bestyn sin
der toecomender vrucht
Al des ghelyck is dese
vorsmaeck an dye an
schouwynghe ghades een
bestyn der eyghet
seelicheyt Van welcken
blomen in der mynnen
broech gheschreuen steet:
dat sie em openbaeren
in onsen lande Dat lant
der sielen is ons inwony
ghe in den vleesche · En
hyer vmme hept dye
siele in der eruden to wesen
also langhe als sie in
den lychame blyuet ·
daer sie die volle vrucht
der eyghener seelicheyt
gheens synes af pluc
ken en mach · al ist
dat sye somtyt der bloem
hem daer af yets wat
gheware mach werden
Dese blomen openbaer
den sunte augustijn ·
na dat hye in den hohe
sinne bischeyen beheyt
doe hye seyt O here
du gheuest my somtyt
een gheuoelen van
binnen dat my seer
ontzenwoenteluck is · ende
du inleydest myy tot eyn
re sueticheyt dye ick
myet en kenne · Ende
weert dat sye my vollen
brocht worde · so en weet
ick myet wat et wesen
moechte · nochtant weet
ick wal dattet van de
sen leuen myet en is
Dese vollentomen ma
ne synnen sick in on
re professien Osanna ·
dat is · beholdt ons
in der eyghenheyt Als
die kinder der roeden de
den · daer dese vollento

mēne mānē dye onse
uerbeed kynder syn · by
beteyhent werden In
welcken lauesangthe sye
stade bauen alle den an
dren · daer · in dr voyr
theschreuenne protestien
af thesesecht lauen sul
len in vijf punten Dat
yrste is gsanna · want
duermyds dattet em
ge throne pyne is lan
thger in den vleysthe to
blyuen · ende reckenen
em · recht als in dr
lijthsanne thenaemten
to lijthten · so bethgeere
sye onkbonden to wesen
ende ropen daerthegen
myt throten versuch
tynghen Osanna · dat
is · wy bidden behoudet
ons ende verloesset ons
van desen herter · recht
als die prophete suicht
ende bat ende seyde
Ay my want myn
ellendighe wanderinge
is verlenget Alsus the
lijcht bethgeerde ock sun
te paulus die hye seyde
Ick miserighe menschē
wye sal my verloesen
van den lijchsam deser
doyt Dat ander punte
is Ghebenedijt is hye ·
dye in den naeme des
heren coympt · Want
duermyds dat sye die
tegghenwerdicheyt thades
in em seluen voelen ·
daer vmme wyen sye
myt dangherlicken laue
sine vroelicke toecomst
to danckze ende to hyene
ende settyen Ghebenedijt
is hye &c Dat derde punt
te is als sunte Marcus
secht Ghebenedijt sy dat
rijcke ons vadere dauids
Auermyds dat dese · dat
rijcke thades in seluen
thgewaer syn thgeworden ·
ende wal myt den pro
phete moetsen sectghen
Dye hyere regheert my ·
ende my en sal myet the
breecken · Daer · af lauen
sie thade ende settyen ·
Ghebenedijt sy dattyds
ons vadere rijcke · Dat
vyerde punte is · alse ·
sunte lucas secht · Vree
de in den hemel Auer
myds dat · die den inwen
dyghen vreed als vant
setzeuen is van bynnen
thgebruken · Daer vmme ·
want sye recht tot thsa
lychemisse der gutselen le
uen thgemanfoymvert
syn · so singen sye den sel
uen sanct · Daer sye en
thselen in jubilieuken dee
cristus thgebaren was ·
ende den menschen van
thueden wyllen den vreed
kundighen in dr enden
Ende hyer vmme · vme
dat cristus op dese tijt
tot dr vreed synre passie
thgynde · so baetscapter

sye den vreede in den he
mel · daer sye auermyds
der engelen val geschoert
ende te brengen was ·
welck vreede myt der
sterruen cruyst weder
ghemaeckt is · auermyds
dat sye menschen der
ghelycken engelen
vreede vervullen ende
weder maecken · Ende
wye of weselijck wa
ren dye menschen dye
den vreede in den hemel
hundighen · anders dan
die kynder der hebreusche
dat syn der leuendigher
ende der auerlyders ·
welcke kynder allene
vollencomen syn · ende
daer vmme behoert
em te roepen vreede in
den hemel · Want sye
allene den mitvon
ghen vreede des ghemo
des ghesingaeckt selben
Ende isset dat een also
groet vreede in der eer
den verkent wort auer
myds der ghenaden ·
Wye groet waenstu
sal dye vreede dan we
sen in den hemel auer
myds der ghloryen Dat
vijfte punct van desen
lauesange is · alse lucas
secht Glorie in den alre
oeuersten Want auer
myds dat dese vollencō
mene waerachtyghe
hebreusche kynder myt
onghedachten anthesich
te · als sunte paulus secht ·
Dye ghlorie des heren schou
wen · ende dye vorghaen
de scrieuchcyt der ghod
licher ghloryen smaeken
daer vmme moeghen
sye wal secghen Glorie
in den alre oeuersten
in welcken lesten woer
de sye dat bedyut van
der engelen lauesanck
bedyuthen · also dat
dese engelsche menische
oiren lauesanck eynden ·
daer dye engelen den
eynden bekommen · vme
te beduyden dat onse ende
tot der engelscher ghe
sellschap te behoert Dese
lauesanck na der auer
dracht van alle den
eluenteleten is aldus
Osanna Ghebenedyt is
hie dye in den naeme
des heren compt Ende
ghebenedyt is dat ryche
onses vaders dauids ·
vreede in den hemel · ende
ghlorie in den alre oeuer
sten Hyer vmme dese la
uesanck der hebreuscher
kynder is wal myt recht
te een loff ende ene iu
bylacie vollhertlicher
blytschap der vollencom
me menschen den et ver
hencket wort der enghe
len sanck hyer in me
de te syngchen Ende hyer
ye so cointet dat dese la

Sanct in der myssen ghe
sontghen wort in der pre
facien ende eer men tot
der verborghenre hemelicheyt der myssen ghaet
Als die priester dye daer
in die stede der vollen
tomene menschē steet-
in synre meester vunyt
heyt- ende in den aptoe
ren synis ghemoedes tot
ghade waerts verheuen is-
so schynt hye recht: als
hauen den menschen
myt den enghelen ver-
enyghet to zyen ende
synghet ende seght aldus
Ende hyer: vmme myt
den enghelen- ende myt
den oerersten enghel-
ende myt al den hemel
schen heerscap- so syn
ghen wy den lauesanch
Dmme ghoryen- ende segt
ghen sonder: zynde Helych-
helych- helych- Van wel
ken sanct der enghelen
ysayas dye prophete- en
Johannes in apocalypsi-
beyde ghescreuen hebben
Ende daer na volghet
Osanna Behoudet ons
in der eewicheyt Ghe-
nedijt is hye- dye in den
naeme des heren compt
Waer aff men merken
mach dat dese lauesanch
den hebreuschen kynderē
ock med to behoert- den
vollencomenen menschen-
dye alreed in desen leuen
tot den leuen der enghe
len eens dels ghetrans-
formeert syn- onder
welcken ghetall ons
mast verdyenen to
setten Ihesus cristus
Dye ghebenedijt moet
wesen in der ewycheyt
Amen

Vp den andren Son dach ferngaen Jaers

Et sullen teyken
wesen in der
sonnen- in der
manen- ende in den ster
nen ꝛc All syn dese woer
de na der letteren van der
torenist ons Heren
tot den oerdel ghescheye
uen willen wy wat
andere daer vt myr
ken- wy moeghen sye
ock wal van der torenist
crisi nemen also als
hye menschē myt ons
ghenomen is ꝓfeta
seght Teykene syn onghe
woentelicke dynghen-
dye teghen der naturen
loep gheeghen to ghe
ghyene vmme wat
sonderlinghes daer med
to beduyden- want in
den annemen- also als
dat ewyghe woert gha
de menschelicke natuer
an nam- vel dynghen
ghescheden- dye teghen
den loep der naturen
syn- daer vmme helben
der velle teyken ghewest

dat men dat mach ſecg
ghen · Dyt ſullen tzyken
ghetzeghen · Dye perſonen
dye daer m̄ to werke na
men · helden cryſtus ende
maria · ende dye apoſtole
ghewest · dye by der ſon
nen · by der manen · ende
by den ſternen betzeykent
ſyn In den yſten is cryſ
tus by der ſonnen betzey
kent Want hye ene
fonteyne alles lechtes is
daer et al mede verluch
te wort dat m hemel
ende m der erden is · en
des lechtes ontfenclich is
Want hye is dat lecht
ende ene fonteyne des
lechtes · ende dat maenc
righe lecht · dat alle me
ſchen verluchtet Ende ghe
lyckenyſſe als dye ſonne
ſonder vlecke is · ende ſon
der ophouden oyr lecht
der manen den ſternen
mede deylt Al des ghelijcx
is cryſtus menſche alle
we onbevlect ende ſonder
ſonde Ende dat kam ghe
des dat daer af duet de
ſunden der werlt · dat
men van nyemant an
ders ſeggen en mach ~
Daer dye paus leo ald
af ſecht Woe ſoēlick ~
Woe querlick dyt leuen
ghelept wort · nochtant
wortet myt den ſtulbe
der eertſcher hanepenigſte
beſtauen · alſo dat dye me
ſchelicke ghemaken dye
na den beke ghades ghe
ſcapen ſyn wanneer
yetſwat van den wercke
der menſchelicker kennyſſen
verſaluert wort In den an
deren is · dye gloriose ma
ghet maria by der manē
betzeykent · alderyndes ſon
derlinghe ſchoenheyt ende
weenemende claerheyt
Want dye mane is va
nen alle ſternen dre
daerſte · ende dyent ono
meeſt naeſt der ſonnen ·
van oyren lechte Ende
ſie is der ſonnen in gheet
heyden ende m ſchoenheyt
den na anſen oghen dre
ghelycke Al des ghelyc is
is dye ſeelighe maghet
maria · cryſtus in vollicheit
der ghenaden · dre ghelyc
ſte · alſo dat ſim ghodlicke
lecht oyr affgrondyghe
dieplyeyt alſo doendronge
ſenet dat ſie myt den
ontoeſganckelichen lechte
ghades myt allen derſche
nen is Ende hyer vmme
des ghelijck als dye mane
van der ſonnen ghecr
lecht en heft · mer ont
fenget van der ſonnen
ende dyendt wyrt der
ghenen dye op der enden
ſyn · ende verdrijft daer
mede dye duyſternyſſe des
nachtes Al des ghelijckes
yſt myt marien der mo
der ons heren die alle

dat in oir is van cryſto
der ſonnen der ghereehticr
heyt ontfangen heft · en
verlichtet ghse duyſter
weerlde alſo myt onen
grempelen · dat · ſo wye
dye na volghet · myet in
der duyſternyſſe en wan
dert · mer ſal dat lecht
des leuens hebben · In
den dinken ſyn dye diſcy
pulen cryſti · ende al oer
natiolghers by der ſter
nen beteyckent · Lucernyt
dat ons die sternen dat
lecht dat ſye ontfangen
hebben · na onen vermoe
ghen to ſchynnen · Dye
verwandelen ock ſomtyt
dat weeder · in tempeſte
ende ock ſomtyt in ghro
ter claerheyt · Dye ver
wermen ock ock ſomtyt
dye lucht · Al des ghelijck
hebben dye diſcipulen cryſti
dat lecht dat hye ſeluen
is · myt oyrre leryncghe
in dye werlt ghheapen
haert · ende den loep der
naturen · myt den wer
ke der auernatuerlicken
miraculen verwandelt ·
ende der ghelouenghiger
menſchen herten · myt
oyrre leryncghe · ende myt
onen leuen in der
myrnen verwermt ·
Ende hebben ock gheldt die
macht den hemel vp to
luken ende to to ſluyten
ende dat water in blode
to verwandelen · Item ſo
moeghe wy vort beſyen
wat dye teyckene in der ſ
ſonnen ende in der ma
nen ende in den ſternen
bedupen · Ten irſte male
vynden wy dat in der ſon
nen drye teycken ghheſchiet
ſyn · Dat irſte is dat ſye
ymme eens vryent ghe
des wille ſtaende bleeff ·
Dat ander is dat hyer
ſtaende achterwaerts ghynck ·
Dat ende is dat he vp
den ghuden vrydach ver
duyſtende · ende in ſelpyn
ſel verbaerd · Al des ghhe
lijckes iſt ghheſchyet dat
cryſtus dye die ſonne der
ghherechticheyt is · in dye
ammenpnghe der menſche
licher naturen ſtaende
bleeff · Want alle menſche
ſtonden op een neder die
len · ende op een ghhoeder
in den ſunden tot der hel
len wart · alſo veer alſt
in em was · Utghhena
men cryſtus allene · dye
ſonder ſunde was · ende in
wes mondt ghheen onghe
rechticheyt ghheuonden in
wart · Hyer ymme mach
men wal ſetghhen · dat
onder allen menſchen is
cryſtus allene ſtaende ghe
bleuen · In welcken teycke
nen dye ghotlicke moeghent
heyt in hier dynghen
dye rechteweert ghheſchiet
ſyn ghheapenbaert wart

Dat yrste is dat dat
lychaem ernstyr rechtevaert
in den tegenwoordygen
pu in maren synne
leuer moder van den
inwerckzen des heely
gen gheests ghemae
ckt wart Dat ander
is dat eine redelicke
zyle ghescheppen soele
in dat selue nu in dat
lychaem ghestort wart
Dat derde is een onuer
scheyden eynicheyt des
lychaems ende der syelen
die myt grade in einer
persone vereenicht wor
den ende got myt em
Dye vrient is vollenco
menheyt alre deughden
ende alre wysheyt Dye
in dat selue nu auer
vloedelick in een waren
Hyer seght die propheete
Jeremyas aff Dye heere
sal een nyge dinck vp
der erden doen Een wyf
sal eenen man vmpat
ten ende besluten Ber
nardus Ihesus was
een man eer hye ghe
karen was mer dat
was in wysheyden eyn
wyt na cracht eyt heyden
in knechtscheyden der
syelen wyt des lychaems
in rijpicheyden der sonne
ende wyt in groetheyden
der leede Want ihesus
en hadde wyt wyn
wysheyden de hye ont
fangen wart dan doe
hye gheboren wart dat
wyn wysheyden doe he
een kleyne kynt was
dan doe hye tot synen
Jaren ghecomen was
Hyer vinne et sy doe
hye ontghebaren was
et sy doe hye schreyde in
der wiegen et sy doe
hye was vp ghelassen
ende hye leerde in den
tempel vraghende ende
em antwoirde ghaff Et
sy doe hye dertich jaer
olt was ghewonder
ende leerde dat volck
Hye was eenen vollen
comen in der wysheyt
ende vol van den hely
ghen ghyeste Dat an
der teyken is dat de son
ne by de conivnx ezechy
as tijden tijen ghrade
weder achterwaert ghinck
Wantyde doe die vrien
schelicke natuer in den
staet der onnoeselheyt
ghesat was ghelijcken
sie der sonnen vinne
der edelre queenheyt wil
len der natuerlicker
ende ghiestelicker gra
uen daer sie in ghe
schaepen was Hyer
was sye tijen ghraden
af ghedwaelt want
also menych ghebot
als die sonder auer
tret verwerret hye em
seluen van den kerst-

derſommen- Hyer en te
ſtyen is cryſtus dye de
waerachtigſte ſonne is-
tyen ſtuck achterwart
ſtyeſtaen m den dat hy
alle menſchelicke ſynlic
heyt- Overſtenamen ſun
de an heuet ſtyenamen
vmme der menſchen
wille Dat dede teyken
is dat die ſonne vp den
ſtueden vrijdach verduy
ſtert wart- ende syr ſchy
nen heet al de ſtyelijck
bynden wy dat die ſtet
liche ſtlorie m die men
ſchelicke natuer m drij
erlyande wijſe alte hemel
lick verlerſtyen is- In
den erſten wat die ſchat
des hemelſchen rijcdoms
onder die alre weerſte
armoede der menſchelic
heer behoeflicheyt ſtyelij
melt ende verborſtyen
Want hye m wes huſe
rijcdom ende ſtlorie is-
alſo arm was dat hye
myet en hadde dier
hye ſyn hoeft op ney
ſtyen mochte- en dier
m was hye de alre
armſte onder allen crea
tueren want een ydel
lick van em- al ſyn
ſie ede onnedelick- em
is vmmer een ſteede
des vreeds beſorſtyet-
ende dyt ſtyt dat hye be
claeſtyet- dier hye ſel
uen ſecht Dye voelſte
helden hoelle- dye voeſte
le des hemels helden
neſte- mer die ſoen
des menſchen en heft
myet daer hye ſyn
hoeft op neyſten mach
Deſe armoede beſtyam
hye m ſynre ſtyeboer
ten- ende belyelt ſye
ende bleeff dier by
hem hye m een vremt
draff begraeuen wart
Ende al ſtyt dat hye
alle dyngſtye m ſynen
handen beſlaten hemet
ſtechtant en mothte em
ſtyen ſteede ſtyeboeren
m den huſe dier hye m
ſtyelaeuen wart hye en
moſte die cryſtye myt
den eſſe ende myt den
eſel to ſamen ſteyen
Paulus ſecht Vroeders
ſtyy kent die ſtruere
Ihus hemen yheſu cryſty
wall- Al was hye rijcke
hye is om onſen willen
arm ſtyeworden- op dat
wy van ſynre armoede
ſouden rijcke werden
Bernardus ſecht Quer
ulsedicheyt alles gueds
was m den hemel- mer
die armoede en was dier
myet- ende m der erden
was ſye auerulsedich-
ende die menſchen en
bekanden or coeſtelicheyt
myet Hyer vmme qua
dye ſoen ſtades neder
ende vertoeſt ſie vb myn

men- ou dat hye sie ons
werdyghen ende an pry
sen sold- Maerlick et
as alte onbehoerlicke
mystant dat een sloe
de woerm rycke wyl
wesen- duer die hy der
moedighentheyt ende
ghot van sabaoth arm
welde wesen Dye armoe
de eerstv ghiect bauer
alle ghiet ende bauer
allen schat- Want wat
magh rycker of woeste
lieker wesen- dan daer
men die ghenade ghods
mede verkrighen- ende
dat rycke der hemelen
mede copen magh- Wil
stu den hemel helben-
mynne dye armoede-
ende hye sal dyn wesen
nodsaect wet dat dye
armoede- mer dye my
ne tot der armoede dat
verweruen magh ghryn
ne tot den armen maect
yeyende der tommynghe
ghier mynne tot der ar
moeden verkrighet
dat sie seluen tommynghe
werden- an den anderen
was dat schijnsel der vae
derlicker ghoeden- onder
den schemne der ghoedelo
ser oetmoedighevt ver
borghen Daer sunt-e
paulus af secht Hye he
uet em seluen verovt
moedicht- ende ene for
me des knechtes an ge
namen- ende is in alre
wijse alse een mensche
ghenoemen Hye heuet
den vader ghehorsamyth
ghewest tot der doyt-
ende tot der doyt des cru
ces- Ja daer toe als die
propheete secht- is hye
een lasterynghe der lue
de ende ene verwerpyn
ghe des volckes ghelyck
den Ende wolde synre he
melsche ghoede onder die
groote snoedighevt der
lasterlicher schanden ver
bergben- op dat hye hye
menschelicke natuer die
also smaedlick verwer
pen was- solde hy boete
ende eerlick verghelden-
Als sunte augustijn secht
Cristus diet al voedt dat
daer leuet wolde hemelsch
lyden- Cristus die al dinghe
ghescapen heuet ende
ene fonteyne der dersty
ghen is- leet seluer dorst
hye die em seluen ons
tot enen wech in den hy
mel ghemaeckt heuet
was vermoeyt van der
weeghe Hye dye- die stem
men duet spreken- en
die leuen duet haeren
sweech af hye stom ende
doeff heeft ghewest hye
die ons van den bande
der sunden ontbynden-
heet em seluen vanghen
ende bynden Hye die alle
we van der menschen
lichame verdrijuen magh
heet em seluen ghevseten

ende creuten Hye dye de
doden verwecket wolde
sluen steruen Ende mer
he woe dye vderlicke
ghorre in desen toeta
men der verworpen
heyt verborghen is in
den daden was dat spye
ghel alre puerheyt
onder die ghelijckenysse
des lichame ons sty- dat
andren sunderen ghe
lijcte verborghen · Wat
hye quam mede onder
den sunders · ende myt
den sunders · al en was
hye seluen ghyen · Ende
hye ghenckt tot der Jor
danen · ende liet en va
sinte Johan baptisten
doepen · mer dat hye
des doepsels net to done
of behoeff hadde · mer
vmme alle ghenoechte
heyt daer in to vervul
len Moyses maecte een
serpent van metalen
ende verhoeff die m der
woestinen Ende so wye
dat serpent dat daer son
der venijn was an sach
ende van enyghen ande
ren serpenten vernemen
was die wart ghesont
Al des ghelijckes · also
als moyses serpent ghe
lijckenysse myt den ve
nynden serpenten hadde ·
nochtant dat daer ghheen
venijn in en was Al des
ghelijckes hadde ons
die ghelijckenisse eens
sunders · dye nochtant
my sunde en dede · mer
een anbeuelicher spyeghel
was alre ydymyticheyden ·
Toe den anderen male
so sym ock in der manen
drye teyken ghheschiet
dat erste was dat sye
staende bleeff doe Josue
syr ghebet ende sprac ·
Sonne en ghyndt tegen
aylon myer Sye bleeff
daer staende tegen ons
selues natuerlicken loep ·
daer een teyken in beduyt
te · dat m marien der
moder ons heren ghheschie
den Dye tegens den ee
meynen loep der natuere ·
van den helighen ghheste
banen alle menschelicke
verstentenysse onbeghry
pelick: vruchtbor ghemaect
wairene moeder to wesen ·
ende eine maghet mede
to blyuen Dat ander
teyken dat in der manen
ghheschyedt is · dat sye en
lecht myet ghellen en sal
Dyt is ghheschiet ende vol
lenbracht m der seliger
maghet marien · Die by
der manen beteykent
is · Die dat lecht onse na
tuerlicker eyghenne ree
den myt den testyte des
ghelouen dat meerre
is verborghen heft ·
Lecht alse eine heerste dye
des nachtes schone schynt ·
ende van den claren son
nen schijn des daeghes

verbonnen wort Ende
also crechtelicke wracht
dat lecht des ghelouen in
marien · dat dat natuer
licke lecht in oyr recht
myt allen daer mede
verwonnen ende verstipel
ghen wart Hermanus
Et was een wonderlyck
dinck · wie dat menschy
licke herte ghelouet
mochte · dat got mēsche
wart · ende dat eyn mo
der maghet bleef Dyt
teyken ghesciet in oyr
dat sye des engels ghabry
els woerde consentyerde
ende seyde Dyet een dyer
ne des heren · my ghesche
na dynen woerden Doe
verkreech sie rechteuoert
myt der kinderen des
ghelouen · dat sye eyn
moder des waerachtighen
gods ende menschen sol
de wesen Dat derde teyke
der manen · dat is · dat
sye in bloet verwandelt
sal werden · Welck teyken
vervult is in deser ghe
benedyder maneen inder
daer dye onsprechelicke
wrucht dye sye in der
ghelouerten ons ghelesen
Iuden handes hadde · ver
wandelt wart in bloet
des inrelichen wuwes ·
ende des lyrtelichen mede
doechtens · op den grueden
verdaechte dat sye onder
den cruce stont · ende oyr
kynt daer an sach hangē
ende steruen Dese verwā
delinghe hadde dye ghe
rechtighe Symeon in
den ghiest der propheeien
to woeren ghesproken doe hye
seyde Ende dyn syele sal
doersmeden een swaert
Dyt merckt ock sinte
anselmus · als hye in
onser vrouwen claechte
vp eynre steede schryuet
ende secht O maria du
arbeyt ende dat we dat
du in der ghelouerten dy
nen kyndes myet ghe
woldest · mer dy doe ver
draechten waren · dye he
uestu mēnychuoldelicke
in der tyt syns steruens ·
auermyes in swoerde des
rouwen dat doer dyn
syele sneet weder ontgol
den · Wye solde moeghen
denncken wie groten wou
wen dye ghuedertierene
moder in der tyt der
passien ertsty voelde · doe
dye onbeuoelicke crea
turen lyden ende mede
doechten myt em hadden ·
Want dye eerde beuede
dye stene schoenden · dye
sonne lyet oer schynen ·
recht as sye den lyttenen
kynt cristy myet an syen
en moechte Hyer mynne
mach men wal sechghen
dat dese mane maria in
der tyt der passien in blo
de des medelydens vervan
delt is Ten derden male
so syn daer ock teykē

ghescheyet in den sternen
dat is in den apostolen
cristy · ende in den ghe
nen die in or steeden
mamaels ghecommen syn
Dat ware teyken is · dat
dye sterren or lecht wed'
tot em ghetacthen helbe
Al des ghelijckes als dye
apostolen saten dat eyr
leryngthe myet ontfangte
en was · doe lieten sye
dat leven ter tyt af · vm
me dye verhiertheyt der
ghemeine diet hoerden en
teyden · Et was behoerlick
dat yby y dat rijcke gha
des bastaerden · Mer
want ghy y den woerd
des leuens onuerdich ge
maect hebt · syet so ghaen
wy tot den heyden · Wat
alsse ghesetse nymme gha
des · ende des ghelooues
was in den heligthen
mannen Al worden sye
van der eenre steed myt
confuysticheyden verdre
uen · daer sye dat lecht
der leryngthe meder vm
me · tot em toecthen ·
Dye ghingen tot ande
ren steeden daer sye mer
ontfentlicheyt des willen
vonden · den sye dat woert
der seelicheyt onuerueer
lickes leerden · ende dat
en was ghheen cleyne
teyken in em dat sye
tecthen der natueren loep
daer men sye vercleghe
de beghheerden te weser

ende em ghheens arbey
des · noch vrese onss lee
uens en ontsactheyn En
al toecthen sye in de ene
steed dat lecht des woer
des tot em · sye lieten
in anderen steeden schyn
nen Dat ander teyken
in den sternen was · dat
sye meer woenden ghewor
pen ende verreeden ·
Daer daniel dye propete
te aff secht Een cleyne
hoern is wtgheuassen
ende ghroet ghewonder
ende heuet die sterren
des hemels meder ghewor
pen ende verreeden ·
Dy desen hoern is dye
wreetheyt der tyranuen
beteyckent · die de helygen
plaghen toe doden · Dye
cleyne is von den ersten
ghaden Dese hoern heuet
myt wreetheyden dye
apostolen van der eenre
steed tot der ander ghera
ghet ende velle pynen
an ghedaen dat een waer
achtich teyken der rech
ter hertenheyt is Als
sunte Augustinus secht
Dat ghheen knecht cristy
sonder tribulacie en is
ende dye sonder verual
ghynghe em waent te
behaecthen · Dye en is
noch syn heme myet be
ghynnen te wenden En
dat was een ghroet apen
baer teyken woe dat
die helygthen mer ver

volghet ende verdrieuen
Alwaren dese dat dier
mer luyde tot den ghelo
uen quamen · ende be
keert worden · Want
van een luttel armer
verworpenre mannen
so ward ene ghrote vel
helt des volkes · beyde
edel mechtich ende rijck
Dye wijse en schaept vā
synnen waren tot den
helyghen kersten ghe
loouen bekeert Dat
derde teyken was dat
die sterren vp dye erde
vielen · dat is na den
schijn der oghen van
buten · mer niet ve
selich in der waerheyt
Al des ghelijckes als die
apostolen ende martela
ren vmme ghaen wille
ghenaertheyt wirken ·
so schinen sye na kri
stiam te vallen · mer
in der waerheyt comē
oyr sielen tot den ghe
bruike des hemelschen
leuens Want die ander
luyde leren tot der ghe
rechtecheyt dye sullen
blenken alse sterren
in der eewicheyt ewic
heyt Dese val der ster
nen dat is die doyt
der helyghen · bewijst
ons een een groet tey
ken in den hemel · der
tegenwoerdicheyt strijden
der kerken Want al is
dye doyt onder al dat is
verwerlick ia dat alre
verwerlijste na der na
turen · nochtant liefte
dye vyend ghaen blyd
lick dier tot want sye
myt den doot dat ewy
ghe leuen costen Dat
moete ons allen ghun
nen die vader ende dye
soen ende dye helyghe
ghijest Amen.

Vp den derden sonnen dach post Epiphanie sermoen

Dye blynden syen ·
dye troepelen ghaen
ende wandren ·

Ghelijckerwijse als dye
doch ghaen myt teykenē
ende myrakulen
synre tocomst in der me
schelicher naturen · nu
in desen euangelyum heft
bewijst all de ghelijc
hes so openbaert hye
synre toecomst in de
menschen ghemoet vā
buyten in den seluer
tegenen · als men sie
ghuestelick nemen wil ·
so wort dye tegenwer
dicheyt des woendes
ghaen in den herten
ghehundighet · Ende
vmme dat to bewijssen
so beghint huyden dye
Ieuangelie der myssen
Dat volck van syon suyt
dun here sal comen ·
dat is · O ghelouyghe
siele dye van syon · auer
myds den schouwer
van vere ghelegē site

Ende dye toecomst des
werelts schadts verwachte
Siet ende merket by
desen teyckenen dat dye
here comen sal. Want
dye blyndru syen. ende
dye krocpelen schaer
lyer wmme elcke schy
locuytsche syele wyf dat
du ock byst. ende we
ten wilst. off dat wy
schy woert in dy van
bynnen ontfanetsen
is. so merket of de
se wonderlicke werken
dye dre teyckenen wonr
heyt des eewigher
woerds betuyghen wt
dy verselsmen. Want
so waer dat ewygsche
woert compt daer en
ist myet ledich. mer
daer et is. Verclaret
schrete dyngen. Ende
so waer dattet wert
kens af laet daer
en ist myet. Van de
sen ersten teyckenen is te
weten. Alsso langhe als
dat readsticke schemode
op en seluen schelaten
is. ende in puceren na
tuerlicken dyngheu.
buten den lechte des
schelouens staet. so wert
hie in de hemmysse
der godlicker dyngheu
blynt. allermyds crunt
heyt synes eygens na
tuerlicx schesichtes. dat
lyf heuet in godlicken
dyngheu recht als dat
oethe der vleedermuys
tot den lechte der sonnen
Ock mede allermyds
dat onbeschrpelicke auer
schynen des godlicken
wederworpes. dat hauet
alle benoedichheyden der
dyngsche schaer. waer af
dat men wal seggheu
mach tot den schsenen
die in puceren natuer
lichen lechte staet. ende
velle dyngshes waent
to weten dye lyf myet
en weet Als sinte Johan
in apocalypsi segt Du
segghest. ich byn rijche
ende auerwlodich. ende
en behoue myemants
Ende en weetst tu myet
dat du arm ende onsee
lich. ende blynt ende
naeckt byst Al des the
lickes beluede em suffire
auctustynus vorthdes
to Wesen daer lyf segt
O here ick was een but
ter ende een blynt we
derbloetter teyckens dy
ne schriftuere. dye van
den hanytsche des hemels
verhoemytst ende van
dinen lechte verluchtet
werken. Hier lyer te
schen. so wanneer dat
woert schades in den schy
nock ontfanetsen woert
so plechtet dat schsche der
sielen to verluchten. Wat
et is recht. als een edel
cohinum dat is ene me
dicyne der ogghen. daer

Aer ofthe des ghemoets
tot ghoddicken dyngthen
te schouwen mede/ver
claert wort Dat sante
Johan in apocalypsi seght
te nemen daer hy secht
Verstaecte dyn ofthen?
myt den tabernacule ofte
dat du syen moeghest
den men in der schrift
tueren dryerhande wyse
Dye ynste is ghemaect
yyn der ghallen eens vysch
sches. Dye de sondighe
tholyas we ruet de
singhels maecte. daer
hye synde oyldom vadre
blynde ofthen mede ghe
mas Dy der ghallen des
vysschens is beteyckent
lyetterheyt alre dyngthe
dye in der weerlt syn?:
Want ghelijcksenvijs
als dye visch in den wa
ter swemmet Also lee
uet dye mensche in
der singhestadyghe.
vlocchachticheyt deser
weerlt. dye ghroet ende
ruym is ende var?
velle verdernyssen daer
ghseen ghetal aff en?
is Ende hyer vmme
so werken dye ofthen?
onses ghemoets dan
myt der ghallen des
vysschens bestrecken. Als
alle dye ongrammaticheyt
ghe hantyerynghe deser
weerlt den pnnyghen
ghemoet in lueterheyt
den verwandelt weerden
Als sunte paulus see
ghe dese bestrecken?
wat. Dat hye sende. dye
weerlt is my ghecruyst.
ende ick der weerlt Toe
den andren male wart
hye ghemaeckt van?
spekel ende van erden?
als onse heyloudr selue
dede. Doe hye den man
dye blynt ghebaren?
wat syende maecte. Spekel
Dy den/ duer wt den mon
de ghadcomt ende den mo
de ghaden gram. Wort
dye spele verstaen. dye
van ghack ghesecharpen
te. ende by der erden?
dat menschelicke lief
ham Dye verghaderm
ghe van desen tuyer?
maeckt een slijck. wat
wat is dye mensche.
anders dan een snoede
slijck tuyer mede bestry
cket men dye ofthen?
der spelen. Als men die
snoedicheyt des mensghe
lichen maersels voyr
ofthen neemt Ende
myet anders dan ghe
breck ende snoedicheyt
van den seluen en ghe
noelen. Ende te secg
ghen myt den propghe
te Ick byn een wocrm
ende ghen mensche.
Toe den derden male so
wart hye ghemaeckt
van den hanwchmate. als
men in der tymynghe
boecke vynt dat Jona

tus des conynghes sauls
soen · dye schynghenter-
ghestreecken hadde · mor
en sijn oghen op ghe
laten ende verluchtet
daer die smaert der got
licher sieticheyt bij te
verstane is Want so
wanneer dat men dye
yets wat ghesmaet
tet heuet · so werden
dye oghen des verstan
des verluchtet · Hier
om dye prophete toe
vermaent · daer sye
seghet Smaecket ende
siet dat dye here sue
te is Dat is dan een
waerachtich teyken ·
dat · dat ewighe waert
in den ghemode des men
schen ghesmaect is ·
ist dat et in ghotlicken
dynghen myt anerna
tuerlicken hemmysse
verluchtet wort · Want
anermyds dat et dat
waerachtighe leeht is
so asset sijn eyghen pro
per wesen dat ghemo
de te verluchten daer
et in is Als dye hue
dysceplen dye van Ihe
rusalem toe Emaus
ghinghen van sinne
teghen wordicheyt dye
heleghe schrift toe be
kennen van bynnen
verluchtet worden Al des
ghelijck belyet sinte
Augustinus · dat dye
van sinne blyntheyt
verluchtet was daer he
seghet O here du scheen
te dye mdien dijne leeh
heit trechtelijch in my ·
recht alse ene blyxem
daer du myne blintheit
mede verdreues Al des
ghelijck plechet och
somtijt den manne
ghade te gheschiene · als
een van der ghenen der
helyghen of van der
moeghentheyt ghade ·
in siren contemplacien
empghe dynghe ghescapen
haert werden Dat an
der teyken is · dat dye
huepele mandren · hyer
aff is te weten Ghelijt
kenisse als dat lichaem
van buten · myt weten
ende myt beenen wandert
daert wesen wyl Al des
ghelijckes sijnt dat ver
stant ende mynne · we
te der sielen · daer sie me
de ghaet ende compt daer
sye wyl als sinte au
ghustynus seght · Dat
sye syele waerlicker is
daer sye mynt dan daer
sye et leuen gheuet
Ende wt dese meynyn
ghe was et · dat sinte
Jannel seyt · Onse wan
derynghe is in den he
mel · dat was myt der
beghierten der syelen ·
al pleghen dye voete des
lichaems standerende
op der erden Dese voete
der syelen ist dat dye me

ſche tor een ſcluen ghe
laten wort · ſyn ſeer
kwepel ende trueren in
den weeghe des naesten
ende den wylle ghade
mede to wandaren: Wel
ker verwaepelheyt in
dryerhande wijſe in der
ſyelen plecht to ghe ſchyne
Toe den yrſten male
aldermyds den verwyſe
of der affectynghe der
ghyeſtelicker kinchter
daer dye menſche beyde
van buten ende van byn
nen recht traeghe ende
krachteloes wort
Als een ghecrenc geſſe
nynghe der doeghden
en luſtet · ende myd
enen verſlaeghenen ge
mack een ſcluen nedr
ghenworpen heuet · dat
recht wal in den lan
ghen quellenden kwe
pel beryſt to · dye yrr
ende acht raer lanck
voor der pyſamen lach
ende van ſynen krachte
alſo verborpen ende be
rouet wat dat hyc tot
den water alſt beweert
wart · ſcluen · noch myt
ghecrenc hulpen ofte
ymants handen daer
to comen en mochte ·
Daer quam alweg een
ander voor een Toe den
anderen male ghe ſchyet
dye vertwaepelynghe daer
myds beſtoffynghe der
adren ende der ſennuen
dat ghneſtelich in der ſye
len plecht to comen van
vnmitter beroemmernighe
tſtelicher dynghe · als
dye adren ende dye got
liche mulycynghe daer
ſalde comen tot der ſielen
verſcheppet of ghelyndert
weren / dye men daer
tuſſchen ſetten Verwar
dus · dat beroemmerde
ghemack myt der beſchey
lichheyden der zwerlt · gaet
dye heliche ghenuechte
wonby ende dat en is
ghecn wonder · Want
eirdſche dynghen · myt
verghenckelicken dyngen ·
ende vleyſchelicke dinghe
myt ghneſtelicken dyngh
ende dye oetmoedighe dinghe
myt den nederſten dyn
ghen en moeghen myet
vereenyghet weſen · noch
myt malcanderen ver
menghet weſen · dat
du to ghaedr beweglet ·
moechteſt · dat daer in
den hemel is · ende dat
daer up der enen is ·
Deſe vertwaepelynghe is
wal beteykent by der
kwepel welckes bene
ende voete vertwaepelt
waren · ende voor dye
ſchone poerte ſat ende
bat Al des ghelyſtres ·
dye tot den tſtelicken dinghe
myt allen crachten
ghekeert ſtaen · dye en
moeghen dat mulpeten
der hemelſcher ghaten ·

myet
fauſ

mmet ontfanghen Ende al
ſt dat ſye ſomtijt dier
mydts anbyſyngſhe van
andren lueden tot ghad
waert ghekeert werden
ende tot den tempel ghe
bracht ſye en connen
daer dat nochtant
mmet in mer ſye blyue
wor dye poerte buyten
mmet deſen cnoepel ſytten
Toe den enden male ghe
ſchuyt deſe verrnepelin
ghe auermyds dat dat
liſcham mmet ſynē leden
ter enden vmme ghecro
met en weder ghetrocken
waert dat ghelchuyt
ock ghelyckelick in der ſye
len als dye menſche va
der becſpaeckheyt des vley
ſches wederwaert ghetra
ghen ende verwonnen
waert ende ſtaet Dye
rechte ghot heft der
menſchen tot ſynen bel
de ende ghelijckenyſſe
recht aſſtaende ghemae
ket Als dat ooghſterich
te maerſel des lichams
wal bewyſt vp dat
dye dat ghemode hemel
ſche dinghe te beſchou
wen vp ghenicht ſolde
hoyden Ouer dye crom
mer en ſelnen weder
mmme tot der ſtyntheyt
der weiden der vleſchelic
heyt ghenuechten ende
begheerten recht als
een menſche dye vertroe
ſpelt is Bernardus

Wat is onbeſchoerlicher
dan een vrouwe ghecrom
met ghemaect in eren
rechten leehte toe draeghe
O mijn ſiele ſchaeme
dy dye ghotlicke ghelychte
nyſſe nu beeſtelicht te ver
wandelen Schaeme dy
te lyggghen in den ſlijcke
die van den hemel ghe
comen byſt Aldus dan
ghe lieden weiden by ene
cnoepel betreyſtert dye
vertrouwet wat ende
op der eenden cnoep Daer
ſiunt te paunbel to ſeyde
Stunt recht op dyne
voete Deſe twe cnoepe
le daer leſt af ghelecht
is waren van der tijt
dat ſye ghebaren waere
verrnepelt Want ghy
richeyt der dynghen ende
neyghelicheyt der vleyſ
ſchelicher begheerten dye
weiden mmet mu van
naturen ghebaren
Ouer wanneer dat woert
gaudes in der ſielen coe
met ſo plechtet deſe drij
ghehande verrnepelinghe
toe verdryuen ende duet
dat ghemode recht ſtaen
Ja ſpryughen ende ghe
de lauen als men dan
deſen dryen cnoepelen
vynt Deſe nyſte duet
den ſoen gaudes in der
weeghe der nyulicher
werckelycheyt wanderen
auermyds deſſenyughe
des gaudes werckelicheys

leuens Want cristus
ghenas den quellenden
man · dye dertich ende acht
iaer siecke hadde ghewest ·
by den mighanck der pyst
ymen · daer vmme dye
vellheyt der sieken wylle
recht alse een ghasthuys
ghemaeckt was · Dye
werthen der ontfarmher
tichent in to hantyeren ·
Och want dat waeter
der piscinen na den loep
der tyst van den enghel
bewert · dat ock tot den
werthen leuen hoert
dat altoys ontledich is
Daer vmme seyt cristus
tot em Staut op hoert
op dyn bedde ende wand
re · daer dye seffenmythe
der ghotlicher werthen by
betrachtent is · Want wat
ist to segghen Staut
op ende wandre · dan
richte dy seluen op · ende
hyer dy van der traechyent
ende van der versumelheit
daer du tot noch toe in
ghelecghen hebest · ende
seffene dyn ghuden
wercken · ende hoert op
dyn bedde · dat is dwecht
dynen euen menschen ·
alse als hye dy dede · Dye
wyle dattu siecke en cranck
weerst · ende dy plach toe
dwerghen Hermanus
Also memmyth werue als
tu emych tos naden tot dy
ghuden werthen in dynne
herten bewaerste · so ghyfst
ghaf dye ere · ende berayst
den waende wendycheyt
ende reuerencie · wes stem
me in dynen oren luyster
Dye ander duet den soen
daghs in den weerlde
der ghotlicher kennysse ·
sprynghen auermodes
ydelheyt des ghotschou
wendn leuens Ende hier
vmme de sunte peter
den cnoepel op ghehoert
hadde · ende ghesont ghe
maeckt · ghyenck hie recht
te waert in den tempell
wandrende ende sprin
ghende ende lauede ghaf
Dy den tempel versteet me
dat meeste des ghemoe
des · daer dat anschouwen
daghs in ghecreffent
wort Tot den tempel
en mochte hye myet come
also lanyghe als hie cnoe
pel was · Hye en waert
daer ock myet in ghedrue
ghen · mer bleef buyten
wyde dye poerte sytten ·
Welcke poerte dye men
schelicke natuer cryscty
betrachtent · dye selnen dye
doer is · ende schone balie
allen kyndern der men
schen Doer dese schone poer

te ghemerct hyre in den tem
pel Want auermyds haer
kedynghe der menschelic
her naturen crefty · so
compt men tot den schou
wen synre godlicheyt · ende
wort in dat mireste des
tempels · dat is in den re
ykchen ghemack ghesoef
fent · daer dye waerach
tyghe anbeckers den vae
der anbeden in den ghiesten
ende in der waerheyt ·
daer ock dat ewyghe
woert in ontfangen wort
Ser in desen tempel en
meerthen alsulcke cnechte
met comen · als daer wy
hyer aff spreken Ore
gorius Onse ghemoedt
en mach tot der knechte
des inrelichen schouwens
ghecns synes ghetrachten
werken · et en sy dat et
erste van den ghestruysschye
der eertscher bestierten ge
stylleet wonde Omme dyt
te bewysen was in moy
ses en verbaden · dat geen
voepell in den tempell
en moste comen Ser
allene ist den volcomme
nen ghecorloft · mer
anders met dien doer
dye schone poerte · daer
dye ghecrechtyghen der
sullen ghaen Et is ock
te merthen · dye dese twee
pel in den tempel ghecro
nen was · dat hyre met
allene en wanckt · mer
ock mede spruyt Want
als dat ewyghe woert
in dat mireste der speken
ontfanghen is · so plecht
dat ghemack myt groter
vreuchden em te verheffen
ende toe sprynghen alst
em selven in den anschou
wen ghades auerclymmet
alse in der mynne boeck
ghescreuen steet Dyet
dese compt sprynghende
in den berghen · ende an
sprynghet dye clergie der
ghelkens Want dat ewy
ghe woert en compt
myt lynckende · of cruech
lich wort ghaende Ende
dye ghemack des heligen
ghystes en kent ghene
traghe voyrghanghye ·
mer comet al sprinchen
de · alse dat ghemoedt ha
uen em seluen sprynghe
duet Daer to verstaene
is · dat ysayas seyt Dan
sal dye cnecpel sprynghen
ghelyck enen hert Dat
hert is een dyer cū hest
op der erden synre wande
lynghe ende syn natuer
liche steede Ser alset
springhet so wort et
hauen den termyne syn
re ghenoechticheyt ver

leuen Al des ghelijcheꝭ
wort die siele in de schou
wynghe ghadꝭ al stram
ghende nit om seluen te
staten · als sye ghedraegen
wort recht van or selue
verunemdt to werke En
dan schijnet dat sye bane
den termynen sijre na
turen moeghelicheyt
ghetracht̄en is Den denen
hoepel duet dat woert
ghadꝭ ghaen · ende ghad
lauen in den weghe des
willighen lijdens · alder
mydꝭ bracht der lijdsam
heyt Ende dat is bewijst
in den denen hoepel · den
sunte paulus ghesont
maeckt · daer aldus aff
ghescreuen steet Et wa
een man in der stat van
listren den syne moete ver
woepelt mannen van der
tijt dat hye ghebare wa
ende ny ghervandert en
hadt Doe dese hoepel pau
lum hoerde sprechen · en
paulus ghemerckt hadt ..
ende sach dat hyes ghelo
ue hadt ghesont to wer
den · doe seyde hye myt lu
der stemme Staet
recht vp dyne voete Do
stont hye op ende wan
dede ende sprunck ende
lauede ghadꝭ Dese hoepe
pel bedupet alse den ghe
nen alꝭ vorseecht is
hye tot vleyschelicher begher
ten vmme ghetrummet
staet · ende want van der
tegghen woordicheyt dat hye
van paulo hoerde ghesont
ghemaeckt in listren ·
dat also vell bedupet alse
ene verderlicke tribulacie
Want alle droefheyt vn
alsulcken menschen mitte
ende tweselick · ende lijt
nu willichlicke alle ve
derheyt want hye nauwich
teliche bekent dat hye toe
voeren ghedwaelt heuet
Ja van elcken lijden dat
hye lijdt lauet hye ghad ·
ende secht myt den pnphe
te Ick sal dy willichlicke
offerhande den Cassioder
Dye duet ghad willichlic
he offerhande · dye ende
alle danckheyt des lijdē
em lauet ende dancket
Gregorius Isset dat de
menschen ghemoedꝭ ·
myt mechtigher mey
nyngh̄e in ghad ghestuert
wort · so wat bitterheyden
em in desen leuen bereghe
nen · dat reckent hye em
suete to wesen · ende alle
dat duer pijnlick is dat
dunckt em rechte alse
een roeste to wesen Ende
so wye em seluen in desen
leuen des lijdens als be

noelen dye hyeten em
ſelven to beſitten vreed
lich ende weſtelick Want
alſo wy auermyds lidſam
heyt ons ſelues ſchyenel
dich ſyn · ſo beſchynnē wy
machyt to hebben auer
dat ſelue dat wy ſyn wt
alle deſen vorſchreuernen
neden moeſchye wy mer
ken · dat · dat ſchemoed dat
van deſen dryerhande cre
pelheyt auermyds den
ewyghen woent ſchenne
ſen to · Wandert en ſuy
ghet ende lauet ſtadt m
den moeghe der wertlich
de beſchouwens · ende de
willichlichen lydens · die
men alle dage In ma
ria der moder ons heren
vynt · Want ſye wander
de doer den werld des mer
helichen leuens Doe ſie
op ſtont ende ſchynck om
Elizabeth ſunte Johannes
moder oyrre mytſchen to
dienen Doe ſprande
doer den werld des ſchouwē
den leuens · doe ſie haeſ
telick op dat ſchebeerlichte
van Judeen clam · dier
ſye dye vruchtheyt des ſchou
wenden leuens vernam
Doe em Johannes in ſyn
re moder lichaem myt
ſchuter vruchden verblyde
Doe lauede oeck ſtadt
doer den werld des willich
lichen lydens · Doe dat
ſwoert des rouwen doer
oyr ſyele ſneet · nochtant
dat oir ſchemoedt auer
mydts der doerſmydtſche
myt in eynyghen twyuel
achtichheyt en viel Want
woe ſeer oyr wtwendichſte
menſchelichheit myt wil
len des medelydens be
druchet wart · nochtant
en wart oir ſchemoedt ny
alſo bedruchet dat ſye dat
hemelicke betruwen ye
verloes · Hier ſtont al
toys den ſtorlichen wille
alſo medeformyth · dat
ſye in allen dynghen
ſtadt lauede · alſo dat ſie
altoes wal mochte ſeg
ſchen Hyn ſyele de moe
de den heren ſchuet mae
ken Welck woert ſonder
twyuel al oir leuen lanch
altoys in oyren herten
ſchepryut bleef Aldus
hebben wy dattet een
ſeecker teyken to de toe
menden ſtadt in den
ſchemoedt · alſo dye cre
pelen ſchaen · wandren ·
ſpringhen ende ſtadt la
uen Dyt teyken ſchy
uoelde ſunte Herman
dus de hie ſeyt Dat
erſte dat dat woert ſta
de in my quam ver

werlde mijn slaperighe
spele · Et beweeghde · et be
moeruwede · et wondde
mijn herte · et begonde
ock: wt te nadn ende to
myete to machen ende to
stichten ende te planten
Ende alle dat daer tzom
was rechte to maken · en
alle dat daer scharp was ·
in slechten effenen wege
te verbanckelen · Also dat
ick: wal segghen mach
O mijn siele benedije d̄
heren · ende alle dat in
my is moete synen hey
lighen naeme ghebene
dijen Daer helpe ons
allen twe Die vader en̄
dye soen ende dye help
ghe ghyest Amen

Op den vierden sonnendach een sermoen als sandus schrijft ·

Dle heuet mydde
·onder v ghestaen
den ghy myet en
kennet Die soen gha
des daer sunte Johannes
baptista dyt af spreckt
is mydden in ons in
drijerhande manieren
In den ersten recht als dat
herte mydde in d̄ menschey
ten anden male rechte als
die sonne mydde ond̄ d̄ pla
net̄ is Ten dridde male recht
als de steed de centrū heyt
mydden in der eerden of in
der werlt is Ende na de
sen drijerhande exempelen
wort dat vnwyghe ghe
meede des menschen tot
vollentomenheid̄ synre we
sens volmaecht want na
der ghelijckenisse des ersten
middels · so is die soen gha
des een oersprunck des le
vens daer gheen eynde
an en compt daer die me
morie mede bestaen wort
na der ghelijckenisse des
anderen middels · so is
hye een oersprunck des
lechtes dat nümermer
verduystert en wordet
daer dat verstant med
compt tot synre vollen
comenheyt ghter na der
ghelijckenisse des derden
middels · so is hye een
oersprunck der wester
dye nümermeer ver
stoert en sal wenden ·
daer dye wille altoos in
verbreyghet dat hye be
ghoert Dese drie mach
men wal den drien per
sonen der heylighder dry
woldicheit to schrijuen
Als dye oersprunck des
leuens · den vader · die
alles dat daer is recht
ene fonteyne is Also
sunte Dyonisius secht
Dye oersprunck des lech

tes ghelijckt den soen die
een schynsel der vaderlic
her ghlorien is · ende een
lecht des lechtes Als sun
te ambrosius seght Die
oersprunck der weesen
wort den helyghen ghnes
te toe ghewesen Die al
sulcke weese des ghemoe
des is · dat nyemant an
ders dan in een weesen
en mach Als sunte au
gustinus seght · In den
ersten male · is die soen
ghades mydden in ons ·
of hie is seluen dat mid
del · recht als dat hert
mydden in den menschē
is Want dat herte is
dat beghyn des leuens
Als die wysse man sym
soen leerde ende seyde ·
Hoept alre hoede so bewac
dyn herte Want dat
leuen compt uyt een die
soen ghades die dat ewy
ghe woert des vaders
is · Is allen den ghene
die leuen dat beghyn
ons leuens Want
dat daer ghemaect is ·
wat leuen in een · als
sunte Johannes seght
Hoer sonderlynghe alre
meest · als nu die ma
terie eyschet Is hie el
ker ynnyghen sielen dat
beghyn ons ghoestelic
hen leuens · Als sunte
augustinus in den boecke
synre belijden tot een sure
ket ende seght Du bist
dat leuen der sielen · ende
dat leuen der leuender ·
leuende in die seluen · en
du en wordest niet ver
wandelt · ende alsulcken
leuen · dat die doden ech
leuende maket Uyt desen
mydel recht als uyt eyn
re fonteynen · compt dat
ghoestelicke leuen in der
sielen ghe der wysen · als
dat natuerlicke leuen
uyt den herten compt ·
Ende dat in driederhande
wysse · daer dat natuer
licke leuen in ontheldē
wort · Want dat herte
is een beghyn der na
tuerlicker heyten des be
weeghens ende des be
woelens Al des ghelijck
sucket dat ewighe woert
in der sielen · heyte der
vuerygher mynnen · be
weeghynghe der deughen
licken vonneghanghe ·
ende een bewoelen der
smaeckelicker ghenuecht
en Van den yersten
alse van der warmten
seght die propheet ·
Mijn herte is warm
ghenorden in my · ende
in mynen ghedachten

to dat vuer ontfungen
Want dat meeste des
herten wort van der te
ghenwoordicheit des alm
ghen woerde ghaets ver
weerut Ende alst ghe
moet in synre werche
licker oeffeninghe vm
me synen ghemynden
denckt · dan wort dat
vuer ontsteecken ende
bernende · auermids
dat · dat ghemoet in
synre mynnen noch mer
ontsteecken wort Alset
in den tuyen discipulen
gheschiet dye tot den cruys
sel van emaus ghyn
ghen ende seyden · En
wat onse herte myet ber
nende in ons van ihm
de hye myt ons in den
weeghe sprack Ende ist
dat sye also vuerych wor
den van synre lichaem
licker teghenwordicheit ·
vell to mer sal dye spele
van synre ghotlicker te
ghenwordicheyt noch vue
rygher werken En hier
vmme ghelijcherwijs
als dat herte een beghin
der heyten is · in dē lichaem
Also is dat ewighe woert
die eerstromk der mynnē
in den ghemoede En wāt
tet dye vuerichept der
synre mynnē in dat herte
der sielen beghheert to stor
ten · eñ daer altoes in to bly
uen eñ ontholden to wesen ·
so ghebiet hye · dat dat herte
der sielen myt synē herte be
segelt werde Alle lyue in der
mynnē beeth secht Set
my als een teyken op dyn
herte sprye eñ teyken of
myt enen segghel plecht
men ene ghelijckenisse
of een belde op eñ brieff
to drucken eñ to sluten op
dat daer in ghescheuen
steet van ghenen vremden
ghelesen en werde Alles
ghelijck wil dat ewighe
woert syn ongheschaepen
belde in dat ewyghe ghemoe
de prynē · ende dat van
alre vremder mynnen also
ledighen · dat em van ghe
nen dynghen · dan alle
me van synen ghemyn
den en luistet to denckē ·
als Hugo de sancto vic
tore secht Ick hyere my
tot dy · o sweete mynne hye
sie daer alle ghuet mijn
re sielen an hanghet
Want du myt enen sue
ten ghevelde myn ghe
moet in dy auerformeest ·
daer du die mystaende
ghebrechen mede wtrim
dest · dye dechden weder
planteest · dat ghemoed
verluchtest · eñ de siele ver

blyckst ende m wat stee
den du byst · Die suete my
ne dwinget altoes · Wan
neer sye dye werlt besa
uen sal · mummer sie den
waerachtighen vreed
vynden sal Ghaet spe-
sit sye · werbet sye troes
tet sye · ende so wat m
oren heren is · Du en
scheidest van der memo
rien myet Van den an
dren · als van der beve
stinghe des weghenlic
hen voortgangues · so is
to weten · dat dat herte
van twijfelhande bewe
ghinghe is · dat is myt
stoten ende myt tretten
altoes bewert wort · dat
men een vruchtbaer · waer
vnme dat dye bewer-
lichcit altoes duert · Et
moechte wal antwor-
den dat een mūmermer
weste en sal ghebeuē eer
dattet weder in sinē oer
sprunck westet · Al des ge
lijck en let dat woert
ghodes mūmermer af · Die
siele to bewerenen · als mi
myt stotinghe der tribu
latien des druckes ende
mēnygherhande banc
tijcheyt · als mi myt tret
tinghe des ghestelichē troes
tes · daer die mēschē rechte
weder mede ghetuyge wort

Een bedruckt mensche de
seer belast is · let em rechte
duncken dat hye tū ghode
verstoten ēn verwerpet is
Als die soen ghodes selue
bekinsse · doe hye an den
cruce tot synen vader
sepde Myn ghot myn
ghot waer vmme helstu
my ghelaten · Hiermede
gotlicken troest wort de
mensche weder ghetuyghe
ende tot ghode ghelocket
recht als een hongerich
schapken myt ghruenen
ghruese an ghelaelt wort ·
ende en wil daer ock myet
gheenre af scheyden ·
Al des ghelijckes was sun
te peter myt den ghotlic
hen troest ghetroostet ·
doe hye sepde Here tot
wen sullen wy gaen du
hebbest woerde des ewigen
leuens Ende ock doe hye
sepde Here hyer is ons
ghuet wesen · laet ons
hyer drye tabernaculen
maken Hier daer na
waert hye weder af ghe
stoten · ende et ghynck
daer al anders meck ·
doe hye den versaecket ·
ende daer toe silueren dat
hyet myet en kende · wt
dese oeffenynghe des
afstotens ende des weder
toe tretens wanen alle

die kruchten der sielen be
weecht tot der doechdelicher oeffeninghe Daer
dye propheete aff secht O
here er in een seelich
man dye sijn hulpe van
dy is want hye heft dye
spelunmynghe in den dael
der traenen in sijn herte
ghesedt Want daer sal
hye die benedictie ghe-
ende ghaen van doechden tot doechden Alduse
mighe vlaghen van af
steten ende van weder an
te trecken hadde dye pro
phete wal ghenoelt doe
hie sende tVoe vel pijnlicher tribulatien du my
bevrijst heeft nochtan
heeftu my weder ghe
troestet Want wi vel
heit mijns wesens se
lelven dyne troestynghe
mijn herte verblijdet
Van deser andersdaten
re oeffeninghe de af
trysent ende de weder
toetrecken Daer dye
menschе mede ghoef
fent wort secht sinte
Gregorius alduse Dye
alrechtinghe here ver
meinghet ghecyselynghe
myt sijnen ghauen op
dattet ons al bitter wer
de dat in der werlt ghe
medelick is Ende dat
daer ene vuericheit der
minnen in onsen ghe
moede opsta dye ons al
tees tot hemelschen begher
ten permanente ende ver
wecke ende die ons en
dye ons alse te segghen
ghemedelicke ghelle
ende suetelicke ende bliclicke bedwene
van den denken alle van
den benaelen der smacke
lichter ghenuechten
secht dye wyse man die
dat herte pinkelt of py
nicht dye bricht ver
stant dat is andersdeyt
tusschen ghuet en quaet
wat hye doen sal Ende
dit benoelen wertet dat
ewighe wert Als dat
herte daer et in woent
bewiert myt pinkelinghe
der minnen dat ghuet
to werken ende myt
pinkelinghe der vresen
dat quaet to schuwen
en wi moeten in d herte
recht als die boem d'we
rentheit de ghude en de
quade maken in den
mandysse tale Want dat
ewighe wert duet den
menschen ghuet en quaet
kennen ende dat waren
achtelick ende mytten
werken to vollenbrenghe
alle dat ghuet to done en

dat quaet te laten Daer
voert vt compt dat al
sulcken ghemoedt tegen
die natuerlicke neyghin
ghe lecrijt voert dattet al
tous tot den quaet gheney
get is · snel to wesen tot
allen ghuede · en traech
tot allen quaet · en dat
als sunte bernaert secht ·
Een van natuere myet
moedeluck en is · Dat en
voert een vun ghenaden
myet allene moedelick-
mer ock licht to doene En
die is dye vreedt daer sunt
te pauwel af secht · Die
bauen allen spunen · dat
is bauen beuoelen geest
sijne welcken vreedt des
menschen herte · also myt
den godlicken heere ver
enycht voert · dattet rechte
een herte myet een schijnt
to wesen Ende myt den
prophete wal seggen mach
Mijn vleesch ghebruedt en
mijn herte Ende mijn
del is got in der ewicheyt
den Daer help ons dye ghe
ne toe die regnyeert in
der ewicheyt Amen Van
den seluen sondaechsche

Hye heft myddel onder
v gestaen de ghy myet
en hent Den anderen male is
dat ewighe woert ghade mid
del in de gemoedt · als de son
ne myddel in de hemel is ·
Want ghelicherwijs als die
sonne een oersprunck ende
ene fonteyne alles lechtes
is · dat men myt den ogen
sien mach · ende alle ster
ne een dattet is · vā oer dat
lecht ontfanget Al des ghe
lijcke is dat ewighe woert
ghades ene fonteyne alles
lechtes ende een waerach
tich lecht dat alle men
schen verluchtet En want
die ontgeschaepen lecht-
ene seluen den redelicken
gemoedt ongelijck ende on
ontfenckelick is · beyde om
sijne seluen onbestrepelicht
wille · ende om des ghemoe
des onuerstendel plompicht
wille Ende die putte af
ghrondich en diep is · ende
wy myet en helden meer
to puetten · so moet em dat
lecht seluen meder duelen en
setten ons seluen daer myd
den in salt onse ghemoedt
ontfencken Hier vmme
moeten die ghemoedden die
van desen lechte begeeren
verluchtet to wesen · nagen
myt den prophete ysayas ·
Gheeft ghot dattu die hemel
le schoenste ende meder duel
des ghelicherwijs weer
die sonne die wy myt den
ogen sien moegen bauen
dat firmament Alle dye

sternen die uyt natuer-
licker begerte verlichet
wolde wesen solden wopen
en segghen Geue got dat
die hemel schoenk en die
sonne myssen onder ons quame
Want die sterre en maech-
ten vā der sonne nyet ver-
lichten werden - et en we-
re dat sie dier mylk en
der stoenk Al des ghelijck
riepen die heylighe vadres
patriarchen en prophete
die de toecomst cristy myt
vuerighen verlanghen
beghenken ende seiden Ge-
ue got dattu de hemele
schoenste ende neder diel
des - Dat hye ach wentste geue
ghelauet hadde doer den
prophete zacharian - dier
hye seit O dochte nū syon
laue ende verblide dy wāt
siet ick come en sal myd
den in dy wonen Al des
ghelijck maecten die yn
mighe gemoeden die de
tegenwordicheit der vuer-
righer sonnen - dat
is des ewigen woerde
myt vuerighen begherte
mylk in en begeeren
wopen ende segghen dese
woerde Gheue got dat
du den hemel schoenste
ende neder quemeste Tot
welcker hemelschoeringhe
na ghiestelicker wyssen
drie dinghe behoeren
Dat irste dat by der hemel
schoenighe betrachtet wert-
dat is alle creaturen die
got gheschaepen heuet
von seer cleyne en voyr
nyet to achten want weert
dat die hemel schoenk
dat onmaechlick is - Son-
der twyuel alle creaturē
die dier onder sijn solden
dan to myete gaen want
van der mulxtynghe - en
van den loep des hemels
so blyuen alle creaturē
dier onder in eyrē wesen
Ende hyer vinnie de hemel
schoenighe to begeeren
wat is dat anders dan
alle creaturen wesen in
ons cleyne of nyet to
achten want rechte hem
myssa des schepters die al
le dinghe gheschaepen he
uet dier allermeest sijne
onbegrypelicker grootheit
alle ghescaepen dinghe
achten - recht als een droe
ghelden dat van de cummer
drumpt Ende hyer vinne -
op dat die dinghe siele
dat ewighe woert ant-
fangen mach - begeert-
ste al solde die hemell
dier vinne scheeren - dat
is alle dingen in ons
te myete werken - dit - dat
ewighe woert in ons neder-

daelde- ende te myete marche
al dat om- an synne tegen
woordicheit hinderen mach-
Ende heft hienet alre crea
turen to kruen dan syn
re tegenwoordicheit met
to ghebruken Van desen
was sinte paulus een
die hye sprack eñ seyde -
Alle dinghe hebbe ich ge
acht alse myst- op dat
ich christum moechte ge
winnen - Ende waerlich
so wie van den ghetaele
is- dat wi een recht ver
smaden der werlt -eñ een
waeachtich arm men
schen die christo toe behoert
dien dat woert gades
ghecrne toe neder daelt
Alst selue deen den pro
pheet ysayas secht Op
wen sal ich syen dan
tot den armen mēschel
kyn dye bedruckt van
ghneste wo also hye ock op
een ander steede seyde Die
here sal in egipten come-
ende alle dye afgoden van
Egipten sullen vā synre
tegenwoordicheit bewee
get werden - Ende dat here
te van egipten sal mydē
in een versaechtet werden
Ende die ghnest vā egiptē
sal verstoert werden Wy
egipten dat is also vel to
segghen alse duysternisse
so is die siele betrocken-
die eer sie van den woeste
gades verlicht wert- van
ons selues meesten duyster
is Ende nummer die here
in egipten compt- dan wer
den van synre tegenwoor
dicheit verdreuen al die af
goden van egipten- dat
alle ghesneuen gedueten-
recht als men dier myt
mynnen an hanget af
goden der sielen syn sy:er
als dat ewighe woert-
in die inneste des gemoet
des antfangen wert- dan
wert dat here van egip
ten dier in versaechtet-
ende die ghnest van egipte
wert verstoert alsmede
een mesbeyden synre sel
ues ende alre ghesellae
penne gedueten Ende al
so wert dat here myt-
den wtsluten der creatue
ren allene den woeste ga
des toe besitten ghelaten-
als die propheet secht-
Here die arme is dy ghe
laten Dat ander dat by
der hemelschoeringhe be
teyhene wert- is waer
achtige kennisse synre
selues wante by den hemel
is te verstaen des mēschen
here dat een secret gades
is ghelijcken den hemell
eñ ghelucktenisse als de

hemel al dat daer ende
er- leuē eñ beweechnysse
muloete ende andient. Al
de ghelijcks duet dat herte
al den leden in den mēschen
lichame. Dese hemel is somtijt
beslaten auermyds verber
ghynghe ende beslatenheit
sijns selues em selue- ende
dat hemelick dat in em is
nyemant te kennen noe
ghenen Somtijt is hyre
op ghelaken auermyds
apenlijcheit ende blote bely
ghynghe al de dat in em
is Daer vmme die propheet
zegel te vermaent ende
secht Schoert v herte eñ
nyet uwe cleder- ende
schoetrinthe in rechter
kennysse ons selues al
sulck als wy syn ghelecghē
is. Daer richardus alde
af secht kennysse ons sel
ues is een berch daer een
yghelick op clymen moet
die tot schouwinghe ghecke
comen wil eñ de moyse
op desen berch clam- qua
em die hē te ghemoete eñ
dede tot em neder Wilstu
ghot onsen heē nyet dy hoe
ren spreken Wilstu crist-
tum op den berch van tha
bor ghetransfiguriert
syen Wilstu die verborghē
heit de vaders in hemel
lichheiden hoeren. so clymme
op desen berch ende leer
dy seluen kennen eñ voert
belijen alsulcks als hyt
Die propheet dauid secht.
die menschē sal clymmē
tot eynen hoghen herten
ende ghot sal verheue wer
den want so wie em sel
uen kennet ende belijet
die is alreck tot enen ho
ghen herten ghecommen
Ende wee wel die daerghelijc
dy seluen ghaerlick te ken
nen ventghaest- also wel
clymmestu altoes tot ho
ghheren dynghen op. Ende
so wie tot vollenkommene
kennisse sijns selues ghe
comen is. dye is alreck
tot den aenuechsten des ber
ghes ghenaeckt Tot de
sen berghe of tot desen ho
ghen herren- dicht ghot
dan neder als em dat
ghemoet derwaerts te ge
moete op pijnt te clymmen
Ende so heuet dat ghot
verheuen wort- in also
velle als em dit ghemo
et al daer in den opclymm
men hoochgheckē schou
wet Op desen berch wart
cristus ghetransfiguriert
Ja onse ghemoet wort
nyet em in dat selue bel
de auerformet Als sunte
pauwel secht- wy sullen
schouwen nyet ontsle

derten angheſichte die
ghone des herten- ende
werken van claerheiden
tot claerheyden auermids
autrethinghe ſijns ghe-
ſichtes tot der ſielen
vinghe der ghenaden ghe-
ghebracht Dat ende dat
by der hemelſchoenheyt
betrylent is- ghe ſchuut
auermids auerſaende
ghroetheit der begerten
der dat herte des men
ſchen af in quellinghe
valle Ende onder tijden
auermids den auerdra
ghenden verlanghen eer
ſteruet dan hie van doef
heyden of van toernicheyt
den ſolde moeſten ſteruen
Want auermids ghroet
heyt der vreuden wort
dat herte op ghelaten
ende wtghenecht Ende
dier compt vt ghyerig
heit alſo ghroet- dat et
vt een ſeluen ghaet-
ende myt allen van een
ſeluen compt- ende dat
heyt een ſchoenighe te
weſen van herten auer
myds alte ghrote wtter
linghe ſijns ſelues die
em te ghroet ni te lijden
ſwer toern ende doef
heyt ende langicheit-
dier en wort dat herte
myet af op ghelaten- mer
te ghader in een ſeluen
ghesperſſet ende ghedrongen
hier vmme een ynnighe
ſiele die dat materiallen
des aertſchen woens mid
den yn een ſeluen ghenne
emfanghe- die begheert
dat een herte ontcepent
ende ontrecket tegen
ſijnre toecomſt werdi-
nioet Ende ſeght ghenc
ghot dat du den hemell
mijns herten ſchoenſt
ende neder quemeſt ende
myn herte myt dijnre be
ghierten alſo berenſt dat
du mydden dier in que
meſt- ende eweleck daer
in bleueſt Want dat eny
ghe weert ghade en sal
ghheene ſijns anders co
men et en ſy dattet yn
mychliche begheert wer
de Ende et is wal weſt
dat- dat ghemoedt dat
weert ghade in ſijn in
reſte begherte hebbe auer
myds dattet van d' yn
nen natuer is- onderlin
ghe mreicheit te hebben
ende malcander in te we
ſen- Als ſante iohannes
ſeght Got is die mynne
ende die in der mynnen
blyft- die blyft in ghad
ende ghot in em Want
en were die ſiele myet in
ghade- ende ghot myet wed'

m der sielen · so en
wert ghene vollen
comene waerachtighe
mynne Ende hyer
ymme · auermids dat
sie na der vorsiemtheyt
gades eyelick m synen
woende hemet ghesterct
Daer vmme is sie van
rechtes weeghen d' mỹ
nen schuldich dat eyn
ghe wert gades bereeñ
to ontfangen Daer hel
pe mỹ allen toe · die vader
ende die soen ende die he
ylghe ghyest Amen

Vā d' alre hyndr
dich sermoen sondag

Dē kempt dat kynt
ende sijn moder en
vlyet dier med m ertyp
ten ꝛc Dye moder dē ghe
modes is puerheyt ende
reynicheyt des hertē Vā
der moder wert een kint
ghebaren · ende dat is
waerheyt ende verstendel
heyt in der kennysse
gades · ende in der kēnys
se synes selues · ende dat
is vollentomene wijsheyt
Wilstu weten wie dat al
sulcken kynt · dat is den
wyse gades · ende kennisse
synes selues van alsulcker
moder · dat is vt puerhey
des herten ghebaē wert ·
so mercke dat et andre

wet en is gheck to spre
dat allene den reynen her
ten gheoorloft is · dan den
wysse van em to hebben
alsulcken kint verualghe
de hendes also langhe alst
ionch ende cleyne is · ghe
is ootmoedicheyt · hendes
is vermetelheyt · dese
tive syn contrarie ende
verualghen altoes mal
anderen Alle hendes der
vermetelheyt synre wet
heyt to wederstane setet · so
vlyet cristus Want waer
houerdije is ende rijsset
daer so plecghet die waer
heyt to wijcken Waer al
hendes steruet · so comet
ihesus weder want al
men die vermetelheyt
onder die voete treedt · so
beghynt die waerheyt we
der to lueyten · waerheyt
ende ootmoedicheyt die sy
malcanders vriendynnen
houerdije ende onkennen
de blyntheyt beschermen
ock malcanderen waer
sie moeghen want wat
is anders houerdich to
wesen · dan vt vermete
telheyt een selue auer
ghewet to houden de hie
wet en is Ende wat ist
anders ootmoedich to we
sen · dan dat hie syn eyghen
snoetheyt ende kranctheyt

waerachtelicke bekennet
Hier vmme en alsō velle
als dye waerheit wasset:
alsō velle wort die oytmoe
dicheit groet Ende wee
dat ryicke der oytmodicheit
bieder wort gheweirret
wtwarts. wee hendes ge
bot mer benauwet wort
Ende hier vmme dat crys
tus ghebaren wart. wart
hendes ghestoert ende al
Jherusalem myt em. ende
en wolde myet dat. dat kley
ne kyndekyn. dat om ge
ghenen w oy solde wassen
Hier ghebuert dat men al
de cleyne kynderkens sol
de doden Waer vmme
waemstu dat hendes die
cleynen alsō seer haetet.
dan vmme des willen
dat hie in groten ende in
wonderlichen dyngen ha
uen een seluen wandert
ende myet syen en mach
dan dat tot hoechsten drae
ghet O cristo cleyne ge
baren kindekyn dat om
ghesceuen is wat sect
gestu van den cleynen
lact die cleynen ende en
wils em myet verbieden
tot my to comen Want
alsulcker. sō is dat ryicke
der hemelen Waerlick
die here is hoegste. en suyt
oytmoedigste dingen an

Waerlicke die houerdighe
hendes versmaect al dat
daer cleyne is. hyer vmme
ist dat cristus die cleyne
koeden myent ende hendes
myne die groten Gly wet
wal dat een koec alsō vel
beduet als een beliger.
wil ghy weten wee alsul
ke beligers. die houerdige
commen hendes myent.
Daer wasser een die sey
de Here ick danicke dy dat
ick myet en byn als an
der lieden. weliers. ontbe
rechtighe. ende auersyel
ers Ick vaste twe dueghe
in die weke Ick ghene
riende van al dat ick heb
be Alsulcke ende des ghe
lijche myent hendes wat
sie syn van synen ghesyn
de Wil ghy och weten
wee sulck dat sye syn die
die oytmoedighe cristus
myent Daer was een an
der dye seyde Ick bin dye
myniste van den apostolen
ick en byns myet wer
dich een apostell to hieten
Daer was noch een an
der die seyde Ick en bins
myet wendich neder toe
buicken ende den vyeme
van synen schoen to ont
binden Alsulcke ende des
ghelijcke beligers die he
uet cristus heff Want

sie syn van synen ghe-
synde wilstu myt hor-
ten woerden ghesecht
onderscheit woeden trus-
schen die grote ende die
kleyne zoeden ende trus-
schen heroes discipulen
ende trustus discypulen
Dor ersten vermeeten
em in groter onwys-
heyt · groter dyngthen ·
ende dat syn valsche zoe-
den · ende recht dan hero-
des ghesmde Dor ander
belijen in wivetsher
ame seluer kranckheyt
ende snoetheit · sinne
delick · ende dat syn amer
mydo den belijen zoeden
in den naeme · mer
waerachtighe keysten
in den leuen Ende wat
sie die waerheyt vā em
seluen to rechte belijen
so moetsen sye wal zoe-
den hieten Die cleyne
zoeden mynt ende ont-
fangher die sinnoedy-
ghe trustus hier hero-
des verfolghet sye tot
der doyt toe · op dat hie
trustus in em leder
mach Want heroes
ghesboet dat men alle
die kynderkyns die vā
tinnen jaren waren en
daer beneden sonder ge-
nad doeden selke weistu
nieten wye dese cleyne
kinderkyns sin · en woe
dat sie van twen iaren of
van enen iaer heyter
to wesen Een sinnoedich
belijen maect een zoed
ende maect och een cley-
ne kynt · in den dat hie
een sinnoedich beheme
ende belijer synes seluer
to Et is een ander be-
lijen der eygenne sunden
ende et is een ander be-
lijen des ghelichen laues
Alstu vell kranckheden
ende boesheden in dy sel-
uen vyndest · ende dy
daer af schaemest ende
belijest · dat is een belijen
der sunden Et moechte
lichte ghenallen dat een
ander tot alsulcken belije
der sunden · och wat gheds
ende doechden in em selue
ghewaer worde · mer hie
bekendt in der waerheyt
den · dattet van der ghena
den ghods is · ende myet
van synre verdienten ·
Ende schrijfter ghelicke
den ghenen toe daer hiet
af sinfanghen heuet
Elck van desen twen is
vinnne synes sinnoedy-
ghes belijens willen een
cleyne kynt · mer du bist
van enen iaer · ende die
ander is van twen iare

Want wie syn sunden
wer den heren belijet-
die is een naer oirt ghe
worden · mer so wie daer
toe · den heren alle ghuet
toe schrimet · ende ock of
ferhande des lants offert
die is tot tvien jaren
toe ghecommen Alduc hel
stu dat elck van desen be
lijen kleyne kynderkens
maecken die myet ghroet
en syn Want elck belijen
maecte des belijers ghe
moed ootmoedich ende
cleyne Wee nochte cley
ne waenstu dat sie syn
diet al dat m̄ een is · ghe
loouen dattet van ons
selues kranckheit is of
comt dat daer kranck
is · Ende dattet al dat
daer ghuet schijnt to we
sen van der ghiderigheyt
heyt ghacks comt Wer
umme wee nochte cley
ne ende ootmoedich ver
moedstu dat sie syn ·
dye anders myet en ken
nen noch vor en hel
ben dan ons selues on
seeligheit of die ghotlyche
onfarmherticheyt sijen
vint ock ander loeden ·
ende belijers die en selue
vermeeten hebben dat
sie my en ghecrijghen · of
dat siet hebben m sonde
lingheyn vordel · buyten der
ghemeynten Of al wete
sye wal dat siet van gha
de ontfangen hebben · noch
tant willen sie vmmer
die gauen ghacks oyren
vorledenen verdienten
to schrijuen Of sommyge
anderen die noch ghna
lucker ghewoelen wane
oyr verdyenten van em
seluen ontfentlick toe
wesen Alle dese ende onv
ghelycke die alduc on
vrijslick ghewoelen · en
in den herten ghelooven
ende myt den monde
sontist medewt spreche
die weenen onder dye
valsche loeden die va he
rodes ghesynde · sijn ghe
reckent · dye alsulche be
lijers myent Want
hie suyt dat sie ghroet en
oyr gheblasen syn · ende
bereyt ende bet daer toe
gheschijcket stephanum
te steenen dan onsen he
ren ghot laten toe leuen
Auerrimde dat alle de
se · noch een naer · noch
twe der ootmoedigher
belijnghe myet sylt ghe
worden en syn · so er
neenen sie onder die cley
ne kynderkens myet ghe
reckent want dye oyt
moedighe cristus en

cristus h

ontfanghet nyemant dan
die cleyne ende ootmoedich
sijn sterc herdes als hier
to voren ghesecht is ver
volghet sijn vmme tot
der duecht to brenghen dat
hye ghebeet dat men al
dye kynder van twee
jaren nederwaert solde de
den Hier vmme nemet
dat kint ende sijn moder
ende vliet dier mede in
Egypten Dat kynt dat
van der maecht ende
maer ghebaren wart
dat is die waerheyt die
vut puerheyden des herte
toemet Puerheyt des
herten is dye eerde dye
eweliek duechtich is
Want so wat puer ende
vermenghet is in een
seluen dat en pleeghet
met to verstaen Dye
vrucht van deser eerden
dat is ghetuchte waerheyt
Als dier ghesecht steet
dye waerheyt is van der
eerden ghebaren Hier
so wanneer dat leeht der
waerheyt in den herten
ghebaren is so wortet
van den ghueste der ver
meetelheyt brechtelicke
an ghenoechten Want
lichtelicke wert dat ghe
mack aan allen tyden
te vterheeuen sonderlin
ghe in der tijt alst vrst
van den leeme dier ghe
men wort ende dat
em to voeren nauwelick
droemen mochte dat
mertet mi claerlicke
alst myt enen enghe
woentelicken mynen leeh
te haestelick begaenet
wort Hyer vt toemet
dat dye heuendighe toe
myndt herdes dat oot
moedighe nye ghebare
hynt Ihesum veruolghe
de Want hyer na dat
et dat leeht der waerh
ontfangen heuet myt
den ghueste der vermee
telheyt seluerpelicke an
roeghet Hier so vne des
engels raet ootmoedighe
he volghet dye math
hendes handen lichtelick
entfaen Dier vmme
seyt die engel Nemet
dat kynt ende sijn mo
der ende vlyet in eghpte
Egyptus bedupdt duys
ternysse Dan werder
wy ghebaden tot onsen
duysternissen to ghaen
Ende die toe leeren mert
sen als wy van den ghes
te der vermeetelheyt an
ghenoechten werden Van
deser duysternisse seeht sint
te paulus Vnecdere ghy
hebbet voertijts in duys

termysse ghyeveſt · mer
nu ſy ghy leeſt in den
here Et ſyn velle men
ſchen als ſie verſtendelijc
der waerheyt ontfangen
ſo ſueken ſie dinghen
dye veer bauen een ſyn-
ende verghecken en ſel
uen · ſie meten vel dynghe
mer een ſeluen en bren
men ſye myet Alſe nu ſo
willen ſie ghraeuen myt
ſtilheyt der ſynne in
der verborghenre heylig
dryuoldicheyt Alſe nu
van der hemelſcher ver
ſaelentheyt Alſe nu nu
in hemelſchen weerken
des heylighen ghyeſtes ·
dat een myet toe an be
hoert want die oorſa
ghaks ſyn diep verſt
als een afgront Ende
aldus ghheealdert dueck
wyl als ſie myt eenen
ſtolten ghemoedt doer
waeren willen dat veer
bauen en is · oyec ſel
uee kraentheyt myet en
verſynnen ende veſtghee
ten dat ſie menſchen
ſyn · dat ſye ten leſten
auenmyds onſe vermee
theyt neder werpen
worpen ende vallen in
dwaelinghe · ende kiere
weder tot onſen ouden
ſundighen leuen Aldus

ghheſchiedt myt den ghe
meen die na dat ſie bren
nyſſe der waerheyt ont
fangen hebben oyt in
reſte verſynnen · ende
een ſeluen myet en bren
nen · Ende pynen een al
leene die kunſtelheyt
dye daer op blaſet ende
vermeetel maket toe
verbreeghen So wie dat
deſen aftual ſchuwē wil
ende een ſeluen in oyt
moedicheyden ſtaende houl
den · dye moet de engele
naet oytmoedelicke pīne
te volghen daer he ſecht
Neemet dat kint ende ſyn
moder ende vlyet daer
meede in egipten Dyt
kynt is ſomtyt in egyp
ten · ſomtyt in Judeen
Et is in egipten · alſt
nu van dynnen leert
Woe ghroet dat myn ey
ghen duyſternyſſen ſyn
Et is in Judeen alſt my
te kennen ghyſt woe ſul
lick die claerheyt ſynre
ghotlicher wenſheyt is
Myne beghheerlicheyt
myne onweetenheyt en
mijns ſeluers kuentheyt
dat ſyn duyſternyſſen en
er moeghen ock wal duyſ
ternyſſen heeten Oor-
ſaec is dat leeſt · dier ghe
me duyſternyſſen in en

Syn · mer een schynsel der
claerheyt des ewyghen
lechtes in een selven God
is dat lecht · myne con
scientie is een duyster-
nacht · mer dat kynt
is die waerheyt Ende is
in egypten alst my van
my selven die waerheyt
leert ghenoeghen ende be
kennen Et is in Judeen
alst my waerachtich en
derscheet van ghade leert
In egypten duer et my
my selven kennen In
Judeen duet et my my
nen god kennen Alster-
ghescheyden steet God
is bekennet int Jodsche
lant Iwer vmme nemet
dat kynt ende syn mo
der Vpde kynt ende mo
der moetstu nemen myt
em beyden moetstu vlien
En wilt in Judeen myet
blyuen vmme des kyn
des willen Want sclyn
westu herodem · dat
is dyt vermeetelheyt
myet Dat kynt sal ver
slaeghen werden · dat is
dat lecht der waerheyt
sal dy begeuen En wil
ech sondr kynt ende mo
der beyde · myet vlien vm
me dyns selues willen
Want heltstu sie myet
beyde by dy du salst ge
uesen werden Dye mo
der is reynicheyt van
herten · daer die waer
heyt als een kynt aff
ghebaren wort Ende son
der die ruwe ist seer am
telick te egypten want
we ghaen · Ende noch
velle vreselicher daer te
comen want ghaetstu
sonder die moder · du salst
meer in die begherlich-
des vleysches verdwaelen
Ghaetstu sonder dat kint
du salst in onreynicheyden
vallen Ist dattu dyn ol
de duechtighe ende dy
ne wtleedene ghemoet
te voer die oghen dyns
herten setteste ende dyne
eyghen duysternysse meer
keste · alle dye tijt dat
du dy selven daer med
bekummerste · so woenstu
in egypten Mer comstu
daer in sonder puerheyt
des herten du salst in
lelicke ghedachten val
len Ende en is die waer
heyt myet myt dy · du
salst haestelick in dwae
linghe comen Ende ist
dat du die olde wecghe
der ghenoechelicker ge
moedyten myt begher-
lichheyden ansiest · so gaet
stu sonder moder Ist dat
du dyn sunden ontschul

dighest · of beuynsluch
dencst so woenstu sond
kynt in egypten Ayer
vmme nemet dit kint
ende dy moder eñ vliet
in egypten myt ein
beyden · Ende weest al
dier tot der tyt toe hem
icht dy segste Alstu
daer wt Inne selues
gheerdunken myet en
ghaest · also en wil ock
buten myenen rade myet
wedr van dm scheyden
Ick kenne dye tyt do
medrhaeneus betly dan
du duyst Ick sal dy den
wetly dier du deer we
der keyeren moeghest
wal wyssen Ende en wil
le op Inne selues wiss
heyt ghyen betruwen.
setten · mer hoedet dy
wn · den raet des engels
Sathanas · Dye em aller
te formen plecht in een
engel des lechtes · ende
ghyft duerwil emē raet
der Inwelnighe ender
die ghedaenite van doe
ghoden Want yst dit du
eer dit et tyt is wedr
in Iuden tomest dye
houerdije sal dy beloyen
Ende yst dattu langhyer
in egypten meinest dm
et ghenoech is · du sal
ste sonder twyuel in wā
hapen vallen Want
wilstu dyne beschyet
dite seer ansien · du
salst in den putte der ver
slaechyenheit ghenechē
Ende wilstu ock eert die
tyt is · ende bauen ma
ten op die ontfarmher
tycheit gode dy to seer
verlaten · so sal die ver
meetelheit alte ghroet
m dy tussen Du lye
west lichte wal ghse
leesen heneestu et nul
ontspalken · dat elck
dynck syn tyt heuet ·
Al des ghelyck · te ghaen
in Egypten · ende we
der wn dier in Iuden
te comen sonder twyuel
dat heuet ock syn tyt
Nummermeer en sende
ick dy tot den enen of
tot den anderen · dm alst
tyt is · ende dit et dy
best dyenen mach Wer
de engthel Sathanas
en sendt dy tot ghyen
wan desen steeckē · dm
alse lyre hapet dy toe
verleyden So manneer
dit du also langhe in
Egypten wenest ende
Inne eyghen beschyet
an to sien ende also
swaer te weeghen dat
du wan dwerdyghey
lastelicheit Inne herten

m wanhapen valleſt
Off ſo manneer dat
du ſo langhe m Juden
woneſt · dat du auer
mydes ydele vertreſt
tinghe dyns ſelues
tot ydele ghoren ende
tot vermeetelheyde
coemeſt So weret vorr
waer dat · dat mijn
raet myet en mus · mer
des engheels Sathanas
Hyer vmme ſal elck
menſche vt den ende
ſynre oeffeninghe merken · ende keren kennen
wye die ghueſt wat
dye em m Egipten of
m Juden ſande Aldus
ſalſtu m Egipten vlien
ende blyuen daer alſo
langhe hent vtz et dy
ſeghe Vystu alſo beſotte
ende helbeſtu alſo vel
onderſcheides van ghueſt
telichen dynghen dat
du myt wecken Joſeph
hieten moeghſt Snet ſo
wayr ſchuwe vtz dy · en
haer mynen raet · ende
vlyet m egipten · ende
weſet al daer · myet
corter · notly myet lan
ghер dan dat utz et dy
ſeghen ſal Joſeph ſtont
op ende nam dat kynt
ende ſijn moder des
nachtes ende ghinch m
Egipten ende hie bleeff
daer tot dr tijt toe dat
herodes gheſtorue
was Et ſijn ock ſomy
ghe dye den ghueſt des
rades ontfanghen ende
als ſie den ghueſt dr
ſtarcheyt myet meck en
ontfanghen · al weten
ſye wall wat ſye doen
ſullen · ſie en moeghens
myet wllenbrenghen
myt den wertlen ſper
Want Joſeph keyck ont
fanghen hadde · ſo volk
brachte hie vt den ghueſ
te dr ſtarcheit allet
dat hyre vt anwijſinghe des ghueſtes des m
des bekennende dat
hye den ſelck Eñ ſtont
ju enen ſtarcken ar
beyt an te nemen · en
nam dat kynt ende
ſijn moder · ende vloe
ende brachte ſye in
Egipten Ende meer
vmme wolck hie des
nachtes ruymen to
vlien · ende myet des
doeghes Want dye en
ghel em des met en
met Oſee heeft keerer
ghewefl des nachtes
to vlyen dan des dae
ghes daer vmme ſo
welck em dat die en
ghel dan verſwijgen

et mach lucht ghenal
len · dat sommyt onser
beschey-denheyt ock wat
benalen wert vmme
dat wy vlytyghe sor-
ghe sullen draeghen ·
dye beste wecken na to
volghen Dye nacht
vmme synne duyster
nyssen willen plecghet
meer tijden onbekenne
nysse to betrachten Ende
vmme synne boyltheyt
willen bedroefdheyt des
herten Ende dwer vm
me · so wie dye weeghe
synne ouder verleckene
dwaelyngh-e myt suver
re dweeuptheyt des her
ten ansyet · dye ghelet
des nachtes tot egypten
wart ghter dye duyst
ternysse der tonstrenicken
sonder bedreeuynghe an
sluyt · ende sine verleckene
sunden myt ghemeech
ten auerdenckt · wat
duet hie anders · dan
hye in den lechten dae
ghe weder in egypten
hwert ghterlijck wat
groter onweetenheyt
dit et is · dye sunden
von· oghen te nemen ·
ende dye myet to bedae
ghen · noch daer vom
te versuchten Dye
prophete ghenelt des
nachtes ende myet des
daeghes in egypten ·
dye in synen ghelooue
myt groter schrenicken
onsen heren ghaet toe
spruch ende sede Ich sal
dy alle myne iaren auer
denken in bitterheyt
myne sielen ghter so
wie synne raden myt
ghenuechten auerdenc
het · dit en duet hye des
heren myet mer een sel
uen dwer vmme wyll
ich seluen alle myne
iaren auerdencken in
myne sielen bitterheyt ·
ende myet in ghemeech
ten · op dit my dine guet
heyt also velle te sueter
werk · als my myne
bitterheyt des boesheyt
verbytert wert Ende
woe my myne boesheyt
meer myshaeghet woe
my dyne barmherticht
behaeghelicher wort ·
Dwer vmme so wanneer
my herake verwoghet ·
so wanneer myn ghe
moet van den ghiestre
der vermeetelheyt angre
nechten wert · so ist my
nutte dat ick in egypten
dye · ende myt ernstyer
heyden die duysternysse
myner onwetticheyden
ansye · op dat ick myn

ghemaeckt myet eu ver
hesse Nochtant al ghy
ick dier wee my · ist
dat · dat kynt ihesus ende
sijn moder myet myt my
en syn Want al ist dat
ick myden in der schem
me der doyt wandre ·
ick en sal ghene wedr
heyt ontsyen Ja ist dat
ick sye beyde myt my
hebbe Noter ick ghelijes
ock wil ick hevedes
hoeftheyt vlien · ende m
egipten ghaen Ick byn
verueert · ende my en
tuynckelt wat ick doen
solde Ende ist dat ick
m duchten blyue so sor
ghe ick dat ick heneds
handen myet ontghaen
en sal Ende als ick
oen vlyen wil · so ont
sye ick my wer dye duyst
ternyssen dye in egipte
syn · ende seyde m my
selven Isset dat ick daer
ghae · die duysternyss
sen stellen my vertree
den Noter want dye
nacht · der nacht dye
wetenheyt kundicheit
Isset dat · dat kynt ihesus
ende syn moder myet
my syn · so mach ick vry
lick in Egipten ghaen
Ick ghelijes ock dat va
der tegenwordicheyt my
me heren ihesu cristy ·
Dye nacht Iudicium · my
me verduchtynghe ghe
wonden is m myner
wecken O ghnade ihesu
wee ghuet · wee stillet
syn dye wecken · als
wan dijnre ghenaden
ghenaeckt worden ·
Dye nacht m den dich
Dy duysternysse m dat
licht Dye bitterheyt
in vroechcheyt Dye wou
we m vollicheiten
bluetgan Dye onbehent
heyt m wetenheyt Ende
alle droefheyt m vreu
den Dyer vmme vloe
Joseph m Egipten ende
bleef al dier tot hero
des steruen toe Hero
des steruen is · als al
le vermetelheyt ver
ghaet · Ende ander dye
wete ghenedu wort
Als ihesus nist m egip
ten coupt · so wort he
rodes rechte moer sieck
Ende isset dat ihesus
een luttel m egipten
merket · so sterft hye ·
want alse velle als
ymant m rechter hen
uysse synre ewicheyt
kunnicheyt vorttrhaet
ende wasset · also velle
dicke dye vermetelheyt
ende ghaet to mete wat

wee ymant daerlichzer
ſijn duyſternyſſen beſyn
net · wee alle houlyer
eicheyt ſonder alle tuyv
uel lerly neder gheſet
wort Ende als here
de beſtrueuen is · dan
eſſet irſt tijt weder in
den lande van ſtrahel
to comen Iſtrahel beduy
dt een man dye ghot
ſuyt Ende dye man is
recht in den lande van
Iſtrahel · wes ghemeet
in der anſchouwynghe
ophwarts verheue wert
Ich arme man dye my
ne eyghene armoede an
ſie · alſe langhe als ich
andere myet deuchē en
mach dan op myn ey
ghen duyſternyſſen · alſt
tot nach toe ghelieeſt
heuet · ſo lyn ich in
egypten ſitter dye auer
mydes den ſchouwenden
leuen verheuen ſtaet
ende die ghoede ghade
myt eren pueren ghe
moedt ſchouwet die moet
alreet in den lande van
Iſtrahel ſitter dye de wijſ
heyt ghades onder dye
willentomeneu leuen can
ende wt ſpreeken myt
den monde · dat lyse myt
den herten ſchouwet · die
heft ſonder tuyuel ſy
ne wanderynghe in ju
den Aldus is een yghe
lick auermydes anſier
ende ghemeerth ſynes
ſeluues in egypten auer
mydes der ſchouwynghe
ghades in den lande van
Iſtrahel · Ende auermyde
ſtichtynghe ende leryn
ghe ſijns euenē menſchen
in den lande van
uaden Daer moet ons
allen toe helpen · die
ueder ende die ſoen en
dye helighe ghheeſt · amē

Des ſondaechs bynnē der octaue kerſtmyſſe

Dat heynt wes en
ouart ſtarck ::
dye werken dye
ghot onſe here wercket
die ſijn vollentomen · yer
onder alle den menſchelic
hen werken en is geen
werk · er en moechte
dat vollentomeme weſen
Daer vmme ſecht ſunte
Iheronymus · die kennyſſe
ons ſelues en vollentomen
heyt is allene onder den
menſchen vollentomenly
ghenoechent Daer ſunte
auguſtinus mede con
cordeert ende ſecht dye
hachſte vollentomenheit
des herſtenen leuens is
wee welle dat een men
ſche in dſen leuen vort

ghaet ende vordert dat
hie een alteye laet dunt
ten dat daer noch wat
anders is dat hie ghey
ne hedt Ende dyt is die
reden als sunte Grego
rius secht Dat die stat
des tegheenwordyghen
leuens dandere myt en
is dan een weg daer
wy dyre wunderen tot
den hemelschen vaedr
lande Ende dye weg
en wort nummermeer
vollenbracht tot der tyt
toe dat men dat eynde
van den weeghe ver
treeghen heuet daer
vmme ist ghynck -
Hyer vmme ist dat al
dat voortgaen des
tegheenwordyghen lee
uens in een wenemen
staet ende in een wassen
Daer vmme wolde dye
here ende dye meyster
seluen dat alles wass
dums in desghelyken een
saecke is - ende alleene
vollencomen is - seluen
lichamelicke wassen op
dat wy ghyeselicke myt
em voort solden ghaen
ende toenemen in deug
den Dat eynghe woert
dat in den beghynnede
ghedaen is wasset en
toe neemt dagheliex

Ende nummermeer er
sal aldus danich wasdom
te willen vollenbracht
werden dan in dē eynghe
leuen ster dat woert
heyt in ons te wassen
in also velle als wy in
een wassen ende voort
ghaen in deughden sta
driefhand staet sal elck
mensche in den staet
daer hye vmme is - vmme
te wassen Als beghyn
nende menschen - voort
ghaende menschen -
ende menschen die vol
lencomen heyten to we
sen Al ist dat - dat was
sen den beghynnenden
ende den voortghaenden
menschen alleene schynt
toe te hoeren nochtant
hoerdt een allen dien
toe Alse Sassiodrus die
woent beduydt - dye de
propheete sprack doe hie
sprac Vollenbrenghet
myne voortghanghe
strenaut en beghyn
net vmme daer to bly
uen staende ster daer
vmme beghynt elck
beghynne - op dat hye
meer voortghae dye
mant en ghaet voort
vmme staende te blyue
ster daer vmme ghaet
hye vane op dat hye vol

Jenegmen moechte wer-
den Jeyemant en wort
wollentamen vnime dier
stylle staende te blyuen
Hier dier vnime begthe
ert hye vollentomenheit
vp dat hie nach vollen
tomene machte wer-
den Hyer vnime sal
elliek in synen stade py
nen te wassen Dye be
gthynnende menschen
sullen dryer wyse py
nen te wassen Toe den
irsten male In simpel
heit der lerynghe wat
aueruuds dat begthyn
nende menschen nach
wont ende onuerstaet
syn so behouen sye van
andren menschen gthe
leert toe werden ende
gthestuert in den weegse
stadt Dye em onkun
dich is Hyer vnime den
irsten wort gthanch der
begthynnende menschen
is gtheleegthen in dat
wert gtads ommoedelick
te hoeren Als sunte Sye
storius in der omelyen
leert dier hie secht Die
wech des heren wert
tot de menschen herte
gthelevt Als hye leryngte
der waerheyt optmoede
licke ontfangthen wort
alle leryngthe en is em

eck wyet eenen mutte-
mer dye slechte ende gthe
meyn is na dat sye be
quieme syn dye te ontfan
gthen Als sunte Paulus
alsulcken begthynnenden
menschen die oertlyeks
bekeert waren plach te
leren dier hye seyde Ich
hebbe v als cleyne kyn
der m cruste melluk te
drynckken gtheestheenen
ende gthene harde spy
se Want gthy sijt dye
gthene die der melluk
behoeftich sijt Hy de
ser melluk verstaet
men symspele slechte
leryngthe dye wt der
borsten der moder der
heligthyer herticn gthete
gthen wart Dye den be
gthynnenden bequemest
is mek op te weder-
ende dier in te wassen
Als sunte peter secht
rechte als kynder dye
nu gthebaren syn west
redelick sonder boesheit
ende begtheert die mel
lick op dat gthy in se
lichenden moegtet dier
mek wassen Toe den
anderen male stellen
begthynnende menschen
wassen in stadygher gthe
horsamheyt Want wat
wonert dat wert gtads

to hoeren alſo du myet
ghehoorſaem weſen er-
wyſt · ende pynen te do
ne dattet dy leert Ber
nardus · Dit is een ghuet
ore dat ghherne mitte
dynghen hoert Ende dat
et ghehoert heuet wiſ-
ſelick onderſcheydt · ende
dattet verſteet ghehoor-
ſamlicke te werthe ſet
tet Al des ghehoer de
ſuute paumel · dye rechte
noert · de hye bekyert
was ſeyde hiere wat
wilstu dat ick doe Recht
of hye ſeggen wolde ·
Op dat ick dynen wil
le kennen mach daer
en wil ick myet an ſpa
ren Origenes die ſecht
ick ghelie · dat ick my
alſo velle ontbleeff in
den val der ſunden · ick
en mochte alſo wal wort
ghehaen helpen in die
ghehoorſaemheyt der be
kyerynghe Daer vm
me ſeyt dye wyſe man
ſyneu ſoen ende myet :
Soen ghaestu tot den
dienſte gods · ſo neyghe
dyn oren ende ontfanck
dye woerde der verſten
dicheyt · op dat mi leſte
dyn leeuen mach was
ſen Toe den derden male
ſtillen dye beghynnende
menſchen voyrtghaen
in ſtrenghicheyden de
leeuens Want al iſſet
dat ſye in den beghynne
ders ende weeck ſyn en
der mellick behoueu · bey
de in der kerynghe ende
in der oeffenynghe ons
leeuens · nochtant ſullē
ſye allentellen in de ver
haen der ghebade gods
pynen te waſſen · ende
nemen wat ſcharper
oeffenynghe an · op dat
ſye dye bedarmighe der
quader beghierlicheyt to
bet moeghen verwynne
Caſſiadorus Ghelicker
wys als die menſchelic
he natuer myt ſchar
per oeffenynghe ghetem
met wert · alſo wort
ſye auermyds ledicheyt
in oir ſeluen verquickt ·
dat ſonderlynghe in den
beghynnenden menſchen
pleghet to ghebeurene ·
auermyds der bedacht
heyt der oilder quader
ghewoenten · dier ſye
noch lichtelick toe ghe
taghen werden Offe
auermyds gruetheyt der
paſſien · ende onbeſcht
heyt des leeuens dye in
ionghen beghynnenden
lueden is Daer ſuute
Bernardus aff ſecht

dat ſtrytcheyt des leuens
ende tuechseyt eine mod
alve quaden gheedachten
w ſtzer van den gheene
dye op ſtrengher hoeden
ſtaen - mach men wal
ſeggthen dat van dauid
in der conyngthe boeck
gheſchreuen ſteet Hye
ghynch - al voortghaen
de ende wart altoos
ſtaercker dan hye ſelue
was Van de ſelue
euangelium ſeer goedt

Daer hoort twyes
op ende twart
ſtaerch tō Jesu isset to be
ſyen hoe dat envighe
woert gaedes in den voort
ghaenden menſchen
plecht to wassen - oft
woe dat ſie in den waer
de gaedes voort pleegen
tot ghaen Want van
em ſteet gheſchreuen
van den prophete Sye
ſullen van deegheden in
deegheden voort ghaen
In driderhande manier
syn sie schuldich to was
ſen Toe den erſten ma
le ſtullen sye wassen in
ſtedygher oeffenynghe
der werchen der ontfaem
hertycheyt tot oyren
eenen menſchen -
Daer ſtunt paeuel af
ſecht Wroeders laet
ons dye waerheyt wert
hen ende in der myn
nen - dat is in der wert
hen der myennen twaſſen
ſtzer merther dat deſe
manyere der doegheent
licher werthen of oeffe
nynghe andere ſteet -
dan daer hyer twe voeren
van den beghynnenden
menſchen gheſeecht is
want dye hebben ende
hantyeren doegheentlic
he oeffenynghe vmme
een woldoen voor oyre
ſunden - of oyr quad
beghherten daer mede
to bedwynghen ſtzer
voortghaend menſchen
doen doegheentliche wer
hen ſlechts vmme der doe
ghenden willen dye daer
mme ghelceghen is - op
dat ſie daer mede tot der
vollenkomenheyt maech
ten coemen Al de ghe
lychnes was dye helycke
man Iob vp ghewassen
doe hye ſeyde - die ontfaem
hertycheyt is myt my
van mynen kyndtscher -
daeghen op ghewassen
Recht of hye ſeggthen
woldt - alse ich na eyt
heyden in my ſelnen op
ghewassen byn - alſo bin
ich och in der deegheden
der ontfaemhertycheyt

tegthen myncn cuencn
menschen op gthewassen
Ater leper sonygthe
menschen en doen also
myet · mer sye nemet ·
aff ende gthaen van doe
gtheden tot ondegtheden
Als dye gthene dye in
sinne toegthet gtuchtrye
ren ende sachtmoedich
synt als lammere · mer
namaels wenden sye
stolt ende wreet alse wul
ue Erst gtheuen sie dat
oirs selues te auer Na
maels mysdoen sie in
grotter wreetheyt · ende
nemen dat een myet
te en hoert Dese was
sen op recht als die doen
dye in den begthynne
synre wassens sachte is
ende mynant en quet
set · mer woe dat sye mer
op wasset · woe dat hye
harder wort ende scharp
elicher quekelt Ater
gtuede vontgthaende men
schen wassen vp als dye
olyuen boem wet stoet
he vrucht ende blaeder
guet syn in der medicy
nen Al des gtheliede een
gtheuet vontgthaende me
sche In allen den dat hye
secht ende duet · so were
het hye werthen de
ontfarmhertycheyt · ende
gthyst wecke der doegthe
den vut dat hye wall
myt den prophete segthe
mach Ick hebbe vrucht
voirt gthebrucht recht
als een olyuen boem ·
Al des gtheliches wyet
ysaech op daer men m
den irsten boethe der bylde
len aldus aff lest Doe
dat hynt op gthewassen
was · ende van der mel
lick gtheseent was · so
maecte abraham in den
daegthe alle synen vriend
ende gtheselschap · vsaac bedūydt
ene vrucht des heren ende
betreyhent die inwendyge
blytschap dye gtuede voirt
gthaende menschen in der
oeffenynthe der doegthen
hebben Want als dese met
wt gtheuelde · mer auer
mydes gtheuoentelicheyt ·
doegthenlicke werche · ver
hen · so hebben sye in el
hen werche der doegthe
den ene sonderlinthe gthe
muchte des gtheinoedes
van bynnen Ende auer
mydes toe vlocmthe al
duisdanygther weselicheit
ende doegthentlichen ver
hen · so wort daer vmme
grote verstaen van byn
nen gthemaecht Auer
mydes welcker gthemoedt

ten ende vruchten des
ghemoedes alle werlike
wee swaer sye ymande
duncken wesen · em lue
den licht ende ghemeech
lick syn to dme ſter al
dusdanyghe werscappyn
ghe plecht ten lesten to
gheschien als dat kynt
ghespeent is · dat is
als dye menschе ander
den resten schiet dr be
ghynnende menschen te
comen is · ende van der
melck der sachticheyt
af ghenamen is · ende
der hanker spysen · dat is
tot groten swaren wert
nen ghewoentelick ghe
werden is · als nu ysaac
steet gheschreuen Dye
ghenck ende nam toe
ende wyes op · ysent dye
seer groet ghewonck
was Toe den anderen
male stellen voorghaen
de menschen wassen in
watheren toesyen dr be
tarynghe · vmme over
selues wille · ende tegen
den boesen ghest Want
voorghaende menschen
sullen seer wather wesen
teghen dye anuechtynghe
des boesen viands Alder
mids dat sye em daer me
de pynighen ende trauen
Want alle dye swerliker
ghe

dye in dr myunen ghe
schien · syn em vmme
sunne verhardicheyt wil
len een ander groete pyne
Ende wee emych menschе
meer ghedr werther
Aller wee hye den boesen
ghyest krechtelicher an
vechter Ja myt dicker
ghueden wercke wort em
recht als myt enen ghe
schotte in syn hertе ghe
schaten Dat mal by ys
mahel beteyhent is · daer
aldus af ghesch̄reuē steet
Dat kynt ysmahel wyes
op · ende wart een menlic
schuttе mans in den selue
dat ymant in dessemyn
ghe dr doetheden voert
ghaet · so wort hue eer
schuttе tegthen den boesen
ghyest Over vmme so te
helpert enen voorghaen
den menschen tot dicker
tyt seer wacker ende went
ghaende to wesen ende ock
toesiende · op dat dye mant
dye ghesch̄reuē sunne beer
tynghe in em myet er
schuete ende daer meck
vervlyuue wee dat onse
wederstaeke suyt dat wy
em sterckelicher wederstae
ende meer wederstaendich
syn · wee hye ons meer
gunt in te vechten Want
hue en duet den ghener

ghene macmisse an die
hie ghemeelt dat hie myt
vollen rechte besitter en
auermids dat vontgae
de menschen em meer
wederstaen ende quet-
sen · Daer vmme strij-
hie sie wreetlicken we
der an ende wee die vy
antschap meer wasset
Wee die wachterheyt te
meer naydruffich is
Hier vmme sullen em
dese nauwe voyr syne la
ghen hoeden Als sunte
peter leert daer hie secht
Weset sober ende waeket
want uwe wedersake
die viant loept vmme
v- bieschende als een le
we · Daer vmme staet
em sterckelicke weder mit
ghelouue Den dreen
male sullen vontgaen
de menschen ymen te was
sen in willighen lyden
vmme gaues willen · m
alle oyren wedersaet-e
Gregorius · als die be
ghecrten der wtuerwaen
re mannen gaues myt
wederwyenden ghedruckt
menen · Dan ghaen sie al
re meest voyrt · recht
als dat vuer ghepuy
ghet voert · so wasset
Als men ock van den bo
dren van ysrahel lest
wee dat sie mer van
den hyndren van egypte
verdruckt wonden wee
sye mer vermenyghuol
dighheden ende wesser
Hier af steet in der myn
nen boeck aldus ghe
schreuen Also als die ly
lye is onder den doernen
also is myne vrendynne
onder den dochteren · so
wanneer die doerne vā
den wynd ghewaeyet
wenden · so prickelen ende
quellen sie die lylyen
recht als die boesen van
der mantlicker mblasin
ghe beweeghet werken
quellen sie dye gueden
Hyer vmme is to weten
dat dye vervolghynghe
daer die boesen die ghue
den mede pynyght van
den wynt in ghe blasen
is Want hie or han
de · or tentghen · ende al
dat sye hebben daer toe
bereyt Hier ghelyc
hier wyst als die lylye
dye onder den doernen
wasset · Al ist dat sie dur
wil van den blasen des
winds als verschreue
is ghepriehelt wort
nochtaant so en verlest
sie or schoenheyt myet
Hier ghuyst also velle to
mer gueden reeche wt

Al es ghelucke al wer
den die ghuecken van den
quaden ghequellet Also
velle tee meer plecghen
sye to blencken Nuwmmd
dat sye to meer wetze
des ghuedn leeuens ende
helpgher wandrynghe
wt storten Daer sunte
bernardus der mynnen
der sielen af to sprecke
ende seght aldus O blent
kende lylie O teedr ende
verweende blome Dye
onghelooufghen ende
dye verwerres syn myt
dy Ende du woenest myt
den schorpyoenen Hyer
ymme syet dattu wilt
seliche wandrst onder
den dornen Dye werlt
es al vol doerne sye syn
in der eraden sie syn in
der lucht sye syn in dme
vleysche Hyer onder tee
woernen ende to wandere
ende daer myet aff ghe
quetset to werden dat
es der ghotlicher moedsene
heyt scholt ende der sym
myet Hier hebbet betzu
wen spreckt die here Ick
hebbe dye werlt verwon
nen

Hoech van den seliche ewangelio

Dat kynt wyes op
ende wart starck Hyer
to weren wi besyen wae
dat in den beghynnenden
ende in den voortghaen
den menschen to wassen
plecht Nu mach men
merken wae dattet in
den vollentomenen men
schen wassen mach Die
ghebeerte des kyndes
van kynnen wort vollen
bracht in enen voer
smaeck der ghoeden ghe
des Alse wammer dier
wat af verkneghen te
dan heyt dat kynt ghe
kuren te wesen Ende so
wat dat ghemoedt in
desen leeuen van der sue
tycheyt smacken mach
cleyne ende recht alse
myet to reekenen en te
regen dye ghoede ghe
des Dye men hier na
in der ewycheyt smae
ken sal Hyer ymme ist
noet dat dye suetycheyt
myt den kynde op wasse
tot den vollentomenen
smaeck der ghoeden dye
in den ewyghen leeuen
es ghelucker wys alle
dat kynt na den lycham
op wyes heyt dat et
een vollentomen man
was ghewonden In drie
er hande manyer plecht
tet op to wassen To den
ersten male recht alse
een saet dat in de eer

de ghestorpen is · als
dye behoelder seluen in
den euangelium leert
daer hye seght iben sal
ick dat rijcke ghaets
ghelijck weseu toe
weseu Et is ghelijck
een mosteert saet dat ge
namen wast ende ghe
seeyt in den hoff Et
wies op ende wart een
ghroet boem · dit dye
woestijne des hemels
in synen teghenen west
eden · Wal te recht e
wart dat rijcke ghaets
dat in ons auermyds
enen vorsmaeth der
ghenaden beghijnt der
mosteer saet ghelijcket
dat cleyne ende eyt
maedijch is Want dat
woert ghaets en wyl in
wenaart ghebaren wer
den dan in den cleynen
eytmoedyghen menschē
sijzer dat selue saet is
hardt groet ende moe
ghende in synre cruch
ten · alst wal schijnt ·
So wanneer dat ment
wrynet ende ont tijt
breechet · al des ghelijcx
stort dat ghemoedt daer
dat woert ghaets in is
dye ghauen synre dueghe
den ist · Alst myt wer
dicheyden te wrijuen en
ongheuochten wort
naut doeghden dye in
ghelucxzicheyden ver
borghen licht pleeghet
eyr in wedersteete te ape
baren Al des ghelijcx
wat dat woert dat
menschē ghebaren is
cleyne ende eytmoedich
daer et seyt · leert ons
ny dat ick sachtmoe
dich byn ende eytmoedich
van herten sijzer doe et
ghebreuen ende ghe
buiken wart in synre
bytterre passien storteet
dye knechten synre de
ghenden wt · ons to ver
loesen · ende behijsse ons
daer na in der verrijse
nysse · ende in der hemel
vaert dye knechte synre ghestorbē
moeghenheyt Ambro
sius Cristus was in der
passien een mosteert saet ·
ende de hye verresen
was · ende in den hemel
dam wart hye een
ghroet boem · Als dit saet
dat is dat ewighe woert ·
ghenamen wart ende
ghesceyt in den hoff der
mynnender sielen dat
beslaten is · so wasse et
op · myet in een selue
mer in den ghemoed ·
in also velle als dat ghe
moed in den vorsmaeth

synre selues wassen duet-
ende dan mach et wal
segghen · als dye bruyt
spraeck · syne vrucht is
mijnre ziele suete ·
ende dese boem mach
wal ghiet heyten wat
hie raecht al tot den
hemel toe ende dye voe
ghele des hemels dat
syn dye hemelsche ghiest
ten · ende dye seelighe
zielen westen in synen
elghenen · dat is in die
menny ghierhande woe
ninghen · dye in des he
melschen vaders woe
ninghe ende huse syn
daer sie stadlick ghade
lauen ende alleluya syn
ghen Als sinte Johan
in apocalipsi seght Van
desen boem macht wall
wesen daer dye propha
te Daniel af spraeck ende
seyde Siet ick sach enen
boem wyden in die
eerde wes hoochheyt den
hemel raecte Syne
blaeder waren alte scho
ne · ende seer velle vrucht
ten daer an · Ende al
le creaturen spijse die
wast daer ynne Onder
den boem woenden dye
beesten · ende in synen
elghenen hadden dye
voeghele des hemels
oyr wanderynghe Alle
dese punten ghelijcken
den boem seer wal daer
mi af ghespraken is
Toe den anderen male
wasset dat ghelaeuen
woert in den ghemoe
de recht als een schy
nende leecht · dat in der
daeghheraet onvollenco
melicke beghynt te schy
nen · ende wasset tot den
nyddaeghse toe in vollen
comenen claren leecht ·
Dye wyse man · der ge
rechtigher menschen toe
pat · is recht als een
schynende leecht dat woert
ghaet ende wasset all
tot den vollencomenen
daeghse toe Daer aff toe
weten is · dat dese vol
lencomenheyt der ont
fenckenysse ende der ge
boerten des woenks en
des ghemoeds · ghheen
wech noch ghemeyne
struse der werltlicher lue
de en is · mer een toe
pat daer seer luttel lue
de · mer allene die vollen
comenen doer wandelen
Want dye wech dye tot
den leuen leyat dye is
enghe · ende luttel men
schen vynden den wech
der vollencomenheyt ·
Die daer ynne ghehe

ten een wepat · recht
schynende als een lecht
want dye gotlijcke claer
heyt vnnue schînt die
ghemoeden dye in alduf
dangheen toepaeden on
vaendinghe pleeghen
to machen Dese toepat
en sal nummermeer
vollentomen wenken · dan
als men tot den eynde
in den hemelschen we
rerlandt vollenbracht
heuet Al de ghelijcke
en is dat vnnue schynen
de lecht al hyer in den
ghemoedt nyet vollen
comen · mer et ghaet
altoes voert ende was
set tot den vollentome
nen daeghe · dat is
tot den inwdaeghe der
claerre schouwynghe
ghados in den hemele
Daer dye propheten aff
seght · twe groet is die
velheyt dijnre suetrijcheyt
Die du den ghenen ver
borghen heuest Dye dy
antsyen sta desen cla
ren inwdaeghe mits et
daer dye bruyt in der
mynnen boeck na ver
langhede · dee sye seyde
Wijset my den myne
siele mynnet Wijset
my waer du hoedst
ende roestedest in den
inwdaeghe Toe den
derden male wasset
dat daer ghebaren wert
in den ghemoede recht
als een springhende fon
teyne · dye tot eyme gro
ter reuieren wasset
Dese fonteyne is dat
ghebaren woert in den
ghemoede · die een cley
ne kyndeken is na der
menschelicher natuere
Ende after anbeghinpelicke
gheuet na synre godlic
heyt Al de ghelijcke
is alle vensmaerch der
hemelscher vreuden
cleyne · by den smaeck
der ghoeden die men in
den hemele ghebruken
sal in welcken vollen
ghebruke alle begheer
ten vervullet sullen
wenken So wert wy
in desen leuen wt des
fonteynen drinken ·
Daer sall ons altoes
meer ende meer na
doersten after als wy
wt der voire reuieren
in den eewyghen leuen
sullen dryncken · Daer
en sal ons nyet na
dorsten Ende twe dat
alle begheerten der se
lycheyt ghenoten vollen
comelijck vervullet
sullen wesen · is ons in

apenbaryngthe van sun
te Jeronimus bewyst
Want doe sunte Augus
tinus · als hye selue
secht in eynre epistelen
Sunte Hieronymo schrec
ende en aldus in vra
ghede · wat hye van der
ghoden der sechtigher
menschen ghenoecte ·
Rechtewaert so apenbaer
de em doer hye sat ende
schreeff · sunte Hieronymo
siele dye in der selue
ren van den lichgame
ghescheyden was · myt
grooter claerheyt ende
myt wonderlichen studen
werke · ende verwonde
em myt synre seelyghen
waert · Ende doe sunte
Augustinus ander and
ren vraghen · beghee
de van der ghoden der
sechtigher ghuesten wat
informatien te hebben ·
Doe antworden em Hie
ronimus ende seyt ·
Augustine een dynck
salstu weten · dat dye
sielen der seelyghen in
de ewighe ghoede al
se in gode ghesedt ende
ghenestyghet syn · dat
anders in een ghoet
wille · noch ghene be
ghoerte en is · dat
dye wylle gode want
sie en moeghen andre
myet willen dan ghot
wyl Ende daer vmme
wat sye willen dat ghe
schuyt em · Want wat
sie willen dat wyl ghot
ende vervullet dat me
de · Ende memant van
ons allen en ontbeedt
myete myet dat hye be
ghoert Want buter
ghode en beghere wy myet
Ende daer vmme weer
den onse beghoerten al
toys vervullet Hyer
vmme mochte sunte
Johannes in apocalyps
wal seghghen Hye wen
de my sie verueren der
leuender waeteren · dat
is dye vollichent der ghe
uven der seelyghen ghues
ten Daer sunte augus
tinus tot der tyst toe
myet af ghedwonghen
en hadde als sunte Hie
ronimus scrijft allene
een luttel vonsmaethes
van der fonteynen ghe
smaecket Aldus maeth
men meinen wae dat
kynt Jhesus · dat is dat
ewighe woert in der
vollentromenre menschen
ghemoedt ghebaren wert
ende op wasset na den
er hande manieren als
wenschenen is Doer

Sunte Anselmus aldus
aſ ſecht O here ghot
Ich bydde dy · dat ick
dy kennen moyt · dat
ick dy mynnen moyt ·
op dat ick van dy ver
blijden mach Ende al
isset dat my in deſen
leuen to vollen myet
ghelooven en mach ·
dat et in my ten leſten
vollentomelick vollen ·
bracht moet weerden
Nochtans myne moet
al hier vassen · op dat
sie al daer vol sy · op
dat myne vroude al hier
in der hapen ghiret we
sen moet Ende al daer
in den ghebruiker
voll Dat ons aller
ghunnen moet die vader
ende dye soen ende dye
heilighe ghyest Amen

Op den derden dach Jordanus sermoen

Die cōmynghe qua
men[t] oriente

In deſen euangeliū staet
twe punten toe merken
Dat yrste is van der
sueken der cōmynghen ·
hoe sye dat kynt soghte
Dat ander is van oyre
offerhande dye sie de
kynde brachten daer
alle vnreynghe en vyn
nende sielen hemelicke
mme ghelecht weerden
Toe den yrsten male
woe sye dat em in dat
sueken des kyndes sullen
hebben Toe den anderen
male woe sye dat kynt
myt ghyestelicker offer
hande sullen eren · in de
hemelicken sueken des
kyndes · syn wyer dyn
ghen to merken Dat
yrste is wye sye waren
dye et soghten · want
et waren cōmynghe die
philosophen ende wyse
luede waren Ende bedu
den alle menschen dye
in deghedē wys syn
Ende want oyre drye
uus · so bereikenen sye
drijerhand staet · alsul
ker wijser lueden dye in
drijerhande onderscheyde
dat kynt ~~alyesum~~ ghyes
telicke sueken Dye yrs
te staet is · der ghenne
dye oyr leuen beteren
ende penytentie doen
Dye ander staet is · der
ghenne dye · die wert
heden der ontfarmhertic
heyt hantperen Dye
derde staet is · der ghe
schouwender menschen
Alle dese drye sueken dat
kynt · elck na synen
staet · op dat sye om
ghyestelicke moeghen offe

xen · ende anbeedent In
den irsten weerken dye
ghene dye oyr leeuen
beetteren willen ende
pemtentie doen by de
sen wysen cōmynghen
betreyent · Van wes
wisshey in den boecke
der wysheyt ghescheue
uen steet Der wysser
luede herte is daer doe
uycheyt is Der dwa
ser luede herte is daer
vroedtscheyt is Dye
dwase luede verblyden
em van der vermaeke
lycheyt dser weerlt ·
Dye wysen bedreuen
en dat hye oyren here
myen god · so mēnyghe
synt vertoernt hebben
Dye bedreuen en
van der langhyer alle
dycheyden dser weerlt
Ende hye bedreuē em
och med · dat em dat
ghebruyck der glorien
also langhe onthouden
woert In den anderen
weerken dye gluede wer
ken by dsen wysen cō
mynghen betreyent
Van wes wysheyt dye
wyse man aldus secht
So wye in den houwe
verstaedert daer hye de
wynters aff leeue mach
dat is een wyse kynt
Dye verstaedert in den
houwe dye in dsen te
ghenwordighen leuen
verdyenliche wercken
werket dat na d
sen leuen en mach
men myet mer verdie
nen · mer dat daer ver
dyent is loen aff to
ontfanghen In den
derden weerken die volle
tomene godtschouwen
de menschen by dsen
wysen cōmynghen
betreyent Daer dye
wyse man aldus af
secht Als een wyse ma
hoert sal hye noch wy
ser werden Dat hoe
ren is dat hemelicke
insprecken gaets Daer
sunte augustynus al
dus aff secht in den
boecke symme bichter
dyt eyen simpelen
eenualdyghen wer
de sprecht god sonder
ophouden · alle synen
creaturen eenen ghe
lycke toe · mer alle en
hoeren sye myet ghe
lycke Ende daer vm
me bedaecht her em
ysayas dye prophete
die dar inspreeken ga
de hoerde · ende dat
woert wt grundighe
de dat et myet ont

fanghen en wort daer
hye seyt Here wye
heuet onsen hoeren
ghelauet Hyer vmme
seyt die propheete Ieh
myl hoeren wat hye
here god in my spre
ket Want ene god
schouwende syele dye
van tijtlicher sorghen
ontlaeden is ende van
mēnyghuoldyghen ghe
ruysschē to vreden is
dye heuet altoos een
opgheloert herte ēn
ene opghherychte mey
nyngthe tot ghode-daer
vmme mach sye wal
segghen-Iaet my hoe
ren wat god dye he
re in my spreken
wyl Ende alsoo maf
set dat maria mach
dalena beneuen den
voeten ons⁹ here sat
ende hoenk synre woor
d Toe den anderen
male steet to merke
van wan dese cōuyn
ghe quamen Want
et was vt oryenten-
dat is van oestwaerts
Daer wertlike voyr
spoedicheyt in wee⁹den
in rijcheyden-ende in
eeren by beteyckent is
Daer dye ghene wt
ghaen moet dye dyt
kynt ghestelick-begheert
te vynden Van den ory
enten der weelden steet
ghescheuen-dat Cayn
woend oestwaert van
eden Cayn beduydet
ene verbringhynghe
Eden beduydt ene ver
ueryngthe of weelde-
ende beteyckent den ghe
nen-dye myt alre vly
tichevt verueryngthe
ende weelde striedt ende
stadelicke syne ghedach
ten dryuerts heuet-
noe hye dye verbringhen
mach Hyer vmme sye
alsullick is-dye heyt
dat hye in dye oest
sijde van eden woent
Van den oryenten
der rijcheyt was daer
dye propheete ezechiel
aff seyt-noe dat he
manne tusschen den
altaer ende der ghem
kaemer sach sytten-
die en ruysten te
ghen den tempel ghe
keert hadden-ende
oyr angheseichte tot
oryenten dat is oest
waerts-Daer ghyer
ghe vrecke menschen
by beteyckent syn-
dye alle oyr meynyn
ghe tot tijtlichen ver
ghenghelicken dyngē

heyeren · ende ſetten al
le ghheeſtelicke ende ghot
liche dynghen achter
ruggghe Van den ory
enten der eeren ſecht
yſayas dye propheet
O lucyfer woe byſtu
ghevallen dye vroe
vp ghereſen waerſt ·
Dy dſen ghevallen
lucifer ſyn dye ghene
bereyhent · dye die eer
der menſchen begheere
ende altoet verhoeghet
ende verheuen willen
weſen · ende ten leſten
vallen · Want al iſſet
dat ſie in ghenuechten
oyr leeuen leyden · als
Job ſecht · ſie duelen een
leſten in eenen opſtuch
van enen eghe neder
in dye helle Van dſen
driſerhande oryenten
moeten dye compynghe
dat is alle dye wiſe
menſchen ſcheyden ende
laten ſye staen Iſſet dat
ſye dat heynt ghheeſtelicke
wyllen vynden Want
dye oyr leeuen beceere
wyllen · ende pemyten
te doen die moeten
dat oryenten der werlt
laten Dye gueck wer
here · dat oryenten der
yſedomme · ende dye got
ſchouwende menſcher
dat oryenten der yckli
ene Toe dy dyden ma
le is te merken woe dat
ſye auermyds leydinghe
der ſteernen quamen
ſitten vpwt driſerhande
ſteernen dye al tot der
hunde warte leyden Die
erſte is een inluchtyn
ghe der ghotlicker ghena
den Daer nob tot onſen
here aldus aſ ſecht · al
ſtu dye marghen ſterne
wet laten ſchynen in
orre tijt Daer af toe
weten is · dat die mar
ghen ſterne ende dye
auent ſterne al een ſter
ne is Want des mar
ghens als ſye voor der
ſonnen compt · ſo heyt
ſie die marghen ſterne ·
des auends als ſye der
ſonnen volghet ſo heyt
ſie die auent ſterne · ende
beduydt die inluchtynghe
der voyrghaender ghracien
daer die menſche alre
erſt ſonder ſyn eyghen
verdiente mede begauet
wort · Ende daer toe die
inluchtynghe der nauol
ghender ghracien of ghe
naden · daer die men
ſche in den ghueden begyn
nenen werke mede ont
houden wort Dye ander ſine
is ſtychtynghe leryngh

die tot eewigher ſeelic-
heyden dient · daer daniel
die prophete aldus aff-
ſecht Die velle menſchen
tot gherechticheyden ſtue-
ren ende leeren · die ſul-
len blencken alſe ſterre
n die eewighe eewighey-
den Die dese ſterre is
een gheet eermoet des
leuens daer die wijſe
man aff ſecht Dat · dat
recht is als een mar-
gheren ſterre ontſaen in
den neuele · ende recht
als een volle mane die
in oyren daegheren lucht
ter Dat gheſchreuen ſ-
ſteet van enen man
die velle ghueder eren
pelen na ſinne doyt-
achter hem Toe den vier
den male moeghen wy
merken Wat ſie daer
vonden doe ſie quamen
Want ſie vonden dat
kynt Ihesum mit ma-
rien ſinne moder ſ-
et ſchijnt dat men al
reſt tot herodes comen
moet · eer dat kynt ihe
ſus gheuonden wort-
Herodes als ſunte Gre
gorius ſecht · beduydt
den boesen gheeſt Want
gheliſcherwijs · als he
rodes van des kyndes ge-
boerte droeuych ende ver-
weert ware · ende vreſ-
de aenemde des kyndes
gheboerte ſine macht
te verliesen · ende wt ſy-
nen tyranniſche verdre
uen te wenden Al des ghe
lijckes wert ock die boe
ſe gheeſt daeghelicx ghe
gramt van der bekeeryn
ghe des ſunders · omme
dat em ſijne macht
daer mede benamē wert
Als hyr die een prynce
der weerlt is · wt gue
der menſchen herten ·
myt der ghenaden gra
des daeghelicx wort
verdreuen Ende ghelijc
ker wijs · als herodes myt
ghauen ende myt e mide
em ghinck den tyrannen
te ontmoeten ende vat ·
den sueren des kyndes
af te trecken Alſo sun
te Johannes ghuldē mōt
ſecht Al des des ghelicx
en lact die boese gheeſt
met aff den ghot · mynen
den menſen van der
ghueſteliker sueckynghe
des kyndes te kyndē ·
ende af te houden Ende
dat myt dryerhande kyn
der em in den weerghe
te legghen Alſe dryerhan
de ydele ghlorien der weerlt
em wan te houden Die
erſte kynder is alſe ye

mant op gheblasen is
of wort · ende en verhef
fet in sinne kunstelicheyt
dye ander is als hye
een ghorpert in sinen
rijcdommen Die derde
hynder is · als hye glory
iert alleene op sinne sel
wes ghenuechelicheyt
of vermeetelheyt Dese
dryerhande hynder mach
men trecken uut desen
naeme heres Dye also
velle beduyt als eer
die in den vellen glory
iert Ende want wy
vellen pleeghen te besy
ghen · op te schryuen en
an te trechen ende schoen
af te maechen Daer vin
me is by desen dryerhan
de ghebruyct dryerhande
vele ghorie betreyhent
daer die vyant mede py
net dye ghelooeyghen
van der sielsynghe des
hynders te trechen Van
den ghorieren der kunste
lichevt dye men op velle
schryuet · mach men ver
staen van dat daer ghe
schreuen staet Du ver
hest den hemel uut recht
als een vell Dan wort
dye hemel uut ghereeket
als een vel · als vmant
van menschelicher kunst
telicheyt · off van hemelsch
Mynsheyt dye men op
vellen schryuet · dlicht ver
blijdt Van der vele ghlo
rien die men in dye ryc
dommen seeket · mach
men verstaen dat iob
seyt · Vel vmme vel · ende
al dat een mensche heuet
sal hye ghheuen voyt sijn
syele Wal te rechte wer
den by den vellen daer
my ons mede cleden ent
liche rijcdomme betreyhent
Want sinte ghregorius
seyt Dat alle dese eer
sche dynghe rechte andres
met en sijn dan eenre
hande cledynghe des lijc
hams Dese velle der
tnelicher dynghen dye die
mensche besyt · sal dye
mensche ghheuen vmme
sijn syele mede te behoul
den Want wat verdert
den menschen dat hye alle
dye werlt wonne ende en
seluen schaeck doet ende
sinne sielen hynder · van
vele verscheffinghe der
eyghenre vermeetelheyt
steet ghheschreuen · ende
was moyses toeghesprake
Doet dat ghsiesghoete van
dynen voyten Want dye
ende daer du op staest is
een heylighe steede Van de
vellen werden die schoen
ghemaeckt · ende dan wer

den dye schoen van den
voeten ghedaen · so wan
neer dat wy sekerheyt
meschelicher vermeetel
heyt uyt onsen hyrtenste
vendryuen Hyer vmme
so wye dat kynt Iheſum
vynden will dye mont
ese driderhand vorschre
ume hyndren schuuen
daer ons dye prophete
Hieremias toe treeſet
ende seght Dye truſe en
sal myet ghorneren in
synre wnſheyt · noth die
trichte in synre rechtheyt
noth die starcke in syn
re starckheyt sitter daer
in sal hie ghegorneert
ghorneren dat hye my
kennet dat ick heer hyn
ghenechtich ende ont
fermhertich Ende sonder
twyuel dye ese driderhan
de hyndren vor hy liden
can dye sal dat kynt
Iheſum vynden · also als
dye drie commynghe deen
Want de sie den commun
henacks ghehoert hadden
ghynnghen sye tum em
ende boeden em den rugh
ghe · vmme van em
te scheyden · ende vonden
dat kynt Iheſum · dat is
die ewyghe seelicheyt
Ende dat in bethlehem
dat auenturoeditheyt des
brocks bedupdet Want
hye wort alle dey auer
uloedighher verdienten
crysty ende alle synre
helighen mede deylach
tich Hye wynt dat kynt
ock · myt synre moder
der maghet marien ·
dat is myt onsrecke
licher weuloeynghe der
ghnaden ghacks Want
sye was vol ghenaden
Welcher ghenaden ons de
deylachtich marke moet
dye vader ende dye soen
ende dye helighe ghheest

Van den seluen
euangelium prdig

Doe syn ghecomen
dat kynt an toe
beeden sct Gregorius
wal to rechte moesten
die helighe manne
commynghe hyeten wt
den ghetuyghe der hely
ghher schriftueren Want
sye dre anrechtmighe des
vleyschs myet en tonsen
tieren · mer hoelden em
seluen daer baren · end
kunnen em seluen wal
regieren vnderuo · van
wall ende van recht to
dane hebben die commyn
ghe oyren naeme ont
fanghen Ende hyer
vmme · so wie rechte duet
dye verdient een can

wnghes naeme End
myt onrechte end sun
delicke to dne · so verluyst
hye oen tweder hyer vm
me syn sye alle tommyn
gthe gthelyeden dye em
selven end oyr ondersa
ten myt gueden regty
mente matygthen kum
men End twant dat me
mant en tan dan dye
gthene dye thesum · dit
is dit woert gades vā
hymmen ontfangen heb
ben Daer vmme moe
gthen sye wal segthen
wy syn gtheromen vm
me dat kynt an toe bee
den hyer af is te weten
dat m elcken redelicke
wal gthescheiden gthemoe
de dye sendrlingthe kracht
ten syn · regt alse drie
mechtigthe tommynthe ·
dye alle dat tommuniste
re der spelen regieren ·
end die nūmermer af
to laten Dat kynt thes
sum an to beeden · dat
m den gthemoedt gthe
baren is Also dat ellick
van den gthemoedn myt
waerheyden wal segthen
mach wy syn gtheto
men vmme dat kynt
an to beeden Vmme
dyt to bet to verclaren
so is te weten dat dier
drierhande seffenynge
de herstelicken leuē
syn · dye tot der an bee
dynthe de kyndes
behoeren · Als ynnycht
gthebeedt end tweder
heyt · Welcker drie al
dus ondersheydn syn
want vnnytheyt off
deuotie · is ene inwen
dighe tweerkelicheyt
daer dye mensche em
selven gthelycke an
gtade mede verbynder ·
end dynnet daer an
myt der begherlicker
knechten · dat is myt
den welle syner gthebet
bedunkt meer end et
brenghet dier banen
in een oplynnynge
de verstandes tot gtade
warts · end hoert tot
der verstendelicker kne
chten Want gthebet
is also velle te segthen
als een tot spreeken
de mondes · Et sy dat
et gthescheet myt den
monde de lichame of
myt den mende de
herten syner tweerdicheyt
dier banen dese twen
voirseydn mer in gthe
leegthen is beduydt
een benynsen der neue
rentien · Als tweiben
dighe oytmoedicheyt

des lichams · in handē
te gaeder te legghen
In myghen in buyghen
In kuyelen · in truce
venyen · ende och in een
auer gheuen ende in
eynne versaeckynghe alre
tytlicher dynghen · ende
behoert tot der memo
rien of tot der ghehoeghe
nysse · in dē dat daer
in die menschlye synne
eyghenre kranckheyt ge
kentnet · ende trekent
em seluen vor met ·
Daer vmme buyghet
lyne ende werpet em
seluen ende al dat lyne
heuet ghehelicke vor
onsen heren mekt Ihū
xpō almaechtē · Auer
mydē dat wy van twy
erhande natuer ghemae
ket sijn · als vā der
verstendelheyt ende van
der sinlicheyt · so syn
wy tweyerhande offerhan
de schuldich gode te of
feren als ene ghestelic
he offerhande dye ghe
leghen is in een mue
licke vereenichynghe des
lichams van buyten ·
ende in eynre vereeynī
ghe des ghemoedes vā
binnen Ende een lych
amlicke offerhande dys
ghelecghen is in der
auer gheuen der wt
wendighder dynghen
daer wy ons seluen
in beliden mydet toe we
sen · ende mydet toe heb
ben als van ons selue
mer dat er all van
gode compt of ghero
uen is Alduśdanighe
wendicheyt bewysen
dye commynghe der
kynde Die sye voer em
meker vielen ende an
beeden · ende opē sear
op locken ende offeren
daer van Got wtko
ren ende myrre Dese
drye knechten der sielen
recht als drie commyn
ghe verstaecken in dē
ghemoedt vmme dat
kynt dat daer in ghe
baren is an tw beden ·
Ende een yghelick van
em offert den kynde
in der anbeedinghe al
sulche ghauen als sijn
re affenmynghe best be
temet Dye wille anbee
dt dat kynt ende offert
em gode der minnycheyt
daer dat ghemaect den
ghelicken willen ghehe
lichen medeformych m
wort Dat verstant an
beedt ock dat kynt en
offert wyrroyt des op
ghemmenden ghebeedes

Daer dat ghemoedt mede
op warts tot gode ghe
uoert wort ende verhe
uen Dye memorie an
beedt oeck dat brynt
ende offert een myrre
der weerdicheyt Daer
die ghelycke mensche
myt allen ghescha epe
nen dynghen gode den
schepper mede onderda
nych wort Dye yrste
trompet in den con
ynchrijcke der spelen
dat is dye wille dye
sondrlinghe den ande
ren tonynghen · ende
al dat een toe behoert
ghebieden mach · want
dye wille dye alre
vrijeste meeste heuchte
is · dese trompt yrst
ende anbeedt dat
brynt ende offert een
golt der ynnerlicker
ynnycheyt · Daer dat
ghemoedt ghehelelicke
den godtlicken wyllen
in medeformych wort
ende is die yrste oeffe
nynghe des herstelicke
leuens dye tot der
an beedynghe hoert
Dy den golde mach
wal ynnycheyt ende
deuocie betey kent we
sen want dat golt is
onder allen metale
dye men myt haemme
ren smeden mach · al
re ghelycoermychste en
ghetrouwelsamychste leyden
mach · so waer dat et
dye meyster hebben wil
Want et is also vlyssa
mych dat et tusschen
den aenbelt ende den ha
mer sonder schoenen af
breecken seer wijde ende
dunnen struycken wt ge
recket wort Also vel
to bet alst in den vuer
wal ghepurificert is
als den goltsleeghers
wal kundich is Al des
ghelijcke een ynnych
deuoet mensche of ghe
moedt is bequeme to
weynden ende to bryenen
ende wt to recken tot
allen den · dat gode be
heeghelich is ende al
so vel to beth alst van
den vuere der godlicker
ynnynen vuerychlicker
ontfenghet is Ghuyte
ynnyghe deuocie · is
een vuerychte begheer
te · of ene vuerichcheyt
der begheerten · Daer
onse wille also af ont
functet is dat hye
lichtelick ghelevt wort
tot der mede formycheyt
des godlicken willes ·
ende daer in ghetrunc

formuert Dye beduyst
ons ene figuere in
den oyden testament
daer gheleken was.
dat men dye tafelen
dye de ene teghen den
anderen stonden. ende
sachten alsoe male
anderen an Dy der
arthen is hy verstaen
elck ghemeck. daer
dat ons ghebaren kynt
in is. Want in een
is verborghen dat
ewighe woert myt
synre godlicheyt myt
synre sielen. en myt
synre menschelicher
naturen. Dye by den
hemelschen brode. Dy
den tafelen des testamen
tes. ende by moyses
wek dye in der arche
waren. beteykent is
Dy der tafelen dye die
arche dekede. is toe
verstaen dye ynnine
dye die vellicheyt der
sunden deckt Alsoe
sinte Jacob seghet.
Want al ist dat al
sulcken spele. also wel
een vromen ghewonden
is dat in oyr aldre
de dat woert gode
ghebaren is. ende
ghene swaer wonde
mede sunden en
heuet. nochtant want
sye der wandelbarheit
der tegenwordycheyt
onseeligheyt onderdo
mich is. so moet sie
nochtant van nod
myt der kruycheyt
der duechtelicheyt sun
den beuelen wenden
Want so wye in de
sen sterflichen leuen
is. ende seghet hye dat
hie ghen sunde en
heuet. dye is leegen
achtich ende bedrye
ghet een seluen. Alsoe
sinte Johannes in
synre epistolen seght
Hyer deso ghelyckhe
licheyt moet dye myn
ne deken. recht alsoe
dye guldyn tafele die
arche bedeckede dwer
sie op lach. Want die
ynnine verseent den
sunder. ende duet er
dit een ghet ghena
dych woert Hyer deso
tafele was van blue
wen golde ghemaeckt.
dat men wiste wt
reckten mochte. want
myt der ynnine
gaede. is altoys yn
nycheyt ende deuocie
ghemenghet. daer
dat ghemoed meck
ghelegt ende wt ghe

rechter wert · tot allen
den dat ghode behaghelijc is · Ende
voe dat dit gholt der
ynnicheyt puerre en
onvermenghder is · Ten
allen stulde der eerst
scher anbeuynghe · voe
dat ment wijder ende
breder vt trecken mach
By den tiden ghulde
nen cherubynnen syn
to verstane tvijsenhan
de andachten daer
ynnicheyt ende deus
tie vt gheeghet toe
comen Dye ene andacht
is · als men decket
vmme ghodes almech
tichyet vmme ghodes
onsprekelicke ghuetheit
vmme syne ghyndeloese
ontfarmherticheyt ·
ende vmme syne on
ghetelde ghauen Ende
mit den prophet e
selst Et is my ghuet
ghode an to cleuen ·
ende in den here mijn
hapen to setten Dese
andacht · ende dit ghe
merck vervechet dye
mmme ghodes · ende
is ene ghrote saelige
der ynnicheyt Dye
ander andacht is ·
van des menschen wee
ghen Als hye alle syne
verlaten tijt ansuyt ·
ende merket syne
eyghen kranche snoet
heyt · ende syne sel
nes ongheteldе ghe
breche daer hye wal
mmme behouet toe
leenen · op synen styl
len staenden ghot die
en met en besibijt
het · ende segghen
mit den prophet e
Ick hebbe mijne oghen
op ghheslaeghen in
den bergen daer my
hulpe af comen sal ·
Ende segghen ock
mit den vrienden gha
des dye vmme syne
eren wyllen benauwet
waren · doe sye trepen
ende seyden · o here wee
solden nyt tegen onsen
vpanden staen · er en
mere dat du ons hut
peste ghyt alduspanm
ghher andacht wert
die vermeetelheyt · ende
dat eyghen betrauwen
vt ghheslaten · daer
dye menschе dicwijll
af ghehyndert wert ·
dat hye op onsen he
ren ghode ghheen be
trauwen setten en kan
en ondenkmych to
wesen · als hye to vel
le op synen eyghenen

wyllen leent Daer
dese twe gtulene
cherubynne dye malc
anderen ansyet op
der gtuldene tafelen.
dat is auermyde dese
tweyerhande andacht
als vorschreuen is.
dye gthemoedt in der
mynnen gtadc tot
vnmychseden verwec
keren Is gthist die
here der mynnender
gselen auermyde he
meliche in gthestyn
gthe van bynnen.
antwerdt synre see
lichseyt. ende hemel
liches trostes van
bynnen Ende dan
wort dye siele al se
helicke gthesmolten
ende verenygthet in
dye medeformychseyt
der gotlicken wyllen
Recht als dat gtalt
dat erst mpt den hae
mer wal gthesmedt
is ende vt gthewrocht.
ende dat men dan
dat in dat vuer duet
so wort et also gthe
smolten dat mē daer
af gthyeten mach. so
wat dye meyster wil
Alsulcks wat dye yn
wythe siele gtheboer
den. Daer in der mynn
nen boeck aldus af
steet. Ir dyn siele wart
gthesmolten. dc mijn
gthemynde spracke Dri
gtence Also als ick hoe
re ende my duncket.
so is die smeylycheyt
der sielen een hanc
seelichen vruchte des
gtatlicken troestes.
Want so wanneer sie
van ymychseyden ende
van deuocien vt vloept.
so wort sye also gthe
smolten dat sye den
bruedgom to willen
is. ende sie oth wedr
allene vp den brud
gtom leent. Want so
wat gthesmolten is.
dat en mach een sel
men in een seluer
wet onthalden. daer
vmme moet et wat
vestichseyden hebben daer
et an stuende blijft.
Dye ander conmynth
dye in den conmptheyne
he der gselen maest
den wille dye hoech
ste is. Dat is verstaen
delicheyt Dese compt
ende anbeedt dat kint
ende offert een vuyr
vpcken de ymygthen
gtheleedes. daer dat
gthemoedt mede vp
warts tot gtadc gthe

wracht wort ende ver
heuen Ende is die an
der oeffeninghe des hers
telikken leuens die tot
der aenbeddinghe hoert
Dat ghebet wort wal
to rechte bereyderet by
den wijnroyck. Want
men plecht den wijr
roych in die offerhande
ghades te verren Ende
och mede allerninghs dat
dar ghebet tot ghade op
clymmet als wijrroych
dat men brent. also
die prophete secht Here
mijn ghebet moet op
ghelevert werden recht
als een brant in dijn
re teghenwordicheyt.
Hyer vmme is dat ghe
bet ghelueten een op
clymminghe des ghe
moedes to ghade warto
dat in tuijerhande ma
neren gheschuyt In
den ersten male wort
et op ghelevert als me
an seyt dat selue daer
men vmme bidet. dat
is myt ghade vereninghe
to wenken. daer men
voer alle dynghe son
derlinghe voer bidden
sal. also dye prophete
secht Een dinck hebbe
ich ghebeden moeghte
ich dat vertoninghe. dat
is. dat ich moeghe moet
in den huise des heren
alle dye daeghe mijns
leuens Hyer vmme
isset dat wy in onsen
pater noster na der ors
ter begheerninghe daer
wy vmme die ere gha
des bidden ende seghen
Ghebenedijt moet dijn
naeme. so begheert
wy rechteroeckt vereny
ghet to wenken myt
een ende seghen inwe-nighe
dat toe come ons Dyo
nysius secht. voer alle
dinck ist otberlick in
onsen ghebeede to begheer
ren ons seluen auer
to ghenen ende myt
ghade vereynighet to
wenken Dat ander dat
tot den vp clymmet
des ghebeeds behulpelick
is. dat is. dat dye bee
delen seluen tot den ghe
nen moet pynen toe
comen daer hye wat
af bidden wyll Isset
een mensche den hye
bidet. so moet hye die
steede soeken daer hye
is Isset ghot dye here.
so moet die beedle-
oen myt den ghemoe
de ende myt der begheer
ten soeken Want hye
in em seluen is. daer

lyc in den ſchneſte eñ
in der waerheyt an
ſchebeedt wyl weſen
Dyonyſius ſetyt. So
wanneer wy ſtack myt
den ſchebeed inropen
ſo staen wy ſelue
myt ontdrtkeen ſchy
moed voyr em In wat
manyeren dat ſchy
moed in den ſchebeed
tot ſtadwarts vpclym
met dat leert Sante
Dyonyſius end ſetyt
Dat daer ſompſche in
dien der ſchotlicher ſchue
den van den ouerſten
des hemels medrwart
ſchestrethet werden tot
ons toe End als wy
ſtack an beeden end
inropen ſo trecken wy
ons ſeluen by deſer
raden Alſe recht off
wy repe in den hand
heden daer mede vp
wartz wedr tot em
wy moeſchen ock een
ander ſchelichemyſſe
by den wyrroych ne
men Wee dat ſchemo
de in den ſchebeed vp
plecht tu clymmen
Alſe dye wyrroych in
dat vuer ſchelecht so
Irſt so wort lyc warm
daer na als lyc waerm
ſchewonden so ſmel
tet lyc als lyc ſchy
ſmelten so ſtrijſchet
dye royck vp Als dye
royck verſcheuen wort
ſo deylt lyc em ſelue
doer al dye herke Als
lyc der die herke ſchy
kalt so clymmet
lyc wort ten hemell
wart vp end dan so
ſchect lyc recht tu wye
te dat mens wyet mer
en ſuyt Al de ſchelick
ſo wye rechtelick ſyn
ſchebet den wyl Dye
moet irſt van den vuer
der ſchotlicher wyuuen
verſcheernt weſen end
ſyn ſchemoed alſo in
een verſtaeckren dat et
myt packen vt dwaelin
ſchen in den ſchebeed
myt verſtrouwet wer
de Want nimmermer
en bidet lyc waerach
telicke al ſtond lyc ock
myt ſchebeedſchedn kny
end myt ſchenopden
handen dye myt vt
dwaelynſche de herte
end verſpreydingſchen
des ſchemoeds lyer en
daer vertagſchen wort
End lyer vmm we
ſullick dat wy in onſen
ſchebeed ſchenaden
willen weſen alſullick
moeten wy eer die tyt

des ghebeedes compt-
to voeren pynen toe
wesen- Want na den
dat- dat ghemoedt to
voeren was also wort
er in den ghebeedt ghe
stonden Ende lyer vm
me- so wat wy willen-
dat ons in onsen ghe
beedt myet voor en come
dat moete wy voor
dat ghebet wt onsen
herten pynen to ver
dryuen Toe den and
ren male moet dat
ghemoedt ghelijcken
den wijnroede op der
talen smelten- in tra
nen des leetwesens
Als sunte Gregorius
secht- Wee dye myss
daet meer betaemt
ende berlaetghet wort
woe dat men hoghher
tot der benuyssen der
waerheyt toempt wat
ale dye consciencie die
beuleedt was- myt
inwendighen tranen
ghewasschen is- dan
wort sye recht verwij
et dat enyghe lecht
to schouwen Toe den
derden male moet dat
ghemoedt myt opboe
rinche tot hemelschen
dynghen verheffen
werden Als sunt

pauwel secht Suerckt
dat dier bauen is-
ende myet dat op der
eerden is Want wyl
len wy dat onse ghe
beedt myet allene den
hemel- mer ock dye
auer hemelsche dynge
doer dryughe- so moe
ten wy pynen dat on
se ghemoedt van aller
eertscher vleysschelicher
ancleuynghe ghepuert
ende ghereynyghet
weent- op dat onse ghe
bet also van aller
laste der sunden ont
laeden tot ghaderwart
op dynnmen mach
Toe den vyerden male
moet dat ghemoedt
wijde wt ghereebet
werden ende ghaer
meckren- alse recht
spaeyerende in dye auer
hemelsche ghotschou
wynghe- Alse nu syne
moeghentheyt- alse
nu syne wijsheyt- al
se nu syne ghuetheyt-
alse nu syne glorie
sunre heleghen an to
syen ende to merken-
Wee dat dye patriart
chen ende dye prophe
ten- dye apostolen- dye
mertelaren- die mee
ghedt ende dye we

dunken · elck in synen
stact · na maten synre
verdienten sonderlinge
glorie ghebruken van
god Daer sunte paulus
wel af secht Vreedre
synn herte is uut ghe
treden · end myn mont
is open tot v Ock
secht dye propheete daer
af Here doe du myn
herte vrijt maeckest · de
wyp ick doer den weth
dynne ghebaden Tot
den vijften male · so
moet dat ghemoede
ghedeylt end ghe
scherpet wesen teghen
den hemel tot god
waerts mynt eine dant
berlicken lauc · Al dat
ghuet dat du van god
ontfangen heuest en
ghehelicke dat weder
auer te storten Alsoo
ded sunte paulus · doe
dye seyde · van der ghe
naden gods byn ick
dat ick byn · end van
myns selues weegen
en mach ick in ghe
nen dyngheyn ghoey
eren · dan allene in
mynre kranckheyt
Toe den sesten male
alst ghemoedt also is
ontfinncket end ghe
smolten · end also ver
heuen · end also wy
de wt ghetrecket · end
also m den op stijghen
ghescherpet · als vor
schreuen is · dan ont
breetet end ghaet
nedyt to mete auer
mydts vergheetelheyt
synre selues end alre
bernoeliker dyngheyn
ock mede vergheettet
synre selues ghebeet
daer et dan m is Alst
men wynt van sunte
anthonius · Doe dye
op eenre nacht in sy
nen ghebeedt wolder
den · end dye sonne op
began to risen · doe
wyp hie wt vuerigheyt
synes ghesichts end sede
O sonne waer vmme
wynderstu my · wyfestu
mi daer vmme vp dat
du my van der claer
heyt des waerachtigen
lechtes af trecken wil
lest Van alsulcker see
ligher sielen · dye also
ghelicken den wijsheyt
in open ghebeeld vp
clymmet · steet in der
minnen boeck aldus
ghescheuen Wye is
dese dye doer dye westy
ne vp clymmet als
een weedhijn de weydes
van den waldruzenden

crupt dat gheschiet
is van myren end ñ
verrijsenis Dye end
tommynte in dat ton
mynterijsche der sielen
is · die memorie of die
gheschiedenysse Dese
comput end anbeedt
dat kynt end offert
een myrre der seelicher
weerdicheyt · een alle
reuerentie to done ·
dier dye gheselscip men
sche myt allen ghe
selschapenen dyngshen
gheschiet mede endrachtich
wort End dit is dye
end oeffenynghe des
verstelicken leuens
dye tot der anbeedyn
ghe des kynds behoert
In den naeme vat
dester weerdicheyt · so
wort verstaen alle re
uerentie dye ghedaen be
wist wort et sy in
verwytmoedicheden
des lichaems vñ buten ·
et sy in verleynynghe
des ghemoedts vñ bynnen · et sy in auerghe
dynghe der tytlicher
dyngshen · dier dye men
sche ghedaen endrachtich
in wort · myt alle sy
nen ghierstelicken end
lichamlichen knechten ·
end myt allen den dier
dat menschelicke leuen
in gheholpen end in
onthouden wort Ja dier
toe myt allen creaturē
dye die menschē onder
ghedaen werpet myt der
oeffenynghe der vorsey
der weerdicheyt · in also
velle als hye vermach
End dyt behoert den
tommynte der memorie
toe · dier die ghedachtenē
alre dyngshen in be
slaten syn · Also dat
dye memorie in dye
oeffenynghe der weerdi
cheyt · ons seluen end
alle gheschaepene dyn
ghen dye in ons be sla
ten syn · ghedaen offert
end een onder woerpt
tot synen euyghen la
ue · end marij wall
segghen myt den prophe
te O myne siele bene
dije den heren · end al
le dat dier bynnen in
my is benedije synen
helighen naeme Dese
offerhand ghedaen to done
behoert eyghentlicke den
ghenen toe dye arm
van ghiesten syn Want
waerachtighe armoedt
des ghiestes · is · dier ·
in ghelegghen · dat
dye menschē een seluen
end alle creaturen

wylle late · ende offer
ſie em te male op Dat
ons ſunte Johannes
in apocalipſi wal beſy
ſet daer hye ſecht · dat
dye vier dieren ende
dye xxiiij olden neder
knyelinghe op or an
geſichte vielen ende
leyden eyr croonen von
den throen ons heren
gode · Want wat iſt
anders knyelynghe
neder op or anſichte
te vallen · ende die cro
nen voer den throen
nedr te legghen · dan
ſye em ſelven · en alle
dat ſye ſchynen toe
hebben · onder gode ge
helicke toe laten · ende
em dat op toe offeren
Alduſdanighe offerhan
de woert wal toe rechte
bewyſen by der mey
den · dye dye knacht
heuet dye lyfnighe
vuchticheyden toe ver
teeren · dye lichtelicke
in den lichame ver
wyſt ſelden wonder ·
Ock ſo heuet ſye dye
macht auerulocedich
doyt vleyſch wt to dry
uen · ende onthoult dye
dode lichame dat ſye
nyet en verwulen Al
de ghelicke verteert
dese helighe oeffenin
ghe der waerdicheyt al
le ongheordenheyt ap
petijt ende benemet
alle vloeynghe der vleyſ
ſchelicker begherten ·
ende onthoult den men
ſche dye der waerlt ende
allen creatueren ghe
ſtoruen is · recht of
hye doyt ende onbenoe
ghet were Dat ons
wal beſchyet is in de
euangelium van den
wyue dye den zoen
van onſee heren cleed
muede · ende rechte
noert van onre sieten
ghemeſen wart Al de
ghelighe woert alle
vloeynghe der vleſche
licker ghemechten vp
ghehoirden ende ver
dronghen in der ghot
myninder ſyelen ·
dye auermidts oeffe
ninghe der waerdicheit
ons ſelven ende allen
creatueren ghode ghe
helick onder ſteuet yſy
dorus ſecht dat myn
re ene manyer van
ghomen is · dye wt een
re hand boemen in
den buſſchen vā anabye
bruypt · Alse telgheren
twelderf de naers be
ſneden worden · op dat

die myrre alſo daer wt
ghetãgen werck ſtrac
daer to voeren eer ſye
in gheſmeden woenden ſo
pleght daer myrre by
yet ſelues ſonder to doe
der hant wt to druppen
ende dat is dye alre
doestelicſte myrre · ende
wort van ſommyghen die
wtuertaren myrre of
dye alre gheprocſſte
myrre gheheten ſtrac
dye ander die ãmpdõ
inſmydinge wt getaghe
wort · is vel ſnoeder
gherecken al de ghe
lijck ſijn dese willighe
armen · die em ſelues
ende alle dynghen myt
weerdicheyden onder ga
de buyghen in tbijſer
hant ghraden geſet
want dye ſommyghe die
weerden myt ghherwelde
teghen oyren danck tot
armoeden ghedrõghen ·
ende p̃mĩ ẽm noetlijcken
alle dynghe myt lidſa
mycheyden te lyden · ẽ
dese ſijn to prijſen · mer
ſye ſijn ontuolcom̃ · mer
ſommyghe andere die · die
armoede der euangeliẽ
anhanghen · ende offeren
ghode willichlicke myt
oyren vrijen willẽ met
allene die enelicke dyn
ghen vã buten · ſtrac all
dat em ghemeetſte of
luſt ghewen mach in die
doechdĩghe des vleeſchs
la daer toe offeren ſye
ghode dat meeſte oyre
ghemoedes myt allen
ghheſchaepẽ treasuere
ẽ ſeghghen myt den pro
phete Hetz ſal dy willich
licke offerhande doen
Dit is dye erſte myrre
Dit is die wtuertaren
myrre Dit is die alre
ghheproeſſte myrre alle
in der myrren boetz ghe
ſchreuẽ ſteet · van ſinen
lippen druypt die erſte
myrre Daer by d'erſte
myrrẽ dat opſat des
vrijen willen beteikent
te dyer t̃me druypet vã
ſijnen lippen die erſte
myrre · dye myt den
woerden beſpeſet woe
men alle weelden des
vleeſches willichlicke
verſmaden ſal want
alſulcke ghemoeden ſijn
van gode wtuertaren
Ende myt alſulcke woet
ke der doechden · ẽ der
ghotlicker ghauẽ berfauet ·
dat ſij in allen werkẽ
in allen woenden ẽ in
allen ſteeden · een werke
des heligen exempels
alle tijt ẽ auer al ach

ter laten Als sunte pau
wel ende die lyre seyde.
Wy syn stack ende stue
de weicke in elcker steede
In tes waerlicken wet
ke. got die here selue
een wal behaetten heuet
ende mach van ene ygte
lichen alsulcken gheuyl
ligheden armen wal sett
gen. syet dye weicke my
nes lyndes. dye is alc
recht dye weicke een
ankere dye al vol vruch
ten is. den got ghebe
nedijt heuet. Mit
welcken weicke ons moe
te den ruhen. dye vae
der die soen ende die he
ylighe ghyest Een waer
achtich got. dye ghebe
nedijt is van eewicheyt
den tot eewicheyt Amen

Vp den anderen son
dach Sermo

Et syn bruloften
ghemaecht in een
dorp dat heyt Chana ga
lylee. Ende Jhesus wynt myt
onderscheyd dryerhande
bruloften Dye ersten syn
lijchamlich tusschen ma
ne ende wijff in der werlt
ende hebben beyde vaeder
ende moder. hyer in
der tijt. Hier dyt euan
gelium na der letter mi
ast secht Dat bruloften
ghemaecht waren in Cha
na galylee Hier mu op
dese tijt myet vel aff toe
sceppen en is. dan als
beda secht Dan die echt
schap die is recht ghe
houden wort. dye is ghet
Dye onthoudynghe in der
wedustaet is beter. Sie
die menschelicke vollentoe
menheyt is alre best
Als dat euangelium
ons bewijst. dat dat ghe
de vruchtbor lant. Sommy
ghe voortbrachte dertich
uolt vruchte Sommyghe
tzestichuolt vruchten.
Ende sommyghe honder
uolt vruchten. dier
elck staet opt synne be
wijst wort Als die echt
schap op die dertichuolt
Dye wedustaet op tzes
tichuolt. ende dye ney
mycheyt op hondertuoldy
ghe vruchten Dye an
der bruloften syn tusschen
onsen heren ihesu ende
onser menschelicker na
turen. ende dese hebben
enen vader in den hemel
ende ene moder in der
enden. daer af ghesche
uen steet Dat woert
is mensche ghewonden.
Van deser ander brulof
ten is nyst to merken. dat
got dye soen. dye dat

woert des vaders is · heft
die menschelicke natuer
an ghenamen · op dat
lye ons daer mede leve
ghe dat wy kynder ga
des weerden moeghen
Als dat euangelium ock
secht · lye ghaf em die macht
kynder ghades te weerden ·
den ghenen die in synen
naeme ghelooven Ende
dit volghet daer na ·
Dat woert is menschē
ghewonden · ende heeft
in ons ghewoent Au
gustynus secht In der
dinghen die na den loop
der tyt ghheschiet syn ·
so is dat een die meeste
ghnade · dat die menschē
in die eenheyt des ghoeds
myt ghade vereynighet
is Als dat Euangelium
secht Dye ghenade ende
de waerheyt is ghe
worden dorch Ihesum christum
ghheschiet Dyer vinme
secht Sunte Johannes
in synre epistolen Siet wat
ane hebben · siet wat
sulcke minne dat ons
got dye vader bewyst
heeft · dat wy kynder
ghades ghheheten weerden
ende syn · Daer in te
merken is · hoe vreemt
lichen weeldelichen leuen
is in den ghenen daer
dat woert dat menschē
ghewonden is in woent ·
want sie mynne got
allene in allen dynghen ·
ende alle dynghe in ē ·
ende daer vinme verwon
den sye em altoes in al
len dynghen ende van
allen dynghen · Want
sye got meer mynnen
dan em selven · so en
syn em selven alle syne
ghebaden myet sinder mer
lichē to houden Als dat
Euangelium secht Daer
op myn Juden · ende leert
an ons · dat ick sachte
moedich bin ende oyt
moedich van herten ·
Ende myn Juck is sue
te · ende myne bueden syn
licht Die ende bruloff
ten syn · tusschen ghode en
der gheminnender sye
len Daer af ghheschre
uen steet Hye heeft in
ons ghewoent Dese bru
lofften · want sye alre
male ghheestelicke ende
hemels · so en hebben
sye noch vaeder noch
moeder in deser werlt
Als die here selven ghhe
tuecht daer af ghheuet ·
daer hye secht Ich heb
be sye vercaren van der
werlt · sye en syn van
der weerlt myet · alsa

als ick van der werelt
myet en byn Augustinus
segt Dat ghemoedt dat
gode an hanght is ho
ghher dan al dye werelt
Want so manneer wy
na onsen vermoeghen
wat eewighes in onsen
ghemoedt begrijpen so
en syn wy in dese
werelt myet Ende alle
die ghiesten der ghereth
tyghher menschen dye
nochtant in desen sterf
lichen leuen syn In al
so velle alse sye ghotlic
he dynghen smaeken
so en syn sye in dese
werelt myet sonder hier
steet in to merken dat
alle ghotlyck troest ende
elck ghuet werck dat
tot gode ende tot den
doetsaken want dyent
in den beghynne arbey
dich ende eendighe ende
swaer is sonder in dat
eynde is suete ende
ruym ende lycht recht
weldryns daer teghen
isset myt der ghemeth
ten ende myt den troest
dye die werlt ghenet
ende myt allen sondlic
hen werken Want
als in den Euangelien
ghescreuen steet Dye
werelt die daer leydt tot
der eewyghher verdoemc
nysse dye is wyst ende
ruym Ende dye werelt
die daer leydt to den
eewyghen leuen is en
ghe ende naulue sonder
in den voetghaen wort
hye breet ende ruym
ende lecht doer to wan
deren als dye wyse man
segt Ick sal dy leyden
doer dye toepaedt der
ghereghtichept Ende als
du daer in ghecomen
byst en sullen dyne
voetstappen myet benau
wet weerden Een toepat
en is myer een halff
werck Dye enighe ende
naulue is daer dye
wijse man noch voert
af segt Der ghereghty
ghher menschen toepat
is recht als een blent
hende lecht dat daer
voor ghaet ende wasset
al tot den vollenkomene
dachten toe Daer
seneca ock aldus aff
segt Doetghedt wort
myt arbeyde gheleert
mer ondoetghedt leert
men sonder meyster
ende lychtelicke sonder
ymants hulpe Want
ghheen dinck en is so
licht als quaet to weer
den al is dat isset dat

daer ymmant toe en
helpet ſtzer ſtuet toe
weeren is ſtwaer toe
done · recht als ener
hoefthen berch op te clym
men · al ſſet dat daer
welle menſchen toe raden
ende toe helpen Ene
cleyne vonckie der boef
heyt wort eer ontſen
ſtet · ende maeckt on
derſtcken mer brandes
dan een ſtuet vuer der
doecſtheden duet Ende
lyper vmme ſſet dat
dye ymplyere dreyeuer
ue ſeckt ſtzyt den lye
lyeſthen ſalſtu helpen
weeren ſtzyt den on
noeſelen ſalſtu onnoe
ſel weenden ſtzyt den
vertaeren ſalſtu ver
taren weeren Daery
na ſo volgſthet dat
ſtzer ymt den ver
keerden ſalſtu verkeert
weenden Dat lyde mer
eenverſſt en ſeckt ·
Want een boeſe men
ſche maeckt meer
ſchandelyzaren · dan vel
ſtueder menſchen ſtrich
tich heyt maecken moe
ſthen Gheen dynck en
is lichter dan quaet
toe weenen Ende ſtee
dynck en is alſo bitter
alſe quaet to weeſen

Daer weder teſthen en
is ſtheen dynck alſo laſ
telyck ende alſo ſwaer
alſe ſtſuet ende doeſthen
de to weenen Ende ſteen
dynck en is alſo ſthe
mechelick ende lychte
alſe ſtuet ende doeſthen
de toe weſen Lyper vm
me vnſtheyt onſe here
den man die verbiet
daer ſpeeck ſtheweſt had
de of lye ſtheſont weſen
wolde ſtzer ſtheſont to
weſen en was ſtheens
vnutſtheens weert Want
alle menſchen willen
wal ſtheſont weſen
ſtzer toe done ende to
lyden daer men mede
ſtheſont weenden mach
Daer en tomen ſye
dicwyll met ſtheerme
an Dan ſtreet ons
voyrt toe beſſen waer
afe bruloften ſthelpyl
den weenden · Want
et was in een dorp
dat Chana heyt in den
lande vam ſtalylee ·
Chana beduydt ene
vuerſthe nyvme Ga
lylee beduydt een auer
lydnyſthe Daer bedi
dde ihs mit ſeckt Dat
afe bruloft tuſſchen on
ſen heren ſtude ende
ſtarmpmender ſpeler

met ghelhantvert — en
werden anders waer dan
in den ghemoede van hyn
men · dat met der ghot
licker mynnen ontfunt
ket is Ende bedheert
van allen eertschen
dynghen tot den hemel
wart een auerlyden toe
dene Hyer vmme vynde
wy dat daer drye dynghe
syn · dye dat ghemoede
tot dese bruloften te
hoyden bequeme ende
bereyt maeken Dat
erste is dat et van der
vierscheyt der ghotlicker
mynnen in dsen leuen
bedhaect sy Dat an
der is dat et van dsen
leuen bedheere verloest
te wesen · ende een auer
lyden den tot den an
dren leuen Toe den
ersten male · dat dat ghe
moede behouet vierscheyt
te wesen · daer syn drye
reden toe · Dye erste re
den is Want ghheer
dynck en is daer dat
dye spele also vast hadt
tot ende bynt · als zelue ·
dat is dye sonderlynghe
vuerighe mynne dye
nyemant vremdes toe
laten en wyl Ende hier
vmme en motsse dye
wijse man die wonder
lijke nalsept tusschen on
sen heren ghode ende der
menniger spelen met
bequemelicker bestorme
nodt beruysen · dan on
der den naeme des bru
degoms ende der bruyt
als hyer in der mynne
boeck beruist Want als
sunte bernardus secht ·
So en wort daer tusschē
der bruyt ende den bruy
gom ghheen ander bant
nodt met dat men be
houet ghhesocht dan toe
mynnen ende ghhenyet
te wesen Ende dese onder
lynghe oeffenynghe der
mynnen · als te mynne
ende ghhenyet toe weer
den · is recht als een
wout cyrkel dar men
nimermeer eynde an
vynden en kan off en
mach Ende is och also
schuldt · Dat sye den bant
der naturen · dye dye
natuere tusschen den
olders ende oyren kyn
deren bynt · is mechtich
te ontbynden als daer
ghheschreuen steet · hier
vmme so sal dye men
sche vader ende moder
laten : Dye ander
reden is · auermyds · dat
ghheen dynck de men
schen ghhemoede also toe

vreeden ſet · alſo dye vue
rigſte mynne die tu
ſchen gſack ende der my
nender ſpelen is Want
alſo ſuncte bernardus
ſecht So en ſuecht dye
waenchtrigſte mynne
met buten oyr ſelues ·
noch ſacke · noch oerſa
che · noch danck noch
loen · noch kennyſſe noch
gſchemeerſte Want ſye
is oyr ſelues gſchenoech ·
ende behaegſchet oyr ſelue
vmme oyrs ſelues wil
le Want ick mynne op
dat ick gſchemynt weer
de Ende ick weend gſche
mynt vmme dit ick
mynnen ſolde Ende
iſſet dat myt der my
nen yet gſchemengſchet
is · ende daer an han
gſchet · et ſy kennyſſe ·
et ſy gſchemeerſte · et
ſy ſeelychcheyt · alle dat ·
is in den mynlichen
gſchemoeck begrepen ende
beſlaten Dye denk ree
de is dat men van alle
den knechten ende van
alle den beuoelen der
ſielen den ſchepper dye
ſin gſcheſchaepen heeft
alſo recht weenlichen
lauen ende dancken en
mach · alſo alleene myt
der mynnen Want
al iſſet dat gſot onſer
ontfarmet · wy en
moegſchen ſynne myet
weder ontfarmen Ende
al iſſet dat hye teemyth
op ons wort · wy en
moegſchen ons myt
recken myet weder op
een verformen Ter
ſt dat hye mynnet ·
wy ſyns wal mrechtich
Ja wy hebben daer ree
den toe · ende wy ver
moegſchent ock een we
der to mynnen Ver
nardus ſecht · vmme
gſheens dynghes wylle
en mynt ons gſot
dan vmme ſynne on
ſprecchelicker gſchuetheyt
willen Ende Want
dye vuerigheyt der gſot
licker mynnen · alſo
hyer toe voeren beweyſt
is · alle deſe dynghen ·
Merchet · So mach
men merken dat de
menſchen gſchemoeck tot
deſen gſchieſtelicken bruloſ
ten · andere myet beneyt
noch bequeme en ſyn ·
noch weenen en mach
dan auermaets der my
nen Op dat alſulrich de
nyghen gſchemoeck den
bernenden ſteen · ende der
vlammen gſchelieghet ·
mach Daer m der my

uen af ghheschreuen
steet Ock secht dye pro
phete ezechiel hyer aff
Dye ghheschiedt de an
ghesichte der dyeren · was
recht als bernende cale
de vuers · ende recht
en toe spen als bernde
le lampen Dat ander
daer de menschen ge
moedt tot desen bruloft
ten bequeme medwort
le dattet van desen leue
beghheert verloest toe
wesen Want sye en
moeghen al hyer myet
toe volien volmaecht
weerden sitten moet
myt een auerliden deen
tot den anderen leuen
ende beghheeren dat
myt alre beghheert
also dat hye sekere
macht myt sinte Pau
wel Ick beghheer ont
houden to wesen Alsulc
he beghheerynghe is
recht als een trumbel
schat ende een tepher
dat dye spele ghaet ghhe
trumbet heuet Hugo
In uen dat dye siele
myrme cristi is · dye
denket altoes Wanneer
der weerlt eynde myt
am sal comen Wanneer
hie den waerachtighhen
vreede sal vynden moe
ghhen ende vmme dyt
toe bewisen ghheschiedt
dat dese auer hemelsche
bruloste · an marie van
den enghel ghabriel ghhe
boetschapt wart in ghalilee
vmme ons to kennen to
ghheuen · dat dick ghhemoe
de · dat myt deser ghhies
telicher bruloften ver
eenicht vil sielen moet
myt beghheerten dese vilt
beghheeren auer to lieden
dat cristus och na sinne
vertrosenysse myt hy
wes seliges exempel kenny
sen wolde · doe hye tot sy
nen discipulen seyde ick
ghhae voer v in ghalileen
daer sullet ghhy my
sien als ick v ghheseecht
hebbe Want tgot er
mach myet ghheschouwet
weerden dan in een au
lieden Als hye seluen
tot mopsee seyde Dye
menschе en sal my myet
spen ende leuen Aldus
moet dye myrmende spe
le een auerliden tot den
anderen leuen · sullen
die brulaften dye beson
nen syn vollenbracht
weerden Daer ons die
prophete toe vermaent
ende secht · Dyet auer in
den berch · recht als ene
musschе myt ene staue

hen voortgaen der be
gheerten vut den nedersten
der eertscher dynghen
tot den berghe des se
uersten grad Ende dat
recht als ene musschie
dye in dat hoghe nest
test van beghedn tot
beghedn vorir to grae
in den vaerthen der
vollentomenheyt Aldus
dampghe auerlydinghe
beghaent sunte bernar
dus daer hie in enen
sermone secht O hemel
sche vaderlant dat dier
hoghe ende vol weelden
is · na dy verlanghet
my vut desen dale der
tranen verloeset to we
sen Joyer vrome O my
siele · loep myt den voe
ten der beghaerten · ende
siet myt den ogghen des
verlanghens al dat
vaderlant auer · ende be
siet dynen brudegom als
een conynk der glorien
myt alle den legionen
der engelen al vrome
beseeten is · ende wo dat
hie myt den schaeren
der seelighen ghesellen
vereyert is · Ende segt
ghe dan O hiere seelich
syn sye dye in dynen hu
se woenen Want sye
sullen dy van ewicheyt
tot ewicheyden laue · Daer
ons to helpen moet die
vader ende die soen en
die heylighe ghest Amē

Van den seuē ewanghe
lio sermoen Jordanis

Et synt bruloften
ghemaecht tē in
den ersten is to merke ·
dat dese bruloften ghes
telick syn · ende weerden
ghemaecht in der ver
eenyghe ghadts · ende
der ghemeynder spe
len duerum de onderlyn
ghen mynnen die tus
schen een trouen ghecos
sent wort Ghelischer
wys als wtwendighe
bruloften ploeghen toe
gheschien in der ver
eenyghe des brudegoms
ende der bruut Want
als hugo secht So
is die mynne tusschen
man ende wyff een
teyken ende een beey
sen · der mynnen dye
in den ghiestē is · tusschē
ghadt ende der mynnen
der spelen Ende ghelijc
herwys · als wertlicke
bruloften drye dynghen
moeten hebben · sullen
sye myt eren ende myt
beghaen besuen · ende
ghadt ontfenchelick we
sen · als hayge der vruch

te ende een ſacrament
der ontheſcheydenheyt
Ja dat ſye ſonder deſe
drye. noth eerbor noth
ſeelich en moeghen
hebben. Daer moet
weſen triuwe malcan
deren te laten ende
te done. ende te houl
den dat daer ghelo
uet is Daer moet
ock weſen ene met
mynghe vrucht toe
verkerynghen ende dye
tot den dienſte ghode
op te vueden Daer
moet ock weſen een
ſacrament. dat is een
teyken eens helighen
dynghes. dat is dye
verenynghe cryſti. myt
ſynre heliger herten
Als ſunte paulus ſecht.
Ende dat ontheſcheyden
want ghelycherwys
als cryſtus van der me
ſchelicher naturen die
hie an nam. ende van
ſynre heliger herten.
wy na den an nemen
ghheſcheyden en want
Alſo en moeghen dye
ock myet ſcheyden dye
wyttelic na der eiven
vergaedert ſyn Want
dye ghot to ghaeder ghe
voeget heft. die en ſal
die menſche myet ſchey
den Al dese ghelyck moe
ten die ghheſtelicke bru
loften deſe ſelue drye
hebben. ſullen ſie wyt
achtich ende ghherechtich
weſen Dat yrſte is
triuwe ende gheloue
dat oprne ghheen. ghhee
vremde myenne en hebbe
mer eenlick malcande
ren allene onderlinghe
te myennen Want die
bruyt en machs noth
en wyle myet lyden.
dat dye bruechtom ye
mant anders myne
ende die bruechtom
weder der ghelyche
Hyer af waest dat dye
bruyt in der myennen
boeck ſpraeck ende ſeyde
Ick mynen ghhemynde
ende syne behiermighe
is weder to my Ter
er ſchynt dat cryſtus
dye bruechtom em tot
mer creaturen hyert
dan tot eyne myennen
der ſyelen allene Want
hye bewaendt al dat
dier ghheſchaepen is
Ein dit was et beclaeghe
der ſielen Daer hugo de
ſancto victore aldus in
oyren perſonen beclaeget
Siet ick myne de wtilla
rene ghemynde emelyck al
lene Ein al myne ick ein

allene Ick en weenk wyet
weder van em allene ge
wynt Ñ wo solde ick
my dan van synne wyn
nen verblyden moegthen
daer ick wet allene
weder af ghemmt er
byn Duer op antwort
hugo weder ende secht
O siele alle dat got ghe
schaepen heuet dat heft
hye mede vmme dynen
wylle ghemaeckt Ende
al isset dat hyet al myt
dat daer ghemaeckt is
nochtant en hebstu van
synre mynnen wet to
myn Alo de bruyt m
der mynnen boeck secht
Vdyn ghemynde my en
ick em Hugo secht Als
ich dye ontfanklyckt
heyt gades dye an my
beuryst is merke So
dunckt my recht weert
gheoorloft to segghen
of onse here got anders
wet to done en hedde
dan myn seelicheyt al
le to besorghen Ende ick
sie dat hie vmme my
also to beraeden tot
my ghekiert is recht
of hye alle creaturen
vergheeten hedde ende
em allene tot my
ghetrouwen Hyer vmme
Want onse here got al
dus eenlych ende aldus
sonderlynghe die siele
mynnet So ist wal recht
dat sye em eenlych ende
sonderlynghe weder mynn
ne Dy dat dye truwe
ende die gheloue der ghes
telicher bruloften an hey
den siden ongghebrukert
ghehouden weenk Van
deser eenlicher ende ander
linghcher mynnen was
et dat dye mynnende
siele sprack doe sye seyde
Ick beswere v dochtere
van Jherusalem hebdy
mynnen ghemynden ghe
wonden So baetstaet em
dat ick van mynner
quelle Want al isset
dat crystus dye bruydgom
van allen den dochteren
van Jherusalem ghe
mynt is nochtant
mach eme ygheliche myn
nende siele wal tot em
allene seggghen Hye is
myn ghemynde Augus
tinus secht Al ist dat
hye alle dynghen regiert
alle dynghen vervullet
Duer al tegghenwordich
is Alle creaturen beso
ghet ende staende hoylt
nochtant dunckt my
dat hye vmme myne
wayr te nemen also ge
hyert is recht of hye

my allene mennic- en
al die andren verthsee
ten hedt Dat ander
dat in dser thyrstelic
her echtscap wesen
met- dat is kynder to
wynnen end vrucht
woyrt to krenghen Vr
dsen kyndren syn dye
vruchsten der thueder
werken mede thement
Als dye prophete secht
Dye syn versaeckt van
kyndren- dat is van
synen thueden werken-
daer een thuet wertma
e vaxt af is- recht als
van symen eyghenen
kyndren Want also
thelischertwys als dye
kynder ducht sytten
ophden thelischen Recht
al des thelisch schynt
end luchtet onse helde
vt onsen thueden werc
ken Want onse werke
syn recht als een spieghel
daer men in schouwen
mach Wee sullic dat
wy syn End dat vel
let dan men in den
kyndren merke mach
Wee sullich dat die al
ders syn Want dye
werthen die een pthe
lich duet thsenen thse
tupthe van em End
thelischertwys als die
kynder die vruchte der
echtscap syn- end dye
echtscap vel is- daer
thsere vrucht af en
compt Al des thselisch
is och dye thsrestelicke
echtscap vel end toe
verthsenes- daer thse-
ne vrucht der thueder
werchen in thsewucht
en woert Want dye-
myne woert thsepro
uet myt den bewisen
des werthes End al
so alse dat licham
sonder spele doyt is Al
des thselisch is die the
lose doyt sonder wer-
ken Dyer af mach et
wal wesen dat Sun
te Pauwel secht Dat
wisse sal auermyds
berynthe der kynder
behoilden wesen- ist dat
sye in den thselouen bly
uen- dat is to verstae
van der thsrestelicher
echtscap Want dat
wisse is die spele- dye
van der echtscap des
ewigthen woendes vucht
bor thsetvonden is- die
myt behoilden en sall
wesen- et en sy auer
myds wyunynthe der
kynder- dat is der thue
der werchen Dit bruk
thom hestet otz beby

ſet in der mynnē boeck
dat er em mpet ſtyc
noeth en is van der
bruyt mpt den herten
ghemynt toe wesen -
et en sy dat syc ock
vruchtbor in den stue
den werthen van buten
sy Want doe hie oer
ghelyeten hadde ende
ghesecht - set my als
een teyken op dyn her
te - hyc seyde voert - set
my ock als een teyken
op dyn arme Want
dyc bruedegom wil dat
herte der bruyt mpt
em seluen ghetekent
hebben auermyds een
sticke onderlinghe myn
ne - daer alle vremde
mynne uyt ghesla ter
sy Daer toe wyl hyc
gheset ende ghetekent
wesen op den armen
der bruyt auermyds
stueden werthen Daer
sinte Dauwel aldus
af secht Broeders
wandert weenlicke
stadt behaeghende in
allen dynghen - ende
brenghet vruchten voert
in allen stueden wert
hen Dat dreck dat
in dēser ghyestelicher
echtscap behoert to we
sen - dat is dat sacra
ment der ontfyesclyeyden
hyert Also alst een eyn
ghe - of ene verstaede
tyntghe ghaede ende der
sielen is Ende alduſ
damghe verenyntghe
in desen leuen - is een
sacrament ende ene
beuynstyntghe der eyn
ghe - die in den hemel
schen vaederlandt wesen
sal - die nūmermeer
ghescheyden en sal wer
der Want die mynne
of dyc caritate die tus
schen onsen hyeren ghade
ende der sielen is - dyc
en sal nūmermeer ver
gaen afte af vallen
Als sinte Dauwel ock
secht Al ist dat alle die
andere - als Ghelouue ha
pe - hoepe - ende de ghe
lyck to myete sullē gaen -
dyc caritate sal seluen
eweliche blyuen Ende
hyer uyt hebbe wy dat
dese ghyestelicke echtscap
duerachtyghter is dan
die vleyschelicke echt
scap - dyc auermyds
der doyt to myete gaet
Umme deser dueracht
tycheyt willen - so was
et dat die bruyt in der
mynnen boeck sprack
ende seyde Ick hebbe een
ghecuat - ende ick en

salo myet laten gheaen-
hent ich sen^m leyden sal
m mynne moder huys-
ende m mynne moder
slaeptaemer Want die
siele dye dat ewighe
woert gaets gherruwet
heuet · ende dat ghe
mechelicke gheselscap
des bruedgoms gewaye
is gheworden · die woert
myt also starcken ban
den der mynnen an
em ghelouden · dat
sie in gheeene wyse
van em verscheiden en
mach noch en wyll-
hene sye myt em ghe
helicke ende vollento
melicke vereenyghet
is in den ewighet ·
leuen · daer dat huys
ende die slaeptaemer
opere moder is Dy
der moder is to vstaen
die gotlicke caritate
die die siele beert recht
als ene bruyt des ew
ghen woerdes Ende recht
als ene moder voert
myt den seluen woende
in dye ghesetelich echt
scap wt gheuet Dese
moder die die gotlic
he mynne is en heft
in desen leeuen ghene
blyuende wonynghe ·
noch strantachtichheyt
des stuets · mer is m
enen emporlicken voert
ghanghe · na den stuet
der pelgrimaedsen · dier
sen · daer sie nu af m
den weeghe is Ader m
den hemelschen wader-
land heuet sye ee huys
ende ene ewich duecten
de wonynghe voert en
heft dese moder der got
licher mynnen al hier
ghene slaeptaemer
der woesten Want sye
en is nummermeer led
dich · ende is sie so
werther sie gheute dyn
ghen Ader al daer
sal sie myt allen leddich
ende to vreeden wesen ·
ende sectsten myt dr-
prouisete Dyt is myn
weste van euen tot
euen · hyer wil ich wo
nen · want ich hebbe
sie wtuercoren Aldus
en wil die bruyt den
ghemynden gheens
synes van der vnuat
tynghe der mynnet-
m desen leeuen later-
tot der tyt toe dat sye
oen m ghelooft heuet
daer ouere moder huys
ende ouere moder slaep
taemer der ewighet
woesten is Dye bruyt
spreckt hande vryliche

daer sie

daer ſie ſecht · Ihent ich
oen inleyt Ende nuer
vmme en ſecht ſie nyet ·
Ihent hie my in leydt ·
Daer ſynt tuee reden
toe Dye erſte is want
dye macht der mynnen
alſo groet is · dat dye
mynne · al dat den ghe
minden toe behoert em
ſeluen toe ſchrijft · ende
ſyns ſelues teehent toe
weſen Ende dat en is
och ghheen wonder Want
der vrijendt dynghen
ſyn al ghemeyne · ende
hebben enen wille ende
een onwille Ende cer-
werthen ende een weſ-
ten · ende myt alle myet
ghheſchiedens Ende dat
en is nyet toe verwon
deren dueremmes dat ſie
beyde mer een ghheſt
en hebben Als ſunte pau
wel ſecht So wie ghack
an hanget die wort ee
ghheſt myt een Dye
ander reden is dueremmes
dat alle die weerthen der
ſeelichept die ghot in ons
werket · die en werchet
hie nyet buten ons
Wy en moeten onſe
conſent ende onſen me
dewille daer to doen Als
ſunte Auguſtinus ſecht
Dye dy ghheſchaepē heft
ſonder dy · Dye en ſal dy
nyet behouden ſonder dy
Hie en wil ons nyet
ſeelich machen ſonder ons
Noch wy en moeghen
nyet ſeelich weeden buten
em · Aldus en weenk die
werthen der ſeelichept
buten onſer beyder toe
doen in ons nyet ghhe
wracht Hier af hebben
wy ene ſygnuere en ene
ghhelijchenſſe in Jacob
den groten patriarghe · die
tot den enghhel daer hie
mede worſtelde in d' nacht
ſpruck ende ſeyde Ich en
ſal dy nyet laten ghhaen-
er en ſy dat du my be
nedyeſt Die ſelue daer
mueghhet nyt den woenk
dat hie bruyt ſpruck doe
ſie ſeyde Ich hebbe oen ge
uatter ich en ſals nyet
laten ghhaen · Ihent dat ich
oen mleyde in mijnne
moder · ende in mijnne
moder ſlaeptaemer Alſo
ſterthelich hadde oen och
Sunte pauwel ghheuat
ende ghhertreyen doe hye
Ich bynne ſeker · dat noch
doet noch leeuen noch
entſchelen · noch herſcap
pie noch moeghhentheyt
noch teghhenwordicheyt
dinghhen · noch tcomen
de dynghhe · noch ſtarcheyt

·noch hoicheyt · noch af
grondicheyt · noch envyte
ander dyngthen dat tſe
ſchaepen is · my ſal mae
gthen ſchepen van der my
nen gaeds dye in cristo
Ihesu is Al des gtheluſt v
lyelt den maria magda
lena · de ſye oen gthegtre
pen hadde · ende en wol
des myet laten gthaen ·
Want alo hugo de sant
to victore ſeght So hed
dt moegthelicher gtheweſt
oyr ſpele van oyns ſel ·
nes lychame den ſie dat
leeuen gtaff to ſchepen ·
dan et gthelbeſt hedt ua
den lychame to ſchepen
dat ſye myn̄d · Want
dye ſiele is waenichtelich
daer ſye myn̄t dan daer
ſie dat leuen gtheuet Die
ſache van deſen ſacramen
te der onuerſchepenheyt
in deſer gthoeſtelicher echt
ſtap · en is myet allene ua
der bruyt weegthen · an
dye eme ſyde allene · mer
och van des bruedgoms
weegthen · dye van der
bruyt gtheerne gtheholde
weſen wyl Ja ſye wort
och weder vaſte van em
gthebonden Want et ſyn
ſyne weelden myt den hm
lenen der menſchen to we
ſen Ende vmme dat to
bewnſen · alo hye ſeluen
ſecht · ſteet hye vor der
doeren ende cloppet Ende
ifft dat em ymant op
luycht · daer compt hye
toe in · ende machet ſym
quentmael myt em ·
Bernardus ſecht Gheens
ſyns en ſolde die bruyt
den bruedgom yet langc
maegthen holden weert
dat ſye myet weder van
den bruedgom gthehoilde
en wonde Ende wat mach
tiechtigher bant weſen
dan dat ſie malcandere
myt enen ſtarcken ende
trechtigthen wille an
malcandren gthebonden
holden Want die holdt
ende die gthehoilden wort ·
wie ſolde die moegthen
willen Van deſer ſelue
holdyngthe was et daer
em die propheete af ver
blyden · de hye ſeide Du
heueſt myn rechterhant
gthehoilden ende gtheley
dt in dynen wille · ende
myt gtlorien my ont
fangthen Ende wat ſol
de ich in den hemel · en
wat moechte ich in der
erden willen ſonder dy
Recht of die propheet ·
ſegthen ſolde Ich en wil
noch in den hemel noch
op der eerden weſen buten

dy Dese drie punten vorschreuen · die tot der
ghiestelicher echtscap be
hoeren · heft ghot die here
seluen doer den prophete
Ozee tot der inwinnender
sielen behoeft belauet
daer hye secht Ich sal
dy trouwen in den ghe
loue · dat is in die een
lichept · ende in die son
derlinghept der onderlin
ghher inwinnen Ich sal
dy trouwen in der ghe
rechticheyt · ende in den
onxl · dat in der hynder
wynnynghe · ende in der
vruchten der ghuedder wer
ken Ich sal dy trouwen
in der ewicheyt · dat
is auerwinds den sa
cramente der ontferschey
dynghept minnerinneer
van dy verschieyden toe
weerden Tot welcken
drien vorschreuen punte
ons helpen moet die vae
der ende die soen ende die
heilighe ghheest Amen

Vp den achten sun
dage

De doch jaerdinx
Ihesus in Capharna
um ghegaenghen wat
ghynck Centurio tot em
Als sinte Augustynus
secht De compt ghot tot
ons · als wy tot em waere
ghaen Ende die is ene
seelyghe onderlynghe ont
fanghinghe tusschen em en
ons Ist dat wy tot em
comen dat hye weder tot
ons compt Ende als hye
tot ons compt · so syn wy
schuldich weder tot em te
comen Dese onderlynghe
ontmoetynghe bydden en
beden · dye bruyt ende die
bruedgom maltanderen
in der inwinnen boecke ·
Daer die bruyt af secht
Ic · myn ghemynde come
in synen hoff ende ecte
die vruchte synre appele
Ende rechtuoert daer
weder teghens bydet ende
noedt die bruedgom eyr
weder ende secht Comt
in inwinnen hoff inwyn suis
ter inwynne bruyt Dese hof
daer elck den anderen al
dus in noedt · dit is
een inwinlick vruchthor
ghemoedt daer doeghden
in wassen · ende verstaen
wort by Capharnaum
Dat alsso velle to beduyt
is · als een acker der vet
tichept Ende als daer
ghesecht is · de Ihesus in
Capharnaum ghegangen
was · ghynck Centurio
tot em · dat is na desen
synne to nemen Als ghot
in der sielen compt · so
ghaet die siele weder tot

en · daer men drie punten in merken mach
Dat nyste is ene ghenadighe weerdicheyt ghaets dye hie tot der sielen heyldye men daer in merken mach · dat ihesus ghinck in capharnaum · daer dye siele dye vruchtbor in deughden is by betekent is · Dye drie dynghen hebben moet · sal een ons here ghewerdighen daer in te comen Dat nyste is deughentliche vruchtborheyt Dat ander is ghiestelicke vroetlicheyt Dat derde is een inwendighe verenyghde oyrre kenschen In den nysten behoert oyr toe · dat sye vruchtbor in deughden sy Want got en wyl anders waer nyet weser · dan in vruchtbaren steede · dat ock nyet te verboysenen en is Want hye en mochte een seluer · nyet onthouden sonder vruchtborheyt in een seluen Auermids dat dye vruchtborheyt der ghotlicher ghuetheyt also ghroet is dat sy sonder vrucht nyet blyuen en mochte Als sunte dyonysius secht Want die ghotlicke natuer wan · ende beerde te doen van bynnen · Ende schoyp ende maecte alle creaturen van buten En heft dese natuer allen ghe schaepene dynghen beualen ende inghesprent · dat sie auermids eyghenheit des ghotlicken ghoeds · dat in een ghesont is schuldich is te beren en vruchtbor te wesen Wat elck ghuet is van natueren wtstortlick synt seluer Dyer vmme ghe boet ons here got allen creaturen in die nyste schepynghe der dynghen dat sie vruchtbor solden wesen ende sent Dye eerde sal vort brenghen · ghruen cruyt · elck na synre manieren · dat is alle dat op der eerden was ser Ende vort ghebopt hye allen dat daer leeft ende seyck Wasset en weer det vermenichuoldighet ende vervullet dye eerde Dyer vmme was ock die onvruchtborheyt in der oyder ene vermaledyt ghelyeten Ende of dat in lychamlicken dynghen was · vel te meer salt in ghiestelicken dynghen wesen · daer die vruchtborheyt also vel te meer te prysen is · als dye sye

le edelre is dan dat lich
am Hyer vmme er
wil onse here got in geen
re onuruchtborre speler
ontfanghen wesen Wat
hye en mochte em selue
in em seluen sonder
vruchtborheyt wyet ont
houden Als hye doer des
wysen mans mont spith
ende seyt Ich hebbe recht
als dye wynranth vrucht
der suecheyt ghetelen
ende myne blomen syn
vruchten der eren ende
der eersamheyt Vmme
dit to bewysen wolde die
sen gads ontfanger
wesen in nazareth - dat
also vel to seggen is
als ene blome Hye wol
de ghebaren wesen in
bethlehem - dat also vel
beduydt als een huys
des brodes Hye wolde ach
begraeuen wesen in ene
hoff daer vruchten in
to wassen plaghen - daer
alre male vruchtbor
hy to verstane is Ende
Hyer vmme secht hye sel
uen van den vrucht
barghen ghemeck alde
Et syn myne wercken to
wesen myt den kynderen
der menschen - hye en secht
myet myt den menschen
mer myt den kynderen
der menschen vmme dye
doechentliche vruchtbor
heyt daer meck to bewy
sen Ende wert dat men
vraghede waer vmme
onse here got alsulche
ghemaechte hevet in
doechsamen ghemocken
to wesen - men mochte
weder seggen - dat dyt
dye reden is Want
doechdelicke vruchtbor
heyt is een bewysen of
ene inprentinghe der
godlicher ghelicheynsse
als sunte Iacob secht
Dat alle die beste ghyf
ten ende alle die volen
comenste ghauen van
bauen neder dalende
syn van den vader der
lechten Hyer vmme is
dat gheck der doechden
in zenre hant vruch
te - die van den vader
der lechte compt Daer
vmme heyten Sunte
paulus dye doechden
in ons vruchten t de
wesen - als vruchten
des lechtes daer hye
secht Dye vruchte des
lechtes - is in alre ghuet
heyt - in alre ghereghte
heyt - ende in alre waer
heyt Ende want elck
ghelijck syn ghelijst te
mynt - daer vmme ist

dat onse here got ghe
mechte heuet in vruchte
baerghen ghemoedet to
wesen ende dese dechde
liche vruchtbaricheyt
te beduyst in dyt woert
Capharnaum · dat also
velle to segghen te · als
een achter der vertrichent
also dat onse here got
seluen van eynre ydte
lichter spelen die alsul
lich te seggen mach
aldus Dyet dir wert
te mynre hinder · te
als dye woelde eens
vollen achters den dye
here ghebenedijt heuet
Dat ander is dat dye
siele moet wesen vroe
lich in ghuestelicheyt
vertnestynghe ende
verblijden oyt in den
heren want hye en wil
anders waer myet we
sen dan in vroelichen
steeden want doe hye
hemel ende eerde ghe
schapen hadde verdoes
hye seluen den hemel
recht als eyn vroelic
he steed als dye pro
phete secht Dye he
mele hoert den here
des hemels toe ghe
die eerde ghaf hye der
menschen kyndere ghe
of ymant vraghen
wolde Is onse here got
ock myet buten myt
den ghenen dye in
druckte ende in droef
heyden syn als hye sel
uen doer den prophe
te secht Ick byn myt
em in der trybulacie
Noe tomtet dan dat
hye myet dan in vroe
lichen steeden wesen en
wyl Daer mach men
op antworden al isset
dat hye die in tribula
cien syn tot eynre tyt
schijnt toe laten Als
crystus ihesus in sinn
re bancketicheyt seluen
sede synen got synen
got waer ymme heb
bestu my ghelaten ·
Corechtant als hye
doempt so brenghet
hye int eynde vertroes
tynghe ende vroelic
heyt myt em · ende
maeckt also dye siele
vroelick Want syne
ghesellschap en heuet
ghene bitterheyt · noch
synn bywesen en heuet
ghien verdriet · mer
alle vroelicheyt ende
blijtschap Ende dat
woert ock betrijfent by
desen woende Capharna
um · dat na eynre an
der bedupdenisse ock al

so velle te segghen is
alse een drop des troestes-
dat wal na den ysten
punte volghet Want
so waer dat doechdelicke
vruchtbaerheyt is · Daer
volghet altoys ghueste
licke blydschap ende overich
tsalicheyt na Daer dye
wijse man aldus aff
secht So wat den ghe
rechtegheden menschen
bevoeghent · hye en sall
met bedroeuet weenen
dat hyer vt compt ·
Woe seer dat hye van-
buten in druckte ende
in tribulacien is · Hye
vynt altoys materye
ende wyssheyt der vreu
den in een seluen van
bynnen Want so waer
doechdech is · Daer is
altoys vreucke · al is sye
onder tyden wat dwepe
to sueken Daer is och
eene stedyghe vverschap
pynghe alle dye wijse
man secht · Ende dat
auermyds der ghotlicher
tegheenwordycheyt auer
myds der walbehaeghen
der ghemuetheliicheyt
dye in den doeghden ge
leeghen is Ende auer
myds verlacken een ver-
schappen welle verdien
ten mach te verkrijghen

Want een doeghentsamych
mensche verdyent in al
len synen werken · ende
dat is een seer ghemuetly
ych · alst eenen deuoten
personen in eynre apen
barynghe toe benne ge
ghenen wat · ende aldus
toe ghesecht Dyn leeft
noch op der eerden ende
synt in den stuet der ge
naden · ende moeghet
welle verdyenen Want
weert dat dye mensche
merrhte ende ansegghe
Woe velle dat hye in e
nen daeghe verdienen
moechte · Rechtevoert
als hye vt den slape ont
spronghe · solde sijn herte
myt ghroter vreuden ver
uult weenen vmme de
wyllen dat dye dach ge
comen were · Daer hye
tot den laue ghaet also
velle in verdyenen moch
te · dat hye alle der
dach doer · in allen dat
em beghegghende to blider
solde wesen Ende dat onse
here ghot ghegeerne in
vroelicken ghemoedt
Wwent · dat is ons wall
berwijst an Sunte lucien
der heligher maeghet ·
Daer aldus toe ghesecht
was Dinn ghelouc is
dinne moder to hulper

ghecomen Want du hebt
nest ghaet ene ghemeedt
lijcke wonynghe bereyt
in dyner tegenwoordicheyt
Hyer weder teghens ~
Want wertlijcke menschen
schyen in een seluer
ghheen tegenschap der rechter
vuechtheyt en vynden ~ mer
velle oersaken der duechtheyt
ende der ongheschrevesthe
yt · als sye een seluen
wal besien Daer vmme
sieken sye troest ende vermaechlijcheyt in den creaturen · ende in den Imghen van buten ~
Recht als dye dwase meechde
dye ghheenen olye en hadden in oere lampen · Daer vuechtheyt de ghemoedt by bereydt es Ende daer vmme al soghen sye van anderen luden olye van buten · sye en vonden ghheen ende bleuen ongheschrevest Ende tot alsulcken spelen en compt dye here nyet in sijnder secht tot en: Ick sechghe v voruaer ick en kenne v nyet Ende hyer vmme en moeghen alsulck ghemoedt nummermeer recht vuechtheyt weser

Want ene verstroeyde conscientie dye ghaet wederstaet · en heft vreede noch blijtschap Dat ende is · dat dye siele in oer seluen vereenighet moet wesen ende vergaedert Want in allen groten sturtkenen werken · dye men annemen of laten sall · so ist nopt dat alle dye kruechten dye daer toe behoeren in een vergaedert syn Want dye kracht dye in oer seluen vergaedert is ende vereenighet · dye is vel sturcker dan dye nyt ghheestreyt is als men merken mach · in steeden ende in cloesteren ende in huysen Isset dat sye eendrachtelicke in een seluen vereenighet staen · so syn sie quaet in to breeken Want oer reghyment steet vaste Al des ghelijcheen mach men in allen ende in elcken werke ghheraden weenen Dat et dye werke mach nyet to rechte maeken en kan · et en sy dat hye in een seluē vergaedert ende vereenighet

staet Hyer vmme ist
waer int ghemeyne · dat
dye mensche in elcken
werke · dat hye wal en
to rechte doen sal · et sy
in der werthelicheit van
buten · et sy in den schou
wen van binnen · moet
in een seluen vereny
ghet ende vertraedert
wesen Item dat alre meest
te ende dat alre hoechste
dat wesen mach · dat
is onse here got in een
seluen to begrijpen Hyer
vmme ist noet · dat
dye spele dye onsen here
begrijpen wil · in alle
oyren knechten vereny
ghet ende vertraedert
staet Ende alsulcken spe
le is wal myt rechte
een hemel ghenoemt ·
Ich en vynde ghheen
Ysmth secht sunte Au
gustinus · dat ick hye
uer ende bet myt twe
den een hemel hyeten
mach · dan een spele
daer du here in ont
fanghen byst · ende in
dy verenycht ende ghhe
coestroyet is in d schou
wen dinne ghemeinsche
lichept Hyer vmme
sprac onse here got selue
dat rycke ghades is in
v · dat ons wal bewyst

is · in den dat men van
menschen in synen woerden
lest · dat · doe hye syn
ende in dat nieuste der
woestinen hoeden · apen
baert een dye here in
den doern bosschen Dy
desen ende verstaet men
dye knechten der spelen
dye spe dryuen sal tot
den inwesten des ghheestes
dat by der woestinen be
teyckent is Also dat hyr
dye alle dynghen vme
ghades willen ghelaten
heuet een seluen ende
mede laten sal Ende d
se bereydinghe der sielen
is ons wal to rechte be
duyt by Capharnaum
Dye die aldste stat was
van galileen · dye een
auerhdinghe beduyt ·
ende beteyckent die stat
der spelen In welcker
stat een eendrachticheyt
der bethseten is · dat is
der knechten der spelen
in den auerlyden van
den synnen ende van al
len ghheschaepenen trea
tueren tot den bloten
schouwen der ghotlicher
dynghen Tot welcker
auerhdynghe dye spe
le myt oyre seluen
knechte · myet comen en
mach et en sy dat ihesus

ſelven in Capharnaum
tome myt ſynne ghſend
en · daer dye ſiele mee
ghſcholpen woende · alle
ons ſelues knechten
mee auer to dynne ·
ende alſo tot ghoetlicher
dynghen toe comen ·
vmme welcke hulpe ſun
te Auguſtinus bat in
den boeke van der ſchou
wynghe onſes heren ihe
ſu cryſty · doe hie ſeyt
O here verghaedert my
van der verſtoerynghe ·
du here houdt myn her
te · rechyert myn ghe
moed · boert op myne
mynne · verlanck myn
herte · ende trecht mynen
ghheſt tot der hemelſcher
reuyeren · daer dye mot
mynne ſyelen na dorſtet
Ich bydt dat al dat ghe
ruyſche der vleſchelick
ghemoedten ghheſtyllet
weeck Ende dat dye vorſ
ſichtighe der eenen · de vae
tere der lucht ende de
hemele ſynghen moe
ten Alle droeemynghe ·
alle apenbaringhe die
beeldelick ſyn maeten
ghheſtillet weerden Alle
tonghen · alle teyhene
ende alle dat daer voyr
by ludende is moet ſwij
ghen · Dye ſiele moet
ſelven ock ghheſtillet
weerden · ende oyr ſel
uen auer lyden · myet
vmme oyr ſelven to
knechten · mer vmme dy
mynnen here myn ghot
Want du byſt alle my
hayte ende myn toulu
ghſt Dyt ſyn ſunte Au
ghuſtinus woerd Daer
ons to helpen moet
dye vader dye ſoen ende
dye helighe ghheſt Amen

Van den ſelven evan
ghelio ſermoen Jordanus

Gheturus ghheynck
tot een tzel

In dſen woerden wort
ghhemerket · dye myndi
he toeghanck der myn
nender ſyelen tot onſen
heren ghaet wart · daer
ons in to beſyene ſtaet
myt woe ſtilcken voe
ten dat ſye tot een
ghhaet Want alſo als
Sunter Auguſtinus
ſeght So een ghaet men
tot onſen here dye te
ghhemoedich auer al
is Ende die auer al ·
al ghheheel is · myet myt
den voeten des lichams
mer myt ghueden ſeden
ende myt ghueden leuen
Onſe ſeden en weerden
daer vmme myet ghuet
ghherecken · dat wy vell

hemen ſ:zer auerrmyds
dat wy welle mynnen ·
Alſo dat ſtuck ſedden ·
off quack ſedden wyt ſtue
der mynnen of wt qua
der mynnen tomer? ·
Hier vmme ſyn beſſeer
ten of verlanghen voe
te der ſpelen Als ſunte
bernardus Dat men
myet myt ſ:zer voyrt treeden
der voete · mer myt der
beſſeerten ſtack ſthena
het ſ:zer hyer behoert
ons to merken dat al
duſdanyghe voete we
ſen moeten reyne · ſuel
ende recht In den ryſ
ten moeten ſye weſen?
reyne ende puer Want
myet beullectes en mach
ſtack ſthenaken Ende
Want dye voete der ſye
ken durwel auerrmyds
der ſynlicheyt dye eerde
rueren · Daer em dat
eertſche ſtubbe of an
pleeghet to cleuen hyer
vmme behoeuen ſye dat
welle ſthewaſſchen ende
ſthereynyghet to weſen?
Daer onſe here af ſecht
dye ſthewaſſchen is · en
behoeuet anders myet
dan hye dye voete waſ
ſche Dat is de ſonder
doytlicke ſunde is · Dye
en behoeuet dye waſſchm
ſthe de hoeftes myet ·
Want dat hoeft de ſthe
mocks · dat is dat eer
ſte del der weerlt · ende
want in den helighen mā
nen ſonder mydel myt
ſtack vereenyght Als ſun
te auſtuſtynus ſecht
Ende daer vmme behoef
det ſyn hoeft myet toe
waſſchen Och en behoe
uen ſulcke manne dye
waſſchmyghe der hande
myet Want ovr werken
dye ſyn reyne · auerrmyds
reynycheyt de hoeftes
dye · de werken to rechte
in ſtack ondempert ende
ſchicket ſ:zer ſye behoe
uen allene dye voet · e
to waſſchen Want et
is onnoeſthelick na
den ſthenemen loep
des menſchen ſthene dat
ſthelicſche ſunde to done
Ende ſthene ontheerde
myertſcheyt in der ſyn
licheyt to hebben vmme
dat ſtadlicke hantperm
ſthe in den eertſcher?
dynghen · daer dye be
ſthoerte vmmer wat
ſtubbes ende wat eert
ſcher bleken af ontfan
ſthen moet Dyrſtenes
ſecht Och vermoeck dat
et onnoeſthelick is · dat
wtterſte · ende dat neder

ſte der ſielen myet toe
beuleckren · Wee willen
comen dat ymant
verr den menſchen
ghenecken wert Hier
vmme dye rechte dyſ
cipulen des heren ſyn
dye en behouen andere
myet · dan oye voete
to waſſchen Deſe ghe
waſſchene voete vie
ſek dye bruyt weder
to beuleckren · Do ſie
ſeyde Ich hebbe myne
voete ghewaſſchen ·
Wee ſal ick ſye weder
vuyl maecken Sy
ne voete dat ſynt
myne ghedichten
Daer ick ſoment dye
eertſche dynghe me
de plach to ruenen ·
Dye hebbe ick myt he
melicher betlaechlyn
ghe ghewaſſchen vm
me dat ick ydeuler
bet voyr dyn brude
gom maechte comen ·
Wee ſolde ick ſye an
druerue weder vuyl
maecken Sy ſoy
men · ende myt bel
den der tutlicher dyn
ghen · Die alle m den
innerſten dellicken dyn
ghen hynderniſſen
ende vlecken ſyn ghe
hyeten In den ande
ren male moeten dſe
voete ſuel ende verdich
weſen meck to wande
ren Als ſunte Ieronyſy
us ſecht Dat dye voe
te m die heylighe ſchrift
turen betekenen ende
ſeruerlicke werthelic
ke kracht · dye ſcharp
doendringhende ende
ſuel is · ende altoyt
tot ghotlicken dynghen
tijdt Van dſer ſuel
heyt der voete wast
dat em dye propheet
verhoeft · ende gloriyer
de doe hye ſeyde Hye
heuet myne voete
ghemaecket recht als
der herten voete Dat
ſunte Gregorius be
duydt ende ſecht So
wanneer een herte
dye hoecheyt des berghes
op clymmet · dan ſo
ſpringet hye alle dat
daer ineffen tegher
em is duer myt ſpro
ghen · hent ter tyt dat
hye op dat houchſte va
den berghe compt ·
Alſo dat hye myet alle
me en loept · mer myt
ſtronghen daer bauen
op compt Al des ghe
lucks pleegen ock dye
ghemeden der vrient
gaden Alle dat ſye ſien

cñ em een mydel mae
ken mach- myt spron
gen der godsclyeubingthe
auer to clymen · hent
sye tot den oeuersten gte
tomen syn /n den dreden
male moeten dese voete
recht wesen · ende also
recht vt · dat dye begeer
te tot den vorledenen
sunden myet weder vme
gheeroomet en stae Als
daer van den heligthen
auangelysten ende van
allen manne der volco
menheyt gheschreuen
staet Oyr voete waren
rechte voete Daer sunte
gregorius alsi op secht
Dye mane en hebben
ghene rechte voete die
tot den sunden der werlt
dye sye ghelaten hebbe
weder vmme ghekeert
staen Daer af gheschre
uen steet · dat sie syn
recht als een hont die
weder auer ghyyft dat
hie ghecten heft Ende
recht als eene ghenaf
schen sogte dye weder
mit slyclz ghaet lutgte
hier vme die ghene
die alduisdane ghueste
licke voete hebben dye
reyne snel ende recht
syn · dye moegen wal
myt rechte myt desen

centurio oyre toeganch
tot ihesū maeken Een
centurio is een eedel mā
die onder enē cōmande
of onder enē prince auer
hondert ryddere ghesat
is Iuer vmme seyde &
se centurio /elc bm een
menschc dye onder ander
lueck in moegentheiden
ghesat bm · ende hebbe
riddere onder mm Dyr
desen centurio wort elc
ke edele spele verstaen ·
daer em onse here got
m ghenoeerdiget to comē
Ende dye es weerdich is
tot em to comen m al
sulcker manieren als
vorschreuē is Alduisda
nyghen spele dye allene
onder onsen heren got
gheset is · die heft alle
creaturen die ghesca
pen syn to ghebieden
welcke creaturē by x
ghetaele van hondert
wal to rechte betrocht
syn Augustinus secht
Also als got bauen alle
creaturen is · also staet
dye siele bauen allen
lychamlicken dyngen
myt der edelre weer
dicheyt oyre naturen
Ende heft sye dit van
der weerdicheyt oyre na
turen · Wel to meer heft

spet van iverdicheit der
genaden dye leuē gheest
telichen creatuerē veer
ghaer Daer sie mede
als sunte bernaerd) secht
na den beste gaden ghe
schapen is Ende al nyt
dat dese reedlicke siele
myt allen anderen dinge
dye got myet en syn be
cōmert mach iveender
sye en mach ghecom syne
daer af vermoeghet of ver
saeckt ineenen Want so
wat gaden ontfenchelic
heit dat en mach al dat
myne dan got is myet
vervullen Item mach
ock by den hondert rid
deren die onder Centu
rio syn nemen alle
dye tyen knechten der
sielen Want sie heft tyen
bevaelicke knechten Vyf
tue van buten ende vyftue
van bynne Daer dat
ghemoedt selue dye dat
heeft der sielen is recht
als een eedel Centurio
auer ghebieden mach
Die te ordineren en te
regieren Die tyen ghe
baden vollencomelick te
houden Ende ist dat el
lick van den tyen knech
ten dye tyen ghebaden
houdet so wort dat ge
tal van hondert ridderen
wlmaechte dye in onder
damycheiden des ghenestes
of ghemoedes gaden dye
nen Ende also alse dye
Centurio seyde Ick bin
een mensche die onder
ander lueden macht stue
ende hebbe ridder onder
my Ick segghe desen gaet
ende hie ghaet Ende ick
segghe den anderen com
ende hie compt Ende ick
segghe mynen knechten
doe dat Ende hie doet et
Al des ghelijck als in d'
ander collacien steet so
gheeghet dat vollencomē
ghemoedt Dat by desen
Centurio betevkent is
ende onder die moeghent
heit gades ghesat alle
synen kraechten te ghe
beden Ende heuet macht
dye quade ghedachten te
verdrijuen Ende by den
gueden ghedachten te
blijuen Ende dan moe
ghen wy den boesen ge
dachten setten gaet
ende sye sullen ghaen
Ende den gueden ghedach
ten comet ende sye sullen
comē Ende onse knecht
dat is onse lijcham Dat
lyue den ghest ende der
vermincheyt ondirdanich
sy Ende hyre sal sonder ie
der setten den ghest ge

horſamich ſyn · ende bye
den ſynen dyenſt Deſe
eexlheyt der ſyelen had
de Sunte auguſtinus
wal ghemerckt doe he
ſeyde O mijn ſyele du
byſt myt den belde gra
des van bynnen ghetey
kent · du byſt myt der
ghelijckenſſe ghades ver
ciert · du byſt myt den
blade cruſty verloeſt · du
byſt em in den ghelooue
ghecruuet · du byſt
myt ſynen ghyeſte begha
uet ende rycke ghemac
het · du byſt myt doeſte
den verciert · du byſt
myt den engelen ghe
reckent ſtrijnne den
ghenen daer du ſo ſeer
af ghemynt byſt Dye
is dat beghijn ende dye
ſaecke der mynnen dye
is die verdiente · dye is
dat loen · dye is de vrucht ·
dye is dat ghebruyck ·
dye is dat eynde · dye
daer ghebenedijt is
van ewicheyt tot ewit
heyden Daer ons toe
helpen moet · dye vae
der ende dye ſoen ende
dye heylighe ghijeſt

Vp den vyerden ſon
dach ſermoen Jordani

DOe Jheſus in den
ſchepper klam ·
volghedden em dye dyſcy
pulen :r Doe enſe here
ghet alle creatuereti
ſchoep ghebeet hye · ende
beual em ende printe
em in · in die ſelue ·
ſcheppynghe dat ſye em
ſolden volghen · recht
als elcken creatueren
ſegghende volghet my
Auermyds der na vol
ghynghe die exemplares
dat du van ewicheyt
tot ewicheyden tot my
hebbeſt ghehadt Hyer
mit comtet dat elcker
creatuere · na syne
manieren · ende na
dat ſye is volghet den
ſchepper oyren here ·
recht als den ghenen
dye · dye erſte ſaeche alle
oyre weſens is Dyt
volghen behoert alre
meeſt tot den verſten
elicken ende den rede
lichen creatuieren · daer
dat beeld ghades in ghe
prynt is · auermyds
welcken ſye ghadt alre
mechtigſte volghen
ſolden Want een beel
de is alſo velle te ſegt
ghen · als ene na vol
ghynghe · auermyds
dat et den ghenen in d

ghelijckenisse volghet-
wes beelde dit es is Daer
af ghescreuen steet-
Laet ons den menschē tot
den beelde ende tot onser
ghelijckenisse maken-
Daer dye redelicke crea
turen onsprekelicke
eedel in ghemaeckt
is Want dat ewighe
woert selue - heyt de
vaedre beelde to wesen:
auermidts dat et em
alre vollentomelichste
volghet Want et is
een schijnsel de ewigher
lechte - ende een spie
ghel sonder vlecke Hier
der godlicher moeghent
heyt ende een beelde syn
re godheyt Hyer vmme
want dye soen ghaet
den vader volghet en
elck creatuer na oyre
maten - oyren schepper
volghet - So wasset
ock wall recht ende be
hoerlick dat dye dyst-y
pulen Ihesum volghde
den Dye oyr vader -
oyr schepper - oyr here -
ende oyr meyster Wat
Ende dyt isset dat
dye Kayserlighe scrifte woer
de meynen Dat doe
Ihesus in een schepken
clam volghede em sy
ne Jongeren sijnen leest
dat Ihesus op den berch
clam - Daer em syne
discipulen volghede -
daer hye em dye achte
seelichenden - ende dye
vollentomenheyden der
helyghen euangelyen -
leerde sijnen lest och dat
hye in een schepken
clam - Daer em de ge
lijch syne Jongeren vol
ghede - alle dit selue
euangelyum mi leert
Dy den berghe ver
steet men syne godlic
he natuere - by den
schepken dat ducbyll
van den waghen der
see an ghestoten ende
ghenesen wort - So
wort syne menschelic
he natuer betekent -
daer mede is ghegeuen
to verstane - dat wy
cristum beyde na syner
godlicheyt ende na syner
menschelicheyt - na on
sen vermoeghen schul
dich syn to volghen -
Na syner godlicheyt
ghelijcher wijs als dye
scen van den vader
onuerschendelick is na
den wesen Also sullen
wy em onuerschendelick
volghen na der myn
Reelte als dat schijnsel
den lechte volghet ende

van em myet ghescheyden en wort ymer et blyuet altoys myt den lechte also dat mer ghoen lecht sonder schyn tel · noch schynsel fynd lecht vynden en mach also wort dye soen gha de van den vaedr ghe baren · dat hye nochtat altoys weselick in den vaedr blyuet een na den wesen · ende ghescheyde na den personen Also de ghelick wort dat ree delicke ghemoedt de menschen auermyde den lechte der ghenaden tot der medeformyghevt der godlicker naturen · ende tot der eenheyt der medeformyghevt ghe taghen Vmme wel he eenheyt of vereenyghe tristus synen vae der bat · de hye seyde Vaedr ick bydde voyr die ghene dye du my ghegheuen heuest · dat sye alle · als du in my · ende ick in dy · also in ons een moeten wesen Dese vereenyghe en is niet te verstaen na der godlicker een heyt sins eenlychen wesens mer na der eenheyt der ghelyche

misse Daer sye ghaet yet wat in ghelycker wel he eenheyt plecht te ghe schien auermyde der lechte der ghenaden dat een eenelyand ghotfor myughe ghelucheenysse is der godlicker naturen · Hier der sycken een ghotformyughe ghelic heenysse of in ghepeent wort · sinne naturen mede te ghelycken Als Sante Vernardus secht Recht ghelycker wijs als een droepell waters myt velle wijs ghemenghet wort · smaeck ende varuwe des wijns blyft · ende schynt recht van em seluen te myete ghecghaen te we sen · nochtant dat water · water blyft · al ist also van den wyn vertvomme Ende ghelycker wijs als een heyt ghecghoeyt yser · sin eygen ghe daente verliest · ende wort ghelick den vuer een vertzet alle der ver hen des vuere · nochtant dat · dat yser · yser blyft Hier et wort also van den vuer vervveldeghet ende vervvonne dat et anders myet dan vuer en schynt te vveser

Ende ghelijckerwijs als
die lucht van den schijn
sel der sonnen deer schij
nen is · so wert de lucht
in dye claerheyt des
lichtes also auerformit
dat sye andere myet dan
een claer licht schijnt
to wesen Al des ghelijc
wort dye spele auer
mids der godlicker in
ualyetynghe dye in oer
ghijdt · in gode godlick
ghemaecht · ende dat
ghescheyt auermids
lucht ende inwerken
des lichtes der glorien
in den vaderlande daer
god al in al wesen sal
Also sunte paulus secht
Want so wanneer een
dat beelde onses ghemo
des auermids den licht
e der ghenaden tot
der schouwynghe gudes
keyert · so wortet recht
in dat ongheschapen
beelde gudes ghetrans
formwert gha dat sun
te paulus keert daer
dye secht Alle wy myt
eren ontdeckten an
gesichte dye glorie des
heren schouwen · so
sullen wy in dat selue
beelde getransformiert
weerden van claerheyt
den tot claerheiden ·

Ende alsulcken beelde
als vertiert ende also
ghetransformwert ·
begheert die bruedgom
to schouwen · als dye
in der mynnen boecke
secht Thoen my dijn
angesichte want dijn
angesichte is schoen ·
alsulcken gemoedt
verbrijsget dye eenheit
der godlicker moegent
heyt · ende vollentome
macht synre wercke
licheyt Also dat alsulc
ken vollentomen ge
moedt een seluē gee
werck toe en schrijuet
mer alle dynghen
lecker christo toē · dye
tot synen discipulen
seyt · sonder my en
moecht dy myet doen
Dat blyfte ock die pro
phete ysayas hardt
wal doe hye seyt O
here alle onse wercke
hestu in ons ghe
wracht Alsulcdamge
ghemoedt dat myet
gudt also medformich
ghewerden is · Wercket
eens dels med al dat
god wercket Recht als
een droepel waeters ·
dye in eenre groter re
uyeren compt · dat
heyt ock die droepel

watere myt der reuere
to werken Na welcken
synne dat sunte ancel
mus secht dat onse ge
meek in gheck · eñ myt
gheck almechtich wesen
sal Ten anderen male
steet ons voert te besien
woe dye ynnygke gheme
den creaturen sullen vol
gen na synne menschē
lichevt welcke naualgh
ghe gheleeghen is in
drien punten Dat yrste
is wyllichghe armoedt
Dat ander is afgrondy
ghe oetmoedicheyt Dat
derde is waerheyt ende
passie lijdsamlick · ende
by na sonder gheruoelen
te lijden Hier woe dat
cristus Iesus in dsen
drien alle sijn leuen
doer ons voyr gegaen
heft · dat vynt men daer
lick ghenoech in d' text
der euangelien · eñ wie
dat wy em doer dese
selue weegse schuldich
syn te volgen · Dat ver
maent ons doer
den ypliet semas daer ic
secht Ghedruct mijnne
armoeden · dat is dat
yrste punte · ende stedē
bet mijnne aûlijdynge ·
dat is mynne afgrondy
ghe oetmoedicheit daer

ick alle ghnaden der oyt
moedicheit mede auer
ghynck · ende dit hoert tot
den anderen punte Ende
ghedruckt ock der alsen
ende der ghalen · dit is
dat derde punte Daer
na secht dye here doer
den prophete m de ghe
rechtigen menschen per
sone In ghelijcheniſſe
sal ick mijnne ghedruchte
ende myn siele sal in dy
to myete gaen ende ver
lueeken Want in der
brechrichter gedruckenis
se · ende in den waerich
tighen na volgen · den
voetstappen cristy In de
sen dryen vorseyden pun
ten so vertract ende to
breckt onse siele · recht
in ons · na den vergete
helichen leuen der na
tueren · ende wort rechte
vermijst na der eedelheit
des leuens · daer onse na
tuer nyt in ghescha
was Ende dit selue ist
dat sunte Paulus leert
daer dye secht Doet vt
den oyden menschē eñ
doet an den nyen men
schē dye na gode ghe
schapen is · in gherech
tichevten ende in hel
heyden der waerheyt
Want daer vmme is got

menschē gheweken op
dat hye dē menschen
goet maken solde
ende op dat hye hē
verbinden ende ver
doruen menschelicke
natuer auermids
den sunden · Meer
tot openen pasten staet
moeghe brengen in
welcken staet plach
te wesen · ghemeyn
heyt der dinghe son
der enyghe eygenschap
ene ghelesele onder
huysghinghe der syn
licheit · ende een bol
heyt · met ghepas
sit to wesen in den
ersten nē te weten · dat
daer alle dinghe gte
meyne waren · ende
noth van ghotlicken
rechte ende van natuer
licker anuinghe
alse schuldich weer
te wesen want als
sunte Augustinus
seghet So heeft van
gnaden rechte dye eer
de den here toe ende
beyde armen ende rij
ken weenen van een
re eenen ghedaechten
ende enthepden sijner
van rechtes weghen
so seghet men · dit dorp
te myn · dit huys te
myn dat die menschen
seluen ghemaeckt
hebben Dese knechte
heert my toe · ende
woyet vell dinghe de
ghelicke Hyer vmme
dye menschelicke rech
te dat syn keysers
rechte Doet de key
sers recht af ende
ane solde dan moesten
segghen Dyt dorp is
myn Alduer hyer vm
me van gnaden rechtes
weghen so syn alle
dinghen allen men
schen ghemeyne ende
dit en begaan myet
allene onder de
ghenen daer men
in den werken der
apostolen af leest ·
Dye vellheit der ghe
loouyghen was een
herte · ende een spele
ende nyemant en
heyt yet syn to wesen
mer alle dinghen
waren em ghemey
ne Hier et was sch
in der ey der natuere
in ghescet in den pa
radijse ende hyer ut
quam et dat och
daer na sonyghe
philosophen dat selue
keuoelden · na dat die
menschelicke natuer

oyr nſte eedelheyt verlaren auermyds der auertreedinghe der ghebaden ghads Want alla to plach to ſeghenen dat die ſtat alre rechtelicſte ghenegiert worde daer ymemant ſyns ſelues ghheroyn en ſuchet Dat ander is dat m den nſten ſtaet alle ſynlicheyt voltomelich der reden ondrdanich was Auermids den ſo waren alle creaturē den menſche ondivorpen - ende die menſche ghack veert ondrdanich Want als ſunte Auguſtinus ſecht Ds was dye menſche nſt alſo ghemaket dat die ghheſt ghhelet ende heerſchappe auer dat lichaam hebben ſolde - ende dat lichaam den ghheſt ondrdanich ſolde weſen - alſo lange als hie synen ſcepper ghhehoerſamich bleue Dat dede is dat dye menſche in den ſtaet was onſterflich ende oulijdelich - auermids dat hie metherich was myet te ſteruen - ende dat em dye lucht ghene pmulicheyt an en mochten doen Want em en hongherd noch en dorſted myet Arbeit hoyde ende heyte ende ſiecte en deeden em myet - Hie en was ochden dyt myet verwaten ende en was hie ſolde al leuende tot der ghloren ghads auerſte coert hebben ghhervorden - hedde hie dat ghhebot ghads ghhehouden: Dese drye ghrote vollencomenheyden heft dye menſche auermids den affghenden van ghade myt der onghhehoerſamycheyt verlaren - Ende hyer vmme heft em dye ghudertierene almechtighe ghot ghemeendicheyt tot den meſchen te comen - dye menſchelicke natuer am te nemen - Op dat dye menſche dye em volghheck alle dat hie verlaren hadde - weder moechte bringhen Ēn dſe drye vollencomenheyden syn ons in criſto na der hoechſter vollencomenheyt beſet Want al was hye ſelues een coeminch der ghloren - ende een here der hemels ende

eenden · nothstant er
heuet hye em ſeluen
myet toe ghecyghent
mer alre ymſten al
ſd arm ende alſo
bloet ghheſtaen · dat
hye myet en hadde doe
hye an den cruce ſter
uen ſolde daer hye
ſijn hoeft ap neyſten
mochte Voyrt meer
ſo wat dye ſyndicheyt
in em vollenbrenghet
ſonder alle wedrſpe
nycheit · der treden
ondanckelic Want
hye en wat myet ont
ſanghen noch ghhe
baren van der vor
tzien der verderfder
naturen · daer ons
dye wedrſpenycheyt
af compt Daer dye
ſtrengheite al ſuchten
de af ſmaeck ende
ſeyde Oyet an want
ick in boeſheyden ont
fangen byn · ende in
ſunden ontfenck my
myn moder Och
mede wat hye auer
mydde den edelen maet
ſel ſynre naturen
alſulck · dat em ghe
ne pynlicheyt noch
lyden an en mochte
doen Want hye was
reyne ende onſchul
dich alre ſunden ſter
alle pynlicheyden dye
ons to deeren pleegten
heuet hye wyllicklic
he ſonder noet van
mynnen wmme on
ſen willen an ghhena
men Alſo dat em
houghhent doerſtek en
hadde heyte ende coyl
de · ende want ver
moeyt ende bedweſt
ende velle de ghelyck
dyet van noede wee
ghhen · alſo alſo wy
dye pynlycheyden lijde
mer allene vt ſynen
vrijen moet wyllen
wolde hye wmme
onſen wyllen lyden
Hyer wmme iſt dat
wy cruetum volghhen
in deſen dryen daer
hye ons in voyr
ghhecghhangen is · ſo
worden wy auer ghhe
ſet tot ſynre mede
formycheyt want
auermydts wyllyghhe
armoede de ghhie
tes Daer em dye
menſchhe toe auer
ghhyft · ſo compt hye
tot der medeformyc
heyt der neſter vollen
comenheyt · dat te
wmme dye mynne der
waerachtyghher armoe

den alle dynghen to
verſacken Voert auer
mydts waerachtichē
ootmoedicheyt ſo cōme
dye menſchē tot der
medeformwicheyt der
ander vollentomenheit
dat is een onderver
pynghe der ſynlycheyt
in den dat dye men
ſchē auermydts der
ootmoedicheyt een
ſelven rechte maecht
op dat hye een ſelven
recht to myete maecht
op dat hye een ſelven
na alle ſynen krachty
ten onder ghaet moedy
te buyghen Ende au
mydts den wort dye
ſynlicheyt onder dye
reden neder ghheſat
Als daer ghheſchreuen
ſteet Dmme beghheer
licheyt ſal onder dy
weſen ende du ſalſt
herſchappie daer auer
hebben Want ghhelyc
herwijs als dye rebel
lichēt dye in der
ſynlicheyt regneert
auermydts ſunde der
houerdyen Dye in den
menſchen is opgheſtaen
alſo woert dye reder
ſpenycheyt myt der
deghheden der ootmoe
dicheyt verueldighet
ende onder dye reden
neder ghheſat Ende
wor Contrarie myt
oyrye Contrarien ghe
weſen Daer ſtunt
Auguſtinus in eenē
ſermone aldus aff
ſecht O heylighe oot
moedicheyt Woe on
ghhelijck byſtu der
houerdyen Want
dye houerdyge ingrip
lucyfer vte den hemel
Hier dye ootmoedic
heyt dede dat die ſoen
ghaes menſchelicke
natuer an nam
Dye houerdye verdeef
adam vte den paradijs
Hier dye ootmoe
dycheyt bruchte den
moerdener daer weder
in Dyt is dye hely
ghe ootmoedicheyt
dye ons Dye van der
weerelt herroept syn
in den eenlicken com
menten in allen vol
komenen deghheden
duet bloeyen voert
auermydts dat men
mmme cryſto ghheer
ne pynlycheyt lyden
ſo comet dye menſchē
tot der medeformycheit
der zonder vollencomen
heyt Dat is dat een
ghheen lyden lyden en

dunckt wesen Want
ut vuerdichden der
gotlicker mynnen wer
den dye helpghe manne
by na onbenoelick te
market · Dat sye dye
pynen dye men em
an duet recht als met
en benoeden Alst wal
schoen an sunte lau
rentius ende an me
nyghen anderen mer
telaren gtaeds Daer
sunte Ambrosius af
secht Sunte laurency
us dye in synen m
esten synnen dye
vervolynghe des pa
radijses entfanghter
hadde · ende mocht e
dye vermenten des vuers
nen buten recht alse
met benoeden Want
als dye menschе dye
gtheback gtaeds ende
hemelsche beloeften
vuerdichlicke auer dra
ghet · so ist em recht
al lycht ende suete
dat em van vulten
op vallet te lacht
ende dyer ut dranc
dat · Daer men van
apostolen af seest
dat sye vroelicke
van der byerschaer
ghyngen Want sie
weerdich waren um
me den naeme crysti
schande ende onrecht
toe lyden Alduc
mach men myt wil
ughlyer armoeden ·
myt waerachtyghеr
ootmoedicheyt ende
myt willighen lyden
tot der ander puerght
weder comen Daer
ome toe helpen moet
dye vaeder ende dye
soen ende dye heligte
ghest Amen

Up den selven son nendach sancti

Eene groete be
uerwighe stat
ot in der zee · Also
dat dat schepken by
na verdronken sedde
· Sunte augustijn
secht daer dye schry
uet op sunte iohan
nes euangelium ·
dat by den schepken
echter heersten ghelee
uighe spele by te ver
staen mach weenden
Dat schepken wort
in dye zee ghestuert ·
so manneer dat die
siele myt den lycham
vereenycht wort ·
Waerlicke onse lych
amlicke natuer en
is der spelen andre
myet dan een onsinde

helichte sa

welyche salte zee auer
mids dat alle dye
werchen des lichams
myt velle butterigheyt
en ghemengt syn.
In dye schepheñ der
syelen clymmet crist
us · ende wyl dier
mede auer dye zee
waeren · so manneer
dat hie auermids
den ghelouue myt syn
re ghenaden in der
syelen zen mivoeme
wert · Als sunte paw
wel secht · Wy segt
ghen dat cristus
auermids den ghelo
uen in unsen herten
woent · ende so
manneer dat cristus
in dat schepheñ der
syelen auermids den
ghelouen als voer
ghesecht is ghecomē
is · so wel ghen em
sin dyscipulen dat
syn alre hande doech
den · In den resten ghe
loue · hape ende myn
ne dat ghestelicke doech
den ghesueten syn ·
auermyds dat sye den
menschē dier sye in
comen ghetrouwe wa
ren · ende syn hemē
lijcke discipulen ghids
Och so comen dier
ander discipulen ende
syn sedelijcke deughden
ghelyeten dier de
menschen leuen af
ghecorrigiert wort · Al
se zuuisheyt ghewerch
tichheyt standicheyt
ende reynicheyt · In d
sen schepheñ der syelen
comen ech ander dyf
cipulen myt cristus · Als
dye seruen ghauen de
hebrayen ghiestes · zu
lesen woe sunderlyck
ende woe ghemeyne
lyck dat ghesellschap der
der discipulen is · dat
myt cristo in dat
schepheñ der syelen
compt · Dier nochtat
isset dier mede also
ghelegghen dat et
sonder storminghe
ende anuechtinghe
myt auer dye haeñ
comen en mach ·
Want ghroete storminghe
ende wesenlicke tem
peste staen ducwyll
in der see der lichame
lijcker naturen op
dier dat schepheñ
af ghestoten ende ghe
unest wort Demyt
wt den sesten · als em
dye menschē van synre
maechschap ende van sy
nen ghesleghte verlest

ſen recht of lyde edl
re mere dan een and'
Somtyde wt den weſte
als een alle dyngſhen
ongeluchtelicken wor
by gſhaen · ende daer
in verſlaegen wort
recht oftet al verlaē
were Somtyde wt d̄
ſuden · als een alle
dyngſen wonſchelicke
ende tot ſynen willen
te lopen · ende daer
in verkeeren wort
recht of daer gſheen
eynde an comen en
ſolde Ende ſomtyde
wt den noerden · als
lyde in houerdyen op
gſheblaſen wort · ende
wyl dan ſynen ſtoell
myt lucifer in dat
noerden ſetten · ende
weenden den ouerſten
gſhelycke · alſo dat dat
ſchepken der ſielen mit
deſen vienderhande ſtor
men dicwyll op ende
neder gſhewerpen en̄
gſheureſet wort van
buten myt anuechtm
gſhe der werlt · ende de
vyande betarmgſhe
van bynnen dicwyll
myt ſynlicker en̄ verſ
licker weydlymgſhe · en̄
ſomtyde myt der betarm
gſhe alſo groet gſhe
welde te lyden dat den
ſchepken der ſielen dunc
ket oftet myt der ton
ſentreringſhe vendruet
ende verlaten ſchynt
te weenen Want et
en is gſheen cleyne
tempeſt alſulche an
vechtingſhe ende ſtor
mynghe der vleyſchs
licher begſheerten toe
lyden daer vreſe in
gſheleegſhen is dye
doegſheden ende die gſha
uen gſhades in verlaē
te weenen So wan
neer dit ſchepken der
ſyelen van deſer ſtor
mynghe an gſheſtoten
wort · ſo ſyn daer al
reſhande mid̄ te ſoe
ken ende te dyne daer
men mede behoyden
mach blyuen Ten irſ
ten dat zeyl neder te
ſtrycken · ende alſo cley
te machen dat de dat
ſchepken ſonder vreſe
gſheweſen mach dat
te alle houerdyne ende
eyghen vermeedelheyt
neder te legſhen ende
onder die voete te tree
den op dat dat ſchepke
myt den hoghen zeyl
myet vūe gſhewerpen
en worde Ten anderen
male dat in dat ſcephē be

scheepte is wt te werpen daer et te drep me
& ghelaedn is · hemer dan daer mede te vorent
ten · dat is al dat mpt
enen waerachtighen
belijden in der lachten
weder wt den schepte
te werpen dat daer te
onrechte in beschreept
was · ende dat men
behoudelick tot den outer
des ewighen leuens
mpet aller vueren en
mochte · hemer dan als
vorschreuen is · weder
wt den schepken te wer
pen · dan daer mede
onder weeghen verlate
te blyuen Den derden
male den ancker te
werpen · ende dat schep
daer mede te vestighen
op dat er ghheen lant
weermighe en dee · ende
dan alsa ghebraken
wonde · dat is dat een
mensche · die haue ende
die een scher anckers
is ghheseten der sielen
an onsen heren ghode
hechte ende dee dienen
ende blyue daer an han
gende · noe ghroet dat
die stormelaeghen der
beerdrighe in der see
op staen Want al ist
dat dat schyp vime vi

weder vime tweept en
van der tempesten ghe
dreuen wort in den
dat dye ancker den
hapen vaste in de gron
de hoelt · so steet wall
ghesien dat schep be
hoiden te blyuen Den
vierden male pleeghen
die ghene dye in vare
nde moeden sijn bee
den aen den to laden tot
sonderlinghen hely
ghen die sie in weer
dicheyden wt verkiesen
op dat sie den here in
der noet voer een bid
den willen al des ghe
lyck sal een mensche
die in ghheestelicker
stormyndighe der bera
dinghe steet Als dye
heleghe man job leert
tot exempel van den hely
gen te kieren · ende ver
kiesen enen sante of
santynne die hye mit
werdicheden hyde en
reuerentie betrisse · op
dat hye in synre noet
den heren voer een bid
de · dat hye daer mit
ghode helpen ghesuy
et ende verloesse mach
menken sijer sonderyt
so ghheuelet · al ist dat
een mensche al dese
vorseyde hulpe sueket

ende sijde duet · dat
em nochtant na synen
beuoelen met ghelpol
pen en wort hier seght
Hilarius aldus aff
al ist · dat cristus in
ons schijnt te slapen ·
en̄ onse noot dier wy
ỹne syn met en schijnt
to achten · mer heft em
recht of hie onser ver
ghecten heeft · nochtant
en ist also in der tribu
lacie met want hie
heft ons doer den pro
phete ghelauet en̄ al
dus ghesecht Ich bin
myt em in der tribula
cien Dat by wesen
ende dat myt wesen ghe
des dat steet in hemelrijc
hier verborgenne wijssen
de met lichte van al den
ghenen die em seluen
to seer mijnen te begrij
pen en te sterc weer
dat sacke · dat die men
schen sich seluē ghemaect
ghestorven mene · ende
em seluen vt em selue
in ghelooue ghacks ghe
worpen heeft · so solde
hie dat by wesen ghacks
seer claerlick bekennen
Daer na secht hie doer
den seluen prophete Ich
sal den verloesen ende
ick sal den ghoryfierē
dat sal em in der toco
mender tijt een stat ge
set wesen · ende dat wil
hie vollenbrengen myt
den woerden · na den dat
hie bekennet dat et den
bedruchten menschē tor
synre meester seluighet
kemen mach also dat
hie den bedanghenen
menschē verloesen ende
ghoryfieren wil tor
synen orber ende myt
tot synen wille eer
ander storrmynghe ple
ghet dier ock op to staen
in der see · daer dat
schepken noch wel swaer
lichter mede ghedreuen
ende ghetaeghet wort ·
ende die comt wt in
drachten des beses
ghuestes · also recht eft
ghot vorsien heeft · ende
et dier op gheslaten ·
were dat die menschē
ymer verdempt solde
weerden op alduscdanw
ghe anxtelicke swaer
insendynghe als sulcher
ghedachten · sal men den
boesen ghiest dye dyt
weerlt merchet vrijlic
wedr antworden ende
seggen Wat van my
ghelweenen sal · et is
ymer seeker dat du ver
dempt bist · en̄ al weer

dat ick daer toe verſien
were verbeempt to weer
den de ick myet en gſe
loeue - ende mynen gſot
na deſer tijt myet gſebru
ken nath lauen en ſolde
ſo wil ick nochtant mit
al mynen knechten daer
to arbeiden - dat ick em
in deſen leeuen - lati
ende dancken ende gſe
bruken mach - alſo
cruchtelick als ick vm
mer can - op dat ick
dat gſuet gſuet dat
gſot ſeluen is beyde
gſynder ende hier myet
en dreue Ende hie vm
me en wil ick went an
gſheen tijt verby laten
hen ſtaen ick en ſall
ſynne gſebruiken na
al mijnre macht en
ſetten alle myne gſhe
mueghte in em Ende al
weer ick de ſelker in dat
vuer der hellen ewelick
gſeruyſt to weenen - ſo
weert nochtant al gſo
te omvijſe miſerie dat
ick nu rechteuoert in
deſen leeuen my den vy
anden auer ſolde gſeuen
Ja ick wyl my alſo tot
ſynen denſte kneuen dat
in my noth here noth
tynſtie - noth ledt noch
gſheen van mynen cruch
ten ledich en ſtaen em
porlick gſadt to lauen.
Ende dat wil ick noch
knechtelicher tijmen - dan
of ick emelicke ver
ſekert beſtonden to blijue
ende verhaelen in deſer
tijt dat ick in der ewic
heit amyt hadt to der
uen - recht alſe wertlic
ke lueck - auermids dat
ſie in der vaſten gſheen
vleeſch en ſullen eeten -
ſo verhaelen ſie oyren
ſchaeck to weeren - ende
eetens de waſtelauems
alſo velle als ſie vmer
cumen Alſo weer ock
emich menſche ſchuldich
to done - Die van der
tempeſten der zuyſha
ven anghenoechſten wor
de Tegen deſe wonſende
ſtormillaeghen is noch
een ander troeſt - ende
dat is dit Ick weet
wal dat die gſuet gſot
em ſeluen myet ver
ſoeken en mach dier
vmme wil ick den mit
den meſten knechten
mijns ghemoeds vm
me vaſten ende knech
telicke vmme ghyri
pen - ende en laten
myet van my ſcheiden
hie en hebbe my erſt
ghebenedijt Ende all

weert dat hie my sy-
ne benedictie gheeghe
uen hedde· ende die die
ghenuet op rese· noch
tant en wolde ichs niet
van my laten scheiden
Want et is my wall
ghedorloft· ende ick me
met hyet ghecerne dat
men om an dsen dle
brucht ende ghewelde de·
ende heuet sye seluer·
ghecruyst die dat rijcke
der hemelen myt ghe
welde ghewinnen Hyer
ymme will ick dene
myt Jacob den patriarche
by den voeten ghrijpen·
Dat is by synne men
schelicheer natueren·
wil ick myt allen cruch
ten stuende blijuen·
ende my myt den han
de der nimmen dier
an bynden· ende en la
tens niet van my scheij
den· wil hie of en wil
hie niet Noch weet
ick teghen dsen stoerm
enen andren raet·
Ick sal in die lijstenke
ne synne wenden my
verberghen· ende selju
len dær al hemelick
m· also dat hie my bu
ten em seluen niet
vinden en sal moeghe
Ick en betremde em
niet dat hie my myt
ghewelde dær weder
ut solde werpen Want
hie heuet seluen ghe
seecht So wye dat tot
my in compt den en
sal ick niet ut werpe
Ende want hie waer
achtich is· ende synne
moeck niet wecker co
men en sal noch en
marij· so wil ick my
seluen dær op troesten
Noch meet ick tegen
dse stormmeghe enen
anderen weech dye allen
sunders wee ghevet dat
sie syn hundich is·
ende weten wal waer
men den sueken sal Ick
wil marien der mader
ghades te voeten vallen·
ende blijuen dær by lig
ghen· ende allerghenet·
ere dat sie vinme der
sunders willen dær
ick een die meeste aff
byn die moder ghades
ghiervonden is· ende bid
den ere dat sie my ghe
nade verweruie· sye en
salo my ock niet moe
ghen weyghren Want
sie ene fonteyne alre
ghenadicheyt is· die
niet weyghren en can
Ende alle ghelooue ick
Ja ick weet et wal dat

ſie dy ene mod' der ghe
naden ende ene mod' alre
ontfarmhertecheit ghelyeken
is oyren naeme ymme
mynne ſunden wil myet
verlieſen en ſal Hier vme
ghyft den boeſen ghiest
die dy deſe ſtormynghe
maeket een ſlot ant
worde ende ſeght So wat
my vmermeer auer
ghaen ſal van ghade to
lauen ende to danghe en
wil ick myet ſcheide ſiere
ue dy dattu den ghuyte
ghueden here myet dienen
en moeghest Aen to dye
nen regmeren is noch
van ſynne ſueter tegenvor
dicheit myet verhoeghet en
mochte werden Ende al
weert dattu in al deſe
vorſeyden toeuluchten na
dyuen wille of betroelen
myet ghetroest en wonder
ſo wet vorwaer dat dy
got ſondrlinghe myynne
ende dat verheughet op dy
op dattu die afghrondicheit
dynre ſunden daer in ſol
deſt leeren kennen ende die
to behennen is ene ghrote
ghaue ghades Want alle
vermeetelheit woe ghy
redelick dat ock ymant
weſen mach myſhaeghet
ghade Want hye will dat
een yghelick woe ghroter dat
hye is em ſeluen onſeelich
ende naeket rechene ghroo
te ghenaden wendyck to
weſen ſiere come tot em
myt vreſen myt wendt
heyden ende myt ghroter
confuſien ſynne ſunde ende
rechent voor alre ghroet te
weſen dat dy ghrote here
em weerdighde dat hye oen
van veerre an ſien wyll
Hier vme ſal hye myt
volre herten die ghroetheit
ghudes ende ſyn eyghen
ſmoetheit beſien ende ſeg
ghen Here ick en bynne
myet weerdich dat du on
der myn dack comeſt of
dat ick dy eyghes synt
ghenaken ſal moeghlicher
mer et is my ghenoegh
dat du dy ghelweerdighes
my van veerre an toe
ſien myt den oghen dyn
re ghudertierenheit Ick
ſeghge dy volhendelstu hier
in ſonder op houden hye
en ſal dy myet allene an
ſien alſtu een bedeſt
mer leyden dy in ſyn
hemelicke bruloſte cae
mer ende ghetuyen dy
vell mer dan du van
em ſelueſt doeren beghee
ren Hyer vt ſo moeghen
wy merken dat alle
ſtormynghe ende tem
peſten van mennyghertyan

de bermhertsche daer dat
schepsen in gheuerset
wort - anders myet dan
vmme de willen dat
wy myt vresen die seker
haruen solden suchen -
Recht als eyne gruet mo
der als oer kynt to veern
van oer gheschieden is -
ende weder beghert to
hebben - myt verwerlic
heiden in anxte naetset -
op dat et weder tot oer
come - ende dan ontfan
ghen mach in oyret -
armen - ende gheue em
oyre borste - op dat et
myet weder van oyr en
dvaele - ende em myet
arghers en ghestine En
hyer vmme ist - so wan
neer die sie van deser stor
mynghe tot oer seluen
coemt - so wechet die
discipulen die nade alre
hande doeghsheden ende
ghauen alt vorseeghe is -
den heren vt den slape
op - Ende een yghelic
van em secht dat syne
Die ghelouue secht - Ich
ghelooue - ende want
myn ghelouue to cleyne
is - so vermeerret myn
ghelouue ende comet my
to hulpen Dye hape secht
Ich hape dattu my hel
pen salst want du hel
best myn hape ghewest
van mynen kyntschen
daechsen - ende in dy byn
ich ich ghewesticht van
myme moder lychame
Dye myne secht O
here Ich lyde alle dynghe
vmme dyuen willen
Dye wisheyt secht Ich
beuele my den ghene
die my ghemaeckt he
uet Want hye beken
net myne naet - ende
hye weet ich wat my
myster is - Dye ghereet
schepyt secht O here
alle dit lyde ich wall
myt rechte - ende hebbe
wall meer verdyent -
Mochtant hape ich o
here dat my dyne ont
farmhertsheyt to hulpe
comen sal Dye smart
heyt secht Alle dynghe
wil ich lydelick dnegen -
ende verblyden my in
tribulacien ende in drue
ke Dye matscheyt secht
Alle dat my ghenaden
wort - ende ghelt myet
ghemeene en is - de
en wil ich een noth en
ghen consentieren hier
na comen ich die seuen
ghauen des heylighey
ghiestes - en bidden vme
hulpe myt onsprechelicke
versuchten roepende myt.

luder stemmen en segtse
Here behoyt ons wy ver
kruen In alle dser ban
ghyscheyt eens armen
bedructen menschen wi
bynne Alse recht mi en
mu schepbrecklich to weer
den- so heuet em onse hē
got also duchtwil- of hye
in dat verstormde schephē
myt en were Ende of hye
de belastes menschen myet
en achte- ende myt allen
verghecten hedde Noch
tant dat hye in synne-
meester bangscheyt of be
gangenheyt m verborgen
we wnse alre naest by is
Ser nacktant hye dye
yfrahel verwaert- ende
mmermeer en slapet-
schynt in dat schepkren to
slapen- ende den mensche
recht verghecten to heb
ben- op dat hye oen op dat
wetterste stamme en bestue
he- ende also tot eyme
hoghyer vollenkomenheyt
des leuens brengthe mach
Dan ten lesten alst em
myt dunket- so steet hye
op- ende apenbaert em sel
uen ende secht Ghy dey
ne van ghelouen waer
vmme sydy verueert- en
ghebiedet den wynde- ende
der see- also dat hye alle ver
storminghe in der sielen
m gheuer sachtheyden ver
wandelt Hye bedwingthet
die wtwendighe wynde der
m rumynghe der boeser gies
ten Hye satcht die anstor
mynghe des vleyschs dye
em teghen die siele verhef
fen Ende alse wert daer
ene ghrote stylheyt tusschē
der sielen ende den lychā
me Want hye leuet ēn
dat sam- als een prophe
te ghescreuen heft- die
ghaen dan to ghaeder
weyden m eyme weyden
ende een cleyne kyndkren
huedt sie- dat is dat m
werken ghades- dat noch
cleyne is- by dat et noch
weenden sal- verenyghet
die ongheberdelke natuer
myt der sachtmoedicheyt
des lams dat is des ghiestes-
ende duet sie onder ene ge
hoyersamheyt staen Also dat
en die ghelcke menschē vā
bynnē ende van buten daer
af verwondert ende secht
Wedanwych is dse moeghen
de wnse ghuderieren here
Want die wynde ende die
see syn em onderdanych
Tot welcker offenheyt ende
ghesaetcheyt ons moet
helpen Hye vader ende die
soen ende der helyghe ghest

Op den sonnendach dat men alleluia leght

Dit sermoē sonday

Dat rijcke der hemelen · is gheliick den menschē · die een vader des huysghes synes is · Ende des marghens vroe wt ghynck Ammme ouerluyck to huyren in synen wijngaert · Op den rijcke der hemelen mach op dese tijt wal to verstane wesen eene ydelicke gheloouighe ghelijc spele · dye na der ghelijckenysse eens huysvaders synen ghesynde schuldich to regieren · dat sie in oyren rijcke van bynnen beslaten heuet Dye ghheet wt tot mer middelbaer tijden na den ses ghheestelicken ouderdayden Ende myet myt lijchamlicken voeten van buyten · mer myt der myn̄e en myt ghheestelicken vuericheyden van bynn̄e vm me ouerluyck in oyren wijngaert to huyren · Dye wijngaert der spelen · is seluen dat vruchtbor ghemoedt dat der ghotlicher ghauen ontfenclick is · dat men vlijtlich bouwen ende oeffenen moet · Op dat et der wijn der ghotlicher schouwynghe · ende der minen dinghen sueticheyt voyrt brenghen mach Dye arbeydē lueden die in desen wijngaert pleeghen to werchen · dat syn ghemeynlich · alle wtwendighe ende inwendighe knechten der sielen Dye dan die siele huert in den wijngaert to arbeyden · als sye se myt der hapen des ewighen loens tot der oeffenynghe des arbeydes trechter ende verwachert Een auer grote edelheyt der sielen wort dier in ghemert het · dat sie seluen een rijcke der hemelen ghelijcken wort · auermydes dat sie ghacks ontfendich is die in oyr woent · ende in oyr regnyert recht als in synen eygenen rijcke Ende daer vmme is sie ock een hemel ghelijcken daer dat verstant in is · recht als die sonne daer die hape in is · recht als die mane daer men myddelbaer dechieder in schijnē · recht als in

den hemel mēnichfherhan
de sternen blenchen Ende
wier vmme en solden
sye myet hemelen hieten-
die seluen seetele ende
stoele gades gheheten
syn Als die wijse man
secht Eens gherechten
menschen siele is een
seetel der wijsheyt Daer
och die propheete af secht
Dye hiere heuet in den
hemel synen stoel be
reyt Dye mynnende
siele- en is myet allene
gheheten een hemel-
mer och daer toe een
rijcke der hemelen- aū
mmdt dat in oyr- gha-
die toemynch der toem
ghen regtweert- ende
regiert die siele ende
alle creaturen daer toe
Als dat euangelium
bewijst ende secht Dat
rijcke gades is in v
hier vmme suecht
erst dat rijcke gades
ende syne gherechtichheit
ende alle dinghe sullē
v toe ghenorpen weer
den Dy desen vren daer
dese werlueck in ghe
huert worden- vme in
den wijngaert to arbeiden
syn betekent ses ghes
telicke ouderdē daer die
mensche in vorrtgaet
die langhe leeuet Eñ ge
lijcherwijs- als die oude
eertsche mensche syn oud
heit heft- na vorrtgaen
des tijts ondersceidet-
Al des ghelijcks heft die
nuwendighe nye hemel
sche mensche eenenhande
ghestelicke ouderdē- myet
na den getaele der jaren-
mer na den vorrtganghe
des ghestelicken leuens
ghereekent Dat onder
scheyt tusschen den oudē
ende den nyen mensschen
is hier in ghelecghen-
In den ersten dat die oud
e mensche is ondirda-
nych den sunden- ende
dyent en als een knecht
sūder die nye mensche
is ondenanich der ghe
rechtichheit ende wort
daer af gheregiert als
van den ghueste gades
In den anderen male-
is dat eynde des oudē
mensschen- die dopt- aū
mmdt dat al syn oud
heiden tot der dopt wart
tijden sūder dat eynde
des nyen mensschen is
dat euighe leuē Die
erste ouderdt des wtwen
dighen mensschen is- die
wijle dat hie also lanch
is- ende myet spreken
en tan- ende myt den

wertsel der mellick ghe
moet wort Al des ghe
lyck is et een ader
ghestelicke spelhept
des men menschen
van binnen - Als hie
erst ghemoedt wort
van der mellick - die
een wt den borsten syn
re moder der heylegher
kerken ghemelken wort -
dat is dat hie erst ghe
moedt wort myt der
aenvyssinghe des ghelo
ues - myt sympelre le
ringhen - myt historien -
ende myt exempele Als
die ghene waren daer
Sunte pauwel tot een
re tijt aldus af schreef
Ghy synt ghenoriden
als die ghene dye der
mellick behoeuen - ende
ghemeenre harder spijsen
Ende dit syn beghinne
de menschen - die alst
teeder kynder - beid in
der leringhe ende in den
leeuen sachtelick op ghe
moedt moeten wesen -
hent sie allenskens opl
der moetghen wassen -
Als sunte peter secht
Recht als kynder dye
nije ghebaren syn be
gheeren die mellick -
Mest redelick sonder
schalcheit - op dat ghy
daer mede wassen moe
ghet in seelicheiden en
hier vme moet men
desen in den staet der
erster suiuerheit an dien
mellick der sympelheyt
Als sunte pauwel dede
daer hie sebde - Ick heb
be v recht als kynder
christo - mellick toe
drynken ghegheuen - ende
ghheen harde spijse Ende
dit is tegen den ghenen
die slechten ruden onge
leerden menschen subty
le dynghen - die bouen syre
verstande ghaen voyr
legghen - die sie myet
verduuen en hinder
ende den er vel beter
ware dat men en
mellick te drincken ghe
ue Want ghelijcker
wijs als ghraue spijse
den kinderen den me sie
ghenet myet en voedt
mer duciville vme oprre
chtheit wille hinderlick
is - Al des ghelijck en
moeten sympele rude
menschen van hoghen
dinghen myet ghestricht
mer ducivil in dbae
linghe daer mede ghe
bracht want alsulcke
materien hoeren den ge
men toe die langhe ghe
seffent ende besolt syn

Daer ſinte paulus aſ
ſprecht ende ſecht Dye
ſtarck ſpyſe hoert den vl
lencommenen toe die daer
mede geuwenten gheeeff
fende ſynne hebben Ende
op een ander ſteedt daer
hye ſecht wy ſprecken
wyſheyt onder die vollen
comene Ouer onder v
en hebbe ick my myet
gherechent te weten dan
ihesum cristū ende den
ſelue v ghecruyſt Hyer
af ſchrijft Sinte au
guſtinus in enen ſer
moen tot ſynen broedre
die ieremien maren en
ſecht aldus Alre lieffſte
broedre ee is ghheſchre
uen dat wy ghheen hoghe
dinghen ſpreecken en ſul
len Recht alſo die wyſe
der werlt daer in glory
ieerende ſtrijt den woerd
meende Dy ſondrlinghe
ghemeynte die gruue ge
buren ſijt ende woent in
buſſchen Nochtant dat
ghy daer myet an crijy
uelen en ſolt ghy en
ſijt lorghhers der heligē
ende huyſghenoten gaedē
van al den ghenen dye
meer willen weten dan
noyt is te weten ſecht
die wyſe man Du en
ſalſt myet beghheeren te
weten dat dy te hoghhe is
noch beſoecken dat dy te
ſtarck is Och ſecht daer
Sinte paulus af Dat
meer te ſmacken dan et
behoert mer ſmacken
tot der ſoberheyt Noch
tant myne broedere en
ſeggic ick myet dat ghhy
myt allen myet onderſtue
ten en ſult Ouer dat ghy
die wort ſijt van ſubty
len queſtien in ghoddlicke
dingen myet ondruynden
en ſolt mer allene woe
ghhy de ghebaet gaedes hoet
den ſoelt Woe ghhy die be
carmgſte der beſer ghhuſ
ten verwynnen ſoelt En
woe ghhy die lydſamheyt
die cristus ghheleert heuet
verharyſten moeghtet Deſe
dingen ſal een bmecht ghe
des altoos pinen te leeſen
ende te vollenbrengen En
dat is ons beernſt in den
beghhinne der heligher ker
cken Want de die herde
ne nyet tot den herſten ge
louen behoert woerden ſo
leeden dye apoſtolen daer
mede vmme ander hey
denſchen ghheloeenen
willen Ende en beghheer
den nyeten myet mer daer
af dan dat ſie een hoe
den ſolden van der affgoe
dijen ende myet en eeten

dat den afgstoden gheof
fert ware · Ende van onsu
uerheden ende van alsulc
ken gruuen sunden Al
de ghelijcke ist oec noch
in allen gruecken religien
ene ghemeene · dat men
den ghenen die daer rst
in tonnen den brepel der
strengicheit ducwil plecht
te lichten Die ander oec
heyt des inwendighen
menschen te ghelijcken
hijmelheyt · also hie ghe
hoechenysse ende verstenne
nysse begynnet te verkry
ghen Na der ghelijcke
nysse isset oec een oplt
heyt in den inwendigen
menschen · dye em me
selijcke dynghen duet
verghecten · ende tot ghot
lichen dyngthen tijden
dat hie myet allene alle
mans der menschen set
tynghe in ghelpolden
ende ghenegheit en wort
Hier pynt em myt
den wetstrijden der wee
licheit toe der oeuer
ster ende tot der omman
delborre eren grades te tijde
Ende dyt hoert den vont
gruenden menschen to ·
Daer een yghelick af · mal
myt rechte setgten mach
myt Sunte Paulus
Ich vergheete dit dier ghe

ledden is · ende strecke my
seluen uit tot den dyngsen
die noch vorwerts vor
handen syn · na enen
synne die dyngsen dye
achterwarte syn · dat sin
alle eertsche tydliche dyn
ghen Hier die noch
vorwarte syn · dat syn
die ghijestelicke eewighe
dingthen Na enen an
deren synne mach men
by dat vorleden is alle
werke ende alle verdien
te nemen die ghijeschiet
syn Ende by dat noch
vorhanden is · alle dat
men noch myt ver
dienten verkrijghen
mach In den rsten
staet en mach dye in
wendighe menschen die
eertsher dingthen myet
vergheeten Want
hie en heuet sie vmme
sunne rechtheyt willen in
der memorien myet ghe
hat Oec en mach hie
der vorledenne verdien
ten myet vergheeten
Want hie begynnet
nu rst · dat hie in de
sen anderen staet wat
verdienen solde Hier in
desen anderen staet sall
die menighe van hynne
die wertliche dyngthen
achter setten · ende

tor den hemelschen dingen
triden. Och sal hye die vor
leden verdienen verghee
ten ende rekenen sie myet
toe wesen teghen dat
daer nach to verdienen
of to verkrynghen is. daer
hye em myt der mey
nyghe ende myt der be
ghierten teghens wt ret
ken sal. op dat hye altois
tot enen beteren worvarte
ghae Want eens ghe
de menschen leuen wart
na der beghierten an ge
sien ende ghereekent.
Rechta ghelijcker wijs. of
dy ymant dynen schoyt
vervullen wolde. ende du
wal wustest dat et
greet is. dat men dy
ghenen sal. so rechtestu
dynen schoyt wt Ende
al wesp̄amende so wort
hye ontfenclycher mer
to ontfanghen Al de
ghelucke als got onse
here synne ghauen ver
trecket to ghenen. daer
mede werket hye onse
beghierten wijse wt ende
maecket sie vuerych.
op dat sie to meer ant
fangen maeghen Hier
vmme Want ons onse
here got vervullen wyll
so laet ons beghinnen en
dyt onse leuen wesen
dat wy al beghinnende
ghoeffent weenen Wat
alse velle weenen wy
van heliger beghierten
ghoeffent. alse wy ou
se beghierten af sinden
van der weerlt mynne
Wa den denen synne so
mach men by den dyn
ghen dye achterwart
synn verstaen. alle dat
der menschelicher eigen
onderdanych is Als alle
dese synlyche dynghen
syn daer die veliche
mensche med beton
mert wort. dye daer
myet en smaecket dat
ghack toe behoert Ghe
by den dynghen die vor
handen syn wort ver
staen alle dat van der
onvandelborne eigen gha
de ghereghyert wort
Van deser eigen secht
Sunte augustynus
Dat dat ghemoeck de
menschen. seluen dese
elve myet en is. mer
veern hauen onse ghe
moeck is Want onse
ghemoeck is Wandel
bor. ende mach in dese
lynghe vallen Ende
daer vmme is em ghe
ghenen die elve. dye
hauen em is to sien en
to kennen. auermyds

dat et na den beldt ende
na der ghelijckenysse
ghadts ghescheppen is
Oft en is dat ghe
moedt dese ene myer
ster dye waerheyt
die ghot seluen is· by wien
ghene verwandelinghe
en is ster die anghe
schaepen wysheyt daer
ghene verduysterynghe
in en vallet Dese ghot
lycke ene is oft ene
reghele ende ene konst
alre konsten· Daer die
redelycke siele wt or
delt allet daer sye on
derscheyt of dueghet
ghiestelyck is wesende
Daer sunte Paulus
af secht een ghyeste
lick mensche oerdelt·
dat is onderscheydet alle
dynghen· ende hye en
wort van nyemant ghe
oerdelt· dat is van ghe
nen menschen· mer al
leene van der seluer ene
daer hye alle dynghen
na onderscheidt Ende
dat mach wal een ghes
telyck mensche heten·
dye na den auerlijden
des nesten stadts den al
den velyxen menschen
wt duet Ende ghecko
men is tot desen ande
ren staet· ende clymmet
op van den tijtlicher·
dynghen tot den ewighen
dynghen Ende van
den dat men syen mach
tot den dynghen dye
men myet syen en·
mach· beyde myt wijs
heyden ende myt leeue
Want dat is ghyeste
lycke wysheyt ghehye
ten· al isset dat hye ees
dels auermyds der·
spieghel schouwet· noch
tant en smaeket noch
en benaelt hye van on
sen heren ghadt myet
na lyfhamlicken bel
den· is na der euen der
lijcheyt· of na men
schelicher philosophyen
ster hye is den ghyes
te ghadts ondenawelijc
Ende alle dynghen
oerdelt hye· dat is
verstaen dat onderschey
det hye na der ordinan
cie ewighe euen ghadts
myet alle dynghen·
dye in den ghotlycken
wesen bestaen syn·
mer dat en noetdruf
tych is tot enen ghe
nechten leeuen Ende
dat is een ghiestelick
leeuen· als dye mesche
den ghieste ghadts tot
enen regyere heuet·en
na synre anleydynghe

leeft Dese ghestelicke
menschē scerkt alle dyn
gen Want hye huert
allen dyngen is · als
hye myt gode vereny
ghet is Ende daer is
hye mede verenyghet ·
als hye puerlick ende
claerlycx verstaet · ende
myt onuermenghder
mynnen mynnet dat
hye verstaet Hyer af
secht die prophete Ed
dicht v · ende spect dat
ick got byn Dye der
de staet des inwendy
ghen menschen wort
ghereeckent als dye
menschē een Jonghelinc
ghelouden is · ende die
daghe ende die jaren
daer toe heuet als
daer ghescreuen steet
To wassen ende in
der weerlt vermeerret
to weenden Na dese
ghelyckenyssen so wort
bewyst een ghestelick
staet · dye een meer
re betruwen myt on
sen heren gode vere
nyght to weerde in der
sielen macht Ende ver
blyder em van bynnen
in eynre sueter ver
enyghe daer dat ghe
moede also myt gode
in scheemelheden ver
enyght wort dat mens
tot enen gheuen leuen
myet dwyngheden en dazff
Hier tweert dat men
em verloff ghene to
sundyghen · ten solde
em nothtaet vmme
dye lelicheyt der sunden
in ghescreuē wyse lusten
In desen staet dye den
vollentomenen te behoert
so wort die mederste rec
den recht verenyght
ende ghetrauwet myt
der seuerster Wt welc
ker vroudelicker sueter
echtschap · die symlycheyt ·
der reden also endersamdy
wort · dat sye oyr vry
lycken ghebeyden mach
sundelycke myetdyngthe
te bedwyngheñ · ende
doetsdelycke werchen ·
boyert to setten · dat
hyer wt coempt Want
allerinnyds dat dye rec
delicke spele oyren schep
per · ende allerinnyds
wen alle dyngheñ syn ·
trauwelycken dyent · sy
dyent oyr weder alle dat
daer ghescapen is Ende
hyer wt coemtet dat
ghene treatuer alsulcke
spele tot sunden trecken
en mach Daer sunte
Paulwel een af was doe
hye sende Ick byns seker

dat noch dyt noch lee
uen ⁊⁊ noch ghheen an
der creaturen · my schey
den en sal moeghhen?
Van der myneren dye
in cristo ihesu is Ja
alsulckes menschen ey
ghen lichaem wort
in desen staet also ver
maeckt ende ghhelyc
ghet dat syn ghhest
ghheen swaerichheyt van
em en ghheuelt Ende
mach em myt der
hulpen ghades, sonder
last ende swaerichheyt
ghhebueden Ende hier
ut comtet dat alsulc
ker spelen myt allene
en luystet to sundy
ghhen Ja et solde oyr
verdryeten ende seer
pynlyck wesen Tot
desen staet was Sun
te Augustynus ghhe
comen · doe hye van
gode bestaruet was
ende seyde sy my
haeghhede ende verdriet
alle dat men in der
weerlt hantyent · en
et was my seer swaer
o here · auermyds
suerychheyt dynre hu
ghhe Ende doe hie op
een ander staet in ene
ghhebeeken tot marien
seyde O vrouwe ghhyfft
my to smaeken woe
suete dat et is den
sunden myet toe dyenen
dye in my seluen smae
ke woe bytter dat et
is sunde ghhedaen to
hebben Dye dyenst
staet des verbenden
menschen · is ghhere
kent · als een man
tot vollen Jaren ende
tot allen knechten op
ghhewassen is · alle dat
to done · dat enen ma
ne myt reden toe be
hoeren mach Ja
dese ghhelychenysse
wort dye menschhe
ack na ghhestelicker
opbyeyt menlyck ghhe
reckent toe wesen als
hie na rechter ordyna
cien tot enen vollen
comenen man op ghe
wassen is · Alle becn
rynghhen ende persecu
tyen dye op em val
len · menlyck to lyden
ende daer myt aff
verslaeghhen to wesen
Daer aldus Sunte
Augustinus af secht
Dat alsulcken men
schhe dye tot der opbyeyt
ghhecomen is · rechte
als auenturlyck hyet
to wesen auermyds
dat hie en staruelyck

ghude an hamghet ende
sijn fondament daer op
ghesat heuet daer es
nyemant af beweghen
ghelen en mach Ster
segghen myt Sunte
paulus Ick vermach
alle dynghen in der
ghenen dye my sterck
maeckt Ende ock
myt den prophete daer
hye secht In myznen
got sal ick doer dye
mueren ghaen Hyer
vmme en vryl ick ghe
me streye noch stormyn
ghe ontsyen dye tegen
my op staen mach -
Ende alsō hye alsus
sterck ende onuermyn
yck - auermydts der
ghenen dye den sterc
ket ghewōnen is - so
ghebruyckt hye alle
creaturen to rechte
in desen leuen Hye
ghebruyckt synē vrient
ghude tot enen dank
barlycken laue Sinē
wederpacke ende want
vmme ydsamycheyt
daer aff to lyden Den
behoefteghen syne wal
daden - ende sijn myn
nen werck daer an to
bewysen - ende alle cre
aturen tot der eere
ende tot den laue ghades

Hye en wort ock alsō
mydts desen onderscheyd
van nyemandes ster
uen - of van nyeman
des dyt verstaeghet
Want hye dye ghack
van alre herten myt
weet wall dat hye den
ghenen - den hye hyer
schynt toe verlyesen -
wyr ghack in der mueer
heyt wedr vynt Ende
dat ghot is een heer
der leuendyghet ende
der doden - daer toe ver
blijt hye em in dreef
heyden ende in trybu
laciuen - van wan dat
sye em ock comē En
weet wal alls Sun
te Jacob secht Dat
trybulacie macket
lydsamheyt - lydsamyt
heyt macket besorchtheyt -
besorchtheyt macket ha
te - hate dye en bedrue
ghet nyemant Want
dye myrnne ghades is
ghestort in onsen her
ten - dye ons auermyds
den ghuest ghegheuen
is Dye vyfte stucket
des wtwendighen men
schen is tusschen der
knechtighet menlicheit
vorschreuen - ende tus
schen der sylticheyt ghesat
daer dye vyfte altheyt

als ghestelycke oplichet
des inwendighen men
schen by betrachtene is.
daer dye siele na druyst
ighher inwerkelycheyt
synre krachten. alse
recht tot eynre ghesa
ter stylheyt. ende tot
enen weselycken vree
de van binnen mede
roempt. ende leeft
recht in auerualoedic
heyden der hapen des
onwandelbaren rijcks.
ende der sauerster an
spreckelycher ghodlycker
wijsheyt Want in de
ser ghestelycker aplic
heyt wort dye redelic
ke siele van alre van
delbaricheyt der fantasijen
ende van der onleddy
ghher schaeren alre syn
lycker dinghen als
ghescuriset. ende in styl
heyden des inwendighen
vreedes van binnen.
ghesat dat dye ghest
bestlijnt te regneren al
alle die krachten der siele
auermyds dat die gheest
ghadt seluen volcomme
lick onderdanych is Na
dat alle dinghen also
in alsulcker spelen ghecor
dineert ende ghescicket
syn. dat sye seluen rechte
als een rijtche ghadts
ghewerden is Ende dan
bestlijnnet die spele in
dye auerualoedicheyt des
onwandelbaren rijches
also te leeuen. ende die
wijsheyt ghadts te schou
wen. dat die godlycke
dynghen smacket Ende
hoert daer als Sunte
Auctustynus secht Die
misprecken des ewighen
woerdts. myet auermyds
enyghen vleyschelicker
tonghen. myet auermyds
enyghe stemme der en
ghelen. myet auermyds
den ghelucke der wolcken
Ende ock myet auermids
enyghen creatuerlycker
ghelycknysse. hier auer
myds den ghenen selue
den wy in den creatue
ren bauen allen crea
tueren mynnen hyer
toe wort die siele myt
der knechten ghadts ghe
tacthen ende op ghelo
ert tot vetsinas dat
bauen alle synre macht
Ende wort recht aff
ghetacthen van alre
synlycker verbeldynghe
tot eenre onghebonde
licher suetricheyt. dye
in der beuoechicheyt also
vere bauen alle verstan
de ghaet. dat et mijt ge
nen woerde wt te spreecken

noch te beduyden en is
Tot dese sueten ghoetlicke
trecke ende hemelicken
op boeren van binnen
was Sunte augustijn
mijt synre moder ghe
comen · de sy by malc
anderen op een venster
laghen · ende overwaerts
in enen bomgart sagen ·
Daer sijn seer mynlick
van der sueticheyt des
ewighen leuens malc
anderen mijt vragen
ende mijt antwoorden
vermaenden Dye feeste
oplicheyt des wtwendy
ghen menschen is · die
belaste opkerdom als
dye mensche bekijnt
te ontrueruen ende te
bruncken · ende mijt
vel oeuelaghtichenden
den eynde ghenaket
dat hijt steruen moet
Op dese is dye seeste
ghuestelicke staet de in
wendighen menschen
beteyckent · Daer hijt
rechte mijt allen mijt
ghelheelre hapen · ende
mijt vuerighер mijn
nen in dat ewighe le
uen mede verbandelt
wort Ende allermeest
ghelheelre vertheetynghe
des tzelicken vorbijnende
leuens · toecompt hijt van

binnen tot der ghelheel
heyt des irsten staets · al
so als hijt na den belde
ende na der ghelijcxtzenisse
ghades gheschaepen was
want in desen wtersten
staet wort der zielen ghe
geuen vetsivale wonsmae
ghe des ewigen leuens ·
ende eine versmadynghe
ja een ghelijcke vergghee
ynghe des tzelicken lee
uens Tot dese staet was
Sunte augustinus ghe
comen · na den dat hijt
mijt synre moder den
irsten ghuestelijcke staet
eens dels alder ghelcke
was · als hijer te voren
ghesecht is · Ende wart
ghetaghen tot den seste
staet · daer hijt in de dye
de synre bychten aldus
aff secht also als wy
ons derwaerts wt strecke
ende mijt krechtyghen
ghedachten rueren · dye
ewighe wijsheyt die ba
uen allen dynghen is ·
ende daer in dueren
Ende alle ander wysge
ren · die desen ongheli
cke syn · ons af ghe
namen worden · ende
ons dese allene verwel
dynghe ende verslynde ·
ende hunt alsulcker ...
schouwen in die inneste

vroude · wat is dat an
dis · dan dat daer als
daer ghescreuen steet
vervullet wort Gued
lenecht ende ghetrume
ghanck in die vroude
sijns heren Ende dit
Sunte Augustinus
die suetichept die der
sielen in desen leuen
ghegeuen wart dit
wil ghewaer wat ghe
wonden · dat betuyghet
hie seluen daer he sechte
O here sonderge laetstu
my in tot enen seer on
ghewoentelichen bende
den · daer ich dye sue
tichept myet ive of smee
ten en mach Also dat
een ydelicke mynnen
de siele compt tot eenre
vollencomenre formen
dye na den beld ende na
der ghelijcheniſſe gads
ghemaeckt is · daer
dat ghesciaepen beeld
en ghetrouwformmert
wort tot ghelijcheide me
deformmycheyt · des en
ghesciaepenen beldes ·
daer sye na ghemaeckt
is als Sunte Pau
wel sechte Als wy myt
ongheclechten angesicht
te schouwen dye ghlorie
gads · dan wercken wy
ghetrouwformmert in
dat selue beeld van
claerheyden tot claerhey
den · recht als van den
ghieste gads Daer ons
toe helpen moet dye
vaeder ende dye soen en
die helyghe ghiest Amē

Op den sonnendach na
dat men alleluia leyt

De sermoen sondags
daer seepet · ghyncht
wt seeuen syn saet tot
Sunte Augustinus
secht in enen sermoen ·
Dat vor der toecomst
ons sy dese weerlt alre
male vervoest was vā
alre oeffenynghe des
ghelouues ende der got
lycker mynnen · en was
myt den doerne der sun
den beset ende versaelu
wet · recht als een ouste
bouwet acker · die ghene
vruchtbaerheyt der gue
der wercken voert en
brachte · ende ghene tee
ghen der ghiesteliker
ghenaden en ontfenck
ende dit en was gheen
wonder · want daer en
was gheen bouman in
alle der weerlt · dye
desen verwoesten verlae
luden acker mochte bou
wen · ende saet dat
daer toe dyenen moch
te hadde Daer vmme

dye hemelsche acherman-
got dye vaeder daer die soen
seluen af secht Sijn
vaeder is een acherman
die heuet synen soen ge
sant · de hemelsche schaer
mye em gebracht he
uet · den acker to bou
wen ende to beseenen En
dat is in desen woenden
beduydet daer hie secht
Dye daer seenet glijnckt
uit seenen sijn saet Vy
den ersten is to weten
dat got dye hemelsche
vaeder van sijnre na
tuerlycker vruchtbor-
waerdigen sonder vrucht
mye wesen en machte
Als Sunte Iheronijmus
secht Ende heuet van
ewicheit tot ewicheyt
dat saet des ewigsten
woenkes in den acker
sijns vaedrlicken herten
gheseenet · Welck woert
hie rechte voert also
vruchtber maecte · dat
et in alle synen we
sen den seener ghelyck
ghebleuen is Ende die
is maerlyck dat saet
des heren daer vlavas
aff secht dat et in moe
ghentheyden ende in
glorien is Want et is
van ghelycher glorien
ende moegentheyden mye
synen seener Ende in der
seluer vruchtberheyt syn
die sade alre creaturen
voirt ghecomen Also dat
die vaeder in den seenen
sijns ewigsten woenkes
alle creaturen mede
heuet ghesceenet / in wel
ker seenynghe die vaed
mye wt ghegaen en
heuet mer bynnen ghe
bleuen Want dat
vollenbrenghen der crea
turen · ende dat godlic
he werck daer onder
van buten ghebeert is ·
so wortet den soen mye
sonderlincheiden toe ghe
schreuen Al isset van
der ghelycker helyghger
drycoldicheit ghesciet
Want dye wercken der
helyghger drycoldicheyt ·
syn onuerscheyden · mer
dat wt gaen Wort den
soen to ghescreuen an
mydts sinne ewigher ge
boerten van den vaeder
in der ewicheyt Ende
auermids annemer-
der menschelicher natue
ren van der moder
in der vergenckelicher
tijt · ende auermids
sinne ghenaden dye hie
onder den creaturen
wercket · ende sonderlinge
die menschen Hier vme

Ende die soen van em
selven / Ick byn uyt de
ghaen van den vaedr-
ende byn ghecomen in
die weerlt ende ghae
weder tot den vaeder-
Hier binne isset van
den soen dye et van den
vaedr ontfanghen he
uet in dye weerlt in
dye weerlt te scheyen-
properlick ghesecht die
daer seeyet ghyrnck uyt
te scheyen syn saet Et
behoert enen ghueden
bouwer de ackere toe-
als hye ghesceyet ende
ghyeplantet heuet dat
hye dan dat daer ghe
seeyet ende ghyeplantet
es beghiete ende nat
macke- op dat daer ghue
de vrucht af comet-
mach hy nu de dye ackers
of dye hoff daer hye
in seeyet off plantet
een vruchtbare ghestuyn
mende fyele daer dye
hemelsche acker mat-
dire hant planten der
doechden in plantet- en
mēnyghyerhand saet
der ghne elyckers ghena
den ende der hemelscher
ghauen in seeyet Recht
te alduysdanyghen hoff
Was Sunte Cecylie daer
die paus Sunte urba

mus in synen ghebeed
aldus af secht O here
ihesu criste- dye een scey
er byst des uēynen sacks-
ontfanck dye vrucht
van den sack dat du m
Cecylien ghesceyet he
uest Dese sceyer en
laet ock nyet af al
duysdanyghe sack ende
planten myt den ree
ghen der hemelscher-
ghenaden te beghiete
ende vruchtbor toe
macken Als daer ghe
schreuen steet Dye here
sal synen ghueden schat
op luchten- ende der eer
den reeghen gheuen
in syne tyt Dese
eerde wort berecghent
in den waernachtighen
ansichouwen ghades- als
sye van ghyestelicher
vruchtsenap van ayns
selues beuoelen verwem
der wenden- auermids
auerualdycheit der m
wendyghyer wercken-
Als dat ghemoeck in
die anschouwynghe gha
des verhanghen is-
ende recht tot eenre
verghecrelheit der werlt
ende alre creaturen-
ende ock synre selues
ghebruycht wort Also
waren die apostole vrom

hen gr

lren ghenouden · doe sie
op den pynxterdach myt
den heylighen ghheeste ver
uult waren Daer dye
ghene dye sye sagen
af seyden Dye syn van
mijen wijn vol ghheedwint
heyt Dit saet alō die
meyster der waerheyt
seluen secht · is dat
woert ghades · eñ wort
in drijerhande wijse ge
namen Erst symē alst
van den leeraers ende
van den predikheren ·
na der wijse van buyte
myt den mond vt
ghesproken wort In
den anderen symme · alst
van ghaet van bynnen
in der sielen in ghe
ghheestet wort In den
derden symme alst in
der sielen inwendelych
ontfanghen ontholden
ende auerghheleecht
wort Ende noe dat
et lijder meer gheschiet ·
altoos ist ghades saet
dat van den ersten seey
er ghesceyet wort Eñ
daer vmme steet daer
ghescheuen Syn saet
Daer af te weten is ·
dat by den lande daer
dat saet in ghesceyet
wart viertehande ma
nieren van menschen
dye tot den sermoen plee
ghen te ghaen by betey
dent syn · daer nosch
tant dye drie manieren
van menschen myet vel
le aff en wonderen dyer
alleene dye meer tot der
vruchter der vollenkomē
heyt plegghen te comen
Dye erste manyere
van menschen syn mit
mēnychuoldyghher on
mitter bekūmernyssen
der weerlt bekūmert ·
ende wyllen · myt wyl
len sonder noet daer
mede verhanghen we
sen Dese syn betreyhēt
by den saet dat daer
by den weeghe vyell ·
daer een ghemeyne
ieghelych der menschen u ·
ellych mallych eenen
na · ende altoos apen
ende angstetuynt eñ
onbeslaten stuet · daer
dat saet ghades myet
in bedyen en mach ·
want als Gregorius
secht Alse langhe als
ymant myt der ghe
meynre schaeuen der
weerlt vermenghet is ·
Ende op ende neder vloey
et myt der mēnychuol
dicheyt der lueck · ende
en seluen myet en led
dicket ymmē to verne

men wat got in en-
spreckt- mer blijft myt
den ghemeynen gheruys
schje der weerlt becum
mert- so en mach dat
sact gades in em ghene
vruchst woyrt brenghen
Want recht gelycher-
wijse- als lecht ende duyf
ternysse treffens- ende
tot eenre steed malcan
deren myer en pleegen
to lyden- also en moe
ghen ock dye mēnych
woldyghe duysterheyder-
der weerlt- ende dat
gotschouwende leuen-
myet to gader stelen-
Als men ghemeynlich
pleeghet to segghen-
dat men m eenre mae
len die meelt tuyscher
hand coern treffens myet
macken en mach Hyer
vmme seyde dye here
van der gotschouwender
sielen doer den prophete
Ozeas aldus Ick sal
sie leyden in der woesty
nen- ende al daer tot
synen herten spreeken-
Hye en seght myet Ick
sal sie op die ghemey
ne marcte of op dye
struete leyden- mer tot
der eynicheyt- daer ene
bequieme reysschap tot
den gotschouwenden lee
uen plecht to wesen en
hier vmme- dae dando
heligghe siele in dat got
schouwende leuen be
ghoert to vlieghen- ende
ghesecht hadde- Wye
sal my vlaeghele ghenen
als der duuen- ende
ick sal vlieghen ende
westen- dat allene m
den anschouwen gades
to wynden is Rechte
woert seyde hye daer toe
als een die van der an
wijsynghe gades ghe
leert was Spet ick
hebbe my ghenaect
ende bleef in der woes
tynnen Ende die selue
bewijsde dauyd in em
seluen- dae hye nā saul
den coenynck dye oen
perseguerde vloe ende
pynde em wt synē an
gesichte to comen Al
des ghelijck dat ock Sū
te Ambrosius Sunte
Strachanus ende Sun
te Paulus die irste here
myte- ende mēnych du
sent eenzeaklen en here
myten daer toe ghe
hoer af is to weten dat
alduse dinghen wereltlicken
of vorwuchticheyt alleen
ghenen noyt en is to be
wijsen mit den lichaem
ghe er is dueruyl ghe

noedy dat et allene
myt den ghemoede
ghescheyt al isset lastelic
ende swaer myt dē lyf
lyam myt den menschen
vermēghet te wesen · ēn
myt den heeren verscheyden
te wesen Want
alo sunte augustinus
secht So wie myt en
is daer die ghemoedy
te der weerlt ghehamiert
wort · die wort van der
ghenoechten der weerlt
vel te myn betaert —
Ijzer so waer dat met
vynt dat ymant onder
die vertliche lueck
myt den lyfham tegen
wordich is · ende myt
den ghemoede veern vā
een ghescheiden staet —
dye is van groter vol
lentomenheyt Alo Sun
te Gregorius sp dat
vorseyde woert des pro
pheten secht Die men
schye vliet ende vertret
em · die en seluen ba
uen die schaeuen der
eertscher begheerten m
de hoghe ansichouwynge
ghados verheffet ende op
baert · ende die alsulck
is dye woent in dye
emyghe woestyne sijns
ghemoeds · daer nye
mant dan got alleene
myt em en is · ēn daer
got is daer is vreed ·
Ende blijft hye volheyt
de in die af ghescheiden
meynyghe des ghemoe
des · daer hye em selue
n ghenoeget heuet · so
woent hye in die woes
tyne die de wermuck
daud sothte Ijzer in
die vere woestricheyt der
steede van buten Ijzer
in die af ghescheiden
vereenynghe myt ghade
van binnen Ijzer daer
wedder eeghen alo sun
te Gregorius dat woert
bedupdet · dat Job secht
Ich hebbe em een huys
in emytheyt ghegeuen
Al isset dat een menschye
myt den lyfham veern
van den menschen ghe
scheiden is · Ende em
selue myt den ghedachte
der eertscher begheerte
onder die mēnichuol
dicheyt der weerlt han
tierynghe vermenghet ·
so en leeft hye in ghemo
emytheyt Ende al isset
dat hye myden onder
die vertliche mēnych
uoldicheyt is · ēn em
dye wyet myt willen
tot den heeren en laet
ghaen · so en is hye on
der dat volck myet —

Hier vmme die een van
der menyghuldicheyt der
lueck · noch myt den lyche
van buyten · noch myt
den herten van bynnen
myet en kuert · daer en
mach dat woert ghades
myet in bedijen Want
et woirt van der men
schelicker onreynicheyt
vertreeden ende ghesteyc
ten van den voetselen des
hemels · dat is vā den
vélen curioſen mēschen ·
Die vmme behaeghen der
lueck velle ſubtijlre lyo
ghen maneren · die ſie aū
mydts den woerde ghades
ghehoert hebben ghrote
dyngen na oyren ſyn
ne nemen · ende ſpree
ken ſye voirt nyet dne tot
ghesonne ghiestelicheyt
vruchte en dyenen Alſo
dat ſie auermaēt den · dat
ſaet des woerdes ghades in
een verlaren ende verdor
nen woirt Die ander
manyer van menſchen
daer dat ſaet myet in
en waſſet · ſyn die ghe
ne die in hantrechticheyt
den oyren eyghens ſyns
verhardt ſyn · ende wer
den verſtaen by den ſack
dat daer op den harden
ſteen viel Want et ſyn
die ſonnyghe al isset dat
ſie dat woert ghades ghee
ne ende ghemechelicke
hoeren · nochtaint ſyn
ſie in oyren ſelues bene
len · ende in oyren ſelues
wille alſo verſtoppet dat
ſie dat woert ghades vā
bynnen in den herten
myet ontfangen en cum
men Ende al isset dat
alſulcke menſchen ſom
myge een ghuet opſaet
voer nemen · nochtaint
en cummen ſye tot der
vruchte des ghuedn woer
kes myet ghecomen Daer
tyue ſaechen toe ſyn
Die yrſte is hardicheyt
des ghemoedts Daer
Sunte bernardus al
dus aff ſecht Dat dye
ſonnyghe an ſynen eyghe
nen willen alſo vaſte
cleuet · ende ſettet een
menſchelick nuer vme
in ſynre meynynghe ·
daer hie em ſeluen myt
den ghemoedt alſo vaſ
te an bynt · dat mens
myt ghesonne lerynghe ·
noch myt ghenen ūn
de daer aff trecken en
mach Alſusdanyghe ver
hartheyt is een rechte
verderuynghe alre ghes
telicheyt · ende een ve
nyn daer gene boete te
ghen en is Want nuer

mede solde men alsulcke
handen verstoppen men
selue moetsen beuroeden-
of met moerde solden an
en moetsen hleuē. die
so waer mē em af secht
weder antwert. dat ulc
mach dat mach ulc en
ulc en mach vmer met
mer dan ulc mach vū
desen isset daer onse hē
in den euwanghelio al
verwijtende af secht-
wen sal ulc dit ghesleeht
te ghelouen Et is ghe
lijck den kynderen die op
den marcte sitten. ende
wpen malcandren roe-
pen wy hebben v ghesongen
ende ghy en hebbet ons
met wedr ghesprongen
wy hebbet v ghesclagen
ende ghy en hebt ons
met wedr ghelaeynt
Dese verstoppinghe des
ghemoeds moet bekey
kent by der handelinghe
des steens Want wat
daer op ghesceyt wort
dat verdoemet altermids
dat die steen ghene vrucht
tichheit der ghenaden en
heuet also sunte Ber
nardus secht dat. dat
woert ghades also en
hreghelick in eens ver
harden menschen herte
is dat ghene ghudertie
renheit des vermaenes
tot ons comen en mach
Die ander sacke waer
vmme dat siet de woer
des ghades in desen men
schen ghene vruchte en
brenghet. dit is dat sie
den rechten ghelooft der
schriftueren niet en
hebben. die men daer
uyt nemen mach. dat
onse hē seluen seyt En
dese en hebben ghene wor
tele Die wortele vā den
sade des woendes ghades.
is die ghelooft elcker scrif
tueren daer dat woert
ghades uyt ghenamen
wort. Want so wie emth
van den woenden ghades
hoert. ende ghene wortel
en heft. dat is den ghelo
der schriftueren daer dat
woert ghades uyt ghena
men wort. die blyuet
sonder vrucht Bernar
dus secht Ut wat ghelo
die helyghe schriftueren
ghelooghen syn. in den
seluen ghelooue willen sie
ghelesen wesen. ghe
hoert wesen. ende verstae
woenden tot ghecomte
steed en moetfestu tot
Sunte paulus syn ge
mueten. hent der tijt toe
dat du myt ghelooenden
eenre ghueder meynyghe

syne wsent leeset · ende
myt stadicker · indachte
synre gheest in dy gedanc
ten hebbest Hier vme
so wanneer dat saet syne
wortele in die eerde met
steken en mach · ende
die somme der temptatien
heyt schynt · so verdroe
get dat saet rechtenwert
Die derde manyer van
menschen syn myt som
mygen prekelingen en
myt selpaedlichen ghe
dachten angenoechten en
verwonne Ende wenden
verstaen by den sade dat
onder die doerne wyell
Daer manag aff sechtin
syren husen sullen doer
ne ende netellen vp spru
ten Daer Sinte Gre
gorius op secht Wat
moegen wy anders by de
doernen nemē dan prekel
yngte der sunden En wat
moegen wy by der netel
len verstaen dan laeste
ende blouwynghe d' qua
der gedachten Also dat
doerne ende netellen in de
huse van babilonien op
spruten ende wassen ·
Want die begheerten der
gedachten · die in den ver
hierden gemoede opstaen
Daer wenden die sunden
die ons prekelen af bedt
het · ende in alsulcke ghe
moede en mach dat saet
des woerdes gados myet
wllentwinclich op wassen
Ner alst beghynt te ry
pen · worret verdruchter
ende verdoest Also dye
wyse man secht Die
sterwende vliegen ver
liesen die suetricheit der
salven · dat is dy en
gheestadighe vliegende ge
dachten verdrinen dye
ghnestelicke vruecht des
woerdes gados Als die
vaderen in den collacien
seggen · Dat nyemant
in stadighen ghedenc
hengte gados dinge en
mach · et en sy dat hy
van der menichuoldich
der gedachten · ende der
lichamlicher sorchuol
dicheit erst gheruyet
wrerde Die vierde ma
nyer van menschen
syn in gueden wercke
langhe ghecessent · ende
dese syn bevryent by
den gueden lande daer
dat saet op viel ende
hondertuolt vruchte
wort brachte Dat
gueed lant is de me
schen gemoede · myt
gueden werchen ghe
bouwet Ende myt velle
ghestelicher genaden be

ghanet Want m alsulc
hen ghemoedt brenghet
dat meert ghadē vele
vruchten voort · alē m
de vaedr collacien ghe
schreuen steet Dat ghes
telicke wnschept die allene
dn vollentromenē to hoert
met verzwegen en wort
myt leesinge of myt
studieringhe of myt
woerdē die mē vā bu
ten hoert · mer myt
puechsceidn des gemoeds
van binnen · end myt
doeghdn der eygenre
werelzen · want die ghe
ne die sie alsō verbie
ghen hebben maeghen
segghen myt dn prophe
van dnen ghebaden
hebbe ick verstaen · dat
is Want ick dne ghe
laet myst vervult · so
is mn rechte verstant
ghegheuen In alsulcke
ghemoedt brenghet dat
meert ghadē hondert
voldighe vruchte wort ·
Hier by to verstane is
die hoghste vollentromē
heyt · die men m dsen
leeuen verzwegen mach ·
die by dn ghetaele van
hondrden bereyzent
is Of men mach et
nemen na enē and're
syn · ale dat dit werche

luche leeuen dertichuol
dighe vruchte ontfan
ghet · Dit schouwend
leeuen tzestichuoldighe
vruchte End dit de ghe
nen hondertuoldighe
vruchte to behoert die
heyt m dn werkelic
zen leeuen end m dn
schouwendn leeuen
to rechte · somtijt m een
end somtijt mt ander
m gheset end ghecessent
syn Als moyses wat ·
Die ale mi op dn berch
zlam · daer hie syn · he
melicheit myt ensen
heren ghadt hadde · En
als mi weder neder
daelde · als syn velt
sinne noytdruftich wat ·
End m dser hondertfolt
vruchten ghaen alton
vollentromene manne
wort hent sie comen
tot dn vollentromenen
ghetaele van dusendn ·
Dit allene dn sechsten
m dn eyghen leeue
to behoert Daer om
to helpen moet · dye
vaedr end die soen
end die heleghe ghest

op den sixten sonnen
dach [illegible] wastauent
Jordanus sermoen

At wilstu dat ich
iv dy doe Hye seyde
neder Here dat ich dit
lecht sien mach Ic Alo
Sunte augustinus secht
So wac die menschelicke
natuer myt also mēnich
woldighen duysternisse ēn
dwelmighe verblint Dier
sie noch myt der ghesetre
nemne elven noch myt
subtilheit der natueren
noch myt ghenen reeden
woe subtyl dat sie were
wt ghetrachen en tonder
Et en were dat die oeuer
ste ghot wt sonderlinghen
ghudertierenheit sijn eyn
ghe onbegrijpelicke woert
tot der annēmynghe der
menschelicher natueren
hedde neder ghesant ēn
also den menschen myt
den lechte synre ghodlicheyt
verluchtet Hyer wt coem
tet dat de dese blinde mā
dier elck ghebeuech men
sche by betrehent is sine
blyntheit merked ēn vā
den Here ghenazet wat
hie wold dat men em
dede en begheerde hie an
ders myet dan hie dit
lecht moechte sien Want
hie mas alreek myt der
inwendigher lichtinghe
also berauet dat die eene
delo bekinde dat ruechte
dat naemelicghe lecht
was Dit elcken mēschen
verluchtet die in dese werlt
coempt Ende dier vmme
begheert hie och vā em
verluchtet to wesen ende
seyde Here ich begheer dit
ich dit lecht mach sien
In welcken woerden twe
punten ghemerchet wer
den Dat erste is die outer
vloedicheit der ghodlicher
myldicheit mit den dat en
se behoilder em ghudertier
lichs vraghede ende seyde
Wat wilstu dit ich dy de
ende sattedr recht in synē
hoer wat hie van em
ontfanghen wolde Dat
sonder twiuel wt onghe
meetener vryheit des
ghenens ghiēt Dit gheer
ne ghyft so mat eer
recht begheert
ende seyde tot em Wyde
wat du wilst ende ich
salt dy ghenen Al weert die
helfte van mynen rijcke
Dat ander punte is de
hoeflicheit onser mensche
licher bruncheyt die men
merken mach in de wy
se antwoerde des blyndē
mans Want hie dat but
dier sijn armoede ēn synre
behoeflicheyt dit best me
de ghelyken was Doe
hie seyde Here ich begghe

re dat ich dat leeghe-
ſten mach Al des ghe-
lyck ſeyt och Thobias
doe em die enghel ghe-
te dat hie wrouck heb-
ben moeſte · Wat wou-
den mach ick hebben
die in duyſternuſſe ſitte
ende dat leeghe der hene
len wet en ſye Van e
rſten punte is te we-
ten · dat ons ghotlicke
ghudertierenheyt der
armoedicher beeckers
beghheerten te volbren
ghen met weyghe en
can · na dat hie ſeluen
ghheſeecht heuet ende
ghelauet Voorwaer
voorwaer ſo ſeghge ick
v · ſo wat ghy al bid
dende begheert ghelooft
dat ghy ſuldet ontfan
ghen · ende et ſal v ghe
ſchien Want dan en
mach onſe ghebet wet
onuerhoert blijuen als
onſe wille den ghotlic
ken wille medeformich
is Ende hier tmme
ſeghgen wy in onſen
pater noſter Dijn wil
le ghheſchie och in der
eerden als in den he
mel Want als ſuinte
paulus ſeght · Wy en
weten wet wat wy
bidden · mer die ghheſt
bidt von ons mit
onſprecheliken verſuch
ten Want et ghenallet
ducvil weert dat
wy et verkneghen dat
wy bidden · et were te
ghheen onſe ſeelicheyt
Ende daer tmme ſo
wort ons dat wt ont
farmherten vā ghack
ghewerghert · die beth
ſuyt wat ons mitte
is dan wy gheweten
cunnen Als van Sun
te Paulus ghheſchiedt ·
die met ghehoert en
wart · de hie den he
lych dat hie em van
der prechelinghe de vley
ſches verloeſen ſolde
Want ten hedde em
met mitte ghewest als
die here ſeluen ghhe-
truychde de hie ſeyde
ſtrijne ghenade is dy ge
noech Want in kranc
heiden weert die deghe
de vollenbracht Dit
ſelue heft ons och onſe
behoulder myt ſynre
ſelues exempel ghelecrt
de hie bath ende ſeyde
Vader oftet ghheſchien
mach · ſo neemet de
ſen beeliche van my
nochtant met myn
wille · mer dyn wille
moet ghheſchien · daer

hye ons in ghleert heft
dat wy in al onsen ghe
beden dese clause tē myn
sten in der meynynghe
syn schuldich an te dōme
nyet als ick wil - mer
here alse du wilst Ende
sonderlinghe als wy tīme
emyghe tītlicke vernes
tenghe bydden Alle Su
te Auctustinus in enen
ghebedeken dat - de hye
ymme alre hande ghaue
die tot der emyghen see
licheit dienē mochten
ghebeden hadde - seyt
hye ten lesten vont an
van der seelicheit des
sterflicken lichame Wat
ick nyet en weet Hoe
langhe dat et my mutte
we - of den ghenen die ick
mynne Ouck vaeder
so beuele ick dy - eñ ick
en bidde daer anders nyet
voer - dan du beliēnest
dat my dat leuen mut
te wesen mach Alsulc
hen ghebeth hoert onse
hye ghot ghheerne daer
die menschē synen wil
len in den wille ghade
setten Hyer ymme so
hefter onse here ghot in
den wille des beedders ghe
set Wat hye ghedue
vul hebben Ia also veern
alst den wille ghads me
dforemyde is Ende hier
ymme dat dese mat
dat licht beghreep toe
sien dat wat die wille
ghades Auermyde dat
et dyende tot der glorie
ghaden ende tot ghhesele
lichen vruchten die daer
vt quam Want die
blynde man en was
nyet alle van buten ver
luchtet - mer ock so was
hye van bynnen verluch
tet - ende daer toe al dat
volck nyt een Want
hye volghde onsen here
ghade ende maechte een
ghroet Ende de all dat
volck dat sach lauede
ghade - In den andren
punte is te merken dat
beide - in desen leuen eñ
in den toecommenden lee
uen dat licht den men
schen bauen alle dinghen
ghhemeetheliste is Als
die wijse man seght ~
Dat die sonne to syen
is een suet ghhemeethe
lijk licht Ende is dat
also waer van den lyty
amlichen lichte dat
den natuerlichen ogen
ghemeetheluck is So ist
ock wel billicker Maer
van den ghhestelichen
lichte - dat sonder emyghe
ghelyck emysse daer tus

schen to setten sueter w
den oghen van bitteren
dat en w och ghee won
der want alsulsch lecht
w recht een vruchtinghe
ende een reyne claerheit
des almechtighen ghade
dat alle menschen ver
luchtet die sinne lechtes
ontfentlick syn Hyer
af w to weten dat dit
onghheschaepen lecht
dat redelicke ghemoedt
dat van en seluen blint
is myt dryerhande
lechte verluchtet Dat
ryste w een weselyck
lecht dat alle creatu
ren in eyren wesen
hoelt want alle m
uloesinghe der oeuer
ster dynghen heyt ene
verluchtinghe to wesen
ende een ingheuloept
lecht daer et in roempt
Want vmme alre dyn
ghen ontsonte een lecht
heytet toe wesen dit
mede dat ghot in em
seluen een onbeghryp
pelick lecht heytet toe
wesen Daer Job af secht
Op wen en rompt sijn
lecht myt Dy weltlic
lechte dat wesen ghades
ghenamen wort daer
alle wesene mede ver
luchtet syn nochtant

myt ghhelelicke ogen
den sonnyghen claerlicker
ende den sonnyghen duyf
terlicker want dye son
nyghe ogen allene
verluchtet dat sie in den
wesen ontsonden weerk
Dye sonnyghe vollento
melicker ende der w
myn ontfangen dat lee
uen Ende also wert
verluchtet alle dat daer
leeuet Ende ander ende
der w noch myn weer
den verluchtet myt den
verstande als alle ree
delycke menschen ende
die engelen in den hy
mele van welcher
mennyghyerhande mede
delynghe de ghotlicken
lechtes Sunte dyoni
sius secht Dat dat
lecht symphel in em sel
uen w al en cumer
wis myt verstaen noch
tant esset also dat el
he creatuere daer an
deyle elch na synre
ontfenclicheit ogen
die siele heft in desen
inuloeysen de ghotlicke
lechtes onder alle ghe
schaepen materien een
sonderlinch wonder alle
een die myt den beel
de ghotlicken lechtes ge
replent w Ende wo vell

ſie des weſelicken lechtes
na der eedelſter wiſſen
in oir ontfanget- des
is nochtant na gheet
heit des mitloeſenden
lechtes ſeer wenich en
recht gebraken Want
al heyt die ziele een beel
de der heliger drinol
dicheit te weſen - dat
is nochtant na alſulc
ker angelicheyt ghe
ſpraken Als ſiinte Au
guſtinus ſecht Dat
daer tuſſchen meer een
ongelicheit is dan ene
ghelicheit Want vol
komenlick is die ghe
lickenisſe gades te be
wiſſen daer ontbre
ken alle creaturen in
Hoer vmme wort
dat lecht den bruken
lechte gheliket Want
et en wort niet vollen
komelick ontfanghen
Hier vmme dye onbe
quemelicheit des ont
fanghens wort et an
die ene ziide ghebraken
ende vmme ghetrim
met van ſynen rechte
voortganghe Want al
ſulcken voortganck des
gotlicken lechtes - hert
allene den ſoene gades
te - die een ſchynſel der
ewigher gloren is en
een beelde ſiinre moeghet
heyt Ende al ghenet
die ziele een wederſchyn
des gotlicken lechtes -
nochtant en is ſie ſeluen
dat ſchynſel niet Rech
te als dat ſchynſel der
ſonnen van den waeter
daer et op ſchynt een
wederblick an die wat
ghyſt Ende dat weder
blick die nadre der ſon
nen niet en is alſo
en is ock die ziele ſel
uen ghheen ſchynſel
dat gotlick is - noch ock
beelde gades - Hier is
een eeme hamer mede
deelachticheyt of ene
ghelickenisſe dye ut
den ſchynſel des vadr
licken lechtes blenket
Ende ene wtdruckenisſe
des gotlicken beldes in
ſiin ewighe woert -
Daer ſiinte dyonſius
af ſecht Dat ghelyc
kenisſe - als die ut
uitretende nadren der
ſonnen niet en ghe
breckt - mer an dye
onbequeemlicheyt ende
en ontfentlicheyt der
naturen die ſie ghheer
ne verluchten ſolde al
des ghelicx ieſet niet
den lechte gades - dat
ſiin nadren auentloeck

en claerlick allen creatue
ren meck dylt- ende
van den ghenen eedelst
ende hoechlicst entfan
ghen werden die em
bequemelicst dier tegen
berende Dat ander is
een verstendelick lecht
dat tweyerhande is- alse
natuerlick ende auerna
tuerlick Dier af is te
weten dat ghot der ree
delicher natueren twey
erhande lecht meck dylt
Dat eene is natuerlick
dier die menschе by em
seluen meck bekennet
allet dat der natuerlic
her kennysse te behert
Dat ander lecht is
auernatuerlick- daer
em en is te kennen wort
ghegeuen- dat ihe in de
natuerlicken lecht e
nyet begrypen en can
van welcken lechte dye
prophete secht In dinen
lechte sullen wy dat
lecht sien Nochtant
dat ment myt desen
auernatuerlicken lech
te- dit der sielen van ha
uen in ghestort wort
sonder myddel- na den ge
meynen loep der pelgry
men in dser tyt- tot
der schouwynghe des
ghotlicken wesens myet
tomen en mach- mer
men toempt dier meck
tot eenre hande ghedeente
der verstendlicher ymma
ginacien die in beyder
ley wysen ghelegghen
is Daer Sinte Paul
wel af secht Wy sien
nu auermyds den spie
ghel in ghelyckenissen
Nader dan sullen wy na
anghesichte tot anghe
sichte schouwen- dat
ons wal by moysen
schouwynghe belwyst
is- doe ihe syn cnecht
beesten in dat meste der
waestynen hoechde- apen
baerde em die here m
eenre vlammen des
vuers myddel uyt den
doernen busschе Al des
ghelicx als die mynn
menschе siele- oyr cnecht
der beesten- dat syn al
oyr cnechten in dat m
este oyre ghemoedes
vergaedert heft- dan
apenbaert sie oyr myd
del den doernen busschе-
dat is den mynlicken
ghemoede dat em seluc
wal vergaedert heft
eene vlamme des vuers-
dat is eene vonche des
ghotlicken lechtes die dat
verstant verlichtet- en
die mynne verbaedert

ende vuericly macht
daer dye siele tot der
schouwynghe des noet
des stades mede plecht
to comen Want de
moyses dat vernam-
seyde hye Ich wil gaen
ende sien dat groote wy
sicen Al des ghelijck als
die mynnende siele dat
godlicke lecht verneemt
wort sie krechtelick ont
funcket ende ghetracte
tot der meester schouwy
ghe gades Want noe
wy gaat in die schou
wynghe claerlicker
sien · noe wy meer
ghetraghen weerden em
naerre to comen ende
mirlicker to keennen
Als Sunte Augustyn
nus seght O here in d
ghebeedt sal ich dyr
angheselichste suchten styf
my tracht dat ich dy
sielen mach - dye ghe
uonden wesen vulst en
hape ghegeuen hellest
noch naerre ende naer
re dy to vynden Der
noe na onse here ghot
in dysen leeuen ghenon
den wort - nochtant en
mach die siele myet
comen tot der bloter
schouwynghe des ghet
lichen wesens En daer
umme was moyses dye
gheck naerre schouwen
wolde te ghesecht En
comet hyer myet naer
re - dat ghesichte en
is van Inen veeter
gheden - daer in bewijst
is dat der sielen myet
verhenghet en wort -
der bloter schouwynghe
gades to ghenaken - er
en sy dat - dat ghesichte
te des sterfliches lijch
ams irst entbonden is
Hyer vmme seyt dye
bruedegom tot der myn
nender sielen doe sye
naerre schouwen wol
de dan et oyr ghecor
loft was Kuer dyne
ogghen af van my -
Want sye hebben wy
dden nech vlien Daer
Sunte gregorius op
secht Dan strechen wy
onse gesichte der ogghen
tot den bruedegom als
wy dat meeste des ghe
mocks verstraet op li
chen vmme em to sien
Ster ons wort ghebo
den onse ogen daer af
to kieren - op dat wy
ons myet en vermee
ten em enyghe synne
to schouwen - na dat
hye is - Noe velle dat
ons dunchet dat wy

van em vernamen
hebben · ende onse ogē
den em van ons
vlien Want wie dat
men meer siet wie dat
hie bet bekant wort
dat hie onsienlick ende
onbetrippelick is · ende
hie vlīet van ons Want
al schijnt hie in eer
ogenblick onderwinden
ghestrepen te wesen ·
hie bevryscht dat hye
bauen alle onse ver
memelheyt onbetry
pelick bauen ons ver
heffen wort Alduo
is dat ewighe woert
onder ons in dēser tijt
wecht mit mydel ghe
set · auermyds dat wy
synes myet al gunt en
sijn an die ene syde ·
ende auermids dat wy
es to vollen myet beghey
pen en cummen an die
ander syde Hier in den
hemelschen vadrlandt
Daer hie ons myt synē
angesichte in volre vrou
den verblijden sal · Daer
sal wesen alle ghemeth
lichheit in synē rech
ter hant al tot den eyn
de toe Hier hier en byn
nen sal oyr die mynne
de sicke in dat mydel py
nen to houden · op dat
sie vt der fonteynen des
ghotlichen lechtes · also
welle drenken mach
alse oyr die ghotlicke
gnedrtrienensheyt van
ghenaden cummen wyl
Ende segghen · als Christe
mes seyt ende bat O
wee seelich mere ick weert
dat mijn siele na all
eyrre verstendlheyt vā
den ghotlichen lechte ·
mechte blenthen · ende
sien ende schouwen
al dat sie schouwen
mach Ende dier aff
ghesien to wesen ende
to sien · dat allene ver
saedt · dat allene ghuet
machet · dat allene
vertiert Ende dat bis
en allene myn got
ende myn schepper ·
Dat dunckt mi een ghes
telick lechte · ende is
dat lecht der ghenaden
dat den menschen gode
behaechelick ende ont
fenchelick machet · en
is daer vmme ghes
telick ghheeten Want
et verluchtet ende ver
heffet den ghest ouses
gemoedes tot der mede
formytheyt des anghe
schauwens ghodes Daer sunte
Paulus af seecht Die

gtade anhangtet die wort
een gthest mit em · en
dan en vint die gthestelic
he lecht in der materie
die et verluchten wyll
gheen ontsheerfamheit
noch wederspreynchsheyt
ſter et verlidet ende
verdryngthet · ende wert
het vroelick ende vollen
comelick synn werck
in dye gthelouſammygthe
ſiele daer et in ontfan
gen wort Dit gthestelic
licke lecht ſchelt velle
van den vorſeyden ver
ſtendelichen lechte Dat
dit lecht brengtet dye
gtenade mit em die
den ontfangher des lech
tes gtade ontfentlick mae
het · ende en wort nye
mande gthegeuen dan
den gtuchten of den gthe
nen die et gtuet mae
het ſter dat verstend
licke lecht wort dicwil
den quaden gtheuen ·
Dat verstendelicke lecht
duet gtotlicke dingthen
kennen · lauen die knech
ten der natuerlicker rec
den ſter die gthestelic
he lecht vuert dat we
ſen der ſielen op tot der
menschformmychent der gtot
licker gthelijchemisse ende
duet ſie auermatuerlic
he dingthen werthe · dye
ſie na der natueren wet
mechtich en were to done
Dat verstendelicke lecht
brengtet dat verstant
tot vollencommene ken
nysse ſter der gthestelic
licke lecht begauet die
begheerte tot vollencomme
ne mynnen Dan welc
ken beyden lechten Su
te Dionisius ſecht Dat
lecht der gtotlicker ra
dien · en is wet allene
blenckende ende ſchone
in visioen die mer
myt den verstande be
gtrijpen mach ſter
et is ock ſuete ende
ſmachelick den gtemy
nenden kruchten · na
den gthegelichen lechte
dat der ſielen auerna
tuerlick in gtestort wort ·
oyr tot eynre hulpe ·
oyr tweyrste begheerte
mede to verwerthen ·
Daer ſie auermydts oyr
ſeluen wet to comen
en mach ſter ymat
moetlyte virtuthen · maer
vnnme onſe here gtot
den menschen die hul
pe met gthegeuen en
heuet · em to kennen ·
ende die em noetdruf
tich is · ſime vollencomme
ste ſeelichevt mede to ver

kristen ghelijstheyt
als hye allene andren
creaturen ghegeuen
heuet to verkrijghen
daer sie to ghescheapen
syn Wen mach daer
to antwoerden dat et got
daer vmme ghedaen heft
op dat die mensche al
toes hulpe van gode sol
de hebben ende sinre
ghenen tijt vergheeten
dat hye lichelick den sol
de weert dat em na
tuerlicke ghauen ghenoech
weren sijn alderste eyn
de der hoochster seelicht
meit to verkrijghen Ende
als ghelijck secht ock
Johannes ghulden mont
op dat woert daer ons
here in dn euangelium
af secht Vidit ende
v sal ghescreuen weer
den Alle benoechlicke
kruchten heuet ons he
re got wal ghelijmpent
ende versehert ghescha
pen Dye sommighe he
uet hye voorsorghet
myt sinnicheit der voe
re Die sommighe heuet
hye ghewapent myt
scharpen clauen Dye
sommighe myt tanden
Die sommighe myt vloe
ghelen Die sommighe myt
hoernen Ter den men
schen allene heuet hye
so ghemaeckt dat hye
seluen syne kruchte ende
sijn saetheyt wesen wyl
Ende woe wal dat hye
den kruchten ghemaeckt
heuet dan alle dye an
der creaturen woe dat
hye wil dat hye sturcke
in em sy Want onse
here got weet wal dat
em to kennen ende em
to oeffenen eewich leeue
is Ende em monken
myssse to versmaden is
eewighe verdemenysse
Ende daer vmme so en
heuet hye dn menschen
also kruch myet ghe
maeckt dat hye myt
allen myet ghenoechs en
sold doen moeghen
op dat die ghene daer
hye alle dyngghe vmme
ende hauen ghemaeckt
heuet Dye myrmeste
onder allen dynghen
myet ghenoechen er
werck Ock en heuet
hye den menschen
also kruchtich myet ghe
schapen dat hye son
der die hulpe ghodes
van em seluen doen
mach dat hye wil op
dat hye van synre seluen
kruchtheyt daer toe ghe
dwongghen weerde syne

heren ende synen schepper in een ende in weerdicheden to houden Want isset dat dat vermoegen des menschen an gade leegget ende hie em nochtant versmaedt. Welle toe meer solde hie em verscheeten weert dat syn vermoegen allene in em selven were ghelegen Hier ut mach men merken waer omme onse here got dat lecht der ghenaden in synen willen behoud den heuet Daer Sū te pauwel af secht Op dinchen gade den vaeder dye ons weerdich ghemaecht heuet myt den helyghen del achtich to wesen in den lechte. ende verloest heuet ut der macht der duysternisse Dat is. hie heuet ons weerdich ghemaecht in dat lecht der ghenaden myt den lotte der helyghen Dat is in die delachtichheit synre erfnyssen die den helyghen myt den lotte. dat is ut den godlichen wille ghe ghenen is of wort Want die wille gades is onder die menschen recht als een lot daer ghegeen ongherechticheyt mede ghemenghet en is. mer alle dynghen gherechtelicher werthet. al isset ons verborghen Dyt ghesch telicke lecht der ghenaden ghaet sonder ommme crummen al recht ut in den dat et myt synne in ghelyngshe. die siele sonder empghe wederspanich doer dryngthet Want allermyddes den lechte werthet onse here got in der sielen een got formmeghet. ende eene veere ghelyckenysse synre godlicher natuere Recht als dye lucht een ghelyckenysse der claerheit die vā der sonnen coempt ontfanghet Alsoe dat die lucht myt den lechte der sonnen verluchtet ende verscheynē wert Welcke lecht der godformmeghet ons verlenen moet. dye vaeder ende dye soen ende die helyghe ghest

a as e 57

Op den sondach vastauent Iordanus

De meeste van dē
sen is die mynne
Paulus ad thimotheū
in den xiij capittel. Ge
gorius seght in eyme
omelien. Ieuc broe
ders kyert v seluen
mwarts. ende onder
sueket off ghy gnade
waerachteliche mynnet
Mwechtant en sal em
mennant vermoeden
ghenoech to wesen.
So wat em sijn ghe
moed van der myn
nen synre gnāden ant
woert sonder by wesen
des werckes Mder
sal daer toe die tomte
dat ghemoed ende dat
leuen tot enen ghe
tuychlie haelen Dye
mynne gnades en is
nūmermeer ledich wat
ist saeke dat sie is. so
weerket sie ghene dyn
ghen Mder ist dat
sie myet en weerket.
so en is daer ghene
mynne Augts seght
Hier syn sommyghe wer
ken der vollecomen
re mynnen recht van
bynnen in blyuende.
ende weenken van der
mynnen ghebaden en
ghewracht Ende woe
dese wercken mechtich
syn woe dat sie krech
tichter ende ghewel
ghier syn. Want woe
die mynne vollecomme
re is. woe sie scharper
ende dersinkender is.
ende meket al tot den
mresten toe Ende daer
vmme eyscket die myn
ne inwendighe wiken
comene werchen Vt
desen is to mercken
dat die mynne vierre
hande mreliche ghwe
werken weercket:
Dat erste is in een in
nelyck diep versuchten
des ghemoeds Ende
die weken weeden waer
vmme dat dit ver
suchten in den ghemoe
de ghewnicht wert. is
dese Want so wanneer
eut vermaende ghe
hoichampsse des dynges
of des ghene dat me
mynnet. dat mreste
van de mynnes ghe
moed ruert rechteuoert.
sonder dat ghemoed
mynliche versuchter.
recht als eenelhande
lucken der mynnen.
wt tot den ghemyn
den. daer sie myet wed
der af en scheyden. er
en sy dat sie troestelicke
anderwerf ontfanghen

hebben · den mynne wed
der to brengthen daer hie
neck gheneestet woert
Hyer af secht Sunte
Gregorius · ende bren
ghet dier tas dat Job op
eenre steede secht Eer ich
eene so versuchte ick my
Ende recht als een ruus
schende wacter · so is mijn
versuchtende gheduyt
Dat ghemoeck des ghot
mynnenden menschen
woert auermyds den an
sien des mirelicken got
lichen schijnsels myt
versuchten ghenoedet
ende starckt ghemaect
Want die mynne der
waerheyt begauedet
ende trechter tot oer
ende woert van der got
licher anschouwynghe
ghenoedet Hier dye
rechte vollencomē mynne
Nach dit werck al
leene werchen Van de
se vollencomenre mynne
is to weten · dat
in den pelgrymen der
weerlt dye noch in den
weeghe syn tuysschen
de vollencomenheyt
der mynnen is Dye
ene is dat sal men
behoilden blyuen Ende
die hoert den ghenen
toe die stadt alsso vollen
comelick mynnen · dat
sie al wyllen dat hye
wyll · ende gheen dinck
en consentieren daer
got in vertoernt mach
weerden · ende arbeiden
altoes ymme meer en
meer deughden to ver
krygghen Also alle dye
ghene doen · of ten myn
ten pynen to done dye
in der mynnen end in
der ghenaden stadt
staen Ende van deser
vollencomenheyt was
et · dat onse heere seyde
in een van moyses
boeken Du salst volle
comen end sonder vlec
ke wesen wir dyner
got · dat is sonder vlec
ke der doytlicher sonden
Als ene glose dier op
secht Van der ander
vollencomenheyt dye
van meerre verstande
end voirdel · secht Su
te Bernardus In vly
ticheit in deseden voirt
staen sonder op houde
End een empaerlich
krijghen dryuert
dat is ene vollento
menheyt ghereeckent
Van welcken Sunte
Paulus aldus secht
Die wille leche my
an · mer dat vollen

brengen en vynd ick
myet. Want die volle
vollentomenheyt der
mynnen. alſo ſulck als
ſie in den ewigſten lee
uen is of weſen ſal.
die en magh in deſer
pelgrymaedſten gheene
ſyns van nyemande
verwerghen weerden.
Dat ander groote wick
dat die mynne wert
let. is een hoochſte be
ghecrte Die reeck hier
af is als ſunte Auguſ
tinus in den boecke
ſynre bycchten ſecht
Dat alle dynghe myt
eyren boden ghedre
uen ende ghecaracterſt
weerden ende tot eyne
eyghenen ſteeden tyden
Want alle dat daer
ſwaer is. als eerde
holt ende ſteen. dat
ſuchet ſyn ſteed nede
warts Ende alle dat
daer lucht is. alſe vuer
ende weck ende des ghe
lyck dat ſuchet ſyn
ſteed opwarts Ende
elck van deſen ſuchtet
syn eyghen natuerlic
he ſteed daer et wt
ghecomen is. ende daer
et toe hoert. ende en
weeſter ock myet hent
den tyt dat et die et
weder come daer et
myſt wt quam Ende
al wort et onder wee
ghen myt ghewelde ghe
hyndert Nochtant al
ſo welle alſt in een is
ſo behoeldet alwes ſyn
neyghelicheyt daer et
toe ghewaerden is.
Ende ſo mach die borden
in lychamlichen dinghe
van buten ock ſienlick
werchet. dat ſelue
plecht ock in de ghee
ſten der menſchen die
mynne onſienlick toe
werken Daer Sun
te Auguſtinus op die
ſelue ſteed aldus af
ſecht Myne mynne
is myne borden. ende
daer af weerck ick ge
dueghen ende ghe
uuert waer dat ick
henne ghae. ende en
weeſte ock myet hent
ick toe der ſteed ghe
brocht weerde Gode
myt volre herten to
mynnen daer ick toe
ghecchaepen byn Van
deſen ſeluen ſecht ock
ſunte Gregorius als
die heylighe manne
den ewighen hemel
ſchen begheerten an
hanghen. ſo boeren
ſie em ſeluen tot alſo

ghroter hoychen de
leeuene · op dat et
em seer swaer w to
hoeren dllet dat de
weerlt an ghheet ·
of em dunckt dat
et ene lastelicke hor
den is want et is
em al prijslick wat
dat et och is · dit daer
toe wyet en dient dat
sie van hymen myn
nen Hyer wt toem
tet An so wat ghot
mynnenden mensche
dso hoghe begheerte to
rechte ghhevrucht
wort · dat hye wyet
af en laet · seer dic
wil syne conscientie ·
end dat hymenste
sins ghemoeds to
onderstieken · wyet
allene van ghroter
sunden · mer och wed
wyt ghroter sorchuol
dicheyt van daeghe
lickhen cleynen ghhe
brechen want ghhe
lijcheuvijs als ghrote
sunden de mynne
verdryuen Also ver
dryuen och daeghe
lickhe sunden die vue
richset der mynnen
als men sye wyet
en achtet Hyer af
secht Sunte ghregho
rius alsó die memo
rie beruert · end den
wille vermaent · ende
die reeden leert · dat
hye een cleyne stubbe
der daegelicksher sunden
in die woenynghhe des
herten wyet en laet
blyuen dat hye besit
tet ghder verbrentet
wyt den vuer der al
re stubtylster versich
tichheyt Van dese
vuer mach et wall
wesen · daer onse here
in den euangelium
aldus af secht Ich
ghheromen vmme een
vuer op die eenk to
senden wyet alsulc
hen vuer als sunte
ambrosius secht · dat
dat ghoet verbrant
wert dat den ghoeden
willen vermeerret ·
dat die ghulden vaete
in den huse des heren
noch puerre ende reyn
re maecht ende die
dar leyt ende dat tro
dat sijn alrehande cley
ne ghhebrechen ver
teert ende to wyete
maect · dit dunckt ghroter
werch dan de mynne
werket · dat sijn quel
lende begerte Daer ful
ghentius aldus af secht

So waer dye schat
der mynnen · dat is dat
selue dat daer gemynt
wort wert gheet · daer
moet die beuoechden
des mynnē · dat is die
minlicke begheerte van
node na volghen Daer
vmme heuet die waer
heyt seluen ghesecht
So waer dyn schat
is daer is och dyn her
te End hier vmme
willen wy in hemel
schen dinghen wonen ·
so moeten wy och hemel
sche dinghen mynnen
End wilstu mētē waer
du dinen schat vercrie
gest · so sien an end
mercke wat du myn
nest Merke wat du
ontbest · merke waer
du alre meest af spree
best · mercke wattu al
re meest voer dyn oghe
nemest End wt den
werken salstu beken
nen waer dat dyn
schat ghelegghen is
Hier af steet van der
mynnender sielen in
der mynnē boeck ghe
schreuen Ach beschee
re dochtere van iheru
salem · Isset dat ghy my
nen ghemynden ghe
uonden hebt · vaerscapt
em dat ich van myne
quelle Al ist dat die
bruedegom van alle den
dochteren van iherusa
lem ghemynt wert ·
nochtant houdt end
hept een vyeliche dicht
den bruedegom omē sel
ues allene · end also
eyghen to wesen · recht
of hie memant ander
waer en mynde dan sine
end seght vrislicke my
nen ghemynden End
van grotheit der be
ghecrten end de ver
langhene · so begrimmet
sie recht to quelen ·
Hier dese suete en is
myet tot der doyt · mer
vmme die vermeerdy
ghe der glorien ghade
Want sie benemet on
alle vrdwaerlinghe tot
onghecerlosten dinghen
Sie houdt sie nederlig
ghende end maect sie
cleyne in der oetmoe
dicheit · die to weren vp
ghericht stont in der
vermeetelheyt Alle din
ghen begrimmen sin bit
ter to weerden Want
sie dit oeuerste ghet
perfwas ghesmaecht
heuet Als sunte Gre
gorius seghet Als dye
hemelsche dinghen to

rechte ghesmaecht syn
so wort ons smaeckelick
alle dat in der eerden is
oyr pols sluet och an
ders dan hie plach te
done auermyds vnan
delinghe der herten Dit
is een seelighe vereen
delinghe der redelycheyt
des almechtighen ghods
die den ghelouighen
nesten synre ghenade
luet vallen op syn erue
op dat et krachtich wonde
want die gherechte in der
kracht volcomen
wort Hier af seghet ory
ghenes - dat beghynnende
menschen - minne vont
ghaende menschen dye
kennen - ende volcomme
menschen te quellen -
Dese quellinghe machi
nien ghenaer weenen
als die mensche ene
stadighe ghotlicke oeffe
ninghe des ghemoedes
des van binnen heft
Want ghelijckerwijs
als ene beweerlicheyt
der lijchamlicher synnen
ende leden een
teyken des lijchamlichen
leuens is Also is och
die oeffeninghe der
ghiestelicher synne een
teyken des ghiestelichen
leuens Ende dat die
ziele in den lijchame
woent dat beduyt
dat leuende beduyden
Ende dat ghot in der
sielen woent - dat be
duyt och dat ghiestelicke
leuen Dat naste
leuen wort men ge
waer van hoeren en
van sien Ende dat
ander van doechden en
van minnen Dat
dierde ghrote werck
dat die minne weer
ket - dat sin arbeidelic
he verlangende ghedach
ten Want als hymonne
see seghet So wanneer
die minne knechtelic
he tijdt ende tijdelijc
in den ghemynden - so
en is daer myet snel
heyt - noch scharpens -
noch subtilheyt - noch
doerdringhender dan
die minne Want
oer natuer en weetet
myet - noch en weyt
van ghenen myddel
ghelijckert wesen -
Dent sie tot oyre ghe
minden ghenaket
is ende daer mede
vereenicht Ende hier
vmme so wanneer die
knechtelicke loep alduss
danighen minnen vi
enighen middel dat daer

ziele

tusschen roempt ghe
hindert wort · so wort
dat ghemaeckt des mynn
nes ghestoert ende val
let in arbeydelicke ver
drietlicheit Daer rich
ardus af secht · dat
den vierighen mynne
alle merrinchghe woe
kort dat sie is seer kan
ghe dunckt wesen Ja
ene corte verbeydinghe
dunckt em also laste
lick wesen dat sie mynt
den helichen man lof
wept ende secht Mijn
re zielen verdrietet
mijns leeuens Ick sal
mijn spreken laten
teghen my Dat sunt
te Gregorius aldus
beduydt ende secht
Als dat tegenwordighe
leeuen begynnet toe
verleden ende to ver
drieten · dan so begin
net die ghotlicke myn
ne suete ende smacke
lick to weenen Ende
hier we coemet dat
et enen vollencomene
mynne al verdrietlick
is · dat den loep synne
mynnen in empeghen
wissen hinderlick is
Hier vmme secht Gil
bertus ach O wee hart
isset den mynner ghades

sijn herte an tiven to
helen · dat ene deell
tristo to ghenen · ende
dat ander deel d' weerlt
O wee sinaer isset in
die oeffeninghe der
mynnen vrendt becom
merinssen in to comen ·
ende dat die hemelsche
hemelicheyt mynt der
ontledden der wertlicher
dingen ghemoeyt wort
Daer ock Sunte ber
nardus af secht So
wie to rechte die suetic
heyt der ghotlicher myn
nen eens ghesmaeket
heuet / ick en weet myet
of die pine der helle
swaerre is to lijden · dan
van der smaeklicheyt
weder to scheiden Ende
auermyds dat der my
nen ghoen dinck ver
noeghen en mach dan
to mynnen · ende der
mynnen bruicht also
auer starck ende ghe
weldich is So secht
sunte Dionysius · dat
die bruicht der mynnen
den mynne we em sel
uen settet Want dye
mynne en laet die my
nes gras selues myet
blyuen · mer der ghen
re die sie mynnen ·
auermyds enen we

ghaen ende af scheiden
van em selven Ende die
ghene die met oyre
selues mer ander lueck
eyghen syn · die syn bu
ten em selven gheset
Want alse sunte Ber
nardus secht So is
onse ghiest tegenwor
dighder daer hie myn
net dan daer hie dat
leeuen ghenet · dat is
to verstane na den ar
bede ende na der ver
rechtinghe synre mee
licher begherten Al
aldusdanighe verturem
dinghe die menschē vā
em selven verturemdt
ende ghescheiden to wer
den · Dit en mach met
ghescheen dan alleenlic
der vollencommene myn
nen · die alleenlic oyre
re verchelicheit ene
stardie hrpghinge en
vont tijdinghe macket
tot den ende in den die
daer ghemynt wort
Dat sunte Dyonysius
bewijst met den exem
pel van sunte Paulus
die tot der alexdraeghen
der ghoetheit der myn
nen ghecomen was
doe hie sprac Ich leeue
nu wort dan · met ich
mer cristus leeuet in
my Dit seit die waer
achtighe minne die dat
van der verveldighender
kracht der myrren leet
dat hie we em selven
ghestat wart ende synes
selues met en bleeff na
besittelicheiden mer ghaes
daer verstellense ich
af secht Ich leeue noch
in den natuerlichē lee
uen · mer met ich aā
synde den auerghaenden
krechtighen natuolghen
tot der onbegrijpelicher
ewicheit Recht als een
die verveldighet is · ende
van synre werchelicheit
benuet ende wort ver
maent ende ghestruert
ende gheleert van den
auermatuerlichen leeue
daer ich mede vereenicht
bin · ende daer ich alte
male mede veruult bin ·
ende cristus leeuet in
my Recht ghelijcker
wijs als ene wal ghe
schicked siele alle dye
werchen der menschen
natuerlick rechtert en
schicket Al de ghelijc
so macket my die cracht
cristy daer ich mede ver
enycht byn leuendich
van synre ghenaden
ende schicket myn met
alle dynghen die mach

te Paulus wal segghen
als een waerachtich mẽ
se want dat is een
waerachtich mynne die
allene tot den ouersten
mynlichen ende begeer
lichen ghack · allene
omme sijne seluen wil
le hauen alle verstan
de trecket ende krighet
Ende sine wanderinge
van binnen altoos der
warts maect Dier ons
te helpen moet die lie
der die spen ende die
helyghe ghheest amen

Op den sondach pã ghe
te vastauent sermoe
Jhesus Jordanis

Ie in die woestine
van den ghheeste
ghhelept &c Want
dese heylighe viertich
vastedaeghhe tot alre
ghheloouigher menschen
salichheit van der heliger
kerken gheset syn · So
en weet ghheen kersten
mensche · dan niet state
dat hie ock is daer aff
ghheuriset Et en weet dat
een oplichet of siecte of
kranticheit of ander wee
dlicke saken daer af
ontschuldighen maeghe
In driuen manieren
weenen die kersten ge
louighen ghhedeylt Die
sommighe syn boese ende
quaet Die sommighe
straen met mydel ende
hoecken en van sinaeu
gen · Hier in ghaet
weerlden syn sie verstuy
mel ende traeghe Die
sommighe syn seer ghuet
Ende also veelen alst
een oyr menschelicke
kranticheit verhenghhet
hoecken sie en vor sun
den · ende pinen en to
asseynen in ghueden wer
keen Die irsten syn in
den staet der begynne
der menschen dat isset
dat sie behuert weenen
ende penytentie doen ·
Die anderen syn in den
staet der voortsaender
menschen isset dat sye
in den ghueden werken
ghhoeffent weenen ·
Die derden syn in de staet
der vollentomenne men
schen isset dat sye ghhe
lept weenen van der
ghhueste ghacke Hier ene
ygelicken van desen is
dese heylighe vastelyc
na synen staet orber
lich ende mutze Den
irsten die all dat iaer
daer na der begheerlic
heyt der sunden ghhelee
uet hebben · Die sullen
doch nu in dese tyt be

wullen pinen to ver
krygghen · ende staen op
myt castynghe der pe
nytencien Die anderen
die alle dat jaer der
in truechden en myt
becümerynghen der
tsielicher dinghen truec
werke versuymt hebben · die sullen dat daer
versuumet is myt vly
tichheden pinen to ver
haelen Den derden
is ock des vasteleyns or
berlich Op dit sie die
alle dat jaer dar mit
truechn wtwendyghen
werchen · ende myt
ymmyghedn van byn
nen onsen heren gha
de ghedient hebbe · die
sullen in dese tijt noch
vuerichlicker op staen
ende vertaedren ende
duynghen em seluen
tot anschouwinghe der
ghotlicker dinghen Dra
den onderscheyde van d
sen drijerhande staten ·
Is vmtrent drijerhan
de woestinen Die erste
is ene woestine der
penytencien · Daer in
sullen staen beghyn
nende menschen · die
die sunden laten wille
Die ander is ene woes
tine der gheder werchen
daer in sullen ghaen
die menschen die op
een vortgaende leue
staen Die derde is ene
woestine der inwelich
emytheyt daer allene
in sullen staen die vol
comene menschen
die gheck ghetrouwelicke
an hanghen Dese
mynnaut van dese
en mach allermyd
em seluen in dese
woestinen ghaen · et
en sy dat hie van der
heligghen ghheeste daer
to beweeghet werde ·
welcke beweeghinghe
des heligen ghheestes
alle synre ynnighen
lichen na synen staet
pleeghet to ghheschiere
Als die Euangelisten
die van dese materien
spreeken claerlicke on
werde betuyghen Wat
daer Sunte Matheus
secht · Dat ihesus van
den ghheeste in der woes
tinen ghheleyt was Daer
secht Sunte Marcus
dat den die ghheest wt
dreef in der woestinen
Ende Sunte Lucas
secht · Dat hie ghheleydet
wart van den ghheeste
in der woestinen Also
dat er een ander dinch

is van den ghieste uit
ghedreuen te weerden
of ghewracht te weerden
of ghelept te weerden
Uit ghedreuen te weer
den spoert den heylsm
nenden menschen toe
Ghewracht te weenden
spoert den vorttsaen
den menschen ster
ghelept te weenden die
spoert den vollentonie
nen menschen toe -
Van der tsester woes
tinen der penitencien
secht S. Martijn dat
sen die ghiest uit
dreeff in der woestine -
daer alre hande pun
ten in te merken sijn
Dat rechte penitencie
der woestinen ghelijcht
omme onse scharpen
wreetheit willen wat
die woestine is ene
harde wreet steede mit
dinstel ende myt doerne
besat - ende onuruchte
bor van aller vuchtic
heit ende vruchten -
daer die menschie in
ghetrouest mach weenden
Al des ghelijcke wassen
in der woestinen der pe
nitencien de rechter
benouwent doerne der
prebelinghe ende dis
tele der tribulatie Als

die prophete secht Een
rouwich ende een ver
nedert herte is ghac
een offerhandt Ende
oth steet van den som
mysghen tot eenre an
der steede ghiestreuen
Ich sal dijn vleisch mit
doernen ende myt dis
telen der woestinen
prebelen Want et is
wal recht dat dye
ghene die in den vley
sche ghiestundicht hebben
dat sie weder myt
scharpycheden ghepy
nysghen weenden Sun
te Augustinus secht
Ich bidde u laet ons
in onse conscientie staen
ende onderstaen dye
isset dat wy in onser
poeghet vonstic ghe
lachet hebben - dat wy
doch mit in onser oil
denom schreyen - ende
drucken waer in dat
wy onsen heren ghack
of den boesen ghiest in
onser poeghet ghedient
hebben Isset dat onse
ghesichte eer wy in die
woestine quamen tot
onsegerloser beghyer
licheyt ghecriet Wat
Onse smaeck in gulsic
heiden - ende in lecher
heyt der spysen of tot

vellyeyt der woerde of
achterspraake Onse ton
ghe in onwaerachtic
heit der woerde of en
se ruken of onse ghe
moelen ghedwaelt heb
ben so laet ons myt
tsamen dit af was
schen ende pertytentie
an nemen die ene mo
der aller ghuedr wert
zen is Dat ander
punte is dat m de
ser woestinen der pe
nytencien omme syr
re scharpheit wyllen
die sunders myet er
ghaen et en sy dat sie
daer to ghedreuen weer
den Als van onser
heren seluen ghescre
uen steet dat den die
ghyest in der woestine
dreef daer lyc ons
ene ghelycknisse der
sunders die pentencie
doen in bewyst heuet
Want al wat lyc al
re sunden onschuldich
nochtant wold lyc
den sunders ene forme
ghenen m den dat
lyc em in die woesty
ne dryuen liet daer
lyc ymme vasteck ende
in ghroter scharpicheden
vierteych daeghe lanck
in bleef Mitdriuynge
bedunxt ghenelde ofte
een dwanghelicheit als
wy tegen onsen willen
een dinck moete doen
Crisostimus: Lyc wart
in die woestine ghedre
uen daer du in ver
staen salst dat dat
na der schaffinghe der
ghotlicher ordynancien
ghescyet Daer aff
te weten is dat na
den tiuen naturen
in crysto ons tuyser
hande wille was
als die ghotlicke wyl
le ende die menschy
licke wille End wert
was die menschelicke
wille tuyserhande
ghelycker wys als an
der lieck hebben Als
die redelicke wille in
crysto was altoes sy
ner ghotlicken willen
medeformych alst in
vollentomenen ma
nieren behoert to we
sen End also velle
medeformyghsyer als
lyc sonder ghelyck ha
uen allen andren mysche
vollentomenre was
Die ander wille was
in der benoelichept
der synlicher bedscheete
ghelecthen die altoes
benoeliche serichept en

quetsinge des lijchams
slumbet Ende na de
sen wille verstijrtheit
jin natuer ber die
scharpicheit der woes
timen ~ ende des lan
gen vastens Ende
dese wille wort van
den peedlichen wille
die den gotlichen wil
le altoes medeformich
is in die woestijne
ghedreuen Ende na
rechter manieren ///
te spreken ~ daer to
ghedwongben daer
die peedlichke wille al
toes bereyt eve stont
als in den euangelie
liuen ghescreuen ///
steet Die ghest is
bereit ~ mer dat vlees
sich is kranck ~ Isayas
Ick en bin myet acht
ternaets ghegaen ~
Ick hebbe myinen lijc
ham ghegeuen den
ghenen die my sloe
gen Aldus heuet
thristus voer ons pe
nytencie ghedaen ~
Irsten in der woestij
nen myt vasten xxxx
maels an den eruce
der dijt onderdanich
to wesen Ende ghelijc
herinns als hije des
doepsels myet en belo

ued mer nochtant
ghedoept wolde we
sen ~ op dat hije ons
dat doepsel bereiden sol
de Al des ghelijck en
behoefden hije der pe
nytencien myet ~ alse
die my sunde op dec
nochtant wolde hije
in die woestijne ghe
dreuen wesen op dat
hije ons den weech der
penytencien bereyden
Als Sunte Johannes
ghuldemont secht ~
Dat ende punte is ~
al isset dat wy noch
ende swaerlich tot
deser woestijnen come
willen ~ nochtant
weenen wy van den
ghieste daer to ghe
dreuen in drijerhan
de manieren In den
irsten auenturs ghey
selynghe ende tribu
latie die got auer
ons verhenghet wat
also langhe alst den
wertlichen menschen
ghelucklichke by gaet ~
ss en denken sie na
ghenne penitencien
Derder als een welle
nederstoets op vallet
dan suicken sie hulpe
an onsen heren gode
Als die prophete secht

Doe ick gheuencket
ward ruep ick tot den
heren Ende al do ge
lyck was paulus dye
ryste hereryte myt
groter perfecucien ende
myt gheweld ue der
verpenthemysse gaden
in die woestyne ghe
dreuen · daer hye van
der noet een dechgheit
maecte · ende ward een
vader der vaderen
ende een spieghel do
eenlichen leuens ·
Och meck de Jacob
dye patriarche vā Esau
synen bruder verualget
ward / vloe hye van
dan · ende verdienden
die engelen to syen ·
dye op ende neder clom
men · ende den heren
op die leder lēnende
al do ghelucke wast
och mede de Joseph
in Egipten van synen
broederen verkoft was ·
ende van nod daer
ghedreuen · ward hye
den here van all egipp
ten · ende ghehoeder
een beheuder der weide
Och meck de Sunte
peter myt anderen
discipulen van de storm
in der see verdreuen
waren · ende die here
tot em auer dat wa
ter quam · en wonden
sie myt allen ghenoe
tet · mer och in der
ghecloven ende in der
myrmen grades starck
ghemaeckt Also dat
Sunte peter uyr den
schepe clam · ende lyde
ghynck tot em auer
dat waeter Welche
dinghen dese ende oen
ghelusche myet geschuet
en waren · en hedden
sie myt drucke daer
myet toe ghedreuen
ghenoecken Aldus
weenen velle mēschen
teghen ayuen danck
myt ghewelde tot eyr
re seelichent ghedreue
in den anderen ghesmet
dese ue dryuinghe ai
myds den prekel der
castijnghe · onder tyden
sonder mydel acūmde
openbaringhe van on
sen heren gaet Alst ge
schuet van sunte Pau
wel de hye in den
weeghe neder ghesla
ghen ward · ende van
ouste herlicke bernget
ward Doe hye hoerde
Saule Saule waer
umme vervolgest u
my · Et is dy hart dy
teghen den prekel te ver

ſetten Ende ocke onder
tiden auerumde benam
wrongſhe van wertlicker
herſcap · die in deſen de
le ſtadē mſtrumenten
ſyn · ende dryuen velle
menſchen mynt ſtevel
de tot pentencien ende
tot waenuchtichſher
hemmyſſen, oyrē ſelues
van welcken ſchesſchre
uen ſteet Dwyngſet
ſie in to ſchaen alſt
ſheſchiedt van der
prophete dauid · doe hie
van den prophete na
than hertelicke ſchedey
det wart beliedt hie
ſyne myſdaet / in den
denen auerumde van
maenyngſhe des mſpree
kens van bynnen wele
ker mſpreken duer
ville alſo kinechtich te
gen onſen eyghenen
willen is · dat wy daer
af welyt mynt ſtevelde
ſchedrenen weender
alſt ſheſchiedt in Isala
am den prophete · den
dye engſhel den lyue
met en ſach · mynt
enen ſiweerde in den
weeghe wedrſtont
ſtader die exelmue duer
lyc op reet behandt de
engſhel · ende en dorſte
myet voyrt ſchaen Dy
den engſhel mynt den
ſiweerde wort dye knech
tyghe ende dat ver
ueerlicke mſpreken
ſtades verſtaen · daer
ſtot den menſchen me
de dreyghet · dat hye
ſyn quaet opſat wedr
laten ſtader duvel en
vermenden die men
ſchye myet Ende vn
me die wedrſpenyt
heyt ſinre eyghenen
willen en achtet hie
myet Dy der exelm
men wort ghename
onſe licham · dat
ſonteyto mynt ſpecken
ende ock bedreſmyſ
ſen ſine knechte ver
lieſt · ende wort in
ſinen quaden weeghe
wedrſtaen alſo dat
hie ten leſten · et ſy em
lyef · et ſy em leet ge
dwongſhen wort tot
ſynre herten to kueren
alle deſe manyeren
in der woeſtinen ghe
dreuen to weerden ghe
ſchieden ſonder ſtevel
van den heligen ghieſte
alſo dat men van ene
yſelicken die waenuch
tighe pentencie doen
dyvl wal ſetten mach
hye is van den ghieſte
in die woeſtine ghelevt

Dat vierde punte is
Wat dye menschē in
deser woestinen doen
sal. Hier laet ons af
merken ende beschou
wat cristus daer ghe
daen heuet Want hy
vasted ende street te
ghen den boesen ghest
Als dyt Euangelium
seghet Ende daer m
en is ghheen tijdruell
ghe en heuet ock in
andren scharpheyden
sijn leuen ghheleyt
Want ysset dat sinte
Johannes baptysta
doe hy in der woestyn
en was handelde
leefde. op dat hy myt
sinen exempelen an
der luyde daer to sol
de trecken Daer sint
te Johannes ghulden
monte af seghet Et
is een wonderlijcke
dinck alsoo ghrote lijd
samenghevoecht in eener
menschen to sien
daer myn die Joeden
mede trecken mochte
Wel to meer was die
in cristo die meerre
vollentomenheyt leende
dan sinte Johannes
baptista doe hy in der
woestinen was Ende
want hy ons eene
forme der penitencij
en ghheschreuen heuet
so isset to vermoeden
dat hy seluen een
hart scharp leuer
leyde Al wast dat hyet
op andren tijden als
hy onder den men
schen wandelde. em
pn eeten pn drincken
betreemelick ghhelijck
maecte ende confor
meerde Als hy myt
den scrijbē ende myt
den phariseen ende mit
den publicanen ach
Alsoo dat dye hem een
exempel achter ghhela
ten heuet beyde wee
dat men onder den
menschen leeuen sal
Ende wee dat men een
afghheschijden leuer
leyden sal Wat leeuen
hy in der woestinen
leyde daer en vynde wy
myet af ghheschreuen
dan allene van sinen
vasten ende van sijnre
betarpnighe. daer mē
velle scharpichseiden vā
leeuen ander verstaen
mach Want tot der
vasten behoerte all
daer dat wtwendighe
beuoelen des vleeschēs
mede ghhedruckt wort
Ende onder die betarp

ghe mach men ver
staen alle dyer die ghest
met ghestercket swart
daer die oeffeninghe
des ghebeedts een son
derlinghe hulpe to is
End myt desen tiden
alse vasten ende bid
den wort hye mēsche
myt sonderheiden ge
wapent tegen den be
sen ghiest Als daer
ghescreuen steet
in den evangelyen
Dat die mampere va
vianden van mema
de verdreuen en wort
et en sy myt bee
dinghen ende myt
vasten Et is wal ge
loeffelick doe cristus
van der spysen vasten
dat hye ock abstinen
tie dē van allen ge
macke des lichams
alse slapen en westen
is Want ghelijcker
wijs als hye myt der
knechten synre ghot
licheyt in der tyt son
der alle spyse ontfoil
den wort Also moch
te hye ock in die selue
knecht sonder slapen
wesen Et is ock wal
ghetoeflick die hye al
die tyt als hye tegen
den viant myet en street
in synen ghebeede to
wesen plach Want
ysset dat hye vmme
synre ghebeeds willen
dicwijl vt ghynck
op enen berch en al
leene in synen ghebee
de daer vernachtede
wat mach men dan
anders vermoeden dan
dat hye in die woesty
ne daer ene bequeme
steede des biddens is
stadlick plach to bidde
Dat vijfte punte is
also als cristus in der
woestinen vastede ende
beedde Also sullen wy
ock vasten ende beden
sonder onderlaet Wyl
len wy een to rechte
in die woestine der pe
nitencien volghen
ende dan moeste wy
in den strijd tegens
den viant die victorie
behouden Wy sullen
na den exempel cristy
myet allene vasten van
der spysen mer van
alten den daer onse na
tuer ende onse synlic
he velicke passien in
synre dronckenheyt mede
ghesterckt insecht
weenen Want alse
Sunte Augustinus
secht so en is die rechte

vasten myet allene
ghheleeghen in der spy
sen to drinen ghe-
van allen weelden der
werlt to abstemperen
Dunte bernardus
secht · heuet die ghul
ficheit allene ghesien
dirfet so laet sie alle
ne vasten ende et
is ghenoech ghe-
ben dye ander ledde ghe
sundheghet waer vm
me en solden sie ock
myet vasten Dat
ochte sal vasten van
allen curioesen ghhe-
sichte · ende van alre
drenlheyt · dat et
in tgemeynen be-
dwonghen weent wat
et in sunden curio
selick ghehaelt heft
Dat ore sal vaste van
fabulen ende van my
en meren daer et
af ghheclonwet plach
to wesen · ende tot al
len ydelen dinghher
die tot seclicheyt
myet en dienen Die
tonghe sal vasten vā
achtersprake ende vā
murmurierynghen
ende van allen on
nutten onbehoerlicken
woerden Die hant sal
vasten van ydelen ey
genen ende van allen
dat myet ghheorloft
en is ghe- banen al
dit sal die siele helpen
vasten van herssheer
licheden ende van oy
nen eygenen willen
want dwet sie dat
myet · so wort sie ver
worpen van den here
alle daer ghhescreuen
steet in den duetsche
liuer vasten wort
une wille ghhemaect
ende dit en is dat
vasten myet dit ick
herssheere Iher en bane
en sal men myet al
lene onghheorloft dm
ghen laten · mer ock
moet ment laten dat
ghheorloft is Isset dat
wy die onghheorlof
de dinghhen die wy
ghhedien hebben verge
uen willen hebben ·
ghe- want die volle
tomenheyt der vaster
myet allene ghhele
ghhen en is in absty
nencien · mer ock m
wal doen daer schel
die proefsete aldus
af secht ghe- racket v
vasten gheliek dan
wort dat vasten he
lich ghhemaeckt · als
daer ander ghueden wer

lzen mede ghemenghet
syn- Als ghuetwilligheyt
ghuedt werckzen ende ghe
bet secht Sunte Ver
manus- dat men dur
ghenoech mede den sal
of mach- als men dat
vollenbrengen myet
en hevet Van den ghe
beede secht hye ock dat
et knaghet des vastens
plechte to vermeruer?
Ende dat vasten ver
werft ghenade ende weys
schap des ghebeeds En
ghebet helyghet dat
vasten ende presentier
dt den hemen Also dat
dat ghebet ende dat
vasten twe vloeghelen
syn dael die sele me
de in den hemel vlye
ghet- Et syn ock wa
ghene dael men dr?
mant mede wedersteet
ghelijckerwijs als
dat ghemeyne vasten
myet allene ghelecghe
en is in abstinencien
van spijsen- mer van
allen sunden te hoeden
Also en is ock dat ghe
meyne ghebet myet al
leene ghelecghen in de
woenden daer men die
ghuetheyt ghades mede
an wept ?r?er ock in
alre ghueder werckelic
heyt die men vt my
nen ende vt deuotie
duet ansen heren gha
de to lauen Welck ghe
bet Sunte paulus
meynde doe hye seyde
Bydt sonder op houden
Dese drie waren myt
der vasten creuty ghe
mencghet Want hye wt
emen ghuedn willen
pauytenctye in der woes
tinen by ein seluē an
nam Hye was ock
stadelyck in der sceffe
nyncghen des ghebeeds
hye was ock van ghue
der werrtzelicheyt myet
ledich Want alse nu
sprack hye myt synen
vaeder in synen ghhe
beede Alse nu streect
hye ceycen du want
in der bekarmcghe ende
vrachte unse seelicheyt
daer- in alle synē wer
lzen ende in alle synē
lijden Want alse sun
te Augustinus secht
So was alle dat lee
uen cruysty dat hye in
der eenen leyde een re
ghell ende een leeuen
der gueder sceden hier
vmme laet ons ock
dese drie wonsende pun
ten vermenghen myt
unsen vasten- op dat

uyt den mant moetsen
verbynnen · in de
ghens kracht die ver
wonnen heuet Ende
leeuet ende regneert
van eyscheiden tot
eyscheiden Amen
Van den selue epaniste
lio sermoen sondag

Hye mart ghebrucht
van den ghneste
in der woestinen
Jhesu steet ons toe den
anderen male to be
sieene van der woesty
nen der helichevt dat
we der gruedr werche
die den voortgaendē
menschen to behoert
Als lucas secht · dat
hye van den ghneste
ghewracht wart
in der woestynen · daer
in den nysten af to we
ten is als sunte paw
wel secht · Volghet
den vreed ende der he
lichevt · sonder welc
he ghen mennant sien
en sal Heliche dat
is een vollenbrenghen
der gruedr weerchen
Want allene to ghe
loeuen dat en is niet
ghenoech Ende hier
vmme als ymant
in den gheloue crancken
die sunden lact ende
gruedr werchen pynt
to done dat to helyt
hept ghehoeren ende
behoert den voortgaen
den ende den gruedr
werchers toe Daer die
prophete af secht Sy
sullen van doechden
tot doechden ghaen
hent ghot in syon ge
schouwet weerde Ende
dat ghehelighede leeue
heytet ene woestyne
to wesen ruermids
dat een alsulchen me
nsche wt der ghemeyn
re hantierynghe van
anderen menschen ge
scheyden is Daer onse
here ghot seluen der
Moyses aldus aff
secht Meest helych
also als ich helych bin
Daer secht Origenes
aldus op Isset dat em
ymant seluen an gad
verbynt · ende em myt
ghemeene wertlycker
sorchvuldicheyt en be
cummert · op dat hye
den ghenen behaegen
mach · daer hye em
toe ghegeuen heuet
Isset dat ymant van
den menschen d'werlt
dye vleysschelicke leeuen
also afghescheyden ende
ghesundert is · en em

Daer myet meck en
beryman - ende myet
en suecht dat op der
eerden is - mer dat op
den hemel is - Die mach
wal myt rechte heleth
heeten Want also lan
ghe als hie myt den
schaeren vermenghet
is - ende myt der men-
nycheuldicheit op ende
neder vloeyt - ende en
te gaen waers myet
en ledicheit - ende va
der ghemeynten des
welckes af ghescheyden
en is - so en mach hie
myet heleth heeten?
Dit af ghescheiden en
meyne ick myet alle
ne na den steedn: mer
na den werken Myet
alene na der wisen
van buten - mer na
der waerheyt van byn-
nen Want so wie em
selven gaen ghecoffert
heuet - Die mach wal
ut der weerlt heyten
te wesen - ende segghen
al byn ick op d' eerd
myne wanderynghe
is in den hemel Hie
merket Hoe alsulc-
hen af ghescheiden lee-
uen ene weestrine we-
sen mach Daer Sun-
te Johannes ghuldemot
af seght Dat alsulcken
leeuen ut den bedrycge
des viants des vleysches
ende der weerlt is In
dser woestynen - worden
meghen ende tneesten
tyds schape ghelaten:
Daer die gherechtyghe
menschen die een heleth
behouden leeuen leyden
by betrephent syn sun-
een verlaten schaep is
dat is Die sunder - die
wort ghesocht vmme
dat weder in die ryste
woestine der penitencie
en te brenghen Ock
meck vmme eenige
ander sacken willen -
so is alduscamighe he
leheyt ene woestine
ghelieten Want als
Sunte Dyonysius
secht So is dat heleth
heyt ghelieten - als
een verscheyfelt leeuet
dat in velle struicken
ghedeylt heuet ghewest
in eynne eynicheyt ver-
rijst Ende dye mēsche
van velheyden in een
vergaedert wort Dat
dan ghescheyt als die
menschye alle synne
gueck weerken - dye
velle ende mēnygher-
hande syn - vergaedert
ende stuert sie tot onsen

heren ſtadt · alſe tot ſy
ren rechten eynde · ende
daer ryſet hie op van
der menyghuldicheyt
deylmeſſe der weerthen
tot eynycheyt der myn
nen in onſen heren
ſtadt · daer alle ander
dingen die tot ſtadt wart
met en leyden vt der
myynnen ghheſlaten ſyn
ende dat wort dan
ene woeſtme van weel
den daer yſaias aff
ſeghet Hie ſal ſime woeſ
tme macken als wel
den Ende ſyn eyndt
recht als een hof des
heren Ende dat er
is ghheen wonder wat
iſſet dat elck ſtuet
weerck by em ſeluen
em ghhemuetheliicheyt
in der ſielen maeckt
Vell to meer ſo is die
eynycheyt alre ſtueder
weerthen die vt der
myynnen ſtadt ghheoff
fert wort welle ghhe
muetheliicker der ſielen
want velle ſtueder
weerthen maeghte me
ſte to ſtaeder ſmacken
ſyn velle beeter of ghhe
muetheliicker dan elck
ſtuet weerck op em
ſeluen Ghelijckerwijs
als velle vermeder
talen malcanderen
vuerighher machē dan
of elck by em ſelue
bleue Dat ander punt
te is dat die menſche
tot deſer woeſtmen nyt
ghhewelt met ghhedreuē
en wort · als hie tot
der vrſter woeſtmen der
penytentien wat · mer
hie wort nyt moet
willen Wullichluck daer
to ghhewracht · ende
met van nock of van
dwanghe of vmme
yet anders dan alleē
vt der myynnen ſtadts
op dat hie em behae
ghen mach / Want on
ſen heren ſtadt en ſyn
ghhene ghhedwonghen
offerhand behaetelick
Hier vmme ſeghet Su
te lucas van onſer
heren dat hie van den
ghheeſte in die woeſtme
ghhewracht wart auer
mids dat die bewee
ghhmeghe des heylighen
ghheeſtes des hye vol
was · em verdan ende
verweldighde · dat dye
verwendeghe menſche
meer heyte ghhewracht
to weſen dan to werr
hen Al des ghhelijck een
menſche die van den
gheeſte ſtadts to der woeſ

tinen in gueden vert
ken der heleichent ghe
wracht wort · die hept
meer ghewracht to le
sen dan to werchen ·
Daer sinte Gaumel al
dus af secht Die van
den ghueste gaden ghe
wracht werden dat
sie wet daer toe en
doen Ader want sye
van der knechtschept
der genaden gaden dier
toe ghedreuen weerde
so en selymen sie wet
welle daer to te done
End dit en is geen
wonder dat heleghe
manne van der druy
chent des heleghen gue
stes also ghewracht
werden Want boese
menschen die van der
druystichent des boesen
ghuestes ghedreuen
werden die hepten ock
daer af ghewracht
to werden Als Sū
te Gaumel secht ·
Ubedre En wette
ghy wet dee ghy hey
denen weren dat ghy
tot den stemmen af
goden ghenghen al
so als ghy daer toe
ghewracht worden Vā
desen die van der druy
chent des heleghen

ghuestes werden ghe
wracht secht Ezechiel
die propheete So waer
die druystichede des
ghuestes was daer vā
dreden die dieren end
daer ghymgen die vi
den Dese die also ghe
wracht werden moe
ghen wal wyt weeden
bender gaden heeren
to wesen End dye
van der wster wesly
men syn dat sin knecht
te want sye den gueste
der knechtschap ontfan
ghen hebben End de
se den ghuest der wt
wertheestynghe der hym
der gaden den gue
ghuest ghetuyghe gift
dat sie kyndr gaden
syn auentmds dat
sie wt ghedome vre
sen der pinen wer
wt wynnen dyne lie
menschen vaders alle
dyngen werchen En
al esset dat dese wil
lichlick wt wynnen
ghewracht werden
nochtant en weten
sie duechtyl wyt van
wan of waer toe ·
dat sie die ghuest
gaden brenghet als
daer ghescheuen steet
Die ghuest ghuestet

daer hye wil ende du
hoerst sijn stemme mer
du en weetst myet wan
wan dat hye exempt
of waer dat hye staet
Examuel van Sunte
Pieter. doe hye vt den
herten verloest was
ende van den engell
gheleyt wart. so en
wyste hye myet dat et
woer was dat. dat
auerrumpde den engel
gheseghet Doe Sun
te Paulus ock van
den heligghen ghyest e
ghewracht ende ver
weldicket was segde
hye. dat wy bydden
na dat beseerlick is
en weten wy myet
mer die ghyest selue
bidt voer ons myt
onspreeklicken ver
suchten ⁊ dunt
het dat paulus wat
ghyets in desen ver
suchten beuoelt En
wy moeghen in de
sen versuchten veele
betrauwen ende veele
vrijheyden verstaen
in der teghenwor
dicheyt onses ghode
dat so wat ghebet
myt sorchueldicheyden en
myt versuchten ga
de ghyeoffert wort een
betrauwen ende ene
vrijheyt van den hely
ghen ghyeste ontfan
ghet tot ghack warts
op te clymme Want
die heligghe ghyest
offert die versuchten
ghe daer ons ghyest
in gheleert wort m
te versuchten op dat
em ghot ghenadich sy
Die ist ock dat Su
te zuchtsuchtinus secht
Dat wy myet en we
ten wat wy bydden
sullen dat wy ock myet
en vermoeghen dat
wy soldn Ende doe
hye van ghack bat ghe
wracht to weerden
ende segde aldus O
here weerck du ende
doe. verbeecke ons
ende voept ons wed
ontfuncke ons ende
ghryp ons wedr
berge ons ende weer
de du siete in ons
op dat wy dy moeten
ende na dy moeten lo
pen Dat derde punte
is wat exemplus in der
woestinen dede. als
men vt den evangelio
lin merken mach
so vastede hye en tertse
de den viant. ende we
wan den tempteere all

des ghelijck sullen wy
in dese woestinen der
heligheyt sijn. Ierst
myt der vasten der so
verheyt. ende der ab
stinencien vasten. Wat
in die myste woestine
der penitencien. Waste
den sie. die vasten des
wuftes ende der ee
richeyt. dat een wol
den te voer die sun
den. also dat vasten
der manne van my
nyne was sijder vas
ten der vanrtraender
menschen te behulpe
lick myer doechden te
verkrijgen. Ende alsul
lich was dmels ende
sijnre gesellen vasten
daer af ghescheyen
steet. doe sie seuen
daeghe ghenaest had
den. gaf got den kin
deren wijsheyt ende
lernoghe. Wijsheyt
tot verstendelicheyt.
doechden van bynnen.
ende lernoghe tot se
dighen doechden van
buyten. Want als sun
te bernardus secht.
so en verkrijghet dat
vasten myet alleine
vergiffenysse der sun
den. mer en verdient
och ghenade te ont
fangen. et en vedilly
ghet och myet alleine
die voirledene sunden
die wy ghedaen hebbe
mer et beschermet
ons och voir toecom
mende sunden daer
wy in vallen mochte
Iyer vinne moeten
die voertraende men
schen eenyghelicke en
myt wachterheyden en
vyant weder staen
sijder hier steet een
onderscheyt af te mer
ken dat et den be
ghinnenden menschē
ghenoech is den vijant
also weder te staen.
dat hie tot der consen
tieringhe der sunden
myet vermoeyen en
meende. Als die here
doer Iheremiam der
prophete tot den beghyn
nenden menschē sprack
de hie seyde. Wae lan
ghe sullen die sullen
die sundelicke ghedach
ten in dy woenen.
Daer sinte Grego
rius aldus op secht.
Die en beruspet der
menschen myet. vnn
me dat die ghedach
ten comen. mer dat
sie in een mermen.
Want ongheoeffende

ghedachten comen wal
in ghieder menschen
herten - mer sie verhie
dent- em al daer myt
der noene te blyuen
Want op dat em on
huys der conscientien
myet af ghewonnen
en noende - so en laten
sye den viant myet
auer den dorpel come
Ende al isset dat sie
somtyt myt ghader
inreinynghe an den
inghanch der poerte
heeren cloppen - sie en
laten sie tot der deere
der consentierens myet
comen - ende dat is
den bestyrmenden men
schen ghenoech ouer
voortghaende menschen
sullen baten dat den
viant myt seffenyn
ghe der doeghder
sterckelicher an uech
ten - na den exempe
laer cristy - die myet
allene ghetemptiert
en wolde wesen ghe
lijck den bestyrmen
den menschen - mer
ock den viant in el
ker bekaringhe myt
den woerden der hely
ghen schryfturen an
vacht ende pynyghden
den daer mede Daer
en is ock ghheen tryp
uel an hie en auer
tuecht myt ghestrichenden
in synen ghemoede den
syn der schryfturen
die hie seechde Dye
mensche en leuet
myet alleene in den
broede - mer Et is
wal beuoelich dat
hie die kracht ende
der noenden ghaede
menyghuuldighe auer
leechde in synen herte
Ende doe hie aelyghier
de - Du en salst dine
heren dinen ghot myet
temptieren - dat hie
doe syn ghemoede myt
unnutlicken ghedachten
oeffende van synen
here synen hemelsche
vaeder - ende van sinn
re waerdicher eere
Ende in den dat hie
seechde - Du salst dine
heren dinen ghot an
beeden - dat hie doe
schuen in die anbee
dinghe synre woerde
ende en in der hemel
scher schouwynghe
te dienen - sonder ghe
hoeghe dinghen in sy
nen ghemoede auer
leechde Ende hadde
se ende des ghelijcke
seffenynghe der de

ghseden van bynne doc
hie die schriftuere aeh
ghenk dat en is ock
myet te verwondrene
want alle dye synne
ende die meynynghe
der schryfstueren wa
ren em op ghelaken
auermyds dat hie sel
uen die leive van den
ghesleghte vnde is · en
allene weerdich was
die boeke der hemelic
heit verborgenheyt op
te luken · die in der
heylighder schriftueren
verborghen is · Hier
umme en sullen wint
ghende menschen na
den exemplaer ons
als sie van den vian
de angherochten weer
den · myet allene · myet
consentieren · als die
irste · mer ock mede
sullen sie den wederp
naeren myt den hely
ghen woerde ghade ·
ende oeffenen em sel
uen myt ghueder oef
fenynghe van buten
of myt ghueden ghe
dichten van bynnen
daer sie den vyant
mede verwynnen moe
ghen want all isset
dat hie die inwendy
ghe ghedichten der
sielen myet en kennet
nochtant so leert hye
sie kennen auermyds
die wisse de lichame
lem buten · ende der
beghheerten die · dye
menschе schynt toe
hebben Ende als sint
te Augustinus secht
So verwynnen wy
em myt deghhedlich
beghheerten van bynnen
Ghelycker wys als wy
van quader beghheerten
van em gheschinnet
weenen want also me
mydwerue als wy en
verwynnen · also dat
he wort hie van ons
ghetheyselt · ende die
engelen ghlorificiert
ende got ghecert · die
ons vermaent dat
wy solden vechten en
hie helpet ons vechten
ende verwynnen ende
maect ons starck dat
wy in den vrecghe
myet en ontbliven ·
Daer ons to helpen
moet · die vader die
soen ende die heylighe
ghheest Amen

Van den seluen ewan
ghelio sermoen pridie

Iesus vaert van den
ghheste in die woestine
ghaleyt ff · tot h

steet ons dese werue to merken van der woestynen der menschen eurdicheit dye den vollencomenen ende den godtschouwen den menschen to behoert Daer in den ersten male ons af steet to weten - dat by deser woestynen schemeynt is dat alre meeste dele schyn moedo dat al schyn laten heuet - ende van al den schelaten is dat der veldtrymaedsen dis treschenwordyghen leeuen to behoert et sy dat sie buten der sielen syn - alsoe die weelt ende al dat daer inne is Et sy dat sie in der sielen syn - alse teyhene ende bel den der schyschaepenre dingschen - ende allet dat verschendelyck is daer die schemoedt schelelyck in een sel lien verstaedt ende verenyghet steet - vm me synen here synen got schenoech to wesen In deser woestynen beschreue Sunte augustinus to comen die hie in synen schyn beeck beschreef ende sepde in den boche van der selsouwinghe ons soe heren ihesu cristy O sieticheit der myn men ende mynne der sieticheyt Du bist al lene dat abaeradelyc schye leeuen daer ich aff leese Ich beschreef dat alle schyruschye der materelicher dyn schen moeten swyghe dat alle sinteschen der eenen ende die mae tere - der lucht ende des hemels moeten schye stillet weenen Ich le schreef dat alle doe mynschye - ende alse beldelicke apenbaringe willen weesen Ende alle tongschen ende al le teyhene - ende so wat wertlyslydnet is moe ten op houden - dat die sicke och seluen - oyr seluen swyghe - ende auer lud alle dinge met ons seluen - mer dynne to schedencken mijn here mijn got Deser seluer beschreue schebruiked och Sun te augustinus ende was daer toe schemoet doe hie myt synne mo der voer enen venster

stont · Daer sie alt=
suetelicke spraken va
den seeligsten leuen=
der heiligsten ende
ghaepten mynt der=
monde oyre herten
trecken die hemelsche
veltheren · die wt der
fonteynen des leuen
des leuens stroomen
de quamen · Daer=
sye mynt vuerighier=
hertten die elcx
ghe wysheyt al gry
pende petswat ghe
waer moechten weer
den In den anderen
male is te weten=
dat die siele in dese
woestyne tot oyre
ondanthes myet gre
uen en wort noch
ouwetende daer toe
ghewunghe Al=er
ste wort daer vrij
ende wetende in ge
leyt Alsoe Ihesus Daer
hie vollenbomeert=
menschen een exem
pel med ghaf · ghelert
wort in die woesty
ne van den heiligen
ghieste · dat sonder
linghuel die ghiest
der vrijheyt is wat
so waer die ghiest
des heren is Daer
is vrijheyt= hue is

een ghiest der vrijsht
want syn salvynghe
leert ons van allen
dynghen Van desen
ghieste weenen dye
gheschouwende vollen
comene manne in
die waestme ghelevt
mynt vollenvuenne
vrijheyt oyre willen
ende myt ontdecten
angesichte Daer sun
te Paulus aldus af
secht Ubi=set dat ghy
van den ghieste ge
des ghelevt weendet=
so en sy dy onder die
ewe myet Dat is on
der die ewe der syn
nen ende der natuer
lichen krachten Over
veern Daer hauen=
auermyds hemvisse
auer dynnē die me
myt den synnen be
grippen mach Al sul
lyck: wat die heilige
prophete David de
hie seyt Siet ich
hebbe my ghevuerret
ende vloe ende bleef
in der woestinen=
Daer sunte Ver
nardus aldus sp
secht Et en wat em
myet ghenaech allene
wt te ganc=et en
were dat hie em veern

ghenoemt heddc. daer
hie woesten mochte.
Ende isset dat du die
ontrechticheyt des
vleesches van dy ver
dreuen hebbest. dat
du synre begheerlicheyt
den myet onkuydanyth
en lyst. noch daer
mede myet ghehoorsa
en staest so heuestu
wal ghesondert ende
dy selven vervonnen
Voorder ist dat du die
fantasien der lychame
licher ghelycheniss
myt quaerheyden des
ghemoedes myet auer
ghecommen en hebt
best. so en lystu noch
myet veern ghaen
aldus en ghescheyt
dese leydinghe des
ghenoechs in dser woes
tynen myet myt ghe
walde. sie en is och
der sielen myet ynnich
mer baten allen din
ghen begheerlych en
ghenuechselick want
sie leut op den ghe
mynden ende wort
also tot synne slaef
ghemaect ghesleyt. die
dat meeste der woesty
nen is. daer sie oyt
selden offert tot eenre
ghespeelre offerhande die
in den vuer der mynne
nen altemale ver
brant wort Van de
sen auer lyden tot
dser woestynen secht
Cryptenes aldus Dan
rechene ich dy enen
waerachtighen schou
wer ende tot wesen
isset dat du dyne
synne van wtwendy
ghen dynghen trec
hest Isset dat du al
le beldelicke dyngen
myt enen seeghaften
voortgangthe auer
lyest Isset dat du re
delicke ende verstende
lyche dyngen haestc
lichen auer lopestc
Isset dat du an dat
erste wert ende an
dat neuerste ghaet
alle dyn verstant
vestychlest ende daer
an cleuest. Wat ont
breeckt hier meer an
dan tve hoeren sect
ten Ganck in dyns
heeren vroude. In
den dryen male. is
to weten als die sie
le in die woestyne
ghesleyt is. so sal
sie oyr van aller
ghesinnepenen ghe
dachten ledychen en
vasten daer af dat

ons by der vasten
ernstly bewyst wort-
doe lye van alre spy
sen vasted Ende dyt
vasten der sielen is
een vasten der vroe
lichept- ende der in
wendycheyt vrouden
als oyr auermyd-
den smaeck der got
lycker suetycheyt
alle creaturen myss
smaetelick weenden
Als Origenes van
maria magdalenen
seyt- dat alle creatue
ren oyr lastelick we
ren to sien- ende al
le twesters waren on
waer want sie al
lene opten schepper
sochte In dese vaste
plaetsen ock die hey
lighe oyld vaeders die
natuerlicke spyse to
verchteeten- die dye
daer sonnychte daechs
auermyds suetycheit
der selsouwnycheyt
des nyet af en pla
chten to eeten Alst
van moyses ghyeschie
de- doe lye op der
berch van synay son
der spyse van godlic
ker medspraeke ont
holden wart Also
was Sunte paumbel
doe lye van buten
neder ghyesaechen
wart- ende van bin
nen op getaechen- drie
daechse ende drie nach
te langck- sonder eeten
ende drynchen Dye
moet oyr ock hoeden
van dryerhande hyn
der- dat is onbeschey
den hardicheit des lee
uens Inbrechinghe
der edele glorien- en
ongheordenpent be
ghyeerte godlicher aer
barmycheyt Welcke drie
ons in der betarynghe
crysty nul bewyst
syn Want die yrste
betarynghe was van
den steenen Dye an
der wan den oeuersten
des tempels Dye der
de van der hoghster
bercghe Wy den ste
nen versteet men on
beschenden hardicheyt-
die bauen der natue
ren vermoegen ghyeet-
daer ghyeck manne
duckwyl em seluer
lynckelick mede spyt
want als die vaders
in den collacien segghe-
Soe is onbescheydene
abstinencie schaedelick
ende die die vyant
myt der ghulsicheyt

dā vlaende saedich

met bedrieghen er-
mochte: die heuet hie
duck wil myt onbeschey
dener hardigheyt ver-
wonnen Vp de oei
sten des tempels wort
beteyckent die ydele
glorie of ghueselicke
houerdye. die ducht vl
in den ghenen opsteet
die tot hoger volkomē
menheyden klymmen
Als sinte Paulus m
em seluen ghewaer
ghewonken was doe
hie seyt Op dat my
die grootheyt der ope
barincghe myet en
verheffe. so is my
ghegeuen die prieke
lingche des vleyschs:
Vp den hogsten berge
daer men alle dye
ryckdom der werlt end
oer glorie op schouwe
mochte is beteyckent
hochheit der godlicher
openbarincghe. die som
myt van alsulcken volcomē
menschen ontgheent
menichlich beghee
meerden. end meer
smaeken willen dan
em behoerlich is Ēn
wenken daer meck ge
hyndert. als die wy
p man secht Recht
als die te welle homelye
eth dat em myet ghuet
en is. Also sal hie de
een ondersucker der
ghuetheit of der moe
genthcyt ghades is
van der ghenen be
druchter wenken To
den lesten male sall
die siele hye in dese
woestinne ghetomen
is in hemelschen Jm
ghen wandren End
dat is ons daer m
bewisst dat de engle
len quamen ēn dien
den cristo Al des ghe
lycke. dye engelen. die
alle denstachtighe
ghueste syn end ge
sant tot den ghenen
die dat erue der see
ligheyt ontfanghen
die werden och wt
den ghelycke ghades
ghesant ymme to
dienen desen vollcomē
menen mannē die
tot dēser woestinnen
ghelept syn. die dat
erue der ewigther
seeligheyt alse kynder
ghades ontfanghen
sullen Desen dienen
die engelen alcom
in dat hemelryck. ēn
och ondertijden verne
melich van buten.
Als men van Sun

te maria magdalenen
wynt dat sye · doe sie
in dese nwestinen ge
comen was · alle dae
ghe seuenwerue van
den enghelen op ghe
baert wart tot den
outtelschen sanghe ·
al des ghelyck ist och
mynt desen in ouleestry
pelicher wysen · dat
sie mal myt suut ·
pauwel seggen moe
ten Onse vaderyn
ghe is in den hemel
Ende alo die engelen
dat sien · vnughen sie
wt emen verbondre
ende seggen Wue is
dese die doer nwestme
op clymmet · recht
alo een wedehen de
wedres van walsruhe
den crupk · van myr
ren ende van wyerrer
Ende ghelycherwys
alo die weth die vā
den vuer coempt m
dat hoefe op clymet
dat em der mensche
oghen met sien en
moeghen al des ge
lyck Een siele dye
van den vuer des
heleghen ghiestes m
dser dreen nwestmen
m der mynne ghades
aldus ontfunckert is
en luet op clymmens
myet af lsent sie van
allen eertschen dingen
ghetaghen wort · en
gheuuert tot den on
sienlicken dinghen des
hemels Daer ons
to helpen moet Die
vader ende die soen
ende die heleghe gheest
Amen Des saters
daeghes na ghesite vas
telauent sermoen ·
Jesus nam myt em
Petrum Jacobum en
Johannem smen bro
der · ende leyt sie op
enen hoghen berch ·
Also als wy in dyt
naeste euangelium
vorsecht · myt crist
to ende na cristy ge
leyt worden in dye
nwestme Also werden
wy myt em ende na
em myt desen euan
gelium gheleyt op
enen berch · Dat ock
eme nwestme was
buten den menschen
ghelseghen allene ·
Dorer in den nesten
male af to weten is ·
dat so nue die ghlory
ficerinnighe of die
auerformynighe crist
y beghoert to spen ·
die sal in den nesten

Petrum myt em ne
men · dat also velle
bedruyt als een be
kenre · op dat hie sy
ne tyhelycheden ende
sin onthlyuen myt
rechten leet weser ·
bekennen mach wat
vaerlichtighe peny
ninge hepet m or
beslaten bervulle
ende bychte · ende vol
doen voir die sunde
Dat bervullen sall
bytter wesen Dye
bychte sal claer we
sen Ende dat tyhe
noetlich doen sal voll
wesen Wynt petrus
schreyden bitterliche
voir die sunde · dat
hie onsen heren ver
saecte · daer hoe die
paeus af secht O
helighe apostel wee
seelich waren die trā
ne · die vmme die
sunde des verzaeckens
af to done · die knecht
des heylighen doepsels
hadden · als men
ock van em secht · dat
hie altoes enen doeck
myt em droech daer
hie die traene · Dye
hie dicwyl daer vm
me schreyck mede af
plach to wyschen hie
en plach myet allen
vmme die sunde des
verzaeckens to schrey
en · mer ock mede
vmme die suetichejt
der gotlicker myune
als hie des myn lie
ken toe spreeckens
ende der gotlycker
tertheyt vorderichejt
tyhedachte Daer aff
to weten is · dat
wtwendyghe traene
auermyds en selue
dye knecht myet en
hebben die sunde
mede af to done ·
et en sy dat sie wt
mrelicker bewegelic
hejt des herten come
Ende hier vmme
esset dat ymant al
so groten berouwen
van bynnen hebbe
sonder traene · als
een ander myt tra
nen · et duet al eene
velle Alst plecht to
tyheschiene m sonny
tyhen hauen menschē
die myet lichtelicke
traene en kunnen ge
krygen · ende nochtant
mer seerscheiden van
bynnen sonder traene
hebben dan sommyghe
anderen die auermyt
weecheit der natue

ren lichtelick to schrey
en pleechden Daer
sunte Augustinus
af seyt doe hie bat
O here ghyef my
merckelike traene &
herten van bynnen
die die vleschen mijn
re sunden af moe
ghen wasschen ende
vercullen mijn spye
le altoes myt hie
melscher vruchten O
here ick bidde dy by
den ghedertierenen trae
nen die du vmme
mynen willen ghe
schreyet heeft dat
dit my dye ghenade
der traenen ghelieft
want buten dijnre
ghenaden en kan ick
die myet ghetrysten
Ghyef my die vruchte
bor fonteyne des wey
nens op dat die trae
ne nacht ende dach
mijn broet moeten
wesen O here bewey
de dmen knecht de
se tafele vn dijnre
tegenwordicheyt ende
ghif my dre macht
dat ick daer alsoe dut
he af ghesaedt mach
weerden als ick wil
Ouermyds dat die
bewonne myet ghe
noech en is ten sy
dat daer bycht na
volghe als men sy
craft daer to krygen
tan of dat men ten
myusten meynt to
bichten als men mot
mach dan heuet
hie petrum myt em
die also velle sedijn
det als een die be
kennet is want aū
mydē der bichter
maecht die menschē
em seluen sijnen
bichter kundich die
sijn richter van ghe
des weecken is Ende
hyer vmme moet
dye bycht claer ende
bloet ende apen we
sen ende myet duys
ter noch bedruket
Want bycht is als
sunte Augustinus
secht daer dat sceme
licke seuel op hapen
der ghenaden ondechet
mort sijn der want die
want die bruecht eñ
die dechsect der bijch
ten wal kennet so
punt hie den menschē
myt alre vlitecheit
daer af to houden
Ende also als hie den
menschē mot myet to
vallen so hindert hie

em dier hye mach
dat hye vmmer na
den valle myet op en
stae. In den dreu ma
le sal hye petrum
myt em nemen die
och also velle bedui
det als een die em
ontschuyt. dier dat
ghenoech doen by
beteykent is Een
ruet bichter sal den
ghenen die sine lyghe
duet vnff punten be
ueelen. in die ghe
hoechenysse der vnff
wonden crysty dye
hye vmme dat voll
doen onser sunder
vmme onsen willen
entfanghen heuet
Dat myste is dat hye
den willen hebbe myt
meer sunde to done
want also langhe
als dat yser in der
wonden steeht mat
plaester dat mē dier
op leecht. sie en mach
myet to velen ghe
neesen Dit punte be
ual onse lieue here
seluen den yrste die
in auerspel beuon
den wat doe hye sey
de Gantz ende er
wil went mer myet
sundighen Recht al
dus plecht die ghene
em to ontschoen dye
waerachtich bekenne
van synen sunden he
uet als oruenen
segghet Dat dat ont
schoen is die bande
der sterfflicher sorgen
van den weten der
begheerten to ontbyn
den want die schoyn
maect men van der
doder beesten vellen
Ende hier vmme so
wie dat den willen
to sundighen af duet
die ontschoyt em En
vmme dit to berey
sen wat moyses ghe
baden dat hye dye
schoen van synen we
ten solde den Dat
ander punte is dat
hye alle onrecht duet
wedr ghene want
als Sunte augus
tinus secht. so et
wort die sunde myet
vergheuen ten sy. so
wat myt onrecht e
ghenamen is wedr
ghekeert weerde Et
sy in den dingen van
buten. et sy in den
persone. et sy in der
eren dier hye sinen
euenen menschen
in verkost heuet

Dat derde punte is dat hye den ghenen vergeue die em myssdaen mach hebben want anders en wort em niet vergeuen Als wy in onsen pater noster leesen ende bidden Vergheef ons onse schult. als wy den ghenen vergeuen die tegen ons myssdadich syn Ende aldus ontschoyt die menschye sijn herte van alle wederseggen op synen euenmenschen Dat vierde punte is. dat hye em sonderlinghe punten na ghedachten der sonden beleelen sal als vasten. aelmissen en ghebet. daer alle manieren van volder. in beslaten is In desen ontschoyt die menschye em ock in den dat hye em seluen lijchamlijck ghemack af doet. ende pijnlicke dinghe an neemt Dat vijfte punte dat hye em beleelen sal dat is. so wat ongheluck mach ende verdriet dat hye lijdt dat sal hye al in penitencie en an sinen sunden nemen Daer af te weten is. so wat die menschye aen heuele weerden doet of lijdt dat is em seer vruchtbaer. Ghemerct dat dat lijden in em seluen ghoet is Andere sijnt alle mijde beleelinghe der heliger kerken want in alsulcken werke dat die bycht der beleet verclaert die ghehoorsamycheyt der heliger kerken seelighe vrucht. also dat dat den lijden welle vruchtbaerre is dan of hye een welle meerre werck uit em seluen dede. of een well meerre te ghenijcht uit em seluen dede Ende in desen ontschoyt em ock die menschye in den dat hye alle syne werken ende syn lijden voer syn sunden ghaet aen ghenuet Ende ontschoyt em daer aff aenermmde syns bidt

ters beuelinghe Daer
Die hechste man Job
aldus aff seght Vell
umme vel- ende allet
dat een mensche heft
sal hie vor syn siele
geuen Hier to alle
thiert stunt auftus
tinus de prophecia
woert daer hie secht
Here ick hebbe thy-
seecht ontfarme mijs
maecke myn siele ge
sont want ick hebbe
be dy thesundighet
Ende secht aldus daer
en God is die sie
thesont macket:
helpe allene dme
wonden- blyft lyd
samlich ligtende on
der de meysters han
den bescheer syn hul
pe Isset dat hie dy
sunt of bernet ofte
verbynt lydet thy
ghemoedlick- ende en
siet thoen dinck an
dan allene dat du
thesont moechtest weer
den Ende du salst
sonder twyuel thy
sont weerden- ist dat
du den meyster dyn
sunden ontdeckest:
met umme dat hie
sie myet en suyt
Hier dat helpen en
dat ontdecken is een
begin der thesondic
heit Wort secht sun
te Augustinus op een
ander steede Die siele
die tot den eewighen
leeuen tomen sal die
moet tot der ersten
puerheit des godtlicke
beelds weder kieren
Also dat et al hier myr pem
of in den beestelicken
thespeyert ende thy
reynicht moet we
sen Do wort die puer
heyt der eedelre na
turen ontreynt he
uet- ende dger dat
godtlicke beld meck
verduystert is van
welcker materien hie
voirt secht In de vee
gheuuer sullen vele
woerd- ende onreyne
boese thedachten en
velheyt der duechte
scher sunden theschuert
ende verbrunt werden-
die die puerheit der
eedelre naturen be
uleckt hebben All
daer sal tyn en loet-
der alre hande sun
den by beteyckent syn
die dat godtlicke beld
verduystert beseche
ende thespeyert weer
den- dye men hier al

te male myt aelmyssen · myt tranen ende myt ghebeden lichtelic te ghebeuren moech te ghebben Tot welcke vermaninghe ons helpe moet die moeder ende die soen ende die heilighe ghiest Amen

Van den seluen eyghenschap sermoen

Esau Jacobum etc In den anderen male So wie ihesus op den berch ghetgloryficiert en ghetransformeert wil sien dye moet ooc Jacobus myt en nemen dye ene waerachtichmaninghe ende een onder die voete treedinghe der herteerlicheyden der passien ende der bedruckt Ende dat behoert den wintgaenden menschen omme drie puncten willen Dat erste punct is dat sie moeten myt bedruckten ghemoedichden wesen · Ende dier omme so moeten sye stadelic steyden Want als Sunte augustinus segt So wie in deughden myt wert en ghecet die en ghemoelt die bekarmighe des herten · met · ende viuent wal te vreden te wesen ofter niet dat hie in den weghe ghaet begynt wert te ghaen · dan sal hie wal vernemen in wat stryde dat hie ghecomen is · Want de dat coern wies ende vrucht wert brengen solde · de openbaent em die heedenic ende dat onbruyt · dat ons ooc wal berispt is in Jacobum den starcken woerstelder also lancte als hie in Laban synre oemoedicheyt bleef te scheen hie in vreden te wesen ofter de hie oen laten wolde ende van em scheiden · ende in den weghe wat tot sinen eygenen lande te kieren · de wart hie van laban hertlic vervolcht als in den ersten boecke der bibelen ghescreuen steet Laban is also vele te segghen als ene wit te blenckenicheyt ende bedruckt den viant Die al niet dat he duyster is · nochtant em seluen transformeert

Als Sunte Paulus
secht in enen engel
des lichtes Ende dye
wijle dat die mensche
labans willen duet
ende tot sinen ghebode
steet waent hie wal to
vreden wesen Maer
als hie auermids bee
ringhe van leuē vā
leuen van en schey
den ende in den weghe
is tot synre hemelsche
vaders lande wart-
daer hie auermids
den sunden vt vāwaelt
was. so wort hie la
bans vervolghinghe
nyt ghewaer Dat
ander punte is dat
vortgaende menschen
met allene strijden
en sullen tegen dye
sunden - mer ock vort
gaen in deughden - dat
sonder ende strijt
myet ghescheen en mach
Want als Sunte
ambrosius secht op
des propheten woert
Saelich sin sie die
onbeulecket in den wee
ghe - ende die in die
ee des heren wandere -
So en is ghheen de
ghed sonder arbeyt
Want arbeyt is een
vortgaen der deughde
dat ene wal bewyst
is in die woerstelinghe
die tusschen Jacob ende
den engel was - de hie
weder tot sinen ouders
ende tot sinen lande
solde keren ende den
engel in den weghe
vant daer hie ene
starcke woerstelinghe
medde hadde daer is
in bewyst is So wie
die hoochste vollencome
heit der deughden ver
werven wil - die moet
dueruil daer vmme
strijden Ten derde ma
le moeten die vort
gaende menschen myet
allene strijden mer
ock medde vervynnen -
dat is alle ghemeeche
lichheit dese werlt on
der die planten der
weete to treeden - ten
mynsten myt der be
ghierten ende myt
den epsatte des wille -
Ende duet myt den
wercken bewisse moedi
te dat weer dat alre
vollencomenste als
sunte Paulus ghedaen
hadde - de hie sprac -
Ick hebbe alle dinghen
ghheachtet als myst
op dat ick christum
moechte ghewynnen

Dit is ons ock wal
bedupdt m iacobs nae
me ende m sinen
werken Want hye
Esau sinen broe-
der wel verre verdoemde
als m dat vonkel va
den musten schijnen
ende m der benedij-
cien des vaders Esau
is also velle to sey-
ten · als een die v
el is · ende bedupdt
die werlt · dre alt-
male vel is ende
vellyept der vellyeyt ·
ende allet dat daer m
is · is vellyeyt · Als die
wijse man secht Die
werlt verstaltken
die voortgaende men
schen m die ruste cle
barene · Want dyt
werlt ende alle dat
daer m is · was von-
den menschе schepe
pen Mer die men
schе die tot der vollen
tomenheyt m gheeste
licken voortgaendhe
yden wil · die eet
die werlt myt alle
omen toe behoeren on
der die voete symre
beschееren Daer die
prophete ock af secht
alle dingen heeftstu
onder sine voete ge

worpen Ock sal hye
die werlt verdoeken
ende verstaltken m
der benedijcien des
vaeders Want god
die vaedr benedyde
m die ruste schepsm
ge der creaturen
allet dat leeuet en
m der werlt was
eer die menschе ge
schaepen wart · ende
send tot em wasset
ende meerdt verme
nychuoldicheyt ende
veruullet die eerde
Welcker benedijre
die menschе bet ende
edelicker ontfanghe
heeft al was hye
na gheschaepen ·
Want alle dit so
wasset die menschе
nochtant allermeest
ghreestelicken voort
gaende m der gena
den vell auentuoed
licher ende vollento
melicher dan dye
werlt ende alle dat
daer m is · Want
die meerdt verstaet ·
ende oer beschеerhe
yt verstaet mede
sijzer der ghenechty
gher menschen · dat
is der voortgaender
menschen voortgaen

wasset ende tsaet
voert · recht alē een
blenckend leclyt tot
den vollencommenen
daechte we· dat is dat
ewichtye leuen Ēn
dat isset dat Origenes
meynt daer hie secht
Isset dat wy nu vrucht
bor ende tsenwoud syn
Isset dat wy nu hart
lant syn · so laet ons
tsaet alre hand tsue
de vruchte voert bren
gen · op dat wy van
onsen vader tsebenē
moetsen weenden ·
ende van em moeten
hoeren Siet dit woe
de mynne soens is
recht als die woerde
eens vaders
den die here tshebeue
dyt heuet · Die men
sche die in dser bene
dixien voert tsaet
tsymmet op ende ver
pet die woerlt · ende
allet dat daer yn is
onder die plante syn
re voete · alsemmaes
dat alle creaturen
als sie vmmermeer
tset weenden die eerde
verullen die doch
ten lesten mit eynde
verstaen sal sterer
voertstaende menschen
verullen den hemel
daer sie eyndelick in lee
uen sullen Tot wel
ken leuen ons hel
pen moet die tshebe
nedyt is / van eyui
heit tot eyndelicheden
Amen Van den sellen
euangelium sermo' Jon

Ecce Johannem
Smen broder ze
In den dreen male ·
Die thesum op de berch
tshetmusformmert
wil sien die moet ock
Johannem myt en
nemen myt betrauy
tshe van sonderlinghen
tsenaden dat den vol
lencommenen schouwen
den menschen to be
hoert Want Johannes
is also velle to sentsen
als een doer tshenade
ni is Ofte den van
stade ene tshiste tshe
theuen is In em was
driperhande tsenade · die
em kan den here tse
theuen was also sin
derlinste mynne Puer
heyt in den verstande
Ende myeethelicke rey
nytheit Die myste mach
men daer in merrken
Want hie myt sonder
linghen voenkel dr my
nen · baiuen die ande

ren bepdiend vā den
here ghecert te wesen
Et is oec puerlick
dat hie den here meer
meer dan die andere
mynde Want hedde
dat also met ghewest
so hedde hie ghesche
nen der mynne ghods
ondanksamych tō we
sen Die ghevesthept
synre mynnen dye
hie tot den here had
de mach men daer
in merken · dat syn
herte myt der mynne
ghods also seer ont
stecken was · dat
hie met vel anderen
to spreken en plach
dan van der mynne
ghods ende van
synre caritaten alst
wal schynt in synen
epistolen Die puer
heyt synes verstandes
mach men daer in
merken Want hie
wt der helrycher fon
teynen der borste on
se heren alle vollic
heyt der ghotlicker
wysheit ghesuncke
hadde Ende dat hie
daer wt ontfenthe
dat heuet hie ons
claerlicher ghescreue
dan ye puer mēsche
ghedacht heuet Want
hie heuet ons in sy
nen euangelium
bescreuen alle dat
tot den gheburen be
hoert In synen epis
tolen allet dat tot
den seeligthen wer
ken hoert · Die ons
schuen to done In a
pocalipsi allet dat
tot den hapen hoert
Ende hier vmme
auermids puerheit
synes verstandes ende
hoichept synre ghotschou
wynge wert hie wal
myt rechte den aern
ghelyckt Ende van
em in den dienste der
heligher kerken al
dus van em ghesongen
In dat mydden der
kerken heuet hie sy
nen mont op ghelake
ende die here heuet en
vervullet myt de ghes
te der wysheyt ende
der verstentenisse · ende
heuet een myt den sto
le der ghloren vmme
ghedeckt Dat ende
punte dat was syne
meetheliche reynic
heit · ende die mach
men hier in merchen ·
dat hie van synē kyn
dysschen daeghen een al

te tryuen man wat-
ende ghetrupen van der
echtscap · ende bleef al
tijd een reyne maget
Ende vinme dat sun
derlinge voerbl der
meechdelicker reynich-
So wart en die ene
maget was van sine
meyster · maria dye
moeder ende maget
ons behalen So wie
op den berch clymmen
wil ende dier schouwe
wo Ihe ghetransfigurert
wart · die moet dsen
iohannem myt dsen
drien sonderlingen be
ghaeyngen myt em
nemen Iohannes is
Iacobs broeder ghelijcke
auermyds dat dat
menschelicke leuen ende
dat schouwende leuen
van enen vader dr
lechte ghetrouen ende
vertroesten wort In
den ersten male stille
wy m iohannes an
sien · ende merken sijn
sonderlinghe mynne ·
ende al en is dit · die
myt ons te nemen in
onser macht myet en
steet · mer allene in
tacken ghemack die een
ghetrouer daer af is ·
Nochtant moegen wy
wal myt der hulpe ga
des vinme die to ver
kryghen · ons myt der
beschermen ende myt
ulrighen toeknen ons
daer to schicken ende
bereyden Want als
sunte anselmus secht ·
die saecke waer vinme
dat onse here got &
wandt ghene ghracie
en gaf · dat was
auermyds dat hye
sie myet ontfangen
en wolde noch em
daer toe schicken ·
Daer is ene ghemey
ne mynne die alle
den ghuetenaren ga
des to hoert wes
werlt is dat sie alle
doetlicke sunden van
der sielen verdryuet
Recht alse dat recht
der sonnen die duyst
ternysse wt der lucht
verlaechet · ende duyt
bet onsen heren got
lauen allen creatue
ren mynnen Ende
dese mynne moeten
alle menschen die
ghesaeligheit willen ha
ben ya noch hebben
alse die here seluen
secht So wie vaken
of maer meer mynt
net dan my die en

ic myne met wer
dich Hier vmme so
moet men gaen va
nock bauen alle dm
gen mynnen Al de
gelijck secht ock sun
te anselmus Dat
een weerlick creatuer
met schuldich en is
to mynnen dan die
alderste gherechte
m allen dingen en
bauen allen dinge
ende allene vmme
ons selues willen
Daer is ock een an
der sonderlinge myn
ne die god met son
derheden enen yge
licken toe woerpt
die gheerne tot der
willencommenheit sal
e trecken ende die ge
mechtherhande na
den dat sie die here
gheuen will Daer
sunte paulus aldus
af secht Enen yge
licken van ons is
ghenade gheteilet na
maten der ghiften
cristy Dese sonder
linge mynne beger
de Sunte augustijn
mit die hie bat
ende seyet aldus O
alre gherechtichste
got ick wille dy m
in mynne sielen
die du bereyt hest dy to
ontfangen Ick begher
te dat du dy selues
om mi ghiesten willes
O here ick hebbe dy
ghesocht ende ghecon
den - ick begheer dy to
mynnen vermeerre
myne begheerte ende
ghiff dat ick bidde
Want al meent dat
du my gheuest al dat
du gemaect heuest
my dynen knechte e
en weer met ghe
noech - et en were dat
du dy selues gheuest
Hier vmme got ghif
my dy selues ick my
me dy - ende isset te
luttel ick begheer dy
meer to mynnen ick
en machs met mee
ten noch weten wo
velle mynnen my ge
bierlet dy ghenoech
meer to mynnen Ick
begheer dat myn lee
uen in dyn arme
lijden moet - ende dien
met wedr af en
keere hent ick in dat
verborgen dynes an
gesichtes verborghen
weerd In den ande
ren male moeghen
wy lesen Johannem

merchen verstendlicke
puerheit die den ghenen
die den ghenstrecken
Ihesum op den berch
schouwen wilden wort
druystich is Daer die
prophete na vraghet
de hie send Wie sal
op clymmē in den
berch des heren · off
wie sal staen in sijn
heilige steed Die hey
lighe ghiest antwoert
en end send Dye
onnoesel van handen
is · end reyne van her
ten end sijn siele niet
te verghelues ontfan
ghen heeft Ionne
die te bevrijden · Die die
here sinen discipulen
die hoochste vollen
menheyt in den ser
moen op den berch
beeld seyt hie Se
lich sijn die reyne
van herten sijn want
sie sullen ghaen sien
sonder dese reynicheit
off puerheit van herte
is tbinnenlandt Dye
ene is puerheit der
mynnen van alre on
ghevalmenter ontsanghe
lichheyt die ouermids
dese ghaen end ghauen
ghaets verwerfelicker
wort End dese is
ene verloeghster end
ene berenster tot den
schouwen ghaets Die
ander is puerheit
des verstandts van al
len fantasien end
dwechmeten end dese
wort ghegheuen ouer
mids den ghneste des
verstandts Want dat
verstaen is een ogte
des ghemoedts Also dat
reynicheyt des helpet
tot der verstandlicheit
Recht als puerheit
end claerheit des
appels van den oghe
tot den ghesichte helpet
End beid dese puer
heiden sijn noodruftich
die transformmermeghe
op den berch to schouwe
Want nyet dat die mi
ne of dat verstaen on
puer is · so en mach
die menschye die ghloy
ficerynnighe ihesū niet
sien Exempel van den
manne die blint ghe
baren was Alsa lan
ghe als hie dat slijch
op sijn ogte hadde en
sach hie niet claer
de hie sijn ogen ghe
musschen hadde end
sijn ghesichte van den
slijch verclaert was ·
Doe mochte hie the

sum nest sien Welcke
daerheit sunte Augus
tinus beschrijft do hie
sprac O here verlichte
die ogen mijns hertzen
myt den doerschijnenden
lechte dijnre miseliker
schouwinghe Want
sie is gheblent ende ver
blindt myt der duyst
nysse der sunden ende
der onbekentheit - ver
lichter ock myt dijn
lechte dijnre ghenaden
op dat ick myt pueren
ogen de ghelouen - en
myt reynen ghesichte
mijns hertzen der ver
borgenheit dijns rijc
kes bekennen mach
In den ersten male so
moegen wy in dolgan
nen merken menech
faldicheit reynicheit - die
ock noetdruftich is - op
den berch der schouwyn
ghe ghaets niet to clym
men Want also als
Sunte augustinus
secht - so en is ghheer
dwilt dat die menlicke
ghemoet van der hoghe
vollenkomenheyt meer
nader waerpt - dan
smeyhelicheyt der sijne
ende daer af vertagen
te wesen Die menichf
licke reynicheyt mach
men na desen sinne
in drierhande wijse ne
men In den ersten ma
le na inghaemlicher rey
nicheyt - die eme ghro
te hulpe is tot der schou
winghe der ghoetlicker
wijsheit niet to come
Als Sunte Dyonisius secht
Die reynicheit der
oghe des verstandes is
sider Want velle men
schen desse inghaemlicke
reynicheit myet en ghe
ben allermyds als
sie eens verlaren is
dat men sie myet we
der krijgen en kan -
So is in den anderen
male menichfaldicke rey
nicheit in guerspeeden
des ghemoedts ghelecghen
Daer Sunte augus
tinus af secht Dye
reynicheyt des ghemoe
des - is ghelecghen in
ghelen ghelouen In
vaster hapen - ende in
onverrotten ghedr nyn
nen Ende is wal moe
ghelick weder to ver
krijghen al wort sie
eens verlaren Ende
na desen sinne weer
den sie al menich ghe
hieten die wendighe
vruchte der penitencien
van der sunden doen

Ende em auermyds
haue- ende myn̄re
vestigen myt emen
vasten opsat neymt
heit vont an to hol
den Daer stunt paw
lus toe met dee hye
seyde Broedre dee
de vive ledt die op
der eerden syn- ende
sie syn ledt aldus
doedt ende em selue
stenwelde duet hye
sellet den staet aldus
dangter neymicheyt
weder verkregen in
den denen male wort
die neymicheyt genā
men- als die meny
gthe des gemoedes al
tois in puerheiden
is gebleuen- en̄ dat
mechdelicke gemoe
de ny vernomen en
was- dat is alre be
quemest tot den eue
sten des perfes to cly
men Als sunte Dio
nisius tot Thymothe
um synen discipell
schrijuet hyr mit start
ten arbeid- latet die
symne ende alle beuoe
lichc verstandelheiden-
ende comet der emyn
ghe des ghijens naerre
die hauen alle wesen
is Dese drie discipu
len myt al emen toe
behoeren als vorschre
uen is myt ons op
den berch to nemen
Daer moet ons to
helpen Ihesus crist
die sden staedes dye
ghebenedijt moet
wesen in der ewicht
amen. Hyr nach van
den seluen evangelium
sermoen sprekende

Hie leyt sie op
enen hogē berch
allene ꝛc Hier toe
voeren is gesecht:
wee wy myt den me
ē nemen der drijer
discipulen bereyder
moegten weenen die
transformmyermethe
des heren op den berch
to schouwen Hyr vel
get dier na to besien
wee wy dier to auer
mids den opclymmen
des berges gheleyt moe
gten weenen Hier af
is to weten dat hoch
heit des gotlichen
schouwens by desen
hogen berch betekene
is Ende hier vmme
die moyses genoedt
wart tot der schouwy
ghe gades- seyt die
here tot em Kum tot
my op den berch en

de weset al daer lyent
ich et dy setten sal
Ende wat myt rechte
is dese berch Thabor
ghelieten die een op
clymmynge des lechtes
bedwyckt Want wat
ghetapenbaert wort
dat wort van dē
lechte tgetapenbaert
In desen op clymme
des berghes staen ons
twie dingen to mer
ken Dat neste is wie
ende wat op desen
berch clymmen mach
Dat ander is myt
wat leidsman hie tot
den hoechsten tghebuedt
woert In den ersten
male is to weten
auermyds dat desse
berch hoge is so en
mach daer nyemat
op clymmen Et en sy
dat hie alle laste aff
legghe ende beneden
late Na eenre wyse
Alse tytelicke dingen
Eygen lichaem ende
eygen siele Van der
boeken der tytelicker
dingen secht Sunte
Gregorius aldus
Vellicet der dingen
is den helegen man
nen seer lastelick ēn
draegen sie swaerlick
anermyds dat sie tot
den hemelschen vader
lande haesten ēn met
meck draegen en mo
gen Hier vmme pla
gen sie die bonden
der dingen myt gheby
lichter armoeden aff
te werpen Op dat
sie alse myt cristo
alo wtuertaren dis
cipulen op den berch
des schouwens verh
lichē moechten clym
men Alo die here
seluen seyt Et en
sy dat een yghelick
al versaeke dat hie
besyt Hye en mach
myn discipel myet
wesen In den ande
ren male moet men
ock af doen die borde
ne des lichams
Want dat lichaem
dat vergencklick is be
swaert die siele ende
druchet sie neder
Hier vmme die tot
den hoechsten des schou
wens comen wil die
moet den lichaem la
ten Ende al isset dat
hiet myet alre male
laten en mach dit
hie em doch ten myn
sten daer af myet ver
wynnen en late ende

sijns sorghe dueghe
in beschoerlicheyt?
In den doden, make
moet men ock doe
eyghen siele laten?
een ghescheyt to mae
ken tusschen syr en
den ghyeste Van wel
ken ghescheyde Sun
te Paulus secht?
Dat woert ghados is
leuendich ende kracht
tich ende doersnijden
der dan enych sweert
dat an beyden sijden
snijdet? ende door
tot der scheydinghe?
daer siele ende ghiest
weerken ghescheyden
Daer Sunte Au
gustinus aldus aff
secht Onder al dat
dat ghot ghescheapen he
uet? en is niet twij
felachtigers dan dat ge
scheyt? daer een dinc
dat in een seluer?
weselick is ende on
ghescheyden van een
seluen ghescheyden?
woert Want in den
menschen en is die
siele niet een wesen?
ende die ghiest een
ander Waer et is ver
de van eenre natuere
ende van enen wesen
Also dat in desen twen
naeme ghoen tue we
sen to verstaen en syn
Waer dier is tuyfel
hande kracht en wer
kelicheyt in eine wesen
Alse die siele mede
warto ende die ghest
opwaerts In desen ghe
scheide blyft die siele
ende alle veldicheyt
beneden Ende die ghest
ende alle dat ghestelt
is? dynnet opwart?
ende woert van der?
nederster ghescheiden?
op dat et van der?
hoechsten op ghebeert
mach weenden ende
leuen den here Want
so wie ghode anhan
ghet? die woert een?
ghiest myt em Et
is een seelighe dewin
ghe ende een wonder
lick ghescheyt? daer
alle dat ghoff ende
onsubtijll is? in dat
mederste blyuet? Ende
alle dat ghestelyck
ende subtijl is? tot de
schouwen der ghotlic
her ghlorien verheue
woert Al des ghelijck
secht ock Rychardus
Wt welcken dat men
merken mach? Wat
dat et is? Dat in den
menschen is Ende tot

xſen bergſhe xr ghot
licker ſchouwynghe
op dynnen mach
want dit is allene
die ghiest die dat
ſeuerſte ende dat beſ
te in xu menſche is
na ſwelcken wy tot
ſinen beld ende ghe
lijckenisse ghescha̅pen
ſin · ende moeghen
ſyne entfenkelijck we
ſen Van den andre
punte is te weten
dat tot xr hoghheit
xs berghes mennich
comen en mach · et
en ſy dat hie Jhesum
tot eynen leydsman
hebbe Ende hier vm
me ſtaet daer ghe
ſchrieuen dat hie xse
drie discipulen leyde
op enen hoghen berch
want ſie en mochten
en by em ſeluen
daer niet op ghecom
men ſiebben · noch
xn wech ghenoech · hier
vmme behouet men
xn tot enen leidesma
n te hebben · die vader
em ſelues ſpeuet ghe
ſeghet Ick bin die weg · die
warheit ende dat
leuen Daer rythar
dus aldus af ſeght
Die discipulen Jhesu
worden opwaerts ende
nedrewaerts gheleyt ·
op dat ſie op xsen ho
ghen berch ſoudden comme
mer die wech is ho
ghe ende hemelick ende
velle menſchen onbe
kant die tot den hoech
ſten van den berghe
leyt Ende als ſe
vermaect ſo lopen ſie
allene ſonder diuerſy
ghe · ende comen daer
ſie begheeren ſonder
hinderniſſe die cristu
volghen want ſie twee
den van der waerheyt
ghheleyt So wie tot
den hoghen berghe
dynnen wil dye
ghhae vrijlicke · ysset
dat em die waerheyt
denwaerts leydt · Wat
ſonder en arbeydstu
te vergeues Hyer vm
me wilstu met
diwaelen ſo volghe
cristum Hier en laet
dy den arbeyt ende
weerdigheyt · ende die swaer
heyt des op dynnens
met verueren · mer
hoere ende merke wat
die vrucht is als me
daer coemt Op dat
hoechſte va den berghe
wart cristus ghetrans
figuriert Daer waert

Moyses ende helyas
sonder ymands wyssen
bekant · daer wart
die stemme des vaders
die tot den soen sprack
ghehoert Dit is mijn
ghuerstaren soene
daer mynne sielen
wal in behaechlijcken
heuet hoert em
Hier vmme so wye
dese dinc vorseyde dis
cipulen nijet en sie
niet · ende ihesum
tot eynen leydsman
heuet op den berch
to clymmen · ende
daer alleene em sel
uen tot synen ghe
beede ghijft · Dese sal
sonder tuijfuell dye
transfiguracie ons
ons leren ihesu
cristy schouwen ·
Dat ons verlienen
moet ihesus cristus
onse god · Die mijt
den vader ende mijt
den heleghen ghees
te leuet ende regt
neert van ewicheyt
tot ewicheyden Ame

Op den andren sonne
dach in der vasten ser
moen jordang

De ihesus van
dan ghenaen
was · quam hie in
lant van Dan ende
zydons Ende siet een
chananeusch wijfken
quam vt den selue
lande ende riep ende
seyde Ontfarme mijns
here Dauids soene ·
want mijn dochter
wort seer van den
viande ghequellet ·
Dicwijl pleghen
temptacien ende tri
bulacien ghuet ghe
wyst int eynde in
to brenghen Want
ghelijckerwijs als
die reeghen die in
die eerde vallet · dat
doern dat daer ghe
seyt is duet rijsen
ende wassen Al des
ghelijck plecht tribu
lacie · die beghheert e
der sielen to meeren
ende vuerich to mae
ken Want dat wert
gadts sal ewelick
waerachtich blijuen
dat die poerten der
hellen teghens ons
ghene macht en
sullen hebben · Eer
dat ihs ghexemptiert
wart was hie groot
sijder na der temp

ziermitthe thart hye
vell meerre Die wij
le dat hie een ethe
sint lichaem hadde.
end alle sijn dyncke
mal ethestellet ware
was hie etuet Ter
de hie all sijn etuet
verlaren hadde. end
woerme end vuyl
nysse wt spuwen int
ham vloende wart
hie vell beeter Juer
vinne en salstu im
mermeer anuechty
tinethe end tribula
cie ontsyen. Want
isset dat dyn siele
dier tecthen beware
to. so en sal sie dy
met deeren. mer
etuete bedeet der
lydsamheyt in dy
wercken. Want ethe
lickermuys als etolt
in den vuer etesuyr
etiert wort. also sal
ock dyn siele in der
anuechtinethe der
tribulacien ethevey my
ethet weenen Dyt
seette ick. op dat die
bethoerte urves etue
des willen vermeer
ret end verwachert
weenk. end minner
meer ethene bekarmte
to ontsien Du salste
dy pinen den hanck
steen to ethelsicken.
die teechsen noch vloe
de. noch wynt et
ontsiet Want dier
wil cristus sine her
he op tymmeren.
end die poerten der
hellen en sullen dier
myet tegthen vermoe
ethen al isset dat dier
storme of strijde van
buten op vallen end
anrtste end vreese
van binnen op stuen
Sunte peters schep
pen mach van der
ansteruechert der see
Wat ethenaethet en
ethenese weenen.
mer et sal sonder
tijdinel sonder ver
drincken in die be
haldene haeuen come.
Wat wil ick velle
tijde myt der anuech
tinethe der nedersae
ten toe brengen; hier
sijn hontertethe kind
die na den bode
waechten Ghisteren
benyde ons sinte Paul
wel velle ethenechten
Jaerden duet sinte
matheus de ethe
lick Paulus plach
een blasphemmerre.
end een wreet ver

maechsher to wesen
mer hie en bleues
wet · Want hie
wart een apostell
Dathens plach een
schrywch wiret wel
mer to wesen · mer
hye en bleues wet
ende is een van den
wyer Euangelisten
schenoemen Daer vm
me setste ick dat
guade vp den stueden
ende die barechsyste
vermandelinghe · die
daer schesschiede · op
dat du ock bekyert
moechtest weerden
ende in schenen wan
hapen en valles t
Want du noch wyl
dy em volghen schre
sschrifthet moechtest
weerden · Want on
se here got heuet
ons also eedelen vry
en wille schenschenen
dat wy daer mede
myt synne hulper
den moesthen dat
wy willen Dystu
een publicatien · du
maechtest een na
volgher der ewan
gelisten weerden ·
Dystu een blasshe
myere ende een ver
moelgher du moe
schest een discipell
Jesu apostels weerden
Dystu een dieff of
een moerdener · du
moechtest noch een
inwoenre der para
dyses weerden Et
en is schene beg
heyt also stwet
men en mach sie
myt waerachtey
gher penytencien
beeteren · Dyer
mmme so en wyll
onse here got myet
dat yemant in wan
hapen valle Ick en
wyls myet van dy
myet heeren, mijn
sunden sijn, so stwet
ick bin verlaren · ick
bin verdoemt ·
Want du heluest
enen meyster dye
vel staercker en moe
gender is dan dine
kunnicheit, Weeset
mach Omen stue
den wille heuestu ock
tot Dinen stueden
meyster · Wilstu dy
seluen meysteren dye
sals wal mechtich
wesen myt der hul
pen gracie dy toe
meysteren Want
heuet dy got schy
schaepen toe du myet

en waerst-vell tae
meer is hues mech
tich-al bistu ver
luert ghenoodē dy
weder to maeke ēn
ende to ghenesen.
Want ghelijcher
wijs als dat vuer-
die Jsselen die der
me die daer in ghe
worpen weenden ver
brent Al des ghelijck
weenden al die sunde
verdeluvet die men
myt waenachstyghen
bewinnen in dat
vuer der mynnen
werpet Ende er
nyl och myet vnu
ghen nach begeeren
to vernemen myt
wat cansten een sun
der ghelijck den hey
ligen weenden mach
ti-zer ghelooues der
godlicker ghudertye
nenheyt Ende en wil
och myet segghen.
myn sunden syn al
te ghwet-ende myne
boesheiden sin alte
ongemeeten gr-zer
lact dat sondirghen
af-ende hier dy tot
pentencien ende det
dval-du salst myt
ghade versoent weenk
Du heuest wal ghe
hoert wee dat sun
dighe wijff myt be
nouwen myt versuch
ten ende myt tranen
tot der fonteynen der
ghenaden quam.
Dese euangeliste Su
te sprackheus seyde
recht als myt enen
verwonderen Dyet
een wijff daer dye
viant vonrtyē syn
reysstraw med nam
daer hie adam vt
den paradijse mede
verdreeff Daer is
nu een wijf dynch
ende ene wonderlic
he verwandelynghe
in ghescheet Dye
goeden schuwedr-
onsen heren Jhesum
crystum ende vlutven
van en g-zer dyt
wijff coemt tot em-
ende wept myt ghwet
beghheerten O here
dauids soene ont
farme dy myner O
seelighe kenmysse O
eedele helper daer dat
wijff verlyeuwert
alsulcken euangelys
te in wort-dat al
myds in-sine ghot
licke natuere ende
sine menschelicke na
tuere daer alle die

weerlt ghesprediket
wort In dit dat sye
seyde O here dauids
soen ontfarme mynre
Nu set an end
merket die godlycke
wysheyt die in desen
woorde was de sye-
seyde Ontfarme myn
re want ick en heb
be ghene medt ghe
truyghe ennyghen gue
der werken Ick en
hebbe ock ghheen be
trauwen op mynen er
ghen leuen - Daer-
maeckt ick myn toe
ulucht tot dynre
ontfarmherticheyt
die een sonder haeue
lijc sundaren is -
Nu segghe my wyf
woe weerstu also
hoene - Wat dorstestu
dat aleentlueren die
een sundersche - ende
een boese mensche
weerst - den aller gre
ten heren also na dy
to ghenaken Sye
was alreck van hym
men gheleert - ende
wiste wal wat sie
toe dede hadde Sie
en bat sunte Jacob
myet Sie en spreeck
sunte Johan myet toe
Sie en beghheerden
van Sunte Peter
myet dat hye myt-
on ghemeghe Sie en
beghheerde ghenen mid
dler Sie en socht
ghenen wonsprecher
Daer sie ghemeck der
dat choer der apostole
ende nam voyr en
allen kennysse oyrre
sunden - ende welcke
penytencie myt ene
wolhenden tot den eyn
de toe - Die on ad
uocaet ende on wn
sprecher was ende
quam daer medt tot
der eueriger sonden
nen der godlycken
ontfarmherticheyt
Ende seyde tot den
ropen dat sye van
buten roep myt den
mondt synre herten
Here dauids soen
ontfarme mynre
Want dier gruwe
bistu neder ghecomen
ende dier gruwe so
bistu menschc gewor
den Ende dier gruwe
hebbestu onder de
menschen dune wan
drenighe ghemaecht
gruwe des gulden dat
ick die een sundersche
byn dy toe spreeken
solde beuen Et is een

wonderlick: wonder-
den seluen daer cherub
bin ende seraphijn in
den hemel van myn
lichen gerte voor
beuen. Daer spreckt
een sundich wijff
in der eerden weder-
ende wept onder een
grote schaer volckes
myt luder stemmen
O here dauids soen
ontfarme myner.
Desse stemme eff woer
de schijnen al slecht-
mer daer is ontfijn
meeten seelicheit in
cristelicerstijen Ontfar-
me myner. Want
dat is dine kaetstap
daer du vinne cristi
nen list. Daer
vinne hijnestu men
schelicke natuer an
cristenamen Ein daer
vinne listu cristi
wonden dat ick byn-
ck en belijne cristene
vorsprecke ick en be
cristeer cristenen mede
ler tusschen dy ende my
ander andere met-
dan dat du my ont
farmest O wonder
licke wonder in den
hemel. bauen die seu
ste engelen van my
licher wesen Ende

dit wijff spreckt een
myt groten betrubbe
in der eerden toe. ein
sechst Ontfarme myner
ick beschreere dyne
ontfarmhertycheyt.
Ende wat ontbreckt
dy. ende wat is dy.
daer du myner ont
farmhertycheyt toe
begheerst O here da
uids soen myn dech
ter wort alte seer
van den viant cristi
quellet Dye quam
als eine voorsprecester
onse dochter Sie en
brachte die siecke dier
ne met myt onr.
mer sie brachte vn
wich cristeloue hoffa
nwichyt ende een vol
lenken ende leydt
mēmyche symo auer
m onr seluen ende sey
de die is grot seluen
daer ick toe cghae al
le dmethen syn en
kundich Ghecen dinck
en is een verborgen-
lijc suyt alsō wall
dat daer veer is als
dat daer na by schijnt
te wesen O here da
uids soen ontfarme
myner Mydyn dochter
wort alte seer van
den vyand cristemoeyt

Ende al myn mghe
doente is myt oyr to
lyden Wat sal ick en
seelighe Wijff doen
alle dat sie lyden
dat lyde ick mit oir
Ende alle oir lyden
is myn lyden ghe
Wonden - ende hyet
vmme en sende se myet
Ontfarme myne
dochter Sier ontfar
me myne die daechs
lire myt oir ghecru
set Weenk - Waer
mach ick ghaen waer
mach ick trecken
Ick en doer m die
woestine myet gaen
ende oyr allene late
blyuen Ick en mach
in den huse myet
blyuen - ende altoes
van oyrre tymen al
dus ghepynight to
weerden Ick en mach
myet setten dat sie
doyt is Want sie be
weert oir noch Ick
en mach ock myet
setten dat sie leeuet
Want sie is smuloys
ende en weet myet
Wat sie duet - weer sie
doyt - so en sold sie dat
myet lyden - wer ick
sold sie begrauen - en
den wormen doer al
lenteliken af vergha
ten Sier mi is sije al leūckdoe
ēn een ontfarmelick dinc
an to sien Oyr ogen
staen oir recht vm
me ghekeert m den
hoefde - oyr ghesichte
is eyselick an to sie
ne - oir hande synt
vmme ghecrūmet -
oyr hals is verdreyt
Sie wert ghrunve
licke van den wan
de ghequellet Oyr
en mach myemant
helpen dan du O lie
fliuds soen - doer vm
me ontfarme myn
re Sinu werke ende
spet am die ghelicke
wijsheyt van desen
Mijne Woe dat spe
myet en ghench tot
den Waersegsteren -
noch tot den wijuen
die toe boyten ende to
seeghenen plegghen
Alle alsulcke verley
ghelie des mandes
trat sie auer ende
sochte die seelighe hae
uene doer alle onse
sielen m behoudenis
moeghen weenden
ende seyde Sjere dauid
soen ontfarme myne
Soe wye waer ofte
moder van kinden ge

west heuet · Dye can
allene beuelen wye &
ser moder to moede
was Ghy hebbet oyr
vnmyghe betgheert e
ghelpert Ghy hebbet
oyr menlycheyt wal
ghesien Ghy hebbet
oyr lantmoedyghe ·
ende oyr sturtze ghe
loue wal ghemerket
Godstant dat die we
der alre ghuedertieren
heyt een woert wyet
en antwoent O won
derlicke wonder dyt
arme bedructe wyff
bidet ende smeyket
ende schreyet ende be
duechet oyr ellendt
heyt ende vertellet
omen druck Ende die
mynne der menschen
Dye alle herten kennet
en antwert oyr een
woert wyet Dat woert
sluc sindtheyt al styl
le Die fonteyne der
ghenaden blyuet al
tyde to ghesloten ·
Dye meyster der lyt
same ende der spelen
sluyt syn apostelen
toe · ende en wil sie
nyt enen trostelic
ken woent myet trost
ten O here der ont
farmhertycheyt dyt
wyl vnmer nat mes
ende wat wonders we
sen dit Du ander lue
de predickest ende we
yest ende vermaenst
dy to volghen Ende
dit onsechtghe bestan
ghen wyf dye dy wt
ghuten betruuen vol
ghet · wyfestu myt
onwenden wedr van
dy sy der hier in be
hoert dy die wysheit
des meysters wal blyte
licke to merken · Dye
oyr een mynlich woert
myet en antwerden ·
Dye oyren ghelaten
dier medt tot meer
re betgheerten ver
wachteren wolde · ende
oyr spele ende oyr ghe
moede tot eynre vol
hendighe wolde be
reyden · ende die dyscy
pulen tot enen med
e doechden myt on
wyue wolde vermae
nen doe sie seyde ··
Here laet hye Dat
is doet dat sie begeert
want sie wept ont
na O ghy discipulen
ghy hoert dit ghe
luyt des wepens van
buten sy der ick hoer
noch een luden wepen
van bynnen Dye ste

me des mondes van
buten is also ghyet
dat alle die schaer
des volckes daer na
vmme suyt na-
der die stemme des her
ten van bynnen is
also ghyet daer va
uen dat alle dye
ghoyen der enghelen
medeghetghen myt
oyr hebben Een an
der euangeliste secht
dat die discipulen
seyden. Here laet sie
want sie weyt von
ons. Ende bende was
naer want sye als
een bestanden wyff
die myt ghroter se
ruchsel bestaet
was. als mu voer
wey. als mu achter
wey. ende wey myt
luter stemme recht
als een hont dye
vmme synes heren
voete loept. mu van
voyr. mu van ach
ter ende selde ghyeer
ne vryentschap myt
em maken Ende
hyer vmme want
sie alle dye schaeren
des volckes myt on
ren wepen verwet
tedn ende moeylic
was. so schaermense
em die discipulen
recht alse mieschen
dat daer also ghroten
rumoer onder dat
volck ghuam ende
seyden Here laet sie
want sie weyt
ons na ja-zer die
hyere dye sonne ent
ghemherrichet wal
matyghen kan.
Antwoerde em wedr
ende seyde Ick en
byn myet ghesant
dan tot der schape
dye van den huse
van yscrahell syn
verlaren ja-myt den
woerde. Die hye dyt
ghesproken hadde.
en wart dat arme
wyff myet ghetroest.
mer oer driecht wart
daer mede ghemeer
ret. ende oyr pine
noch meer ghepyn
ghet O myn alre
liefsten hyent een
luttelken ume oren
hyer toe Ick solde
ghyeerne na den schat
die hyer in verbor
ghen is een luttell
vermemen. Daer
hye secht Ick en bin
myet ghesant dan
tot den schapen dye
van den huse va yst

ruhsel verlaren ſyn
O here yſſet dat al
lene daer du men
ſche wnme ſtherbor
den hyſt- wnme ene
clemen hoyck wp
der weerlt to behoud
den- ende al dat an
dre deel verlaren to
laten Ên trouwen
alle die prophseten
ende ſonderlingſhe
dyn eylt wieder du
und heuet ſtheſeecht
Epſſche van my en
rle ſal dy die heiden
ſtheuen in erue- ende
dyn beſittinghe dye
eynde der eerden yſa
yas die dy in der
ſtetel dyme moetſtent
heyt ſael ſitten ſeide
ode- daer ſal ene
wortel van yeſſe
weſen- die wp ſall
ſtaen ende den hey
denen ſtehyeden- ende
in en ſullen dye
heidenen hapen Ja
rob die ſtrote patry
arche heuet ode ſte
ſeecht Daer en ſal
ſtheen prince vat
iuda ſthelmecken noch
leydſman- die vā em
comen ſal- hent die
ſtene roempt die
ene vermaechtinghe
der heydenen wt ſtra
hachias dye prophete
heuet ock ſteſeecht
van den wp ſthanſte
der ſonnen tot den
nedr ſtanſthe to. ſal
myn naeme ſthecht
rſtoriert weerden en
der den heyden Ende
in elcker ſteede ſuffe
rade- reyne offerhan
de ſthoffert weerden
Ende mempth pro
phete daer toe- hebbe
dme ſeeluſthe toeromſt
den heidenen ſthehun
duſthet Du heilieſt
ock ſeluen dye dene
commynghe- dye hey
dene waren wt den
wyſt eynde van der
weerlt tot dy ſthew
pen Ende techt alle
ewanſtelisten die de
heydenſtaf nedr ley
den weder tot eynen
lande ſteſant Du he
ueſt ock de du op
ſthestaen wuerſt va
der doet tot dmen
diſcipulen ſthſeecht
Hydet ende leert
al die heydenen- en
doept ſie in den nae
me de vaders ende
des ſoens ende des
heluſthen ſthoeſtes Ên
nu die onſeluſthe be

ghanghen wyff tot dy
toempt · ende ghenade
sick van oer dochter
bidt · ende ontfaermelic
oer nopt beclaecthet
antwoordest oer wyue
delicke wedr ende
segghest Ick en byn
myet ghhesant dan
tot den schapen dye
van dn huse vat
ystrahel verlaren syn
En trouwen hebe be
houdn dinne meer
dycheit · doe centurio
tot dy quam ende bat
voer synen knecht
antwoordestu em ghe
dertierlicke Wedr
ende seydest Ick sal
comen ende maeken
ghhesont Et mas
ock een ander antwert
die du dn moenkmer
ghauest · doe hie dy bat
ende du em wedr
seydst Du salst huy
den myet my in dn
paradyse wesen Du
seydst ock dn ver
ghhichtighen manne
Staet op leer op
dyn bedk ende ganck
in dyn huys Ende al
hadde lazarus vyer
daechse doyt ghheweest
ende in den ghraeue
lach ende stanck ende
ander luede voer em
baden Nochtant neem
stu myt lader stem
men lazere com wt
O here twe toempt
dit toe · du maechest
die melaetschen ghesont
du verweckest die do
den · du duest de blyn
den sien Du ontfan
ghhest dye moenkmer
toe dinne genaden
· ende vergheuest
apenbaren sunders al
oer sunden Ende d
sen onsechthen wijue
en antwordestu eet
woert myet O myn
alre lyefsten mercht
dye standachtycheyt
ende dye vrome
menlicheyt van d
sen wyue Ende meer
het daer toe dye ghe
dertenheyt ende die
ghotlicke wysheyt dy
meystens · wee dat dat
vertrecken ende syn
afsneydinghe enen
verbyndenen schat in
bruchte · myet allene
dn wyue · mer ock
dy seluen Isset dat
du alst du bidest
rechteuoert myet ghe
hoert en weerdst dat
bidden ende dat bete
ren daer vme noch

tant myet af en la
test sterket ock med
de die stuedrtieren
hept des heren Dye
en seyde myet stawch
van my Ich en wyl
dy syen noch hoeren
ster hie seyde Ich
en byn tot v myet
ghesant Ich en byn
vm uwen wille myet
ghecomen ster vm
me die woeden dye
verlaeren schape van
israhels huys syn
Doe sye dat hoerde
iuam em dat wyff
noch naetre ende
unbeeden ende seyde
O here helpt my
Dye antwoerde em al
hardelicke ende seyde
wedder Et en is myet
stuet der kinder bruet
to nemen ende dat
den honden to ghewe
Hier in merchet des
wyues stantachtichheit
ende des heren stuedr
tierenheit die sie duer
vinme myet en troest
te ende recht m jwan
hepen setten op dat
oyr ghelouue meerre
worde ende op dat
sie noch vuerichlicker
bidden solde Doe sye
hoerde et en is myet
stuet der kinder bruet
to nemen dat is der
woeden der kinder van
israhel ende den hon
den dat is chananeu
schen to struen Ende
sie seyde O here ick be
kennes ende dat is
ock alsó O Dye stuet
ghewelde dat die wiff
oyr seluen O Woe
stuet was oyr mey
nynghe O woe stuet
was oyr ghelouue Die
meyster secht et en
is myet stuet der
kinder bruet to nemē
ende dat den honden
to ghewen Dye seyde
here ick behennes
ende et is ock alsó Du
heyrest my een hont
to wesen Ende ick
heyte dy enen hoeuen
stroten here to wesen
Du sprechest my ton
fuysliche toe ende iuest
my schaemen ende
ick wil dy wedr ere
ende ghoorstrieren ēn
allet dat du duest dat
is recht ster Dye
wolpeckens die plecht
doch to eeten van den
kruymen der van oyre
heren tafellen vallen
Ick en wil my streme
schanden ansien op

dat ick doch dat broet
der sonde ontfanghen
mach Ende want
du seghest dat ick
een sont bin so de
my doch dat men den
honden plecht te done
Ende en is des niet
so laet my doch der
creumen uyt den cley
nen welpkens ghe
weten O heve du
lyst nu een wonderlic
lic minne begheerten
ghewerken want
in den dat du my den
honden ghelijchest
so helpt my in den
seluen woorden ghe
laet dit den hon
den te behoert niet
te weyghenen Dye
van den creumen
eeten die van ons
heren tafelen vallen
Hier na volghet dat
die here die dat wijf
met hoeren en wolde
die sie recht uyt on
weerden van een wijf
de die oyr niet et
antwoort Dye sinen
discipulen die voy
beden antwoort Et
en is niet ghoet der
kinder broet te neme
Ende den honden te
ghenen Ende hie sey
de ock Ick en bin niet
ghesant dan tot den
verlaterden schaper
des huyses van isra
hell Dese berecht haer
selfs alze met eren gro
ten laue des wijfes
uut ende segt O
wijff ghroot is dyn
ghelouue Hier vmme
laue ick oyr volstan
dichept Hier vmme
pryse ick oyren ghelo
ue All wyst ick sie
erst aff dat sie noch
cranck niet af en ble
ue mer myt vollher
dichept my verwan
dant hedde ick sie
in den ersten beghyn
ne ghehoert Sie en
hedde myer allentelen
ghecoffent Ende ghe
leert ghewonden Du
en hedrst ock dye
doechsede oyns ghe
macke Ende den schut
oyns hemelicken ge
laues met behaghe
Ende hyer vmme ver
kenne ick oyr myet
ten myen te done dat
sie bethoerde op dat
du oyren ghelouue sol
dest bekennen O wijff
ghroot is dyn ghelo
ue Ende want got
selue ghetuycht van or

ren stroten steloue
slyff · so wolde ick
dat et al die slyene
na lpenden de lyes
telick bidden · of die
myt vendriet oyre
slyebet deen · ende al
weert dat sie een
werue · ander werue
vrde werue · tyenwer
ue · tuyntrijdwerue
pme een sacke bee
den · ende na oyren
dunken myet en
ontfangslyen · noch
tant solde ick dat
sie bidens myet
af en lyeten Ende
al weert dat sye al
red ontfangen hed
den dier sye vmme
beeden · nochtant sol
den sye in den slyebe
de vollyenden · op dat
sye behouden moech
ten dat sie ontfan
slyen hadden Dye
dmyslyc staen tot
der kerken ende lee
sen mal dusent veer
se · recht of men vel
woerd belpeeft vor
onsen lyeren stade ·
die allet duechs dine
best ende noitdruftich
lyst weet eer du bid
dest Sie voeren in
mont ende weegen
die lupen · mer dat
slyemdeel blyft onbe
weecket Sie buyten
die steden dē lyschas ·
mer oyre slyedachsten
swaelen in veelen lan
den Die tongle spreet
stuck woerde · mer
dat lyere denchet
vmme stuit vmme
lyaeue vmme besit
tinglye · vme rente ·
vmme wijff vme man
ende vmme slyesmde ·
dier sie meer in den
slyebeede of stemoeyt
ende angslyenochten
weerden · dan off sie
al leddich op oyren
bedde leeslyen Ende
want du weest dat
dyt plecht te stesschie
ne · so meuet exem
pel an dit chananeu
sche wijff woe vuer
rechtuck · woe wacker
lick · ende myt wee
sulcken vollyenden sie
den lyeren bat · ende
ten lesten vel meer
verkreech dan sye be
slyeent Over vme
en bidet myet allene
myt den mond mer
sett al versuchtende
myt den herten O
here dauide soene
ontfarme mijnre

daer men ethsen son
derlinghe streat van
buten vmme en be
houet te stucken Doe
thertemaet in ene
ontreyne slenche-daer
hye in ethsworpen
was des here hat-
wart hye van en
ethsehoert Daniel
verhreech dye ont
farmhertichsheit dru
ech is dy spelanchen
daer hye onder dy
leuen lach Dye hye
sonderlinghe wonk m
Nabuchodonosors the
thoeyehen alleen the
hoert Dye moerd
ner verhreech ar-
den druce dat hyre
bethseut- end dat
patrudus wart oy
ethselaken Ioh du m
den myste lach wart
vmme synne indsam
heyt wylle van den
here ethsehoert End
hier vmme so waer
du byst doe dyn the
bet Want du selue
moechtest altoes weet
An den tempel de
leuendighen thake
End al wasset dat
zwyses in dy tribu
lacien daer hye in
was- van buyten
myt den monde myet
en spraek Daechtaent
riep hye also hreech
telick myt den herte
van bynnen- dat du
here tot em seyd-
Hoeyse Wat wepstu
tot my- Salstu enen
menschen die mey-
re is dan du bidden-
vernemest erst van
synen hrechste of hye
slapet- of hye leddich
is- of hye dy sal vul
len hoeren- dat du
von- ensen heren tha
de myet en behoueste
hier in wat streeden
dat du byst- In wel
hey tyt dat du em
bidest hye wil dy
hoeren Daer vme
sechte O here Amuds
dene ontfarme
myne Du salst
wedder hoeren O wee
etweet is dyn ethslo
ue dy ethsesehe alstu
wilst- West dynre sel
nes meyster Ioh be
ueele dyn siele dy
seluen End oer doch
ter Wart in der sal
uer vren ethsesont
Myet in der seluer
vren- Doe sie wedder-
to hyre quam hier
in der seluer vren

doe dat kerchgheselle
woert vt den mon
de des heren ghe
sproken wart en
sext Dr ghesecht ie
alstu wilst Ende
de die moder tō
huys quam want
sie sce ghesont van
synne ende vā lyc
same- ende was
duermyde den ghe
loue ghenesen- daer
wy gaet den vader
af schuldich sin to
danckē ende to la
uen duermyde ghe
sum centrum onsen
here die m der
ewicheyt gheuenedyt
moet wesen Amen

Des mādaerdes na den
andere sondaeghe sermoē

De lestu.

Ick byn dat begyn
die v toe spreeke ēt
Johannes m den achte
capittel vā desen woer
den syn drie punten
ghelecghen Dat ene
is die vrucht dat die
joeden ihesum vraghe
den wie hie were
Dat ander is de ant
wort dat ihesus em
weder seyde Ick bin
dat begheyn die v toe
spreeke Dwe heylighe
schryfturere leert ons
dat moyses syn angē
sichte verhiet doe hie
myt onsen heere
gaet sprack ellse vrient
myt vriend ende ghe
bure myt ghebuere
ende en dorste onsen
heren myet an syen
ons to eenre leeringhe
als rabbi moyses daer
op secht Dat met
van ghotlichen dingen
spreeken ende hoeren
sal myt vresen myt
werdicheyden ēn myt
groter reuerentien
sonder alle vermetel
heyt Daer vmme dt
hiet moyses syn an
ghesichte ende ant
sach em op den heer
to sien- daer hie na
mails af to lone
ontfenck- alsō die oil
de meysters secghen
dat hie gaet schouwe
de- in welcken schouwe
hie alle geuer ont
fenck Ende al de ghe
lyck doe aristoteles-
die een prince van al
len philosophen was
begaen van dyepen na
tuerlichen dyngher
to onderwinden- seyde
hie So wie myne
woerde merket dye

en ghheue my ghheen
schult · recht of ick
in starcheyden my
nae verstandes beter
uen ghetteck van sub
tylen natuerlicken
dyncghen te spreecken
dye my onkundich
syn ghe̊er nemet al
so · dat ick dat doe wt
beghheerten ende wt
myncken · coust te ver
bringhen ende te come
te der ewigher wijs
heit na der menschē
licher moeghelicheyt
Wt desen bewyse Rab
bi moyses dat er den
menschē myet mutte
en is em te vermee
ten van ghodlicken
dingen te hoeren of
te spreecken · eer hye
syn siele in doeghden
ghheoeffent hebbe · eñ
syn sedden ghespuert
dat sie reyne syn eñ
sine beghheerlicheyt
bedwonghen eer dat
hye die hemelicke dyn
ghen ghaet begrypen
wil · Mer em is nout
dat hye em schaeme
ende ontsie ende de
se syn angesichte ·
als moyses dit my
renna secht ock van
desen seluen aldus wy
en ghheoelen noch
en vinden · noch en
weenden myet ghheraghen
tot den hemelicken
ghodlicken dyncghen · et
en sy dat wy myt van
ensen halse hebben
ghhevorpen dat rychte
der weelden ende de
doernis ende syr sluste
ren Want alse Job
secht · so en wort die
wijsheyt ghades myet
ghenouden in den lan
de der ghhenne die sach
telick leuen Daer
boecius af secht wil
stu myt eenen claren
lechte die waerheyt
beschouwen ende wan
deren in den rechten
weeghe · So doe on
mucke vruecht eñ vree
van dy · ende veriae
ghet dye ydele hayge ·
ende en laet ghheene
onmueten wunden by dy
blyuen Want so waer
dese dingen regnyeren
daer is een duyster
ghhemoet myt velle
breyelen ghhebonden ·
Doe moyses ock dese
selue vruchte ensen he
ren ghaet vruchtbaer en
synt · wie bistu wart
een weder ghheantwort
ick bym die ick byn ·

Op welcke woerde
sunte Augustinus ock
secht God en is geen
guet gemoeck of geen
guet engtyel of geen
guet hemel · mer
hie is dat gheck guet
Ic wanneer dat du
hoerst · dit of dat is
guet Ende du dan
dit off dat af mas
gest doen · ende besien ·
dat gheck dat daer
dan blyft so siestu dy
nen got want hie
en is anders myet
dan dat gheck ēn dit
ouerste guet selue
Aldus betreyent dit
gheck guet dat auer
moetlyende guet ēn
ouerste guet · dat
in em seluen stadich
ende onwanckelbor is ·
ende en kent op nye
mant Hier vmme
secht hie ick bin die
ick bin Ende alstu
hoerst dat hie dyse
waerheyt is · so en wil
myet onderstuelē wat
die waerheyt is dxer
in den ersten anslach
alstu die waerheyt
hoerst · ende daer af
recht als myt enen
blyxen vmbestrepen
byst · so blyue al daer
ofstu myetheyst · ende
en gaenck myet wicke
Ende vmme dit to be
wysen · De pilatus
Ihesum vraegde wat
die waerheyt were ·
en gaf hie daer geen
antwoerde op · mer he
hielet op en selue
staen Vmme dese
waerheyt die got is
to bekennen · so seyde
ende bat Sunte Au
gustinus in den boec
he synne bychten al
dus O here slyplt
my to kennen ende to
verstaen wat dit du
byst · ende wat et is
dat ick myne als ick
mynen got myne
O myn here myn got
wye bistu · wie bistu
Hy here secht my hy
Vmme ontfarmenisse
wie du bist Ick hebbet
der oeren gheseyt
Ende sie seyde my wedr
ick en bin dyn got myet
Ick hebbe der zee ende
den afgront · ende alle
dat daer in leeft ghe
waetheyt · ende sie ant
worden my alle wedr ·
wy en syn dyn got
myet suecket oen bauc
ons · Ick vraegde den
hemel · de manē den

sternen den wynde der
leecht Ende sie ant
worden my weder mit
alle oren in woenen
wy en syn dyn got
met Die dat ick em
allen die ick myt my
nen synnen begripen
mochte ende seyde
Secht my van my
nen stack die ghy
myet en syt Secht
my dier doch wat af
Die worden sie alle
roepende myt luder
stemmen. Hie heuet
ons allen ghemaeckt
In desen dinghen is
myne meymynghe.
myn vraghen Ende
dat weesen der creatue
ren is oir antwerd
Ende want sie seyden
wy en syn dyn got
met. mer soekt den
lauen ons. so weenk
ick vermaent tot my
seluen to keeren Ende
ick ghenck in myne
sielen. daer du my
lenkt af weerst. ende
dat vermochte ick wat
du myn hulper bist.
Ende die ick dier in
was. sach ick myt
den oghen myne sie
len. ende lauen my
nen ghemoet en on
wandelbar leecht dat
du seluer bist myn
here myn got Ende
die die waerheyt be
kennet. die kennet
em. ende die em ken
net die kennet dye
eewicheyt. ende die
mynne isset die en
kennet O euyghe
waerheyt O waer
achtighe mynne O
ware ghemynde ewi
cheyt. Du bist myn got
na dy verlanget my
nacht ende dach O
suchtighe mynne tu
den fondamente der
ootmoedicheyt dat
cristus ihesus is
O du waerachtighe
sueticheyt alse sie
tichgeden sueter. mer
den vleysche ende den
bloet myet. lauen al
len leecht claer alre
hemelicheiden heme
licker hoghher den
emighe ee. Ter dy
ghenen myet die in
em seluen ghevet syn
Van deser waerheyt
dye got is secht
Sinte Augustinus
ou een ander steed
Got is dy alle dinc
kunstheyt dy hie is
dy een spyse. doerstet

dy. hye is dy een dranc
Ihesu in der duysterr
nysse hye is dy een
licht Ihesu wert hye
is dy een onsterflick
cleet Hye is den ge
sonden eene medicy
ne hye is den crom
men ende den onrech
ten een regel by to
gaen Hye den ver
duystenden een licht
hye is den verwoeste
ene vergaderinge En
hier vmme wat ick
hebbe als ick myne
got myet en hebbe
dat en smacket my
myet Daer vmme
berispeer ick dat my
got af neme alle
dat hye my gheven
wyl. op dat hye my
em ewichen gheue Su
te Gregorius secht
daer af wye dat got
lauen allen dingen
is. auermids synre
moeyenthayt Ende
dat hye beneden alle
dingen is auermids
synre onthoudinghe
daer hye alle creatu
ren mede straende
hoelt Ende dat hye
buyten allen dinge
is auermyds synre
onbegrypelycheyt

daer hye alle dyngen
in beslaten heuet.
Ende dat hye in allen
dingen is auermids
synre veselicker na
heyt Dat ander
punte is van der ant
wrde hye onse here
Ihesus den leeken we
der gaf. Doe hye seyde
Ick byn dat bestyn
de myt v spreke.
Dat got een bestym
is alre creaturen.
ende dat alle creatue
ren ende gheschaepen
dingen van node
een bestyn moeten
hebben Dat bewyst
sunte dyonisius daer
hye segt Dat alle vel
heyt ende menychuol
dicheyt van der een
heyt syn bestym ende
syn verstrwnck: nemet
Ende wye dat enych
dinck dat daer ghe
schaepen is. tot synen
bestymme na der ghe
lycheyt weer wedder
vmme keert. wye dat
et vollenbrenge ende
seelicher is Hier vm
me syn engelen ende
menschen myt sonder
heyt tot synen ersten
bestymme dat got is
neygelyck ende trecke

lick ghheschapen - ende
en moetten ock num
mermeer Als sunte
Augustinus secht
Maer ghheschapen te
vynden - es en sy dat
sye weder in oyren
rsten oyrsprongh kue
ren / In welcken wed
der kuer en alle dyn
ghe verwonden En
alle weerlicke creatue
ren en waeraghtigh
ghen vreed vynden -
Ende nyemant als
Iob secht en mach
vreed hebben die den
wedertrech wedersty
nyth is - dat alle cre
schen van ons selues
wesens weghen na
tuerlick te ghhenyghet
syn Ghelijcherwijs
als alle sonneynen en
nauweren weder tot der
see waert tijden daer
sye wt ghhecomen syn
op dat sie ander werf
weder van nyes mee
ghen vlotten en vlaey
en / Van desen begyn
ne dat ghot is - ende
dat daer nyet ons
sprecht Nmme ons
tot em weder te trec
ken Daer secht sun
te Augustinus aff
Dat hie in em seluen
dat begyn ende dat
ende is - ende dat hie
die yerste ende die leste
is Hie is dat begyn
ende die erste die ons
toe sprecht ende trec
ket - ende synre nyn
nen vermaent - ende
ons erst te huys bren
ghet ende voer ogen
lecht Hie is ock dat
ende ende die leste
alst op een ghhescheyt
voempt tusschen em
ende tusschen ons
Want nummermeer
en is hie die erste die
den menschlic laet - et
en sy dat em die men
schlic nyet enen weder
sprenghen af hier
erst ghhelaten heuet
Ende aldus is hie dat
begyn ende die erste
en dat an comen en
die leste en dat weder
affscheyden Hie is m
die werelt als een ont
houdr - ende een re
ghierre die alle ghhe
schapen dinghen in
oyren wesen straend
houdende is Daer
sunte Gregorius af
secht Wert dit on
se here ghot die hant
synre almechticheit
van den ghheschapenen

dyngsken een ostenbliz
ontsechte · sie solden
verkleuwet weenden
end rechteuaert to
wete sgaen · also als
sie uun wete sghestae
pen syn Daer vmme
secht Sunte augus
tinus Dat got dye
weerlt wet sghesdiae
pen en heuet end w
hen sghestaen Ghe
lycherwijs als een
tymmerman een huys
maekt end hen gaet ·
end laet dat huys op
en seluen staen sgaet
got nōnnynmre teesen
werdigher ontholdyn
ghe in allen dingsken
sghebleuen Dit bestm
is in den engelen als
ene sgerlicke smacke
lycheyt · end ene misse
helicke sinerlicke eer
heyt Die engelen
sghebben dit keuoelen
gaeds · sie hebben dye
smackelycheyt gaeds ·
sie hebben dat ghe
bruiken gaeds in vol
heyden tot oyrs seluers
wille Die menschen
die noch pelgerime
in den weesghe syn ·
die hebben den seluen
got · al isset in sulcken
keuoelen end in alsul

ker smackelycheyt
wet sterer allene in
den ghelooue · et er
were dit een samenyt
kleyne kuenkens va
des heren der engelen
tafelen ene corte wyl
e duerend toe ghe
worpen wort Dit
bestym is in dese ne
derste strudent helyse
herbe · recht als een
maeder des ghesmake
is in sinen huyse ·
Daer hie alle dyngen
in besorget · sin sie
graet · sin sie cleyne
end maeten smeer sy
ne hoek leeuen Dit
bestym is in die mun
nende recht als een
bruedegom wt synre
slaeptaemer · end ne
met oyrre waer na
yren keuoelen · recht
off hie aller creaturē
verghesten hedde · end
oyrre allene ghedech
te Dit bestym is in
den ghenechtyrghen als
een ghetruwe vrient
of hulper end een
starck beschermer
Want wee selder
dye ghenechtyrghe der
den rechten weeg · en
Doer alle syr weder
sueken in mēnyghuol

Ingsen lyden dat en
menschelick is moe
gsen wandren · Et
en were dat sy dye
gsuck gsot · die en be
gsyn ende oyr eynde
is beschermt ende
stuend hielde Dyt be
gsyn is ock in den en
gserechtigsten af gse
trenken enghelen ende
menschen · recht als
een buter ant · ende
ene gstruwelicke vre
se auermyds sijnre
strengsher gserechtig
heyt · Aer sye alle en
gserechtecheyt die met
gsebeetert en is van
nat met wrecker ·
sall Aldus is sye den
enghelen ende den se
ligen sielen ene gsy
re in den hemel den
boesen · ende den ver
doemden sielen als een
strengse gserechtich
in der hellen Den
menschen op der eerde
toempt sye myt sijn
re gsenaden to gsy
moete Van desen be
gsynne dat gsot selue
recht Sunte gregorius
dat sye alle steden be
slaet ende vervullet
ende gseene stedich
en gsebrecht · noch
tant is sye veer van
der boeser menschen
gsedachten · ende ock
dat al daer sijnre myet
en gsebrecht · Daer
sye in alsulcker wyse
veer af is · Want daer
sye myet en is auer
myds sijnre genaden
daer is sye nd by myt
sijnre wraken Aldus
en mach desen begyn
ne myenant onbliven
noch ontwynden wat
entbisten wy dat gsue
drtieren gsot · so to
me wy tot den vreden
gsot · Also dat sye allen
creaturen by blijft
ende bewaert sie ende
onthoudet sye Want
sye en heft die dyn
gsen myet gseschaepe
ende is en wech gsy
gsaen · mer sye is daer
in gsebleuen ende me
myet elcker siele waer
gselijch eenre gsy
soechre stat · gselijch
enen gselyken lant
scappe · ende elck lant
scap gselijch alle der
gselsoechre weerlt · ende
beseruet een yglich
creatuer op sijr selue
also · Dat sye een allen
tot gseenre tijt ont
breckt · ende beseruet

ſie alſo alle- dat hye
enen ygelicken na by
is Ende want ſyn
weſen- ende ſyn by
weſen alſo onbetrey
pelick ende onſtrecke
lyck is- ſo ſende hye
tot moyſen Ick bin
die ick byn Ende du
ſalſt dmen kinderen
van iſrahel ſeggen
Die is heuet my tot
v gheſant Van deſen
weſen maet men myt
alre vlytichеyt merc
ken ende daer toe ſien
dat men em ghene
lychamlicke lede toe
en ſchrpue noch m
ghenen ſtreden en be
ſtrippe noch en beſlu
te- want hye onbetrey
pelick is ende alle ſtre
den verwullet ende vm
me watter Ader die al
mechtighe got die ver
ontmoedicheyt em ſelue
ende voempt all medy
dadende ons to ghemoe
de- op dat hye ons to
bet in dat hoefe tot
em trecken moecht e
Ende nemet m dn
heylighen ſchryftueren
ſomyghe onthelichе
ghelychenyſſen an den-
die nochtant veer van
am ſyn- ende ghelyc

het em ſeluen onder
tyden dn lychamlicke
leden der menſchey-
ende ſomtyt der ghe
hoychenyſſen- ende der
verghecheltheyt Dom
tyt den voeſelen ende
ſomtyt den onbenoelic
hen dingſhen- die noch
tant em veer ende on
ghelijck ſyn- op dat
alſt ghemoedt der von
ghen kinder in wtuen
dingſhen benoeliken
dingſhen ghecleert is
dan op mach ryſen on
bekent dingſhen to ſie
hen- Ende alſo allentel
hen myt eenre hande
voetſtappen tot dn
ghenen bewecket mach
tweenen die veer ha
ben alle ſymen beſtry
pen is Der vmme
plecht hye dickwill ghe
lychenyſſe van der men
ſchen lychamen an to
nemen Als van em
een ghraphete tot der
kinderen van iſrahel
ſeyde So wie y ryert
die ruert dat lecht
van mynen oghen
Ende alſo ock van al
le den ghenen die in
em hapent daer da
rnd dn graphete ghe
ſeecht is Dar ſimen

scholderen sal hye dy
vmme schynen ende
ander sine vloetselen
salstu hapen Et is
kenlyck ende claer
dat got in synne
eyghenre natuere
nochs oghsen noch
scholderen en heuet
Dzer want wy aen
mydo den oghsen sien
ende myt den scholde
ren die benen dune
ghen ende oghsen he
uet Ende alsermydes
dat hye ons spuert
ende myt ons lydt
ontholdt ende oft
bewaert · so heyset
dat hye ons myt
synen scholderen vm
me schynt Want
hye secht Dzyt synne
scholderen sal hye dy
vmme schynen · recht
of hye den sunder
die na den sunder
vmme genade bidet
toe spreeke ende sey
de Dzyt der sluer stu
dertierenheyt beschey
met dy die here dier
hye dy in dmen sou
den mede geleden he
uet Somtyt nemet
got an en ene ge
lyckenysse der ghelouch
enyssen ende der ver
ghecteltheyt Recht of
hye somtyt wedder
legghe to ghedencken
dat hye verghecten
heuet · als hye der
men prophete tot
pharaell seyde Ich heb
le dynne ghedacht
ende dynne louchent
ontfarmet Want
du my in die wes
bine na byst ghenot
ghet Op een ander
steek secht hye och
Al weert dat ene
moder synes eyghenen
kinds vergheeten ·
moechte Ich en sal
nochtant dynne myet
vergheeten Want
wie isset · hye en wet
wal dat die ghelouc
henysse gades myt
gheenre vergheetelh
ghedenken en wort
noch myt ghedent
tenysse wedder ver
wachtet en wort
Dzer so wanneer
dat wy enighe dn
ghen begheuen ende
achter laten · so sey
gt of wy we synne
ghelouchenysse ghe
uallen syn ofte weer
ende als wy ene
wyle daer na ons
wedder tot en keeren

Es hieret dat got alle dingen sint

ende hye ons var-
mes ghenade duet-
so heyet dat hye onser
weder ghedinket-
Somtyt nempt ghot
ghelijckenisse van
voeghelen an alse
moyses secht Hye
reckt sine vloeghe
le wt ende ontfenct
sie ende beschermt sie
Ende ock als die pro
pheet secht Bescher
me ons onder der
schemme dinre vloegh
len Want angermyds
dat hye ons die noch
vonct ende deyne
syn beschermet ende
vuedt ende verwer
met- met myt last
lijcher swaerheyt- mer
myt synre lichter
lichter beschermynghe
als hye an ons sine
ontfarmherticheiden
bewijst- so heuet hye
recht na manieren
der voeghele syne vle
ghele auer ons ghe
spreydt Somtyt
ghelijcket hye em sel
uen den onbeuoelt
ten dinghen- ende toe
met ons vinne on
ser cranckheyt wyllen
van den hoghen hemel
to ghemaecte Als hye
doer enen propheet
secht Suet ick sall
onder v keeren recht
als een waeghen die
vol hoews ghelaeden
is Wy den hoey is
dat leeuen der vleyt
schelicker menschet-
beteyhent- als doer
ghescheschreuen steet
alle vleesch is hoey-
Ende auermyds dat
die here dat vleesch
lijcke leuen lijdt- so
ghetuyghet hye- dat
hye recht als een wae
ghen hye hoey dnue
ghet doer hye onder
keeret als hye die
bordene ende die boes
heyt der sunden dae
ghelijck ende lijdelijck
lijdt Van deser dae
ghe doer onse here
got auer ons dae
ghet- so is to weten
dat doer sommyghe
pinten in ons syn-
doer hye wal myt
rechte auer ons dae
ghen mach Dat erste
is dat onse meynyn
ghe als recht wt-
ende sonder vinne
cruimen- tot synre
godlicker eren myet
ghestruert en wort
alst behoerlyck were

dat wy em onse wt
ste slot eynde ende
al onse waer wnme
heyten wesen Dat
ander is dat wy
ons selven also on
gesorten menschen
alte seer suecken en
voer ogen houden
ende hebben onse be
scheerte vell meer
schekiert tot den sta
uen stads dan tot
em selven die dye
schenen alre schena
xen ende alre stauen
is Ende dit dempt
auerrumds dat wy
noch alte velle velt
ber vleyschelicker
nyemen tot ons
seluer hebben en en
kunnen schoen be
uoelen van onsen
heren stad andere
schekerrschen dan
recht of hie onse wer
relicke brient were
den wy vnme syne
stauen ende vnme
syn schuerden ende
andere vnme schoen
dinck en pleetschen
to nyemen Ende
want hie dyt weet
so pleyst hie als
een schetruwe vad
die syne kindere schet

tot enen hoyseren staet
brengen solde alle sta
uen die hie em
schenen hauet wedt
to beruen ende la
ten sie in oyre selue
armoed wedder val
len Ende want sye
em seluen van em
selven wet schoute
licke schyeldicht en
hebben so duncket
em recht of sye m
wanhapen vallen sol
den ende hebben ow
te vreese recht of dat
schene nyemme tot
em en hedt ende
syn em selven seer
lastelick ende swaer
want sie oyr schy
woentlicke ende eyge
licke soetelicke vn
nytheyt verlaten
hebben Ter want
dye schebenedyt schot
ende dye schuerriere
here dit al tot onne
arbor laet schescheen
op dat sye den schy
uer bauen die schya
uen leeren beschieren
so verlichter hie sye
semtrijt nyet synne
claerheyt Aier sye
claerlick in bekenne
dat sie die hindere
syn Ende als sie aier

mede to

mede tot enen myt
haechden ons selues
toenen · so wort syn
ynne ghesupurgiert ·
end leren ons selues
ende onse eyghenne
suckelicheyt sterven
End hier ynne mach
onse here ghot wall
auer ons haechden ·
dat hye ons alse wed
erspreyghe lueck mit
ghelucke tot onser
salichevt persson moet
Dat derde punte is ·
dat wy auermidts al
te vell trostes van
buten · der weerle · der
menschen · ende onser
eyghenne wijsheyt en
toeuerlaet · en troest
ghaets tot ons myet
in en moechten laten
tomen want wanneer
een dat al vol is · so
en mach dier myet
meer in · End alsd
langhe als wy op den
troest der creaturen
boemen · ende verlaten
ons daer toe · so moe
ten wy van onsen here
ghade onghetroest bly
uen End want hye
allene · onse troest en
toeuerlaet ghecerne
were End wy van
meer van anders nut
ghetroest willen wesen ·
so mach hye wal myt
rechte auer ons clae
ghen Dat vierde en
dat leste punte is ·
dat wy synne ghauen ·
ende synne waldaden ·
die hye ons menych
wolueluck ghedaen he
uet vergheeten ende
myet meer voor ogen
en holden · recht ofte
ons myet weerdich
en dochte · ende synt
van sinen ghelemedic
naemen ende van sy
nen ghotlicken lane ·
recht alse stommer lae
t als wy die ene by
den anderen toemet ·
End want wy ons
seluen daer toe myet
en vermaemen · noch
vermachteren en vol
len Ja moet hye
ons van nock dye
hant synne ghenade
ontrecken Ondertyde
ons al weder to neme
dat ons ye ghegheuen
hadde · ende laten ons
myet groter bangher
heyden op ons selue
stacen · op dat wy ten
lesten moechten rope
ende seggen Ich heb
be ghesundighet la
uen dat ghetal des

sandes dat by der
ouer der zee legghet
ende myn sunder-
syn also vermenycht
soldrighet · dat ick
myet weendich en bin
die hoecheit de hem
mels to schouwer-
waert ick selues den
toern gaedes op my
tghehaelt hebbe Ende
pinight weenden em
alle trane ende alle
bermuchtheyt tghe
namen · recht of hye
te steruen hertze hedde
ende wort myt ghe
ter ommeenen op em
selues ghekeert · dat
nacht een velle meer
re pijnlicheit to · a
alsulcken stoerm ende
tempest steet daer af
m em selues op · dat
hye de lucht beraden
weten em selues to
deden · meynde hye
ouersen heren gaede daer
myet medt to verlor
ren Ende en behaelt
myet myer · ap to wes
ten dem allene · also vel
beuechens · dat hye der
godlicher ghuetheyt
alsulcken onere myet
doen en daer af en wil
Sonnist so weenden
em · als hye die ghiet
heyt gaedes voer ogen
nempt bewechelicke
tranen wedder ghe
steuen ende secht de
re staent op waer
umme weerstu ont
slapen ghetwonder · ende
wder weerstu in myn
re meester noyt sat
al dese dinghen vlaegh
nu ghetrouest · mi ou
ghetrouest to straen · so
wort hye ghecoffent
ende doer vier ende
doer wacter ghetaecht
hent ter tyt to dat
alle vulnysse synre
eychenre vermetelhyt
sach hye wat in waen
de wesen · Vt alle den
hemelichen hoechen
synne ghemoedes ge
purcheert weenden ·
Ende auermids al
sulche confusie synne
selues daer hye al
wol af is · so en der
hye vont en mynner
meer myet ghaedes
op em selues vermo
den · mer settet em
selues altoys op de
lagheste stede tot den
voeten ons heren ·
Ende hyer vmme
maent de sonyghe
die effenste weeghe
daer sy myt suete

lick to thewysst woer
den · myt wanderen
en willen · daer ons
here got wal myt
rechte vme auer en
daechsen mach So
moeten sie myt pers
sen doer die onesse
hande weegsse thse
drongsen weenen
eer sie tot der rechter
hemmyssen gades co
men thenaken · tot
welcker hemmysser
ons moet helpen · die
vader ende die soer
ende die helighe gheest
amen Op den ende
sonwendach in der
vasten sermoen

Sedich syn sye
die dat woert
gades horen en dat
behoeden ꝛc Dye
helighe leerne Sun
te augustinus secht
in enen sermoen al
dus Hertzen alre lief
ste broeders Al esset
dat ons dat woert
gades in alre tyt myt
groter begheerten en
truwelicke behoert
to horen · nochtant
sun wy myt sonder
heyden in dysen daege
dat woert gades schul
dich eernstelick to hoere

die helighe schriftuer
to leesen ende vnme
onser sielen salicheyt
to weten Want all
esset dat gheloeuy
ghe volck myt schalt
heyden de viants all
dat daer doer myt an
rechtenighe wyse sun
den ghemaeyt weerden
Nochtant plechtet
teghen paesschen myt
meerre druystecheyt
der betarynghen an
thenachten to weer
den · Ende want on
der anderen wapene
dat woert gades
tegheen den vyant · en
tegheen die sunden ·
een sonderlynghe be
schermenysse is · recht
als een scharp swaert ·
dat den ghenen dye
daer mede ghemaect
wort tan, der weerlt
schepdet Hier vmme
heuet ons behoeden
m dat eynde van den
euangelio dat woert
gades myt sonderlinc
heyden ghepryst in
den dat sie dat ghe
lick · dar m synne mo
der lychaam ghedueght
waert heuet ghepryst
ende ghesecht · dat
ne alsso Sedich syn sie

dye dat woert gaets
hoeren · ende dat behoe
den Ten yrsten male
is hier af te weten
So wie dat woert
gaets hoeren wyl · die
moet daer toe · beyde
m der mynnen ende
m den verstande ghee
selschet wesen op dat
sine mynne met on
zuer en sy · ende syn
verstant met verblyn
det Want na der
onzuerheyt der myn
nen volghet die blynt
heit m den verstande
als dye ypse mait
secht · dat sye sin quaet
heyt verblyndet heuet
Hier hier aff is te
weten dat die men
schen m dyperhande
ondersceyt staen Wat
sommyghe sin m quaet
heyden verhardet Die
sommyghe syn van
tuntschenkn in sunden
verlept Ende sommyge
ander quaed menschen
arbeyden Wae sie m
enen gheestelicken voert
gangh is woert staen
machtigen Die yrsten
en syn nyt allen met
begheerne noth sun
delinghelick dat woert
gaets te hoeren Ja die
here heftet selnen ver
haten dat men alsul
ken menschen dat
woert gaets myet
predicken en sal · daer
hye secht En wilt dat
gheheylichst den honden
myet gheuen · noch
en werpet uwe mar
garieten myet voyr
die verken Daer
Sunte Iohannes
chrisostomus op secht
Dy den honden syn die
menschen beteyckent
die m alre onsoetsen
tichevt of onsoetichevt
gheenallen syn · ende
gheen teyken der bee
ymmghe myt allen en
hebben gheen die vert
hene betrachteren dye
gheene · dye m dat
stuck der onsuuerheyt
ligghen Daer dye
here af secht · dat sie
synre leringhe myet
weerdich en syn Wat
sie met · daer af ghe
arghert weenen dan
ghebeetert · als sie die
waerheyt die sie ghe
hoert hebben weder
anuechten ende ver
smaden Sunte Au
ghustinus secht op dye
selue woerde dat by
den honden wedernech

tens der waerheyt ghe
meynt syn Ende by
en verstaenen al dye
ghene die die waer
heyt versmaden. Ende
dit nam dese is een
ommeme dier want
een wlick menschye
en verstaets myet dit
den ghyeste tos hoert
ende en vermoet myet
dit dier yet ghyeschien
mach dan dit hye
bekennet wie dit et
pleghyt to ghyeschyen.
Daer ymme so en
mach hye ghyeye ghes
telicke dinghe beken
nen want hye wed
der spreckt sie recht e
wert. ende wort
daer arger aff ende
meer verblindet. en
pensluyt een seluen
die der des verstan
des. dat alte saemen
wt archeyt der myn
nen roempt. als die
propheete secht. Hye
en wolde myet verstae
en dat hie wall solde
den want so waer
des menschen beghyer
te is. Daer so moet
syn bewaeren medde
ghestruert. Dwerp
secht Sinte Johan
nes ghulden mont aff

Dat ghyestelicke blint
heyt. is boesheyt des
herten want ghelyc
kenisse als een blint
menschye dat schynsel
des lechtes myet schou
wen en mach. Also en
mach oec een boese
menschye die verbor
ghenheyt ghaden myet
verstaen. Daer dye
wyse man af secht
Dat in ene ghuaet
willighe siele die wys
heyt ghaet myet in
tomen en sal. Dat
ons wal bewyst is
in den toenynck phy
ras. wes herte also
verhanckt was. dat.
so wanneer moyses
ende aaron en dye
waend ghaden toe ghe
hen. wart hye altes
archeyt ende pynyck
& dat volck ghaden al
so wel te meer. Dye
andren moechten en
stillen dat waert gha
des ghyeenne hoeren
want et is ene me
dinne tesghyeng alle
oncuelen den sunden
als die wysse man
secht. Dat kruyt
noch plaester en he
uet sie ghyeneesen.
mer hye dyn wert dat

alle dinghen ghene
set Ende hier vmme
is den sunders erber
lick dat wert ghade
to hoeren want all
esset dat et rechteuwert
ghene vruecht in em
en brenghet hoerly
tant als sye beghin
nen to lzennen in
wat beesheden sie
ghenallen syn ende
wee weern van ga
de ghescheiden · so en
syn sie met al sond
verstant · ende tarn
ghen ene beghoerte
tot den rechten wee
ghe ghestuert toe
weerken · ende weer
den ten lesten myt al
kan bekiert Et weer
een onbeschoerlick dinc
sieken lijchamen
myt medtmen to
hulpen to comē En
die kranke sieler
die neden ghebruike
myt der medtmen
der weeden ghade
met to hulpen to
tomen ofter pmat
moeghte segghen
Wat baetet my dat
wert ghadt to hoe
ren also langhe als
ick myt den bande
des beghoerlichent
ende der sunden bin
ghebonden Daer me
wedder op segghen
mach · Dat ghene
dinck den bant bet
brecken en mach ·
dan stadlick en gheer
ne dat woert ghade
to hoeren daer geen
gheyne erber wt en
coempt Want wie
dat hoert · ende auer
mydt den · em seluen
dicke berispet · ende
vmme sine sunden
versuchtet · daer na
plecht Jucke to vol
ghen dat hie em
pynt to vollenbren
ghen namaels dat
hie ghehoert heuet
ofter die des met en
bekennet dat hie ge
sundighet heuet ende
guellick steet · Woe
sal sich die van sine
sunden hoeden · Woe
sal hie sich seluen
berispen · Woe sal hie
tot den beghinne der
beterunghe comen ·
ofter als hie wt
den woerd ghades ver
nymt dat hie ghe
sundighet heuet ·
dan beghint hie em
seluen erst to beris
pen want de dauid

van den prophete na
than dat woert gaets
gheboert hadde recht
verwert verwonnet em
me sunden ende seyt
ic ben hebbe gheseundy
ghet Doe moyses
ende aaron den toorn
pharao begonden toe
te spreecken · doe wart
dat volck gaets ghe
geysselt ende ghecastyet
al te ghelycke So
wanneer dat woert
gaets Inme sielen
toe ghespraken wort
so sal daer tusschen hy
ende Inwen sunden
een strijt verwecket
woenden Eer dat woert gaets
quam ende hy herspre
ke · so verseenden hy
Inwi sunden in hy son
der wederwoerdigen oyer
als dat woert gaets
toompt ende bestraft
emen ytelicken syn
sunden to berispen ·
ende to vermanen · dan
so steet daer een groet
sweerm op Ende dat
wil woert die toornich
pharao · myt al den u
egypten dat is hye by
am · ende alle mampe
re van sunden vivon
wen ende in der see
verdrunchen dat daer
wert een af ontfaer
Dit woert ons wall
bewijst by Sunte
Auguistinus die seer
myds dat hye stadlich
Sunte Ambrosius
predekentsche hoenk · so
woenden ten lesten alle
Insternyssen ut synre
hoeren verdrieven · ende
wyt allen ghelycke
tot gaets ghekeert
Dat denk dat sunt
gaets menschen dre
fullen dat woert gaets
des ghoeddes hoeren
op dat sie daer medt
onthoulden woenden · en
tot noch meerre dru
ghen moesten tomen
Want ghelycher wys
als lichsamlicke medy
cine ondertyden dye
sieken ghenesen · ende
ondertyden die ghesond
dicheit onthoulet Alsoe
ghelycks ghenesen
dat woert gaets dat
ene medecine der sie
ken is die sieken der
sunden · ende ock med
e onthoulet die gaet
en in doesden · vm
me eren meerder
voortgank daer in
te machen Den be
ghinnenden menschen
is dat woert gaets

to hoeren seer mutte
ende orberlick Want
et is em als mellick
Daer Sunte peter
af seght Ghy syt
recht als nye gheba
ren kindere Weest re
delick sonder schalckheit
ende begheert die mel
lick. dat is symplele
slechte lerninghe - op dat
ghy daer medde in see
lichheden moecht was
sen Daer ock sunte
paulus af seght Ghy
syt die ghene die der
mellick behoeft ende
gheeme hardder spysen
Want isset dat men
ionghen kinderen dat
is begrijpenden men
schen harde spyse - dat
is subtijle lerninghe -
die bauen synen ver
stanck staet te eeten
ghyst ende daer medde
op vueden wil - sie en
is em nyet mutte -
ende weenden daer eer
af ghetweerghet dan
op ghenoecht Dat
woert ghades is ock
den voortgaenden me
schen mutte ghehoert
op dat sie daer medde
in den weeghe des ghes
telicken voortgangs
ghenyst moegen wer
den Hier af wasset dat
die prophete dauid in
der persone des ghe
rechtrighen voortgaen
den menschen spreeckt
ende seyt Gheue ghot
dat myne weeghe ge
stuert moeghten wer
den omme dine ge
rechticheden te behoe
den aldus is dese
dat woert ghades mut
te to hoeren op dat
sie daer medde ghe
leyt moeghen weer
den in den weeghe
der ghueder sceden wat
die ghene die ghuet
syn ende dat woert
ghades hoeren - ont
fanghen daer af een
regel ende een rechte
mate in dechden
voort te ghaen ende
ghueck werke te wer
cken - Daer dye prophe
te dauid aldus af sey
de Dan en sal ick
my nyet schaemen
als ick al dine ghebo
de an syen Want o
here dine ghebaden sin
nynen weten een lan
terne ende nynen voe
paden een licht Daer
Cassiodorus op seght
Die prophete wiste
wal dat die nacht de

ser werlt myt men
nyghscherhande hender
bekommert is alse
myt stucken · myt
meffenen speuelen ·
ende myt diepen wes
tyden stricken hier
vmme begheert ihe
dat em dat swert
stades to luchten wol
le · op dat hie var ·
ghebrechte des naer
achtighen lechtes
onder weghen myt
bestricket en worde ·
Den vollencomenen ·
ist ock myt dat
swert stades to hoere
op dat sie daer medt
noch vollencomenne
moeghen weenen ·
Hier sinte Paulus
seit Dat die hant
re sunde toe hoert den
vollencomenne dye an
myns lantzer ghe
weenten ghecostende
synne hebben · dat
vleesch ende dat blo
de to onderscheydet ·
Ende desen hoert toe
altoos myt maeren
martdalenen tot den
voeten des heren to
sitten · ende al daer
syn swert to hoerent
Hiet dat hie myt
dyser ghestelicker spyse
also lanck alse hyre
leeft to volle ver
suedet mach weerden
Hier orysenes aff
seght · dat een dat swert
ghades een hemelsche
manna is want alder
myns lantzer oeffe
nynghe · ende na vel
vonderlinghes weenen
sie dese hemer hemel
sche spysen ten lesten
verlaghden · die een
yeghelichen alsulcher ·
smaeck in dy monde
ghaet als hye selue
begheert Ende hier
vmme ist dat dy dit
swert dat in der
heiden ghepredict
wort myt ghelselen
ghelooue ende myt
alre vnwyshert ent
fanghest so sulstu daer
af verhoghen so mut
dit begheerst Want
bystu in tribulacien
ende in dyversyteyden ·
et troestet dy en seght
Wee dat onse here
god een bedruchet
vervyent ocdruct herte
myt versmaden en sal
weenden verblyde
daeromme den hope
des ewighen leuens ·
et vermeerret die
vrucht ons ghestes

Want tgot die dat
woert ſchuen ꝛs ſecht
Verblijst v̄ in dn̄ here
end verruwuwet v̄
gliw tgheeschriften- en̄
gloriert alle die recht
van herten ſyn Wistu
vertoernt end veret
ret m̄ dmen tghemoed-
et ſachtecht dy en̄ ſetst-
lzer dy van den woer
me end laet die ver
woetheit af- end per
tgniff dn̄ ghenen die
dy mysdoen Wistu
ſieck- et maett dy gte
ſont want die here
ſal alle dine qualer-
tghenesen Wistu van
dynoeden bedwongen
of benauwet- die ſe
heffet dn̄ behoeuwen
op van der eerden- en̄
boert dn̄ armen op
wt den ſlijche Aldus
ſal dat woert tgacks
dat een hermelijke ma
na gs- allen ſmaeck
dn̄ dit bestheenen mae
tghest m̄ dmen mon
de tgeuen Dit ſyn
dryghenes woerck All
dus was dauid dye
wollentwmenste der pro
pheten m̄ dn̄ woerde
tgacks tgheoffent- dae
hie ſeyde Myn ſiele
heuet verſmaet tghe
west to wesen Ich
was tgheckchtich gta
des- end ick hadde
tghenoechste- end ick
wart tgheoffent
end myn tghest te
brack Jesu Piet end
merket- noe hye
met angheroest-
die van wertlicke
dmetghen syn syele
angheroest wolde
laeten blyuen Want
als wy gtacks myt
den ſelven dat wy
verpnoetghen tghe
dnechten- so weenen
wy myt synen gta
den van alre ſue
tichept verſaedt
Doe die prophete
dauid m̄ der an
ſchouwmetghe gtacks
tgheoffent was- so
moste em van nae
syn tghest ontbree
den end antwelck
tghet weenen- dye
tot hoetghen gtorin
den dmetghen gute
namen was Hyer
m̄ steet to merchen
hoe dat die prophe
te dauid alle des
dmetghe recht ver
hleyne achtede- de
hye kort daer na
ſprack Ich hebt gte

seecht Ick hebbe nv
erst bekonnen Recht
of hye seggen wolde
alle dat ick geleert
hebbe m dat woert
gades to hoeren of
dat woert gades an
to schouwen · dat
achte ick kleyne to
wesen tegen dat my
onbrecke · ende noch
to verkeringen is En
hebbe gesecht in
myme herten Nv
hebbe ick erst bekon
nen wets wat to ver
staen ende ende t de
maeken Nader et sin
sonyghe menschen ·
de auermyds lanxer
tyhewenten dat woert
gades to hoeren ene
kleyne wricke der
tyhesticker verstaen
kleyt m den woerde
gades ontfangen heb
ben · dat sie een luttel
daer af connen spree
ken · ende laten em
dunken · recht of sie
wt gheter vollento
menheyt weren tyhe
comen Ende want
sie em seluen daer
voer hielden · so tyhe
schuyt em als den
sonyghen van den
bmkeren van israhel
tyheschiedē dat hy
melsche broet verwand
de · ende in woerme
verwandelt wart ·
want tyhelicherwys
als dat woert gades
sonyghen tot eyme
verghenysse is · van
alle sinen sunden op
to staen Ende den so
myghen tot ene valle
is Al des tyhelyck is
dat woert gades den
sonyghen als een hy
melsche mana · ende
als een suetichent des
honyghs Ende den so
myghen wordet ver
wandelt ende in woer
me verwandelt Alle
die tyhene syn die
em seluen gheen vol
lentomenheyt to schry
uen · ende van harte
tyheeste wanen to we
sen Also en dat die
gnadighe dauid wet
doe hye seyde mi hebbe
ick erst bekomme Al
des tyhelyck vynt me
van enen wysen
tyheken die seyde · doe
hye hondert iaer ende
seuen oylt was · ende
sach dat hye steruen
solde sy vendriet va
desen leuen to scheyde
dat ick mi alre erst

hebbe bestommen to
smaeken Ende was
dat also m̄ em van
den smaeck des tytlic
ken leuens · Wel to
meer were schuldich
m̄ ons to wesen van
den smaecke des ghesle
lichen leuens Daer
ons te helpen moet
Ihesus cristus dye soen
gaede · die m̄ der ewic
heyt ghebenedijt is
amen Van den seluen

Dat woert gaede is
hier steet ons to
bespen · Wes woert
elcken to behoert to
hoeren m̄ den dat hye
secht Dat woert gaede
myet des philosophens
of der redenrijcker
aduocaten of enyth an
ders leerres der men
schen wijsheyt Doe
sullick sunte pauwels
woerd myet en weren
daer hye secht sijn
leringhe ende myne
predickinghe · en is
mer ghelecghen m̄
toeghelucken woerden
der menschelicker wijs
heyt sijer m̄ die
openbaringhe des ghes
tes Want dye meer
vnme die ghoede der
menschen dan vnme

salichdeyt der spele
leert die en predict
die woerd gaedes myet
mer die woerd der
philosophen Daer aff
to weten is · dat dat
woert gaedes m̄ der
yrsten male ghenam
men wort · so wat
men lest dat ghot sel
uen myt sinen ghebe
nedijden mond ghe
sproken heuet alle al
le die woerd der ewi
ghe ende der ghebaden ende
der euangelien die wt
den mond gaedes ghe
sproken syn · ende myt
den ewighen gaedes
ghescriften syn m̄
den anden myet dat
woert gaedes ghehoe
ren · so wat m̄ der
schriftueren ghegre
pen is Want so wat
ghot doer die prophete
doer die apostolen ·
doer die heleghen ·
ende leeres der hely
ghen kercken ghe
wracht heuet · dat
heyt hye seluen gaede
to hebben als sinte
peter secht Dat alle
die heleghen m̄ der
myds der ingheestinghe
des heleghen ghaestes
ghesproken ende ghe

schrenen hebben wat
daer en is schoen
onderscheyt als wer
schot dat daer em sul
len - of doer die sonne
dat geschiedt heft
In den texten make
sser dat woert gha
des geschieden - so wat
ghades dat van ghad
tot stichtinghe der
ghelouighen menschē
ghecleert of ghespro
ken wort - in den dat
er der heylighen scryf
turen geschiedt en
daer op leent ende
daer mede ghepreest
wort - Also als al die
woerde ende leringhe
alre ghoeder ghelo
uighen menschen
woerde ghades ghesche
ten syn - ende na wat
sonne van desen dat
men dat woert ghades
nemen wil - so sm die
ghelouighen schuld
dich ghenne dat to
hoeren dat ons ey
nus wal bewyst
daer af ghescheuē
steet - Doe hie dat
boeck der enden ghades
wort all den ghenen
nen welcke leesen sol
de - quamen daer by
en staende die scry
ben ende die leuiten
die dat volck leerden
ende bedutten em
die en ghades in syre
re maker taal Als des
ghelycx sal men ock
nu die woerde ghades
ende der enden ghades
ghenne hoeren woe
dat sie van den leer
res ghesproken syn
Hier af is to weten
dat dat woert ghades
doer dryerhande wee
ghe tot ons coempt
Ist auerrmyds der
sprake van buten -
also als die leerres
ende die predickers
ons myt den mande
dat to spreecken In
derwerff doer der
wech der leesinghe
ende der studieringhe
der heylighen ghotlicker
boecke Ende van desen
liuen secht Sunte
Johannes in apocalyp
si Aldus Salich is
hie die die woerde de
ser prophesien leset
ende hoert - die die
ghelouighen leesen sul
len - ende die ongho
uighen hoeren sullen
Derdewerff coempt
dat woert ghades doer
den wech der hemelic

ser misspreckinghe · daer
Job af secht Tot my is
een verborghen woert
ghesproken Ende myn
ore heuet die aderen
synre merrynghe ghe
hoert Ende daer nae
weerdhe dat dat woert
ghaeds tot ymand coe
met ende daer in ant
fangen wert · daer
mede men aff settighen
Hoe is salich dye
dat woert ghaeds be
hoedt · Daer ons toe
helpen moet die vader
die soen ende die hely
ghe ghheest Amen

Van den seuen

Ende behoeden
dat is Dye be
hoedinghe des woordes
ghaeds is ghheleeghen
in dat te hoeren ende
in dat aller te duchten
Ende in dat dan te
werke te setten Dye
behoedinghe des woor
des ghaeds is nyet in de
hoeren ghheleeghen ·
Want die behoedt dat
woert ghaeds · die een
seuen alte male vinde
dat te hoeren verstae
dert · ende sghelicket een
daer toe · recht als een
die wil dat een daer
myet aff en ontbyde

Dier wedder terghens
en wordet van den
ghenen myet behoedt
die die wyle dat hyes synn gemo
dat hoert Mynde vinne
liet dwaelen Ende
dat woert weder uyt
synre herten laet valle
af en ghelyenghes een
myet Dit es daer in
wemynt in den andre
male wort dat woert
ghaeds behoet in der
memorien · so waneer
ymant dat na der
hoeren truwelick in
die ordyn der memory
en besluyt Dier sunte
gregorius af secht
Dye woent ghaeds die
ghly myt den ore ont
fanghet die behoedt in
den ghemoede Want
dat woert ghaeds is
een spyse des ghemoeds ·
ende alst lichtelick uyt
der verghheten wort ·
so schynnet dat die mae
ghe sieck was daer die
spyse in ontfanghe was
Ende so wie alsoe sieck
is · dat hye sijn lichaem
lycke voetsel myet bin
nen en behouden can
seuen leuen plecht
men te myssliapen
Hier bime hebbet aert
voor dye vrese der eyn

ther dyt Isset dat ethe
de spise der helicher
lerynghe ontfanghet
ende die woerde des
leuens - dat is voer
sel der ghenechticheit
in der memorien d
myet en houdt hier
af segt die here tot
ezechiel den prophete
Ete dit boeck - dijn buyc
sal eten Ende dijn
inghedenisse sal daer
af vervullet weerden
Dat boeck is die he
lighe lerynghe ghades
die - die menighe dag -
ethe - als hie al leesende
of al hoerende myet sta
dighen aendenckinghe
en selven interpreteert -
ende hemelt sie op in
den selck synne memo
rien - die puyn ende
twee is - Ouer vele
menschen leesen syc -
die nochtant al eene
hontzwich blijue Vele
menschen hoeren dye
stemme van den woerde
die nochtant na den
hoeren der stemmen ydel
weder to helys ghaen
Ende al isset dat sye
en buyck ethe - nochtant
en woert en ingedenis
te daer myet af ver
vullet Want al isset
sie myet den ethemaet
dat versaden der hely
ghen woerde ontfangen -
anermyds den verghee
ten ende dat myet to
ontholden dat sie ethe
lyont hebben - so en be
steecken sie dat myet in
dat ingedenisse des hee
ren stader so wie dat ghe
hoerde woert in den
buyck der memorien
op hemelt - ende myet
studighen ghedinckenis
se dat aeten ende we
der aeten ecktauwet
die ontfanghet daer
ene ghiftige suetichheit
aff Also hier na van
den prophete ezechiell
volcht daer hie secht
Ick ethe dat boeck ende
et wart suete ghelijc
alse honych in mijne
mondt - dat was in de
mondt synre herten -
In den zelven male so
woert die behoedinghe
des woerds ghades in
den leezen bewaert
Want dese die prophe
te ensen hoeren ghade
ruetes ghemoedes had
de - waer in dat dye
lyontelinck synre wet
tenschap verbeet
tert Inwendich hie wt
den mispreken ghades

en seluen ende seyde.
In die belooftnisse dijre lerinchie Daer sijn te aenschouwen op sechte Dat by der belooftnisse dē wercke ghaets dat wolbrengen der ghebaet ghaets te verstaen is Want te verstane werken sie in der menschen bewaert als men sie myt den woerden niet en bleeft Want die sonnighe arbeiden wail die woerde ghaets also te onthalden dat sie se niet en verghesten. Die noch taelt oir leeuen daer mede myet en beteren Die propheete en seyde niet waer in oeffent die jonghelinck sijne menschen. mer hie seide waer in verbeetert hie sinen wech Ende also lange als sijn wech verbetert is so en mach men ghenen sine sonden myt waerheiden dat hie ghebeetert ende ghherecht is Al isset dat it wel orbetlicher were ghherechtich to wesen dan ghebeert to wesen Nochtant isset wel mer die conste beteren dan dese te verbinnen

Nder waerlyck et hoert den wysen toe. niet allene te spreken ende to weten. mer oick mede dat hie weet to bewysen myt den woerden want die wel spreken. ende niet doen na en werden sijn dwase ghehouden Nder die woerden ende doen sijn wyse lude ghehouden Also onse here seluen die sentencie ghaff. die hie sijn sermoen op den berch beslaet ende seit So wie myne woerde hoert en duet die sal ghelyckt werden den wysen manne die sijn huys timmerde op eenen vasten steen ende die weeder vel nedr. die vloeden quamen ende die winde weeyden ende vielen op dat huys mer et en viel niet mede want et was op enen vasten steen ghefondert Ende so wie myne woerde hoert ende die niet en duet die sal ghelyck wesen den onwysen menschen die sijn huys timmerde op dat sant. die weerden vel nedr die vloeden

ghenamen ende dye
wijnck weerden · ende
de sie daer op ghename
viel dat huys en synt
val wat ghevet Nu
merke wt den mondt
onses heyldens wae
orsaklick dat et is dat
woert ghods te hoorene
ende dat dan mynt den
leuen te behoeden ·
want so wie also luyet
die woirt ghehoirt
den wijsen man dat
is christo · die seluen die
wijsheyt hé wakers is
Tot welcker wijsheyt
ons helpen moet die
vaedr die sone ende
die heylige ghest Amen

Van den seluen ···

Dese syn seelich zij
den den ersten is
to weten · dat dese seelic
heyt daer hye hier aff
secht · myt ghenamen
en wort voir die ewighe
seelicheyt daer die ghe
bruikers des ewighen
leuens in ghesealicht
weerden Daer die see
licheyt die nu hier ghe
meynt is · is eine son
derlinghe aenbruechen
de hoghe dueghet · daer
die ghuede pelgrimme
ghods die werlt over
pelgrimmaedse in desen
leuen den in ghhese
licht weerden Van wel
cher seelicheyt onse heer
Sante peter to spreeck
ende sendt Seelich bist
tu symon barjona ·
want vleesch en bloet
en heftes dy nyet ghe
openbaert · mer myn
vader die in den hemel
is Ende alsulcken hy
ghhen daeghet is seelic
heyt ghheseiden want
sie den menschen tot
der ewighher seelicheyt
brenghet · of want sie
een seekerheyt der ewy
ghher seelicheyt ghevet
Daer Sante dyonysius
ys aldus aff schrivet
Ick segghe dat dat see
lighe leuen ghelecken
is in hemelscher wijs
heyt · in suetichheden
der consciencien ende
in hoocheyden der dee
ghden Want seelicheyt
is eine ghenaed die myet
sicker mácht · mer den
waenrichtighen wysen
bekant is · ende helpet
tot der suetichheyt der
consciencien · ende in der
ghlorien al na dy sta
welcken symme die acht
ghewte seelicheyden sich
ghenamen weert · die
onse heer op den berghe

predicte · daer alle an
der seelicheyden die me
hier in der tyt ver-
bringhen mach beslate
syn Dat woert staets
heuet vierderhand
doetsaken in em daer
die ommoedicheyt hoer
res af ghesecghet
moetsen woerden als
sunte Ambrosius seght
op den psalm die be
ginnet Seelich sin
die onbevlecten in
den weege die in der
ee des heren wande
ren Hi in den ierste-
maectet die hoeghes
van vlecken der sun
den suver ende zyne
als onse here selven
seyt Ic en sin ghy rey
ne ane eynmaels die le
ringhe die ick v ghhe
seecht hebbe ende dese
woerden van synre
selves mondt seelich
ghemaect daer hye
secht Seelich syn die
reyne van herten
sie sullen ghode sien
Ende dese reynicheyt
is ghheleeghen beide
in den verstand ende
in der mynnen want
reynicheyt des herten
helpet dat herte tot
der verstandelheyt ghe
lycherwyse als claer
heyt der lucht dat oge
tot den ghesichte helpet
Die reynicheyt des her
ten helpet oec tot puer
heyt der mynnen dat
sie van alre ongheor
deneerder beterlicheyt
den ghesuyvert ende ge
puert sy In den an
deren male maectet
die hoernes vuerich
ende antfenctet ghe
tot der mynne ghaets
Ende hier vmme is
syn woert vuerich of
ghheghloeyt ghheliickt
Ghelick vuer dier
vinne in die eerde ge
sant is op dat et ber
nen solde Dit dese
vuere was ysayas
verwoerdt dat hye
seyt In mynen bene
is recht als ene vla
me des vuers sal dit
desen viere dats die
doernen bosch ent
steecken den mensse
sach · ende nochtant
en verbrandt he nyet
want dat ghoddliche
vuer bernt vinne
des sunders consten
cie mede to puerder-
mer et en verbernet
sie nyet vine die con
sientie mede to verdo

men Nazareth desen vue
re mede cleophas ende
die ander discipel ent
fonckel · doe sie seiden
en was onse herte
in ons wet brennende
doe hi wt ons in
den weechie sprack Al
le dese woerden ghesecly
ghet of seelich ghelijc
ten wilt sie sijn alle
seelich die ghot mynen
heren in den ioden ma
le heft dat woert ghacks
ene kracht daer et die
ymmerlije hoerres mede
verlichtet Want als
die wijse man Sa is
dat ghelooft ghacks een
lanterne · een ewe ·
ende een lecht Daer
die prophete aldus af
secht Here dyn woert
is mynen voeten een
lanterne Dese woerd
ocht ghesecliche Want
seelich sijn die oghen
die sien dat ghy siet
in den vierden male
heft dat woert ghacks
ene kracht daer die
ymmerlije hoerre een
discipel cristy medde
weerdn mach Als he
schuen ghesecht heft
isset dat ghy in myne
sermoen · dat is in my
nen woerde blijnet
waerlick ghy sult
mijn discipel wesen ·
Dese woerden ock ghe
seelicht of seelich ghe
hieten · als die prophete
secht Seelich is hyne
den die vergaten hellest
ende ongenaemt hemgre
ghe sal wonen in dme
wonden vrijthaue Nie
mant moechte vruchte
heft dat woert ghacks
aldrisdaechste knechten
in ons · we ontfet
dan dat also vel men
schen die ommyne van
sunden syn · ende coelt
ende duysterr · ende veern
van cristo verwrendet
duck ende niemich ware
to predicken ghaen die
nothtaept met ghe
reynicheit noch ver
weermit noch verlicht
noch discipel cristy en
weerden Daer mach
men op seggen dat
er wet en gheschuert
auermyds gebreck
dat in den woerde gha
cks is · mer auermids
ghebreck der ghene die
dit horen knecht ge
luchterwijs als wy sien
van den materlichen
vuer dat altoys ver
weermt ende heyt
maect daer er by cope

also veerm alst m em
is ijzer blijft et dat
men ghecrme waerm
heede van den vuer to
veerm of dat daer mit
tusschen ghelecght wort
of dat et der ghecrmte
niet ontfentlick en is
als men van eemelha
de steen secht. dan wort
dat natuerlicke werck
ghehindert Also ghe
lijck wort die heetre
des woenes ghaets m
dnen manieren ghe
hindert. dat hie die
kenschte des ghetlicken
woords niet en ont
fanghet In den ersten
male So wanneer
ymant den vuere des
waerds ghaets niet to
rechte en ptynt to ghe
naken. nier verret
em nyt den lichaem
of nyt dyn herten af
nyt beelen veerm daer
aff in den anderen ma
le als ymant tusschc
em end dat vuer
een ghreet mydel set
als elcke doetlicke sun
de is. die tusschen ghot
end den menschen ee
ghescheit plecht to mae
ken Daer ghot dor den
prophete Jeremias af
secht Die heeft eme
wolcke tusschen dy ghe
set daer dyn ghebet
niet doer comen en can
Daer by den wolcke ver
staen wort duysternisse
der dotlicker sunden die
dat herte also verduiste
ren dat dat woert gha
des daer niet to comen
en mach Ende die sin
wolcken sondr waeter
die van den wynde ghe
naeghet weerden Daer
mede die apostel ghaets
in synre epistolen af
schrnet. want die van
ghaet ghekeert syn end
die puchtichcit der ghe
naden niet en hebben
die weerden van den
wynde so ghenaeghet
dat dat woert ghaets
daer ghecen steed in
ghryppen en mach In
den denken male so wort
die menschc auermyds
lantghier ghewente des
sunderlicken leerens
recht verworren. also
dat hie van den vuere
des woerds ghaets niet
lichtelick weder keeren
noch smelten en mach
Hier. nochtant en ghe
schuyt dat niet rechte
woort auermyds dat
hie stadlick dat vuer
soecht. hie krijghet ten

lasten dat hie beghheert
Eenmael van der mede
nien die nachtevoert
oer weerck myet en wert
bet ghader in den wyert
ghaen des tydes na dat die
materie daer sie in wer
ket daer toe ghheschicket
is Ende hier bime · so
wie dese hyudere verby
net ende dat woert gha
des hoert ende beheede
die sijn seelich Welcke
seelicheit ons verdenen
moet Ihesus cristus die
ghadien die in der
ewicheit ghebenedijt is
amen Op den vrienden
sonnendach to myddas
ten sermoen sonte-)

Hier is een kint
dat vijf ghesten
brudt heuet ende twe
vissche ꝛc Alsso als Ary
stoteles seght · sal men
die leermeghe ordempe
ren na dat die tyt en
die materie eyschet En
want wy nu mynden
in der vasten sijn · so is
elick menschе schuldich
werken der deuchden
sunderlinghe mit to
werken Ende d'wer
ken sijn vijue · by desen
vijf broden betekent
daer onse here al dat
volck mede versaede · als
dat euangelium van
hunden heuet · op dat
van ene yeselicken nun
ons ghheseecht mach
weerden dat wert dat
sunte andreas spruck
Hier is een kint dat
vijf brudt heuet By
den kinde so wart ghenu
men elcke ghaheuncke
siele · auermyds puer
heit des hymels dar elck
menschе die myt sun
den beulechet is m de
ser hechter tyt myt
penitencien sal wedr
ynnen to verkreyghen
Daer vijf brudt toe hoe
ren Ende so wie dat
die vijf brudt heuet
die mach wal myt
waerheden een kynt
der euangelien heeten
Dat erste broet is lijf
hamlicke abstinencie ·
Dat ander is weendicke
penitencie Dat derde
is dat broet der seelicht
verstandelijent Dat
vierde broet is dat broet
des lichaems ons heren
Dat vijfte is dat broet
der ewicheyt ghenen
O wes seelich is dye
mynnende siele daer de
se vijf brudt by ghenon
den weenden ende dier
men van segghen mach

Hier is een kunt dat vijf broot heuet Alle dese vijf broot sijn in dese tijt seer noitdruftich want dit is een tijt der vasten ende der soberheit Et is een tijt des lijdens ende der bedruchticheit Et is een tijt dat woert gods to horen ende gheestelic gheleert to werden - Et is een tijt ons to bereyden tot der tafelen gods to gaen Ende et is ock een tijt ons nu vlytelick tot den hemelschen paesschen to bereyden ende to haesten Tot welcken paesschen dit is tot welcken auerlyden van dese elenden tot der hemelscher glorien - Die den gheesten sonder twijfel comen - der myt desen vijf broden van den hé al hier versoecht werden Want na den euangelio so wast alre naest den paesschen de dese verscheidinghe gheschiedt Alsoden tijden visschen dese vijf broden in alle dingen een medsmaeck gheuen - mach men verstaen ende gheuet werden by manne Wat sond' die gheesten van desen broden smaeckelick en plecht to wesen Dat erste broot is der lijchamlicker abstinencien - dat nu in dese vasten wal behoorlick is to hebben want men nu mer den op ander tijden in abstincien schuldich is to leene als sunte ambrosius sacht Al esset dat vinant in scheren tijden abstynencie duet - ende dye ghenoechlicke spyse myet en nymmt - nochtant en is sijn vasten gheen myet ontfenchelick die in desen viertich dagen myet en vastet Ende dese vasten of abstincencie is wal myt rechte by den broot verstaen want so wie van alre spysen abstincencie wolde doen die en solde myet te rechte vasten - mer ghelt temptieren ende sin selven verdruen Die ock alre coestelc spyse eeten wolde dat en were ock gheene rechte vasten want alse sunte gregorius sacht die also dat vleesch eeten laetn dat sie ander spyse Die coestelicker is - en arbeydelicker to bereyden

is eeten willen. Die mue
len hauk seer. Van de
sen brak musset dit ysa
mus meynde de hie
seyt. Die heer sal dy
benaumet brot en cort
waeter geuen. Dier
hie spreckt van den ge
nen die nyt bekeert
syn. ende tot gtack yā
synen boesen weegthen
gtekeert willen wesen
wie sullick dat wy alle
sondrlinethe in deser
tyt schuldich sin to
wesen. Ende ons nam
me ende corte nodroft
gteuden is to nemen.
die by den benaumeden
brok ende by den cor
ten wiete beteikent is
Umme dit brot bid
den wy alle daegthe.
dat ons die heer gthe
uen wil Als wy in
unsen Pater noster sect
gten Ghif ons hueden
onse daegelicksche brot
in welcker abstinencie
alreyande dingen to
merken syn Dier en
een mensche in ont
gtaen mach Somtyt
als hie der spysen to
welle nymt. al esset
van unoestelicker gtru
uer spysen Dier sin
te Ihewynnyng af gthe

Dat die sonygthe een
sober reyne leuen be
gtheeren. mer ouerly
uen wydden in der
weegthe Als sie wann
dat et vasten alle in
abstinencien vā vleisch
te eeten gtheleegthen le
ende verlaeden sin mae
ghe alte seer van on
toegteler spysen. dit en
ette schaedlick is Dyck
medt ist een gtebreck
als ymant alte luttel
nempt Want myt de
vasten sal men die sun
den des vleisches dooden
mer die natuer to ly
ue houden Als sunte
Ihewynnyng tot eynre
maegtet seyt. Als
en saltstu myt vaster
dittu nauwe gtaen en
moegtest. of dit du vā
dyne sister handen
gtetaegten of gtedruegte
moyest weenen. ver
tastinen dinen lichsam
in der abstinencien myt
suldren onderscheyde dit
du in den leesen in den
gthebeed. in werchen
ende in wieken myet
myn en dest dan die
gtewoene en bryst Dit
auermyds dat allene
myt bruk to vasten en
alte gtrue abstinencie

to dine der natuere
ommitte is Daer vm
me moeten onder den
apostolen ock pieck tijx
vissche gheuonden wat
et is orberlick dat m
allen dingen ē ghuet
mydel ghelpoldē?
weerck hier vmme
schreef paulus tot
Thymotheū sine dyst
cipel · dat hy ghheen
water drincken en
solde · mer nemen een
luttel wijns want
ghot en wil em also
niet ghedient hebbe
dat men vm onbeschey
dene abstinencien al
so hranck wort dat
men der meysten niet
ten lesten daer to sieke
moet Et weer beter
dat men den persone
dienst allentelen ver
meerde noetlyte · en
daer tot den eynde te
vollenden dan myt
onbeschicktheit dye
selfdenynghe weder to
vermynderen ende in
den weecke to verbly
uen hier vmme sal
men die spijse also ne
men · dat die natuer
na mydel mate ont
houden weerde · ende
om seluen nyet to seer
in die spijse en sieke
Daer sunte Augustijn
nus af secht O here
die heelest my ghelert
recht als ene medicy
ne myn voetsel to ne
men ende also als
myenant medicine
ome der ghenuechten
ille · mer vme ghe
sondicheden to ma
ken of to onthalden
nemet Also sal dye
ghene doen die recht
te abstinencie doen
wil · recht of en die
spijse in der tefenwer
dicheit van der hant
ghades an ghedient
wort · Ende dit is
ons in desen ewangele
lio wal bewijst · daer
die here dit biwet m
nam der hiet ghe
benedie ende brack
ende ghaft synen jon
ghers · In den dat
ghiet benedijt · Hest
hie ons bewijst dat
wy sonder benedyte
of benedicite to eeten
ghheen spijse nemen
en sullen · et en sy
dat sie nyt ghebenedijt
sy ende ghheiligheet
myt den teyken des
heiligen cruces wat
duermydē des men

schen sunde so heuet
em die boese gheest
macht vermeeten to
hebben in desen tween
dingen dingen die tot
der nouwysten des me
schen gheselschaepen sin
op dat hie em dier
medt hinderen moe
ghe· ende auermyds
dit alle dese werlt
als sunte Johannes
gheuldemont seecht in
der boesheit gheset is·
so sal men die spyse
eer men sie nemet
want dese wtwendy
ghe dinghe sin een
ghiwet del der boeser
werlt gheschicten to
wesen ende hier vm
pleecht men die kinder
als sie nyst gheboren
weenden · ende die spy
se die men eeten sal
nyst to seeghenen · op
dat die macht des
viants daer nyst af
verdreuen weende En
die is een reedn waer
vmme dat men die
kinder ende die spyse
die den menschen nout
druftich sin alst by
den paeschen toempt
pleeghen gheheneedyt
ende gheseeghent toe
weerden want dan

so verchtet die viant
den menschen alre
meest an Dat die see
ghemynghe also krech
tich is · daer hebben
wy een exempel af va
sunte Johannes evan
gheliste · den dat gaue
he venyn dat een ghe
geuen was met en
denk wabut hiet nyst
gheheneedyt Voort dat
exempel van sunte be
nedictus de een een
vat daer venyn myt
den wyn in gheniecht
was gheseghenen wart ·
ende de hie dat seeghen
& bruecke dat ghaf en
ech vint men van
eenre nonnen die een
latuke sonder seeghe
nynghe ath · ende die
boese gheest verhreuert
besat · Voort dat exem
pel van enen broder
die eene ghemeetheliche
spyse al hemelicke son
der seeghenynghe at · en
verhreuert Dier na
myt meerre betaarn
ghe des vleesches ghe
temptiert wart dan
ne hie v to weenen verma
nen hadde Recht ghe
lyckerwys als men
leest dat die boese gheest
in der buyke braets

rechteuoert in Judas
ghinck. Nader dit die
lere dat bisset spraeck
ende ghaf. Hier heuet
hye ons in ghelecrt dat
wy alsso velle met alle
den werken van ons
selven en hebben. ende
dat wy solden belyen al
le dingen van ons ont
fanghen to hebben. ende
al dat ons got ghift
als sante Johannes
ghuldemont secht dat
wil hye der ons den
behaeuchlyen mede ghe
leyle hebben Daer
sunte Augustinus
af secht. Christus secht
to my Glyff my van
den dat ick dy ghaf Du
heuest my tor ene ghe
uer ghyselpat. dat en
mydt den wortghene
maechstu my to ene
schuldener hebben Jy
mer to ghenen ende
al isset dat men al
tons almyssen ghenen
sal. nochtant sonderlin
ghe in der vasten want
Die vasten sonder almys
se. is recht als een
lampe sonder aly en
dit heuet ons cristus
wal in dysen euangely
us bewyst. Die met
allene ons selven ende
den synen die noerdruft
en beforthe. Nader al
den ghenen die daer
waren. Daer sonder tlyf
uel vel armer meesche
met ander mothten
wesen. Ja sie waren
alle arm want sye
met teeten en hadden
ende dar noch meer
hyer to dient. Hye dat
tweelff corue van den
rehue dit daer auer
lyep verghaderen. en
en wolde met dat dit
to ghuyste ghynge.
mer dit mene tot
den armen luede beho
uelde want ge
ghelyck den armen ock
schuldich is. na dit
hye vermach mede to
beforthen Daer ons
to helpen moet. die
vaeder die soen. en die
heylighe ghyest Amen

Van den selue ame

Hier is een ander
dat vyf broed
heuet ec. Van den an
deren broede der heuen
lycken penytencie secht
die propheete Du salst
ons spyssen met den
broede der traenen in
maten. dat is na
maten. ende na ghroet
heyden dat die myss-

dat hemet gheweest wat
en ghemen die waer
achtich bewn hanet-
sin die tranen recht
als spise ende dranck
want een recht be
drucket ghiest wert
daer af ghetreest en
ghesprisse Dit bret
kettheerde een wa den
heiligthen ghacks dc
hie bat ende seyde laet
myn trane min broet
wesen nacht ende
dach. Ende ghijf my
trane die wal tuyn
re bereeiren tomen-
ende die die hande
myne sunden ont
binden moegen Va
desen bruck der penten
cien sin dinc dinchen
te merken Dat erste
is dat sie met alre
laete en tomen wat
al isset dat die peny
tencie in dat wterste
des leuens recht be
wn kryghen mach
als die bekeerde moer
dener dde nochtant
is dat hant twiuelach
tich ende onseker als
sinte augustinus seght
ist dat yemant als he
in dat wterste synes
leuens van node daer
to gedreuen wert peny

tencie to onfanghen
ende onfenghet ende
also verscent schynt
te wesen van hier
veert ich ghelyes v dat
wys en met en werste
ren dat hie bidt myer
wy en vermoedn met
dat hie wal van hier
scheidet wy moegten
sine pentencie onfan
ghen mer of hie seker
lich sterft dat en wet
ich met ich en segh
ghe oth met dat hie
beholden sal wesen
Hier vme wilstu sond'
ernuel beholden wesen
ende dat onseker ont
ghaen so dc pentencie
die wile dattu ghesont
bist Ende duechstu also
so segghe ich dy dattu
vruchtbaer moechst sterue
want du dedest pentenn
cie die wile dat du sun
de mochtest doen myer
wilstu pentencie doen
alstu met meer sundy
ghen en moechst so
hebben die sunden dy
ghelaten mer du en
heuest die sunden met
ghelaten Dit sinte sun
te augustinus woerde
Ende die is ons wal be
wisset in den sin van
desen auanghelio Daer

Sunte matheus ende
Sunte marcus aldus
af ſchryuen Dat- de
die dach tot den auen
de gecomen was- die
discipulen tot ihesum
quamen ende ſeyde em
Bliff den ſchaerē slaf
dat ſie in die naeſte
dorpe gaen ende cope
en ſpyſe- want wy
ſyn hier in die woeſty
ne ende die dach is
geleden Daer wal m
ſchynt dat die discipu
len ver die ſchaere
ſeerste hadden. dat ſie
die ſpyse alte lacte ſolde
hebben Ende et ſolde
ſonder twijfel alſo ge
walle hebben en hedde
die mynnikel myet ge
ſchiet Alſo mach men
och ſeggen- yſt dat die
ghene die int uterſte
des leuens verwinne
krygen ende behoude
werden- dat mach
men wal meer enen
ghuten mynnikele toe
ſchryuen dan dē
ghenevoentlichen loue
want dat die meen
ner int eynde bekiert
ende behouden wart-
dat was oer van ſon
derlinger ghenaden
rechte als een mynnikel
dat ſelden plecht te ge
ſchien In den anderen
male- ſal die penitēn
cie hart ēn ſcharp we
ſen- want voorhyte ſo
plach men penitencie
te doene in aſſchen ēn
in haren cleederen vm
me der hardicheit wil
len Ende dat vmme
des willen dat de ſcarp
heit der penitencie-
der genoechten der ſun
den weder anwonden
ſolde want ſcharpe
penitencie ghenoeſet
die ſunden ber-dan
die ſachte ende ſuete
is Ende een yſeren
inſtrument ervecht
die wortelen van den
quaden truwde bet
ter dan een houten
inſtrument ſtrat
een yſeren haemer
wert een meſſer
knoep bet bewecht
ende meenu gemac
het dan of hie houten
were Ende wee dat
een menſche een ſcha
ſcharpe cracht ende
wee dat hie mynn ge
ontlt ſal weenen De
ſcharpheit is ons bewy
ſet- in den dat et eerſte
broot waren- daer die
here die ſchaere af ver

sack want die ghersse
is scharp ende dat
bret dat men daer
backet is hart te eete
ende ghelyet bet der
besten medmgte to we
sen dan der menschen
spise Al des ghelycks
al die menschē also
syne penytencie den
dat hie myt den py
phete seggen mach
ick bm by dy ghe
worden recht alsse
ene beest ende ick
bm altoes by dy
nochtant mus scharp
dat dye ghherste vā
buten is dye ghort
te ende dat meel is
suete ende tot velle
medicinen seer guet
Et reynyghet dye
borst et verdelt et
verhaelt die lucht
te et macket die le
de starth Al des ghe
lyckes reynyghet die
penytencie dye on
reyne conciencie sie
ghsemesset die sieke
siele ende sie macket
dat verslaeghen ghe
moed sturth Daer
sunte Augustijn ock
aldus af secht Penv
tencie macket die
sieken gesont Sye
ghemesset die melaer
schen Sie vervechet
die dien Sye meer
ret dye ghesontheyt
Sie onthoudet ende
bewaert die genade
Sie duet die ooghe
len ghaen Sie mae
ket die blynden sien
de Sie verdriuet die
sunden Sie verciert
die deughden ende
sie bewaert dat ghe
moed ende maectet
sterck Hier vmme
merche al is dat
buwet der pentencien
hart ende scharp vā
buten et macket
ene ghoede ghesondicht
in der sielen van bin
nen in den dinc
male moet die ghene
die pentencie duet
een schuen want ghe
helicke van sunden
hoeden Als dier ghe
schreuen steet Dy he
uest ghesundicht luet
aff Want also plach
onse here ghet den ghe
nen te beueelen den
hye eyr sunden ver
ghaff Dunk ende en
wil want meer geen
sunde den Ende en
wyl myet mer sundy
ghen op dat dy myet

aertshere en thestijne
ende die wort in den
herfst· die onse here
die schaer die ecten
solde· ersten here ned·
gaen sieten Ende wat
is die neder sittē an
dre· dan van den sun
den te westen Hier af
leest men van den mech
tigen coenynck van
nijnyue· dat de hye
pentencie dede· toech
hie enen sack an en
thymck neder in dre
ussche sitten Hier
sechte Sunte Augustijn
op Die pentencie is
te vergelijc̄ die van
den naevolgenden sun
den herdeelt wort Dat
bekaetthen en luchtet
niet· als men die sun
den alcoos weder duet
dt en wordet niet van
den voorgaenden sun
den genade te bidden
ende die van nyes
weder to doene Hier
want et alle cleyne
is Als Sunte Grego
rius secht· dit genade
to laten· et en sy dat
men dat grote werck
daer toe duet Doer
mmme en saten dese
eterē met slechts re
den· mer en was be

talen dat sie op grue
ne hoey neder solden
gaen sitten Op den
groenen hoey wert
die vrucht der gueder
werken verstaen· wat
is dat groene hoey
dat op der eerden wast
set andre· dan die me
schē die te voeren in
der ondeechden dinc
was· nu altermyds
der pententien· vrucht
der gueder werken
went brenget Daer
omme Augustinus
lijf secht· Tot penten
cie te doene en ist niet
genoech die sonden te
verwandelen ende dat
quaet te laten· et en
sy dat men van dit
mysdaen is den here
genoech die myt al
hand der pentencien
sijn verslichten der
ontmoedicheit myt der
offerhande der bedruc
ten herten· myt almis
sen ende myt andren
gueden werken ende
hier vmme ghelijcker
wijs als die discipule
vt den ghehuete gaen
die schaeren op dat grue
ne hoey dden neder
sitten Al des gelijck sul
len gueden luchtmaeckers

die naervolgers der apostolen sijn-den gheenen die em bycsten beuelen dat sie em vort vā sunden hoeden eñ oeffenen in ghueden werken Daer ons to helpen moet die vader die sone ende die heilighe ghiest Amen

Dan seluen euangelium

Hier is een kint dat vijf broet heuet eñ Dat ende broet is een broet der verstandelheit dat dat woert gades is vā welcken broden vier eringhen to merken sijn Die erste is dat dat woert gades een spijse der sielen is wat die mensche en leeft niet alleine van den broet mer van elcken woerde dat daer gaet wt den monde gades Ende hier vmme ghelijcktewijs als die lijf sam sonder materielic broet niet leeuen en mach Also en mach ock die siele sonder dat verstandelicke broet niet leeuen Want die voedinghe des inren menschen is meerre dan die voedinge des buyecs van buten Ende dat is bewijst in den dat die here seyt Isset dat ick sie hongherich van mij laet ghaen sie sullen in den weeghe ontbluen al dē ghelijck ist dat ons die lijf mit den broet sijnre ghelucken woerke niet en versaedt Sonder tbyuel wij sullen in den weeghe der ghueder sedden ontbluen Dye ander leringhe is dat men sonder die ghotlike inluchtinghe dye verstandelicheit des woerds gades niet verkrijgen en mach Daer sunte augustijnus aldus af seecht Een iewt— niet wanen dat enych mensche van den menschen yet leeren mach dan wij moeghen vermaninghe doen mit den ghelucke ons heren Jhesu ister ghheen mensche die van bynnen leert· so sijn onse woerde to vergeues Ende dat is bewijst in den dat die heer die broede broeck die die schaeren saldē eeten Want et en sy dat ons die here dat broet sijns woerdes

breket · ende luyckt
ons dat verstant der
heligher schriftueven
sy · nyt en sullent
myet verstaen Ende
hier vmme wasset
dat die disciplen in
den breeken des brods
dede den hie na synre
verrysenysse myt be
tanden Deser brode
die die here brack uu
ren vyue · ende sie uu
ren ach ghersten Duer
dye eyne in moyses
vyf boeken · als bedu
sedst · by betreykent is ·
die eer spe van den hie
ghebruken wonden en
bedupt · myet en voe
den · mer swaerheit
machtedn Hier ach
ter die tyde dat sie va
den heer ghebruken
wonden · ende aenmer
den leehte des myes tes
tamentes bedupdt
wonden Sy wort al
die werelt die in den
vyf duysent menschen
betreykent is · aenmer
delick mede ghesegen
set Hier dat dese
brode ghersten waren
daer is in bedupdt
dat die eyne bekostet
was Want recht
alsoo als die ghersse
scharp is · ende myt
ene dicken dyppe be
decket wort alse va
die eyn scharp en en
swaerd mpemant
ende bekostet myt
ghelyckenissen en sy
ghenoten Hier vme
wast noyt dat dye
here die broet selue
breeck Want voyr
synre toecomst en
was daer mpemant
die dat breeken cande
Dat ede Hieronymus
hantt meenlick betac
tedt dat hie seyde Die
cleyne kinderkens ey
schedn broet · en mye
mant en gaf daer
dier eyn broek Al de
ghelycke noch huyden
de dages · wye seen
die leeraes ende dye
predichers dit broet
den haeres breeken ·
sie blyuen sonder ver
stant · et en sy dat
sie die here myt den
leehte dat hie selue
is verlucht Ende
hier vme ist een gene
de ghewoente dat men
altoes in den begynne
van den sermonen
gelet plecht to eyschene
Als die wyse man in
den boeche der wysheyt

secht Ick hebbe begeert
ende my is syn gesichte
nen Ick hebbe m̄ ge
roepen ende die gheest
e̅ in my gecomen ::
Die ende kennisse is
dat die verstendicheyt
des woerds godes moet
to vollen ontfanghen
en wort van den ghe
meenen volcke geer
tallene van den ghene
die naulicxens der
apostolen vollencomne
heit p̄men to wesen
Ende dit wort gemer
ket in den dat daer
vele relyues dā hep
dat die schaeren met
ontfanghen en mochte
Des relyues dat daer
aer hep waren wal
twelf teerue na den
getaele der twelf apos
tolen vmme to berw
sen dat allene die ma
ne die den apostolen
gheerne solden volgen
die woerd godes ver
staen ende ontfyelden
daer dat verstaen dē
gemeynen mensche
volck met to comen
en mach Die vrede
kennisse is Al ist dat
et wert godes altoos
to vollen met van den
hanne met verstaen
en wert nochtant so
meerdet salighe vrucht
in der ghemeine heren
die et ghecrine hoere
Ende dit is bewijst in
den dat die schaere in
die hemelsche verbor
genheit die in dē
broot gheleecken was
met en verstonden ::
ende nochtant wonden
sies gheware en wel
ene dat sie daer af
versaedt wonden Al des
ghelijck werden die
woerd godes ende der
heliger schriftuere ::
als men hoert hemel
sche werken in den
onnoedighen hoerne
al en weenen sie met
van een verstaen Als
Origenes hanc sinder
lick verclaert op eenre
steede daer hie secht
Isset dat men serpente
met knechten va weer
den mach doen slapen
of wt omen hoelen doen
comen Ende isset dat
men die boese ghyeste
met woerden bewingē
mach dat sie tot den
ghenen comen die sie
besweeren ende met
der const pleegen vine
to ghaen ende doen al
sulcken dinst als sie dē

em ghedaen wille hebben. Vel to mer sond' twijfuel sullen die heylighe engelen die altoos des aenschijns ansichte schouwen ons to dienste comm- so manniger wij synre hulpe aermoedelicke begheeren Ende al de ghelijcke van den woerde ghade Al isset dat wij sine na enych vernemen- mer en verstaen als wij sie myt den monde spreecken of myt den herten aendenckens- nochtant weenden sie vernamen ende verstaen van den ghetlichen heren Jhesu die in ons syn ende comen ons ghecomen to hulpen in verborgenne wijsen Want al isset dat in den ghebeden ende in den aendenckens der scriftueren onse syn ende onse bedaechten sonder vruchte schijnt blijuet- nochtant weenden die binnenste hachten der ghenaden dier af recht als van ghetlicher spijsen ghenoedt ende ghesterchet Jnen af wast dat die prophete dauid sende O myn siele bene dijn den heren En al die knechten die in myn syn moeten synen heligen naeme benedijen Jnen in bewijst die prophete dat dien wel Jmmer bynnen ons syn- die nit myt woenden myet wt spraken en mach- en dan wij seluen och myet aff en weten- hier vmme is dat woert ghade mitte ghelouert Al isset dat wij in die tegenwordighe tijt synne vruchte myet ghemaer en woert Ende isset dat onse lijf dese cruijs ons in aldus dinghen eeffenynghe betoonert sijt- so en wil ons seluen myet allene syn aenent mael myt ons maken- ghelijck als ons aldus myster ghenechten in ons benaedt bynt- so wil ons synnen vander mede myt enbrenghen- ende sine woenstat myt ons maken Ende isset dat men die serpenten beswaeren en bedwingen mach dat sie wt onsen hoelen tonnen ende also be

dwonsten syn dat me
sie m̄ den handen drae
gen- ende myt eenen
wenyne nyemant en
schaden Ende dat
myt woenden - die sie
noch die sie beswee
ren en verstaen Ende
isset ock dat wy er
menschen lichtel duc
wel nyet weten we
se m̄ printen mach
Ende ondertyden dye
sielen wt enen vnwn
den der weenden recht
van en sekuen vnsem
den woenden - wel to byl
lichter isset to gelouen
dat die woenden gades
ende der heliger schrif
tueren ofte krachtiche
werche dicwil wer
den al isset dat sie al
tors van ons̄ mer vn
straen en weenden nut
gelycke wijs alse als
die hepene die viand
myt woenden beswee
ren - ende dwingen
dat sie tot en comen
ende bieden omen dynst
ende den en hulpe
m den dingen dier se
to vermaent syn myt
den woenden wel to mer
die heliger engelen gha
des die myt ons̄ syn
ende vm ons̄ to helpen

ghesendet wert syn comē
ghecrene tot ons̄ ende
nemet dancbarlicke so
manneer sie die woen
den heliger schriftuere
recht als een eemelman
de beswerenisse en le
nynge van onsen mon
den hoeren Ende al isset
dat wy myt al er
verstaen dat wy myt
den mond spreken nach
tant die hemelsche ghes
te die by ons̄ syn ver
straent wal - ende weer
den dier mede genoedt
recht als myt synne
sueten antwerdinghe
ons̄ by to staen - en hel
pen dier genuechte
m dat sie ons̄ to hulpe
comen moechten Ende
dat sie myet allene om
trent ons̄ vā buten en
syn - mer ock mede vā
synne in ons̄ syn Dat
bewyst die propheete
dier hie secht Myne
siele benedyt den heren
ende alle dat dier m
my is benedyt sine
heligen naeme Hyer
uit mach men merc
ken dattet hemelsche
knechten m ons̄ syn -
den die sorghe hebt ons̄
sielen ende vā ons̄e lyc
hame bewaken is - dye

sonder twyuel · als die
heylighe schriftuere ons
ghelesen of ghe
haert wort ghe
ghenoechte hebben en
wanken wel to vlucht
ene vmme wal to be
wacken Want sie wer
den ghewoedt ende v
saedt van den hoere
der helyghen schrifture
ren · recht alse myt
reedlicken ghotlicken
spysen Ja onse here
here ihesus cristus
ome hyr ons hyer
in onledich ende be
tonert der woerd gha
des nuer to nemen ·
so en woedicht hie
em myt allene in
ons ghewoedt ende ver
saedt to weerden Gher
sset dat hyr dese spyse
in ons wal bereedt
vmt · so noedt hyse
an vaedr ende bren
ghet oen myt em alo
hie seluen heuet ghe
seecht Ick segghe v von
waer dat vlees ende die
vaedr sullen tot em
tomen · ende onse lyen
fruit myt em macken
ende onse auentmael
myt em doen Dat
gheschuyt sonder twy
uel an ghenen die sy
ne woerd hoere ende
hoeden Ende myt dat wy
van alder stamghher
hoerighe ende leesun
ghe ende auerdenkin
ghe der helyghher schrif
tueren der helyghher
engelen ghheselschap tot
ons noeden ende trec
ten Al de ghhelyck aer
weder tegens so ver
kyruen wy der boeser
ghheesten lagen · ende
der viand anuechtin
ghe van ons myt an
roepinghe deser heylig
woerde · alsa dat myt
der knecht de woende
ghades die heylige engle
len weerden ghhenoedt
ons by te staen · ende
die viand van ons
to verdryuen Ende
dien to so myrt cristo
myt ghaden sinen vae
der een ghhenuechelich
auentmael bereyt
Ende al myt dat wy dat
in ons rechte noert
myt en beuoelen noch
tant myt vertrauen der
trist sullen wyse sond
twyuel eens dele ghe
waer weerden Want
die ghesontheit en coept
rechteuoert myt al
die medicine ghenaem
wort · mer sie mort syn

tnt verwachter

Van den seuen eyg

ver is ee ctelij

Hkynt is Dat vierd
bnet is dat bnet de
ctheuenedijden lichame
ons heren. Daer hie sel
uen af secht Ick byn
dat leeuende bnet. die
van den hemel ctho
dalt byn. So wye va
den bnode eth sal eme
wich leeuen Van desen
bnode moegten wy vier
leeryngthe als we de
sen ewangelio nemme
Dat erste is dat een
yetelick die dat bnet
ontfangten wil die
sal em ten alre mysse
als die paesschen na
hende is daer tegen
bereyden na antleyssn
ctho der heluchter kerke
Ende dat wort ctho
mercke in den dat et
al na dy paesschen
was. die die ctho
schaer volcx va xpo
versaedt was Die
ander leringthe is. al
sset dat et anders
myet den bnet et
schijnt te wesen noch
tant. so is daer dat
wesen der waerachty
ther ctholheit in verbor
ctholen Ende dat is be

teyhent in den dat dse
bnode ethersten nuwer
Ende myt der ctotlichen
moegentheit die daer
in tnachte. also ver
mienchuoldicht dat
daer also ctholen miench
te van volcke af versae
dt wurt Dy derde lery
the is So wye dat bnet
eeten wil die sal op dat
ctheene hoey sitten. als
dse schaere dden. daer
die ctheuechelicheyt des
vleysches by betekent
is Daer ysayas aff
secht Dat alle vleysch
hoey is Dye vierde
leringthe is. dat in der
ordmanssen cristi dat
bnet myt der priesterre
handen. die die anderen
reys daer af syn de volc
he angedeent sal weer
den Ende dit is bewijst
in den. die die here die
bnet selue ctheduskert
hadde. bevaal hie simen
discipulen. dat siet den
schaeren wont solder
schaffen

Hyrch van den seuen sermoen

Hyer is een kint
dat is Dat vijfte
ende dat leste bnet is.
dat bnet der ewicther
ctholheit. daer af ctho
schreuen steen Seelich

ns hye de dat broet et
ent rijste xr hemelen
Dat seclijcke gebruyck
daer af mach nyemt
rechte broet breken Want
gheliickenijs als hijt
ganlick broet en be
gheeerlicken appetijt des
sonterlijcken eeters
verjaecht Al des ghe
lijck verjaecht dat ge
bruyck die bertheerte
des waerachtighen
schouwers Als die pro
phete secht Dan sall
ijck verjaecht meent als
ome glorie openbaert
woert Die seelighen
in weerelt wyet allene
verjaecht in dat gebru
ke der godlicheit - mer
ock meenen hye gheloe
de dat van gheloechelicken
schouwinghe - der men
schelicker naturen
tristy Daer af to we
ten is als sunte ber
nardus secht Dat cri
stus lijfferhaftich broet
heet te wesen Want
hie is een asselijck broet
myt den stubbe der
menschelicker natuere
ren ghemenget Dyse is
een vmme gheveynet
broet in synre verry
sengisse Ende hie is een
schoen claer weet broet
in der openbarringhe
synre bloter godlicheyt
Dat asschuijte broet myt
den stubbe gemenget is
got ende mensche wat
wat is got anders dan
leeuen ende broet Een
wat is die mensche an
ders dan asschje een stub
be Ende wat is in eine
persone die verborgen
got - ende die bekande
mensche - dan een asschich
broet - daer got een men
schje in verborgen is - als
cristus was eer hye van
den doe verrees Dat
vmme gheschreuen broet
is daer weder tegens
mensche ende got - alst
na der verrijsenisse was
Want wt was dat broet
onder die asschje verbor
gen - ende namaels
was dye asschje onder
dat broet gheschemelt
Want doe cristus een
ongeslachsuchtich lijcham
hadde - doe was dye
menschelicheyt openbaer
ende die godlicheyt ver
borgen Ende daer vm
me moste men doe
myt predicken een myt
myraculen die godlic
heyt prouuen ende ape
baren der weerlt Mer
na der verrijsenisse doe

hye gheglorificiert was
doe beschoefde mē meer
sine menscheliccheit dan
sine godlicheit to apen
baren waer vmme dat
hye em doe nv gheschichte
nv anwenen ende nv
velle argumenten ende
warachtighen men
sche moste bewisen ::
Dat reyne claer weyē
broet is sonder alle as
sche · sonder zemele en
sonder gheslechtmysse
mer van puwere reyn
re blomen · dat is die
bloet godheyt · ende dat
broet dat god is Wat
als Sunte bernardus
secht · so en is et der
rechter ghelicheit niet
tenoech eene god to
segghen Het is eme de
uote stēme te seggen
God mijn god · dat
moyet my god doen ·
ende dat moete hē my
daer toe doen · dat hye
mijn god sy Want wat
mach my god vorderen
er en sy dat hye mijn
god sy Hier vmme is
crustus der seelighen
asschrighe broet myt
den stuuke der men
scheliccheit ghemenget
an den dat hye ons voe
det myt den liden sijnre

menscheliccher natuere
die vn den bewisen sijne
wonden ons gheopenbaert
is Ende dit is een sache
dat hye die lyfachtē sijn
re wonden an sijnē lyf
ham behouden wolde ·
vp dat die seeligen een
sonderlinghe vruecht
daer af solden hebben ::
Hye is ock een vemme
ghelaten broet · in den
dat hye ons voedt mit
der hoester verheuentlic
der sielen menscheliccher
natuere · ende daer
af hebben die seelighen
een sonderlinghe vruecht
dat sie ons sluues na
tuer in also ghroter claer
heit verheuen ende be
schauet sijen Ende in de
sluuen wesen des wer
des gheset recht als in
enen schoet der heliger
drieuoldicheit Daer sun
te Bernardus af secht
Et is al vol suuetscheiden
daer ene mensche to sien
die de menschen scepper
is Voert is hye een on
uermenget weite broet
in den dat hye die seely
gen verspaedt myt der
bewysinge sijnre bloter
godlicheit · die sie claer
lick ende seelichlick ende
bloye in em selue schou

glaisinerijse

tven Ende aldus · isset
dat sie in staen allen
den schonnen der got
lichevt · of we staen ·
allenthalven den ansien
der menschelicheyt · sye
sullen altoos allenthalven
den smaeke der mensch
lichevt weyt vynde
Ende dit Inperhandt
bivet in christo wort
ons bewist in desen
selven evangelio Wat
die menschelicke natuer
die alle lichlichevt Jye
en bereemt an nam ·
woert dier in bewist
dat dit dese bivde gerst
ten waren Ende sie tha
ten licht onder den af
schen gebacken als dr
aermste luede bivet plach
to wesen Alder dit die
here die bivde nam ·
ende tot den hemel wart
sp sach · ende benedyden
sie · dier is in beduydt
dat hye die angenamen
menschelicke natuere
ewyt der godlicher moe
genthevt benedyt · ende
glorificeert sie ende
satten sie in den hemel ·
ende also vraes she verhyt
als an vinegthelaert
vermandelt bivet Wat
hie hauen den verstene
delicken strubbe alvere
aruieren verheerte is
Ende dat hye die bivde
brode bereyteert dat he
die godtlicheyt die in
der menschelicheyt ver
borgen was · op loech
ende apenbaerde vraer
alse lange als dat
bivet heel is · so ist
verborgthen dat dier
in is Alder in dr ·
broeden woerden ghe
apenbaert Alst ghe
schiet van den tven
discipulen die den se
in den herbergen do bev
do bekanden Alder
dysen dyerhande bivde
sal onse here ihesus
christus al die ghelo
ouigen versaedn · ende
dat sp gheven hoey in
dat ryche der hemelen ·
dier die salighen in
ghevenen cruyden vest
ten · ende in vetter weyd
den ghenoecht sullen
weerden Dier sunder
Gregorius af seyst
Wat sin die tweyer
den inneliche vruchten
do enyghen bloeyende
paradysus want die
menie der ouigevaren
ne ghaden vynden is
dat angesichte ghaden
teghenwordich sonder
ophouden to schouwen

ende daer af sonder
ynde versaedt te weer
den Uter welcker wey
den ons verscaden moet
Ihesus cristus onse hē
die selue dat broet der
engelen is Amen

Op de sommendach
na mydfasten Jo 6

Ofte selue sechte
in desen heligen
ewangelio Ich ben die
lecht der werelt die my
na volget en wandert
nyet in der duysternisse
mer hie sal dat lecht
des leuens hebben In
desen ewangelio sullen
wy hue punten merc
ken tot onser leringhe
In den ersten van der
na volghinghe Ende in
den anderen wat mon
in der nauolghinghe
verbrueget af ghevaer
voert Van der nauol
ghinghe in den ersten
male secht Sunte
augustinus dat al dat
leuen wy in der een
den dat hie ghelecft
heft dat is ons al tot
enen exempel der na
uolghinghe onse leerre
daer na to richten
Wy vinden Inden han
de manyer van men
schen die cristen volghe

Die sonnyghe lopē wer
die sonnyghe ghien ter
sijden ende die sonnyghe
volghen em na In den
ersten van den ghenen
die voer lopen is to
weten dat sie onse wil
len bauen allen dm
gen beteeren dat hie
ghescheie Ja voer den
wille gades want sie
willen ende beteeren
dat die wille gades na
omen willen ghereecht nūt
Ende daer vmme moe
ghen sie wal myt rechs
te voerlaepers hieten
ende myt nauolgheu
want sie willen dit gōt
wil alse sie ende wil
len onsen heren ghack
leren Als sunte Peter
dede want doe em crus
tus voerseyde dat hie
op solde clymmen tot
Ihesusalem tot synre
passien Antwoert hie
em ende seyde Dat sy
veerre van dy here dat
du dit doen soldest
Doe seyde em ihesus
ghanck achter my Sa
thanas want du en
smaeckest myet die dyn
gen die gades syn Sa
thanas is alse veele
to seggen alse een ge
schepte van ghack Ende

daer vmme dan want
dese menschen om alder
schijnen wan den wille
ghaden · so sijn sie wall
myt rechte Sathanas
ghehieten ende voorlee
pens ennsty om den ande
ren nyde van den gene
die bysijden ghaen · is
to weten dat sie een
natuere sijn dan die an
deren menschen die
von· lagen Want sije
setten den willen ghaden
baruen oyren wille en
sine ghebade ende sijn
lernighe Dese syen een
sommighen van voor som
migen van achter· ende
sommighen van beyden
Ader dese menschen· als
ihesus die sancte victore
secht · sijn duruil knaue
ende auermoedende in
den wille Want also to
den als sie van bynne
ghecyssijet ende vermaet
weenden dat en verdyen
ghet om die kranckheyt
myet der naturen ayer
also langhe als sie ene
ghueden wille ghenoelen
ende een kreyt auerghe
uen in den alre leesste
wille ghaden · so en sijlle
sie een myet verslaen ·
noch myshayen Ader
als sunte bernardus
secht O hare · Wee trueth
ende laeyn ende verspuwe
de ende blermmoedich
ich ben · nochtant en
wil ich mw myet vslaen
noch myshruwen · om
dat ich tegen lesten sect
ghen maeth Hare dijn
wille die ghheschie daer
du selues mij een er
empel in dy selues af
heuest achter ghelaten
doe du in dynen meest
ten strijde weerst Ende
in den eynde dijns ghe
beedes seyedest Vaeder
dijn wille ghheschie Al
so en sullen dese men
schen om selues myet
verslaen · om dat sie ene
bereyden wille tot den
herfften wille ghaden ghe
raeken all en cummen
sies alders myt der
werelden myet vollen
brenghen als sije van
bynnen Juch wil ver
maent weenden · mer
alders oyren wille auer
ghiuen in den willen
ghaden ende sechghher·
Hare dijn wille ghhe
schie In den dienen ma
le van den ghhemen de
na volghen in to we
ten · dat dat sijn die wl
lentemenste Want sie
anders myet en verse

ren · dan dat die leefste
wille ghaets in em altoos
ghescheie · end begeeren
em na te volgen · op
dat dese naeste end al
de hoochste na oñe krancke
heden vermoegen Tot de
sen moechte onse lieue
ere wal seggen · als hie
in den ewangelio seyt
tot sinen Jongheren Co
met na mij ende ic sal v
maken visschers der
menschen End als
hie ocke seghet op een
ander stat So wie mij
dient den sal mijn vae
der eeren End so wye
mij na volgen wil die
late achter · rieken en
moeder end versache
en seluen end leve
op sijn cruce en volge
mij na Jn dese na
volginge moegen wij
merken als die eersa
mighe beda seghet Dat
dier ghenet onderscheit
te trusschen die Jongen
to laten end to versae
ken want die men
schen die die Jongen
der weerlt mijt den o
lieue ghaets beholden
end sijn eer end sijne
wille setten bauen die
minne alle der Jongen
die sie hebben · dese vsae

ken die Jongen want
sie als Sunte paulus
seghet · ghebruken die Jon
gen der weerlt · als off
sie se niet en ghebruyete
n den dat sie daer in
leeuen na den ghebaden
ghaets · end den sinnen
en dienssen mylderhe
meet dyen End daer
binne versaechen dese
den aldus die Jonghen
want sie besieten sie
also · dattet onse lie ghet
niet bine wt onsen her
ten ghedreuen en wort
mer dat achter later
Als bedi seghet Dat
hoert den vollencome
nen toe die niet en
hebben to beworpen den
simpelick end slechte
lick ghehorsamych to we
sen Van desen late seghet
sinte peter tot onsen
lieuen heren Here wij
hebben alle Jongen ge
laten end hijn wij na
ghevolget Daer op seghet
sinte Jheronimus dat
petrus niet welle ghela
ten en hadde Wer so
wie die minne eñ die
begeerlicheit end hey
delicheit der dinghe liet
die heft alle Jonck ghe
laten Want al liet een
menschе al die weerlt

en die begheerte des
hebbens ende sijn selue
niet en liete · so en hed
de hie niet vel ghelaten
ende wanter luttel mē
schen sijn die die dinghe
der werlt sonder anhan
ghelicheit ghebruke als
Sunte bernaerdus ge
truyghet daer hie secht ·
dat er selden of minder
meer en ghevallet dat
die dinghen beseet weer
den · sonder anclevinghe
of anhanghinghe / dat
des menschen herte te
een anclevend haene ·
ende dat hie hanckt
daer voort hie ghheerne
af beuelcket · daer
vmme so is dit laten
der dinghen dat vollento
menste · ende niet allen
daer af ghheschiedt ende
ghenuecket to wesen ende
hoert den vollentomene
toe Ende daer vmme
mochte sunte bernaert
Sunte peter wal prij
sen · ende seggen · dat hie
daer wal ende niet hueslick an ghedaen en had
de want den ghenen den
hie wolden wolde die had
de een verheffen al
een ghestaut inwendich
to lopen Ende daer vm
me hadde hie niet em
ghen laste besuaert ghe
west · so en hedde hie om
niet moeghen volghen
Ende voort secht hie tot
em · du heuest daer wijs
lick an ghedaen · want
den ghenen den du volghe
truist die is bauen alle
dinghen die alre hechste
verheffen · daer vmme
en behoeft hie niet alle
ne alle dinck te latenner
ock een schuwen / Want
als Aristotiles secht Sv
pranniter men al secht ·
so en is daer niet buten
ghelaten Ende daer vm
me moste hie een selue
laten want hie was
een van den alle · Sachē
wart hard hoirhelicken
ghepuijst in den euangie
lio dat men in alle der
myssen hoirde Want hie
half sijn guet ghelaten
hadde Daer op secht
Sunte bernaerd Vhe
ick vinde nodij vel Sa
lighe · die niet allene
half oer guet ghelaten
en hebben · mer ock
mede Petrus · die alle
oer guet · ende en sel
uen ghelaten hebben ·
ende sijn in dat euange
lium ghheschreue
Dit is dat neghste punct
van den naevolghen

So wie onsen heren gra
de aldus volgher · dye
m̄ een lecht vermachte
& dat cristus sellen is
als hie sellen secht · Die
lecht is dat leemen crist-
ty · daer die menschē em
sellen in spiegelen sal ·
end af den dan dar in
em den godlicken spie
gel ongelijck is · Den
natuerlicken ogen van
buten is seer gemeetlic
lick in enen spiegel to
sien alsō en weenen die
ogen der sielen nūmer
meer verluchtet · dan
als sie in dsen spiegel
sien want hie is een
bekē dē eruchten lechtre ·
end een spiegel sonder
vlecke Een spiegel dat
is gemaecht van tuen
materien · als van glac
se end van lock · cristus
godlicke natuer is dat
glas · end sine mēsclic
licke natuer is dat loet
end also als em dye
natuerlicke ogen met
spiegelen en kunnē dat
doet en sy daer meē ond'
also en mach men dye
godlicke natuer met
schouwen · dan onder-ēn
der der menschelicker
natueren In dsen spie
gel is die vollenwonen
heit alre dogeden m
te merken end to schou
wen · want daer in mach
men schouwen vollento
men armoed die m
em was in den alren
oetmoedsten gheck want
in den begynne sinre
gheboerten wart hie ghe
leecht in den stall m̄ die
kruebbe tusschen den osse
end den ezel Ende in d'
eynde was hie also arm
als van em ghyeschreē
steet Die voesse hebben
or hoele · end die voe
ghele des hemels hebben
or neste · men die soen
des menschen en heeft
met sin hoeft op to ney
gen · In den middel sinre
leemens was hie ech
arm · Ja also arm dat
hie myet en hadde eñ
penninck sinen tyns
med to betalen · end
dat hie vīne enen droyck
meesters van den tusschē
op den puute Ock so mach
men in schouwen groen
dicke ghehorsamheit in
den alren oetmoedsten ghra
de want hie was sinen
hemelschen vaeder ghe
horsamich tot der dut
end met alleene tot der
ghehemeynte dye mer
tot der schandelicken end

confuselicher dypt des
cruces vort so vinden
wy in dsen spiegel die
Reynicheit op dat alre
puerste ende hoichste
Als sunte Achtste seyt
Sijn moder is ene ma
gget ende sijn vader en
beleend wy wijff Ock
mach men in em merc
ken grote mijne la dat
draegtend ende ontfie
nicheen mijne want
hie sijn leeuen mer al
lene en settet wir syne
vriend mer och vor sy
ne vuanck med la och
wor die gijene die em
den dat an dden ēn dach
hier vmme leet gdeerc
te mynne en heuet nye
mant dan dat hie sijn
leeuen sette wir syne
vriend in em mach
men ock merken won
derliche grote lidsamicheit
want hie em van sinē
creatuicken liet pinigen
ende doden myt cruſu
selicken ende swarē tor
menten dier hie in al
len pinen die em an
gedaen wart aquetdrane
tlend lidsamicheit in
hadde want alse die scrif
tuere getuyget Doe hie
aquellicke gelaenckelt wart
en loech hie synem mont
met op in dsen spie
gel mach men ock mer
ken quier grote ontfarm
hertecheit in welcker
ontfarmhertecheyt wy
merken moegen sijn
almysse die hie ons be
set heuet Als sijn eygen
vleysch tot eenre spijsen
Ende sijn gebenedide
bloet tot enen dranck
Ende syne godlicke ende
menschelicke natuere
ende alle dat hie heuet
dat heuet hie ons gelaten
in den heligen sacra
mente tot eenre eewigē
almyssen welcke sacra
mente alle kersten men
schen schuldich sijn eens
des iaers dat sie te passche
te ontfangen Ock mede
moegen wy in dsē
spiegel des leuens cristy
merken hardicheit ende
scharpicheit des leuens
in vasten ende in waken
ende in alre pinlicheyt
ende was ondanxtich
der kuuscheit der men
schelicker natueren in
alre arbeitlicker oeffe
nynghe des lichams ende
in vrouchtbaren bed
dingen want hie plach
dicwijl in synen gelede
de te vermaechsten ende
ene hele nacht dier in

vā dser mynē getuyget hie
seluen daer hie sicht

to wachten Och mede
wat hye verheeue lu
uen alle eertsche dm
gsche Ende vine dat to
bewnsen · so mag hyre
an der gtalgthen des tru
tes gthelaugten ende
daer an verheeue Als
so vinden wy dan in
desen spieghel · die volle
comenheit alre dueghe
den · ende een exemplaer
alre heleghheit · Daer
die menschye syn leuen
sal pinen na to rechte
na synen kranckeit
vermoegen Ende so
wye dan in desen spie
ghel to rechte schouwet
ende desen lechte vol
ghet · dan wert hye in den
lechte ende toempt tot
eenre gruedr herber
ghen Alse wy vinden vā
den materlicken ogen
dat sie van em seluen
ghheen lechte en synt
noch ghheen lechte en
hebben · mer sie syn
des lechtes ontfenckte
lich Al des ghelyck so
vinden wy van den
ghheselichen ogen der
sielen van bynnen ::
welcke ogen syn myne
ende verstant · dat sie
och mede ghheen lechte
in em seluen en syn

Nder so wanneer dye
mynne puer is · ende
dat verstant claer is ·
so wortet ende is be
quame dat ghotlicke
lecht te ontfanghen ::
So wanneer die men
schye aldus wandert
in den lechte des leuens
dat cristus seluen is ·
so kruycht hye sinen
hant kennysse in den
ersten male kennysse
synre seluen kennysse
synre eenen menschē
ende kennysse gtades
In den ersten so verkey
ret die menschye in de
sen lechte kennysse synre
seluen · ende bekent dat
hye van em seluen niet
gtoeds en heuet · noch
en vermach van em
seluen · als van em
seluen niet also volle
als een guet ghedach
te Ende ock mede dat
hye niet en heuet hye
en hefft ontfanghen
van gtade Als sinte
paulus seght wat hebt
gy dattu niet ont
fangen en heuest Ende
aldus so vint hye dat
hye in em seluen alle
die repstrappen en der
sueden der sunden hefft
in alle sunden to valle-

ende to vollenbrengen
Ende oth mede bekem
hye dat hye den gha-
duchte ondanxamych
gheweest heuet Want
hedde got den hondert
sten del van der ghe
naden enen anderen
gheden die hye em ghe
uen heuet · hye solde
em vel bet der ghenade
mette ghemaect hebbe
ende een hélyth secrety
menselse ghewonder-
hebben · ende em vel
mer daer af hebben
ghedanckt ende ghe
lauet dan hye duet
Ende hye bekandt oth
mede dat em got
duruul menygthe ver
macmynghe ghéden
heuet van bynnen · en
dat er eñ duchte sect
ghewest hadde dat
hye em nyet bet enyt
weerden en hadde laten
seundighen Ende hye
roempt tot alsulcher
cleynheit ende ootmoe
dicheit vā bynnen dat
hye em seluen onwer-
dich hemmet des euyghe
leuens · Ende dat hie
anermyds synne ver-
dienten af ghaen wert
ten des nyet weerdich
en vñ bmemen · dier to
to comen Ende en be
ghheenet oth nyet bine
synne selues wille mer
sine die auer ghwe
ghuetheit ghadt ende
mmme synre ontfenne
ten ere wat er sinn
wille ende synn lof is
dat alle menschen tot
synre kennysse comen
ende behouden weerden
Ende hye en vermet em
oth nyet van em sel
uen pet behouden to
weerden · mer set synn
bermnen allene op
den doyt · ende op dye
ynghe verdiente ghenu
daen onser alre seechti
ende teculicht in ghe
leerden is Ende alsuc
verkleynt ende verou
medichet hye em in
allen dingchen · Ende
dit is dat ryste punte
dat dat leght den men
schē em seluen ander
als kennysse synns sel-
uēs · in den andren
male heft die mēsche
kennisse synns seluen
menschen ende suyt
en an myt ghueden
ogen · ende al dat hye
duet ghelket hye den
besten · leest hie wal hye
dancket ende ghonfiteert
ghode daer af Ende ver

blyft em seer daer· m
is hie een sonder· hie
suyt en an myt & offe
der· ontfarmhertichevt
ende des mesliydens en
dnicher· heft onse lieue
hie dsen mensche also
grote genade gedaen·
als hie em gedaen hie
met hie sölde een helich
seelich mensche geweest
hebben daer hie ont
bleuen is Och so er·
wil hie nyemant ver
onrlen want hie en be
kent die verborgenheyt
der gotlicher ondle met·
ende en suyte myet on
m den staet daer hie
mi m is· mer och daer
hie noch m comē mach
want al is hie mi
een sunder· hie mach
marghen werden een
helich mensche Wat
sunte Gregorius secht
die claer ogen ghehat
hedde in dit tryt der
Sunte Steenen ghe
steynt wart· Ende sun
te Paulus an desen
hedde m den staet daer
hie noch m comen sol
de· die en sölde sunte
Steenen myet bauen
ghesteet hebben· In
den derden male ützy·
get die mensche hēms

se gaue Ende kennet
dat hies met en ken
net mant den men
sche noch engel kenne
en kan also als hie is·
ende de werelden ga
de an suyt· ende ont
fanget sie myt dansa
wichede· ende en ond·
suert sie myet myt en
rosicheden· noch hie
en verwondert em ock
myet myt enyger· tuy
uelachticheit Isset·
so isset· ende dat is em
genoech ende gelaefdt
hymelicke also als
die wyse man secht·
Ghenoech van den here
m guetheiden Als hie
aldus myt dsen lechte
verlurlyt is· so coempt
hie tot eenre gronde
licher vermedrmethe
ende verbleymynghe
sine selues· ende geuet
em aller m allen hyde
ende berarmighen m
vlesliken temptacien
ende ock m ghestelicken
Ende alle dinch ende
alle lyden dat ghet op
em ghestaedn wil· en
kennet dat hier al wal
verdient heuet Ende
daer vynden wy af m
enen exempel van ene
helegen vaedre· de em

ghenuecht wart wat
sijn got kunde den :-
Antwoort hie em en sey
de- dat can nimm got dae
dat ick al dat can liden
dat ghy my an moecht
doen Ende ick mede als
wy vinden van den hy
ligen vader Franciscus-
die em in allen liden
ende drucke verblijde
ende mynden sie myt
ghuedn herten dye em
versmadenisse ende liden
an deden Ende als wy
ock vinden an Sunte
Gregorius dn heligen
paus dat hie schreef
ter ene keyser dye em
vervolghde Ick haye
dat dy got te ghenadich
wesen sal want ick em
myssaen hebbe - dattu
dat ander my wrechest
maer wt quam dat va
allen heligen - dan wt
ghemeynlicher ongemoedt
heit - daer sie em selven
in vernieren ende ver
cleynden ende bekenden
al dat liden vm ayne
sunden willen wendich
te wesen - dat em got te
senden mochte Want
in dn liden ende in de
druche daer en mochten
sie em selven myet val
in suchen - mer wo lich

telick moechter ghenal
len dat sie in dr leuoe
lichen ghenaden em sel
uen soechten - ende onsen
heren ghade buten sloeten -
Daer vmme wo sulck
de temptacien ende bea
rungen sijn - op dat sye
se myet en consentieren
so setten sie em te vreede
als de wisse man seght
Die wechte der ghherech
tigher sijn vroesam
Ende sie verblijden em
als sunte paulus secht
Niet allene in de ha
pe der ghoeden dr hmd
ghade - mer in den druc
ke ende tribulacien En
we dsen coempt ene ge
willigte ghehoorsamic
heyt ende bereydicheyt
ende is bereyt dn lechte
ende dn vermaenen
ghade - ende synen trecke
nan bynnen - ghehoorsa
mych te wesen - ende ver
myeten em selven ghon
stlicke want wo sie de
lechte naerme comen
wo sie em selven claer
licher kennen - en sien
dat te voeren in em ver
borghen was Ander
wo sie in em selven ot
moedigher ende cleynre
sijn - wo sie voer dn oef
ghade meerre ende ghe

ter syn Dese menschen
weenen ock auer ghe
formet ende auer ghe
set in den weesen ghe
want als onse ghelouc
holt so wat cristus
een ghebruker der wa
ter lichter ghoren ende
een arm ellendich pel
grom Al de ghelyck
ist myt den menschē
so wanneer hie in syn
re meester bangh lich
na in eene ghyestelick
hellen van bynnen
stact dat hie an myt
den propheten segghen
mach Daele ock neder
in der hellen du lyst
Aer ock ende em selue
myt ghelouc myt hapē
ende myt ynnyme hare
alle den druck en lan
ghesheit myt den ghe
moedt opwarts verlo
ren in hemelschen ver
ghen ende wenden also
vetsweet mede auer ge
set in den wesen cristy
also welle alst ene me
schē na menschelicher
wysen in desen leuen
moeghelick is Dese dre
mameren van kennys
sen dient dat lecht den
menschen an want
onse here ihesus cristy
den hie na volgen sal
ende in wen hie en
spieghelen sal is sdue
dat waerachtighe lecht
dat den menschē alda
van bynnen verlucht
als hie seluen secht
Ick ben dat lecht der
werlt ende die my na
volcht en wandert nyet
in der duysternissen aver
hie sal dat lecht des
leuens hebben Tot
welcken lechte te comē
ende alda van bynnē
Aer af verlucht te
weenen dat wy dat
namaels in der ewich
ghlorien myt vollheiden
moeten ghebruken
Dat moete ons ghunne
die vader ende die soen
ende die heleghe ghyest
Amen Op den vyf
ten sonnendach in
der vasten sermoen

One woeden bruch
ten stene wyne
em to steuen ēē Die
stene wenden in den
heleghen schrift ghena
men Sommyge mit qua
de ende sommyge mit ghue
de Al des ghelyche sint
Aer sommyge quade woe
den ende sommyghe ghue
de ghereechtighe weder
Die quaden verbliden
em alleene van den nae

me der roedschap · ende
in die vleyschelicke be
synnicheyt · ende hebben
en betruwen in dye
vtwendicheyt letteren der
eenen gheset Hier die
gheyst waerachtighe roe
den · dat sin gheyst bey
tene die besneden herten
hebben · ende belyen en
sen heren gheest beyde myt
den gheloue ende myt den
werken Ende hebben
en betruwen myet in
der letteren · mer in ghes
telichten verstande ghe
set Ende die sin roeden
mit hemelick ghehoreten
Hier die ander sin roe
den nit apenbaer Daer
paulus af secht Myet
die gene die nit apen
baer een roede is · is
waerachtich Hier die
nit hemelick een roede
is myt der besnydenisse
des herten · niet in der
letteren mer in den gheis
te dat is een waerach
tich gherechtich roede
Een roede bedwyngt al
s velle als een belyen
Ende hier vmme is
wie waerachtelicke ghe
loeft ende belyet dat
is een waerachtich roe
de wes besnydenisse myet
myet in den vleyschen
mer in den herten is
Dat is ene besnydin
ghe des herten daer die
onbeschoerlicke begerlic
heit af ghesneden wort
Hier vmme sin die qua
de roeden quaet steene
ende die gheyst roeden
gheyst steene Ende in
desen machmen dye
wonschynge weerd tot
tiuen synnen bedwyngen
in enen synne van den
quaden roeden ende in
den quaden steenen · daer
sie cristo wredelick met
willen steenen in enen
anderen synne van den
gheyden waerachtigen
roeden · die gheyst toes
telicke steene werpheyd
ren die sie suetelich en
sachtelick op cristo wer
pen Dat den resten syn
ne die der letteren ber
ghelichet is te weten ·
dat die myet allene qua
de roeden en sin die op
die lettere der eyden en
op die besnydenisse des
vleyschen loeuen ende
cristo blasphemeren als
dese waren daer dit ewa
gheliun af secht Hier
och met alle quaet
hoerstene die allene mit
naeme hoersten · en cris
myt den waenden belyen

mer verſachen myt den
werken dier aſe vor-
ſeerſt moent af ghespra-
ken ſyn · dat ſie ſtene
haelden om yhesum to
ſteenen Daer ſunte Jan
byſuue alsus af ſecht
Dat ſelue dat die rock
de doden ende verual
ſteken dat doen nu die
quaet herſten die cryſtu
myt omen beſen leue
ſteenen ende doden dat
dat is cryſtus anders
dan waerheit vreed en
ghenechticheit Dyer
ymme die de quaetheyt
voer die ruſchen laten
die troest voer vreed
verbieden Ende die
ymme tytlicke baet e
die ghenechticheyt la
ten dat ſchynen die an
ders to done dan cryſtu
to ſteenen ende to cruce
ende to doden Want
ſie doden ſme ghauer
alſe veern alſt yn em
is Dye ſommyghe ſteene
yheſum myt den herren
die sy herren dueghelicke
myt quaden ghedachten
ende myt quaden wille
mer verſaken Dye
ſommyghe ſteenen myt
den mond · die rechtene
ſtad ende ſyn heleghen
woent der blaſphemyen
ſprechen Of die ghene
me die ghebaet syns
gelouen myt herneſte
wedderſtaen Dye doden
ſteenen myt der hant
die sye naeſten myt
ghewelt verdrucken ·
Van den yrſten ſecht
die heleghe man Job
Die waeteren meent
verhanget ghelyck den
ſteenen Dy den waeter
woert verſtaen die en
ghebonden bloeyndighe
der quader ghedachte
daer die yheſte af be
ghaent verbeest to we
ſen · dat hie ſeyt Here
verloeſt my van velle
waetenen Als dat wae
ter in den herten ver-
meenchuoldiget is en
verſtaedert woert · end
myt beluen der bueghten
myet wt geſtort er-
woert · dan weenen die
herten ghelyck a steen
verhardet · alſo dat ſie
quaet to beneemen ſyn
Ja al dat hente woert
duechtsvel alſo verhar
det · dat et myet lichte
luck myt redenen beno
uen beweeghet en mach
weenen Gelyck dat
Cryſtalle dat van wae
ter alſo benomen is
ende ſo verhanget dat

er met wedder sinnen
en mach Daer tob af
secht Syn herte wort
tshelijck den steen ver
haukt Ende myt desen
steenen esset dier men
ihesum mede steent
Want elick quaet
gedachte ende elicks
quaet wille dat is
een steen dier ihesus
mede geworpen wort
Daer bedi af secht Al
so menigh quaet ge
dachte als ymant
voer neemt Recht
also menigherhande steen
werpet hie op ihesum
Hier ymme vermaent
ons sunte Ambrosius
in enen sermoen van
huyden dier hie aff
secht Wreckt siet
dier toe dat nyemant
myt quaden gedachte
ende myt quaden wer
ken ihesum met en
steent slater ymant
die moechte dier an
twyfelen · of die sun
de der quader gedachten
also silver gestreckt
wort · also langhe alst
myt den werken myet
vollenbracht en is
Dier is to weten dat
die Maer ymme ende
die swangherheit der sun
den in den herten ghe
leeghen is ster dat
wtwendighe werck
maect sie noch meerre
ende reckt sie noch wor
der wt · mer sie haelt
en beghin in den her
ten Ende want dits
sine wenninghe byn
nen in onsen herten
heuet Als Sunte
Paulus secht Gy
sint een tempel des lee
uenden gaets Ende ge
liickerwijs als hie
tot den tempel myt
quaden gedachten en
myt quaden willen ge
moedt wert Also wort
hie myt quaden gedach
ten ende myt verkier
den wille dier wedder
wt verdreuen Ende
na dese maneren is
elck quaet ghedachte
ende elck quaet wille
recht als een steen dier
onse here ihesus crist
mede ghesteent wort
ende verdreuen wt
synen ogenen Tem
pel Want wat sijn
quaet gedachten · die
ymant in sinen her
ten draeghet teghen
die eer gaets andere
dan eenre hant afgae
t dier gaet mense tem

pel myet mek wone
en wil Ende hyer vm
me vme die tesenwer
dicheit cristy in sine
tempel to beholden en
to bewaeren - so niet
ende vermaent ons
Sunte peter Aer hie
secht Helychet onsen
heren thesum in unē
herten Die helychet
den heren thesum in
sinen herten - die an
dus myet dan dat Aer
helich is ende gtuk be
heetselick in sinen gte
dichten myt wille vor
en nemet Et en is
myet moetselick dat
gtemoedt en moet
myt mēnygherhande
anstotingthe an gteuocht
ten weenken s. Aer dye
to herbergthen of wed
den ut to verdryuen
dat is myt der hulpē
gtades enen ygthelichē
vlitigthen menschen
wal moetselick to done
Ende hier vmme eer
emich vloeiende gthe
dichte to starck wort
ende in den herten ver
hanket - so sal men sie
myt der hant des vly
tigthen toe sienre wed
der stoten Alō sunte
Hieronimus tot eenre
sechinste Aer hie secht
Dat alre scharpste ende
vollenkomenste is dat
dat gtemoedt myt stu
digther wakerheyt al
tois die gthedichten in
den ersten beginne
onderscheidt - die gtuck
in te laten ende to be
holden Ende die quaden
netdreuent sonder mer
ren to verdryuen Ende
alse als die prophete
secht - so slaet hye dye
iongte kinderkens van
babilonien dat eer sie
op wassen an den steen
dat is an cristo Ende
duet hie alse - so en wer
den alduisdanighe gthe
dichten myt verhar
det gthelick den steen
Aer cristus mede gte
strent woyt Van den
anderen die den myt
den mondt stenen - lest
men in der ecclesiasty
boeck in eenre figure
ren van enen man die
semey heyten ende myt
stenen na dauid ende
na alle sinen knechten
warp - die hie iherusale
ruymen moste - ende sey
de ende riep Ganck ut
du valsche man - ganck
ut du valsche man Ayer
desen gtelycken stenē der

blasphemmen plagthen
die joden cristum die
ghelicx te steenen · als
dat ewangelium bewijst
doe sie seyden · Du hebt
best den duvel bynne
in beelsebub de duve
len prince werpt he
die vyande Ende vel
ander tuscen de ghe
lijck Al de ghelijcke
den noch hunden de
daechet vell quaden
kerstene · ende sin be
zeylent mit seinen ·
dat alsó vell te segghe
is · alse myn naeme
Dier alle boesh kerstene
medt ghemeynt sijn ·
want sie andere myet
en hebben dan allene
den naeme cristy dae
sie kerstene af ghe
hieten sijn Nu mit
sijns duet twen ghadt
blasphemye in den mi
ten als ment wedder
spreckt dat hie alles
dinghes myet mechtich
en is · of dat hye alle
dingen myet en weet ·
of dat alle dingen van
em myet ontholden en
sijn · of als sommyghe
menschen in dieet ·
vorspoet seggen got
en heuet myt den din
gen der werlt myet te
done Of die ghene dier
Sunte bernardus af
secht · die wal wolden
dat got on· sunden myet
en wyste ende myet wree
ken en moechte · ende
myet wreeken en wolde
Ende dese wolden dat
got ghijen got en were
want alsó velle alst
in em is · so wonsdyet
hiet ghadt af dat em
myt rechte te behoert
Ende streent em ende
doedt em in alsó velle
als hie vermach Dat
is ock ene groete blas
phemye op ghadt ghe
spraken · alst em ymat
wreen wil dat hie in
sunden ghenallen is · en
secht Got heuet ghewolt
dat ick steelen solde Hie
heeftet ghewolt dat ick
manslacht doen solde
Et is ock ene ghroete blas
phemye ghadts · so man
neer ymant em schuen
of smyten andere trea
tuer te schrinet dat
memant andrs dan
ghadt allene te en hoert
Als die ghene doer
die die ghodlicke ere · die
memant dan ghadt te
en hoert an em tuet
ken Als symon magus
deed Ende alle dye ge

me die in afgoedier-
staen Hier sp plagen
ock schuldich in to me
sen houerdige menschē
die auermids yare
gloren em seluen ere
to schryuen · welke of
sie sp van em seluen of
vanne ere verdieneren
wille hebben seldē ·
nochtant dat die glo
rie ynemant toe en
hoert · dan gode alle
ne alsdan gheschie
uen steet ayne glo
rie en sal ich ynemat
anders gheuen Hyer
ymme bat die pro
phete vnsticke doe hie
seyt Here myet ene
myet ene · mer grif
dinen name die glo
rie Dese blasphemye
ploegen ock tornyghe
menschen gode to done
die em seluen wreken
willen · Dat gode allene
to behoert Alse daer
gheschreuen steet Laet
my die wrake ende ich
sal wreken Alle dese
blasphemmeres stenen
onsen heren ihesum · en
verstaedden om eygen
stene daer sie seluer-
mede ghesteent sullen
weerden Van den doden
die den he myt den ham

den stenen steet in den
werken der apostolen
gheschreuen Dat die
roeden Stephanum
doot worpen myt ste
nen Al des gelijck wort
Stephanus · Ja cris
tus ihesus seluen van
den quaden herstenen
gheslegen gheslreent ·
alo sie onen enen me
schen myt hracht ende
myt gheualde verdruchte
Die steen beduyt ene
quetsinghe Ende hier
ymme So wanneer
ons eenen menschē
die een lyt cristy to ge
quetzet wort So wort
cristus in sijn eygen
lyt dat em to hoert
gheslreent Van dese
stenen seghe die wijse
man Die steen des
haegels is groet Hae
gel steen wort in heten
tijden in der lucht be
vrozen · dat is tot
heten begheerten der
hoyendisen · der ghy
richeit · des toerns
ende der vnduecht ple
gen die quetselicke ste
ne to comen · ende al
re meest to vallen op
die armen · ende die
em seluen myet behel
pen en moegen sijn

die dracfheyt die sp
en bedruchten wallet
die wort em m wunden
verwundte Ghelijchen
wijs als die stene daer
die woden Stephanū
medē steenden · ēn dē
wtwendighen menschē
mede pijnighden · Jue
wonden verwundte in
coestelick ghesteente ēn
ghesat an die crone
Jie em myt rechte toe
hoert Als die prophet
seist O here Du hoeft
sp sinn hoeft gesat ene
crone van coestelichen
gesteente Jnt ghemey
ne ghespraken · so hey
tet dat ellick herste
menschē myt elicher
Aufstanden crystum steet
Daer sinte Ambrosij
m den vorseyden ser
moen af seght O woe
menich isser die ghe
sum verualghen ende
steruen Ware we em
want ghesus onterecht
em sine kennisse ende
ghoert wt dē tempel
sins hertens · ende capen
vaert em synen mun
deē ende blyuet myt
em Alduscamich stenē
tosstu mach men noch
na enen anderen sin
ne alduc nennen Auer
wrde dat hye ons
vorspruet ende onse
aduocaet is · ende de
dinght vor sinē vader
vor onse sunden Jhes
vmme ghelijcher wijs
als hie em onsen be
kerin em verbint Al
so bedruest hie em vā
onsen sunden Want
alse menich werue
als wy sunde doen so
bedruenen wy em ende
quetzen ende steuen
em Wa dat Orpheneo
die woent bedunkt
die onse here in de enā
ghelio spruch dee hye
seyde van dēser vruch
ten des wyngaerds en
sal ick vortmeer myer
drincken · hyent ick sie
nse drincke myt v
yn mynes vaders rijche
Jaet ons besien woe
onse behoulder den wijn
der volre vrouden myet
en drincket hyent hie
em myt alle synen
heligen mse drincket
in dat riche ghacke
sinen behoulder bruecht
mijn sunden myt my
sinen behoulder en he
uet grene valle vruede
alse langhe als ick m
mynē sunden blyue
Ende woe solde dye ghe

ne die mijn dedinghe
man · ende mijn advo
caet is voer mijn sun
den · den wijn der mo
lichheit moetgen drincke
den ick myt myncn sun
den alsó menichfó sine
bedroeue alsó langhe
alsó wy só myet en de
dat wy myt em in
sijn rijcke myet en to
men · só en mach hie
den wijn den vreelich
myet allene drincken
den hie ghelaeft heuet
dat hie myt ons drin
cken sold Hier vmme
wacht hie na onser
behoerlicheit · op dat
wy sijn exempel ende
sine wetstappen volgen
ende dan wil hie myt
ons verblijden · ende den
wijn der volre vreelich
in synre vaeder rijcke
myt ons drincke Dat
syn Origenes weenk
ende sijn aduo to ver
staen Ouer dat cristus
ihesus in sinen heilten
noch in sinen lichaem
die nu ghoerificiert is
na behoerlicher wijsen
heit ende an verblijdt
of bedroeuet wert ·
Want in em en mach
ghijen lijden noch passie
de ghemeecke comen

recht of hie van der be
noetlicheit van onser
sunden also ghestreent
wort Ouer alduspaey
ghe strenghe is na
ghheestelicher ghelijcke
nysse ghesproken Ghe
lijckenijs als Sun
te paeuel van der cru
cincke cristy schrijuet
ende secht Sie cruicen
den soen ghodes ander
werf in em seluen ·
ende dryuen em to spot
te · myet dat die soen
ghodes andwerue ghe
cruyst wert · als hie
eens ghetuyst was
Ouer also veern alst
in em is so cruysten
ende doden sijne em in
em seluen Al de ghe
lijck · als wy dachlicke
sundighen · so cruicen
wy cristum ende quet
sen ende bedroeuen den
want wy den quetse
lichen steruen ghelijc
ghenoeden syn · ende
bewijsen den also veer
alst in ons is der wou
den die hie van ons
verwachtet Van desen
seluen synne isset dat
Sunte bernardus in
der persone cristy alle
den sunder claecht in
enen sermone daer hie

secht En so dat myet
gestoech dat ick vinne
Innen wille gewent
wyn End dat ick vme
Inme beschert willen
gestrijcht end gsie
gesselt byn Waer vm
me wilstu den gsiepy
nytsden nach meer
pynigen Want dye
wonden dijnre sunde
verswaren my meer
dan die wonden mijns
eygenen lichams
seden Dit sint Sun
te bernardus woerd
Van den seuen ewan
gelijū sermoen Jonkes
De woerden brach
ten steene dat Jhes
te weren so gsiesecht
van den quaden woerden
end van den quaden
steenen Dat steet ons
to besien van den gsue
den woerden end vyn
den gsuedn steenen de
se gsued woerden boeren
dese gsued steene op Jn
den ersten male vme
den mant daer mede
to steenen Jn den and
ren male vyne dye
steene op ihesum to
werpen Na den ersten
synne sullen die gsued
maechtigsie woerden
dat sin alle gsued herst
tene vijf steene op hee
ren vnsme den hoesen
gsiest daer mede to
steenen - die ons onde
ne sigueze in der
doemmigsie hoech herw
ser syn - dee dund te
gen den starcken hee
re golyam enē tamp
wechten solde - las Jhe
vijf cleer reyne steene
ute eenre stroemigsien
der reuieren end leyde
sie in sine maele - die
Jhe als een Jueck myt
een plaeth to hebben
end dweech een slyn
ger myt em end
enen stock den hie al
tuis in synen handen
plaeth to houden End
gsiynck also ongsiewa
pent teeren den stort
ren gsiegaent to strijde
Hie stracx syn hant
in sine maele end
leyde een van den stene
in sim slyngsiher - end
wanp den steen also
dat hie in des gsiegaes
vemoyest bleef steeke
End dee hie neder ge
vallen was - sloech
hie een myt sinre sel
ues swaerde dont tot
unser leermeesse - by de
wyd wort crystus ge
nannen die alre male

beſterlick is ende ſtruck
van handen Wy ſtolp
as die een auerſpoden
bedupdt wort dye
boeſe ghheſt ghenamen
want hie van den hſo
gen ghevallen is ende
auer ghelecken tot den
affgrunde van der hel
len Op dat onſe mey
nynghe hier af te claer
licker bewyſt mach
worden · ſo ſtn daer
tive dinghen to merke
In den yrſten wat ſtene
ende wee ſulcke dat
cryſtus nam dier hie
den viant medt med'
ghevorpen heuet In
den anderen male wee
wy die ſelue ſtene ver
ghaderen ſullen ende
daer mede den vyant
ſtercken In den yrſter
is to weten dat dye
ſoen ghacke die in ſinn
e envichent des men
ſchelicken ghheſlechtes
ſeelicheit worſorchte
die heuet die upf ſte
ne die hier na beſtev
ten ſtaen ghelecſer
ut der tempten der got
licker wynſheit · die wal
wat rechte ſtrangende
ende druyſtich heyt to
weſen want ſie is ech
alſo haeſtich ende alſo
druyſtich op dat ſie tot
den eynde dat ſye be
geert ſonder envych mer
ren comen mach daer
die propheete af ſechte
hie ſal en drincken
ghenen ut der ſtrengen
der tempten ſynne
weelden Die yrſte ſteen
is Carnas of mynne
ghheheeten die den van
den hemel tot der eerden
brachte Deſen ſteen he
biet hie van elven tot
elven wtlegghaven Als
hie ſeluen daer den tym
pete thewunyam ſecht
In ewigher mynnen
helde ick dy ghhemynt
ſtar hie en apenbaer
de den ſteen wat dr
werckten wyet eer · dan
de hie des menſchelic
ken natuer an nam
Als ſunte Dauuid ſecht
Vmme die auer ghrote
myne daer hie ons in
mynck · ſande ghot ſyne
enygen ſoen in die ghe
lyckenisſe eens ſundy
ghen menſchen Dye
ander ſteen is ghotlic
he ghudertierenſheyt
daer alle ghheſtelic
heyt ende deffenmythe
des almechtighen ghe
des ende die werckten
der aenfaemlyertricheit

m gelecgen syn Desen
steen vertoes hie · doe
hie em selven ons van
ontfarmherticheyden
tot eenre aelmyssen
gaff End wat mach
meerre ende myldr
aelmysse wesen dan
em selven to geuen
End meerre myrme
en heuet myemant dan
em selven vor sine vie
de to setten End oc
heuet hie ons em sel
uen gegeuen Die er
de steen is vruchtbor
heyt der werken De
sen steen vertoes hie ·
doe hie ons hier in
der eerden exempel der
vollentomenre wert
ken auermids em sel
uen heuet benyst · dat
auermids myemant
andrs geselschen en
mochte Wante al wast
dat hie daer te weren
auermids den gastry
arthen ende den pro
phecien die ende eens
deels bereyde vrucht
bar te maeken · noch
tant en brachte sye
gene vrucht vort een
hie selven quam Die
vierde steen is scharpt
heyt der pementicer
Desen steen vertoes
hie vmme onsen wil
len · ende myet vor em
selven · Die cghenen sun
de gedaen en hadde noch
gereme pementencien en
behoefde · doe hie wer
dich daechs ende vierdy
nachts in der woesty
nen vastede · ende al
toes een scharp leeuen
daer na leyde tot der
dot toe Daer sinte
Bernardus af seghd
Cristus en hadde gee
cghemaect in dser werlt ·
van den daechs synre
gheboerten gaf hye em
selven vor ons · doe
hie in arinoeden ghe
baren was End in vel
weckerstoets syn leeuen
leyden · ende myt schar
per vervolghinge tot
der doe wart ghebracht
Die vijfte steen is die
coestelicheyt synre wil
lyghen helighen dot
Desen coestelicken steen
vertoes hie · doe hie den
lasterlicken dot an den
cruce vme onsen wil
len wilde lyden Desen
steen vertoes hie leest ·
ende verwan myt den
ersten gange · doe hie
daer allene met warp
Dese vijf stene syn ste
ne ghelycheden vme ons

re vastricheit willen
ende daer mant daer
gheen ongelicheit noch
oneffenheit an en is
Ja zer sie sin slechte en
myt der roemstelicher
ghotlicher wysheit wal
ghepollijst ende wall
versien desen boesen
ghiest daer medde to
vervynnen Cristus
dede dese vijf verwerfta
ven steine in synre mae
le als die huerwen plee
ghen to hebben - dat is
in syn ewighe ghotlic
he vorsiemicheit Dese
maele der ghotlicher
vorsichtricheit en nam
me nyet an ghelijck
den steen - mer hie had
de sie van erwen tot
erwen - mant ghelicher
wijs als een hyerde
sijn daeghelijsche noyt
dwoft in synre maele
lecht Also dede ock ons
ghued hierre Jhesus
Cristus Hie hadde in
synre ewigher vorsich
tricheit ghelecht ons
wechsel daer wy by le
uen solden Dat syn
de hemelsche ghebade
daer wy na der siele
af ghewedt solden wer
den Daer hie selue af
secht Ja in synre sonne is

dat ick de den willen
des ghents die my ghe
sant heuet sijn werck
te wollentwerghen - daer
dese vijf vorseyde steine
nootdruftich to waren
Ende al was er vijfie
verghaedert - daer en
wasser mer een ghe
worpen - daer die hee
re ghiest medde vnwen
nen wart In den an
deren male is to ver
ten dat wy dese vijff
steine verghaedren sullen
wt der spronghender
wonden des bloedes
cristy Daer die pro
phete af secht - wt
der beeke sal hie in den
weeghe drincken Dese
beeke was also vuyl
let - dat hie synen lic
ham tot vijf streckt
schenke - behalue dat
daer al sijn lichaem wt
swant Ende wt synen
vijf wonden is dese re
uere wt ghestoeyt -
daer wy dese vijf steine
wt verghaedren sulle
als wt der wonden
des herten - den steen
der mynnen - wt der
wonden der eerme hant
den steen der ghotlicher
ghuder vierentheit wt
der wonden der andre

en die andere sin noch
in sijne maele ghebleue

hant den steen der vruchte
borre wertzelichent
Ut der wonden des gens
voets den steen der sau-
per penitencien Ut der
wonden des anderen wer
pes den steen der willy
ger lidelicheit Die ne-
de steen is gotlicke my
ne- ende doempt ut
der wonden des herten
want daer vmme so
wolde hie myt der lan
cien sim spiden op late
lukken- op dat die auer
vloedicheit synre my
nen tot ons auer
vloedelich solde vlieten
Daer aff secht Sun
te augustijn Die in
gedechtnisse cristy syn
my ajermmds den wo
den gheoepent Ende so
wat my van my selue
gebrecht- dat haelt ich
ende krijgt ut den in
gedenisse mijns heren
die my myt synre
ontfarmherticheyt
we vloeyt Ende dye
gaete daer my die toe
vloeijnghe der compt-
en weeren myt ghe
stoppet Ende die hem
lichheit sijns herten ware
my der die gaete synre
lychams te brenne-
ghenesen Doer dese re
uer is my verlost ge
gheuen to smaechen we
niete dat mijn here
mijn got is Dor vnd'
longhinus heuet my
die side cristy op gela
ten- ende ich byn in
gegaen ende weste al
daer in groter sekey
heyt want myne dey
uet die vrese ut den
steen leese wy ut der
beche- so wanneer dat
die myrrhe ut den her
ten cristy in onse her
ten gestort wort Ende
myt desen steen stem
my onsen wedersache
den viant also mer
myth merue als wy
auermmds der mynen
stad naeme comen-
daer hie af ghescheidt
is Daer sunte au
gustinus af secht
Dat die myrrhe is een
weelh stads tot der
menschen to comen
Ende een weelh stad
weder to genaken
Auermmds der mynen
so mynen die menschen
stad- ende lopen tot em
ende comen tot em
Ende want die boese
ghneest stad haetet- daer
vmme so doet et em
we- ende worter swaer

lick: af ghepmycht· als
hie secht· dat die men
sche altermeest der my
nen myt stadt vereny
get· daer hie vme syn
re weshеit willen aff
ghescheyden is Dyc
ander steen is godlicke
gudertierenlheyt· end
is gheleghen in alre
godlicher oeffenynghe
end in den twerke der
ontfarmhertichеyt
Dese steen wort ghe
haelt vt der wonden
der rechter hant cristy
Ader die steen d'vrucht
bare werthelicheyt
wort ghehaelt vt d'
luchter hant cristy·
want als Sunte Pau
wel secht· se is lycham
licke oeffenynghe tot
luttel dingen orberlic
Ader godlicke gudertie
renheit is tot alle
dingen· gheet End
daer vmme is se by
der rechter hant beter
bent End die lycham
licke oeffenynghe by
der luchter hant Dee
cristus an den cruce
henck· end syn auer
grote gudertierenlheit
die hie tot ons hadde
tonen wolde· loech hie
sine hant op en rec
hede sine palmen wy
daer hie medt beuynsk
dat hie tot onser behef
een mylde gudertieren
steuer wesen wolde Daer
die prophete af secht
Du luchtest dyn hant op
end vervullest alle
diere myt benedyen·
daer· hie ons mede be
wist dat wy den steen
der godlicher gudertie
renheit vt der lecke
die vt der rechter hant
roempt solden haelen
Welcken steen wy dan
op leesen als wy auer
dencken· die wy al dat
wy sin end al dat wy
hebben· van der hant
onsse heren ontfangen
Daer die boese ghieste
seer af gequetset end
sinaerlub af ghestreent
wort End van ghenen
dingen also vervonne
als van der ontfarm
hertichеyt die ghele
ghen is· in to steuer
end to vergheuer
End hier vmme also
menighwerue als die
menschе syn aelmyssen
steuet· of vergheuet dat
em mysdaen is· myt
also menighen steer
werpet hie den vant·
Want aelmyssе is een

wech Als sunte augus
tinus secht daer mer
mede tot den hemell
tempt duer die lose
ghiest wt gevallen is
Die xvij steen is ghue
de werticheit dye m
lichamlicher oeffenynge
gheleerden is ende wort
ghehaest wt der wonde
der luchter hant cruyst
wunt by der hant is die
werticheit to vstaen
Hier et syn sommyghe
werticen die van oyre
selues weegen tot ghad
ende tot seelicheiden
onser enen menschen
ghenomwert syn Ende
dese weenden by der rech
ter hant onder den na
me der ghotlicker kunst
achtichent bekent
alse hier to weten is
secht is Et sin ock an
der werticen die ghe
onkenwert syn tot een
re oplouldinghe Ende sun
den als vasten abstyne
cie wiebeden arbeyt
pelgrimaedsie to ghaen
castinghe oefenynge
ende de ghelycke lic
hamlicke oeffenynghe
duer sunte paulus af
secht dat sie tot luttel
dingen erberlick is
et en sy dat der ghotlic
he ghudertierenheyt
mede sy ende als dye
duer medde by tempt
so is die lychamlicke
oeffenynghe seer nutte
ende hier vmme wort
sye als sie allene is by
der luchterhant bekey
kent Hiet dat dye
weertzelicheyt die nyt
der hant ghescheyt
quaet is want also
als Sunte Hieronimus
secht so en heuet een
mensche nyet luchte
in een seluen mer et
is al van der rechter
hant die in em is
Hier in desen sekten
wy dat die hant der
werticheit luchte
is Want die andirhant
der ghudertierenheit vel
leehter is nochtant
dat sie kent ghuet sy
elck na synre weenden
als in der mynne boec
ghescreuen steet Een
luchter hant onder
minen hoeft ende syn
rechter hant sal my
vm vangen duer die
die luchter hant vt
wendighe weertzelich
bedreyet ende die rech
terhant gotlicke ghude
rierenheyt Desen steen
haelen wy den vt der

wonden der luchter hant
cristy Alsō wy al onse
werchelicheit na de ex
emplaer der werchen
cristy rechten Want
elck weerck cristy sal
ons een lermghe we
sen Als Sunte augus
tijn secht Dat alle dat
leuen cristy dat hyre
op der eenen leyde · een
lermghe ons⁹ leeuens
ende onser sēden is Ēn
lier vnime secht sun
te Ambrosius Isset dat
du een ghuet wercher
best · so bistu recht als
een hant cristy Cryt
desen steen Wort dye
hant siuerlicke ghe
steent Want al die wer
chen cristy syn een con
trarie · auermyds dat
hye dier medē verdre
uen is Ende hier vm
me isset lenlick dat
hye in elcken ghuedē
werche · dat na den
exemplaer cristy ghe
schuyt seer ghequetzet
ende ghesteent wort
Want isset dat hye sun
te marien onser lueuer
vrouwen beld vluyt :
Als men in sunte Ere
ronius legende leest
of ander heleghen beld
es van sunte Jheronym

mus ghesteente steet :
dat hie die tegenwerdi
heit der helden myt lyden
en mochte · mer dier
af ghetruyst ende tot
den repen we ghepyny
ghet want Vel so mer
sal hie van den belde
cristy vlien · dat meer
in ghuedē leeuendyghen
Werchen bewyst wort
dan in stenen of in hol
te Hier vmme secht
sunte Jheronimus Doet
altoos wat ghuedes werr
kes · op dat dy die vy
ant onledich vynde Wat
die in ghuder oeffenyn
ghe bekūmert is · die
en wort myt luchtelick
van den viande ghenan
ghen Ja hie vanghet
luchtelick den vyant
slaen ende bynt se
ende truyst den ende
steent oen · alse voor
secht is Die vyerde
steen is schaerpheit der
penitencien Dese steen
wort ghelaelt tot der
reuyeren der wonden
des luchteren Woets cris
ty Die wort die vyet
en vervaendelt is die
rechter ghehieten · mer
die vervaendelt wort
dat is die luchter Vy
den woete is in der he

lichter schryft to vstaen-
nyvme of vrijheyt des
ghemoeds End al isset
dat m ghene ver
wandelinghe des ghe
moeds ghewest en heft
Wochtant so moeste
wy vinme synre leedt
wille dat wy syn · m
ghad · enen luchteren
voet vinden · daer die
prophete af secht Isset
dat ick ghesecht hebbe
Sijn wet is bewe
ghet · here dyn ont
farmycheit helpet my
Want dat erste dat wy
segghen ende belijen
dat onse voet tot sin
den wart bewecghet
wort · so is die on
farmhertichcit ghade
rechteuoert by end ver
loest ons Exempel van
dauid Want dat erste
dee hie ghesecht hadde
Ick hebbe ghesundiget
rechteuoert sende em
die prophete toe Dye
here heft dyn sunder
af ghenamen Ey
empel van sinte peter
dee hie bekhan to dient
hen · end hie riep here
helpt my · rechteuoert
rechtet die heer synre
hant vt end quam
em to hulpen Hyer vm
me wort die steen der
penitencien ghehaelt
vt der reuieren des
luchteren voets christy
Want weert dat onse
voete m ghene sunden
en ghedeet · so en behoef
den wy des steens niet
Sijder want wy m ghen
ze tyne in desen leuen
sonder sunde wesen en
moegten Als sinte jo
hannes ketuyghet Daer
hie secht Segghen wy
dat wy ghheen sunde en
hebben wy bedriegghen
ons selues · end dye
waerheit en is in ons
niet Hyer vmme is
ons dese steen noyt daer
die viant hanklick mede
ghestreent wort Want
mermyds dat hie m
boesheiden verhanket is ·
so en mach hie tot ghene
bevruuen comen · end
mermyds den so wort
hie van onser penyten
tien ghestruyst End
hier vmme als ye
mant synn sunden
bycheet end belijet
so wort hie swaerlic
hen ghehaelslaeghet en
ghesteent Dye vijfte
steen · is een moetvul
lich bereyt wille to lijden
Dese steen wort ghe

hueft wt der reuieren
der wonden vander
gechteren voet cristy
Dat heyt een rechter
voet to weſen die al
tois vaſte ſtaet Daer
die prophete af ſecht
ayyn voet heft m dat
rechte gheſtaen Op
deſen woete ſteet hyp-
So wie alſo wilt e
m den gheloue ende m
der myrnen cristy ſteet
dat hie vmme ghelens
lydens wille vam der
weerlt- van den wee
ghe der gherechticheit
en ſolde willen wyc
ken- ende der ongher
rechticheit to conſen
tieren Deſe doechted
en maecten wy van
ons ſeluen myet heb
ben Ende daer vmme
moeten wy ſie wt
den woete des lydens
cristy haelen Want
aſſet alſe ſiumt Au
guſtijn ſecht- dat wy
dat lyden ons̄s heyl
dey m onſer memorie
hebben- ſo en is myet
ſo swaers- et en ſwaer
myet ghelijcmoedicheyt
den ghheleden gh̄dyt
deſen ſteen woirt die wy
ant ſeer wreedliche ghe
ſtent- die woir dat cru

re daer hie af vriemme
is altois vermeert
blyuet Want dat cru
ce cristy is een exem
plaer van al onſen ly
den Daer ſiumt Peter
af ſecht Cristus is
voer ons ghecruicet en
heuet ons exempel ge
laten dat wy ſyne voet
ſtappen ſolden volghen
Ende hier vmme- ſo
wanneer wy vme cris
tus myrnē wille wat
lyden- ſo neme wy dat
cruce an daer die wy
ant medt ghheſteent
mart gh̄der als ſiumt
Auguſtinus ſecht So
en ſin die voetſtappen
des cruces ende des
lydens cristy in lyt
hamlicker abſtynencie
en myet allene ghhelee
ghhen dyer alſo men
nichwerue als wy dat
ghebot ghaden myt ghued
werken vervullen- al
ſo ducke behoyen wy
cristus ende weerden
ſyne mertelers Ende
hier vmme en is dat
myet allene een cruce
des heren ghhelyeten
daer hie an ghhemeeſtelt
wart ende ſtarff gh̄der
alle lyxlicheit de lee
mens dat mē vme ſyn

ze mynne̅ tbille hijdt
dat is ock een cruce ge
hieten van welken ge
schreuen steet Die na
my comen wil verlae
ze em seluen ēn beer
sijn cruce op ende vol
ghe my na Also dit
al dat leeuen een
ghelden hebben men
schen · ist dat hie na
den euangelien leeft
een cruce ende eene
martelie is Daer om
to helpen ende in troest
ten moet · Die vaedr
die soen ende dye he
ylighe ghiest anne̅.

Op palme dach ser̅

Eene ghrote schaer
streyden oyr
kedr in den
weeghe ēn Vmme
der ghelouichen mysse̅
wille der ghester feste
licher prouessien daer
omme here · als huyden
op desen dach myt ghe
ster eren ende myt on
ghetelder ghesellscap vā
velcke in Iherusalem
ghelmicht wart So
heuet onse moder die
heilighe kerke ene gro
te eerlicke prouessie ge
ordeneert Daer die bis
scop als hie tegenwoer
dich is · of die eenerste
priester in sijn stat
myt ghester feselichat ·
myt enen onderdanen
cruce tot der kerken̅
ghebracht wart Ende wat
alle dinghe tot onser
lermighe ghescheet sin ·
so sullen wy ene ghes
telicke prouessie maeken
daer onse here Ihesus
cristus em ghereedicht
daechelic mede in Ihe
rusalem to comen · dat
is in een ytelicke ghe
louighe siele In deser
prouessien van huyden
waren na der litteren̅
vier dinghen to merken
Dat erste was dat ons
here op den esel reet
Dat ander dat die scaere
myt omen cledren ēn
myt den telgheren van
den boemen den heren
den wech bestroyden
Dat derde dat een an
der schaer em myt blo
men ende myt palme̅
em to ghemoeten qua
men Dat vierde dat
alle die daer waren̅
Osanna riepen daer
sie em medē ghloryf
ghenden welcke vier
punten in een ytelicke
mynsche siele ghieste
liche vollenbrachte
werden Hier na een

re ander wysen in den
beghynnenden menschen
Ende anders synt in
den voortgaenden men
schen Ende noch an
ders syns in den vollen
tomenen menschen
Ende na desen synne
sullen wy elck van de
sen dryen elck by synre
protessien wysen In
die erste protessie der
beghynnender menschē
sittet die here op dye
siele recht als op een
ezelynne Die siele des
beghynnenden mēschen
die erst pentencie be
ghynt to done - to wat
myt rechte een ezelm
ne ghelyeten In den
mysten male vinme die
swaer borden die sie
pleeghen to draeghen
Want die ezelinne is
een beest - die na groet
heit ons lues ende
oyrre ledde grote last
to draegen plecht
daer sie myt wedersta
nych en is Al des ge
lyck erst van der sielen
die erst pentencie be
ghynt to done Daer
sunte gregorius aff
secht So wie waer
achtich bevouwe lyeet
die en ontsuyt ghenc
arbeydes der penitency
en - mer so wat een
vromme synne sunder
willen genaken wort
to done dat neemt
hie ghecerne all stille
swygende an Want
grote sunden eyschen
grote penitencie Van
dser worden der penten
macht ment nemen
dat van den sunder m
den euangelio ghesch̄re
uen steet Et weer en
meter dat een een
moelen steen an de hals
ghehangen were ende
geworpen in dat diepe
van der see Die moe
lensteen is die bitterhe
der pentencien Die see
dat is bitterheit de
bevouwes So wie die
vluchtlicke merket den
en sal die last der pe
nytencien myt swaer
dunchen - mer seer licht
Want Sunte bernar
dus secht in enen ser
moen So wie de last
der sunden ende die quet
sucht der sielen vollen
comēlicke beuoelt - die
sal luttel of myt mit
allen de lichaems pyne
beuoelen Ende ock en
sal hies voer genen ar
beyt rechenen dier hie

die verleckne sunden
meckt verkleuren
mach · end van den
tocomenden hoeden in
den andren male vm
me der scharpheit wil
le Want eens ezels
natuer is tot stoff
heden end scharpne
heiden · alse distel en
doern is geneyget
Al des gheliek een men
sche die waerachtich
bewinne heuet en le
ghecrt ghene hoeste
lucke lecker sunse ·
nen stoff end went
Want also vel meer
sal hie ein van ghe
oyrloften dinghen
hoeden · als hie em in
onghecontloften ont
ganghen heuet In den
ersten male vmme
synne verhoydighey
vorsichticheit willen
Want een ezelinne is
altoes voor die steck
verueert dier sie eens
gestallen heuet End
nuer die brughge en
ghecrt sie myet gheer
ne dier een wijfere
ander loept Al des ge
lijck een mensche die
recht bewinne heuet ·
schuwet sich altoes
steck ende stanck ende

oyrsaecken der sunden
dier hie em in ont
ganghen heuet · op dit
hie dier myet weder
in en valle End hier
vmme So wie na de
valle eens myt recht
penitencien op ghe
staen is · end weder
in vallen · die is on
wijser dan een ezelyn
ne · die altoes ons ge
leekenen valles ghe
dencket · op dat sie om
voor den tocomende val
hoeden mach Die be
ginnende menschen
sullen sich die telgheren
van den boemen · end
ons selues cleedre in
den weerghe stroiuen ·
dier men by verstaen
mach den oilden men
sche myt synen wert
ken · Die is die ghe
woentlicheit der sun
den die sie vt trecken
sullen End werpen
sie van em · end tree
den sie onder die voet
Als sunte Paulus
secht Doet vt den oil
den menschen myt sy
nen werken · dit an
dre myet en is dan
die oilde leeuen der
sunden Al des ghelijck
dede sunte peter sine cle

der

der wt de hre auer
dat water gheuck-
ende tot ihesum qui
Dese cleder sal mer
onder der ezelynnen
voete werpen daer
cristus op rijdt En
want et myet ghe
noech en is die olde
sunden to laten - er en
sy dat men den wille
to sundigen mede la
te. Daer vmme en sal
men myet alleen die
cleder onder die voete
strewen - mer ock me
de die tegeuen wt den
boemen By welcken
boemen die quade
willen betekent syn
Daer af ghescheuen
steet Et en mach geen
quaet boem gueden
vrucht maecken En
so wat boem ghene
gueden vrucht en bren
get - die sal op ghehou
wen weerden ende ge
worpen in dat vuer
Der bestimmende men
sche moet ock myet
palmen - myet olyuen
ende myet blomen den
heren to gemoete co
men want et en is
den mensche die recht
ten bewunde heeft
myet genoech die sun
den te laten - ende den
wille der sunden af
to swyden - et en sy
dat hie ock gueden wer
he bestimme an to ne
men - ende hier mede
criste to gemoete to co
men want m̃ dat
men die sunden laet
so schenckt men van
den boesen ghueste ver
m den dat men doe
ghentlicke werchen de
mynnen werchet so
genaket men cristo
Ende hier vmme steet
daer ghescheuen - dat
die wisse mechde mit
hernenden lampen -
dat is myt den ghe
truyghe der gueden
werchen to gemoe
te quamen Die bethy
nende menschen sul
len ock myt luder
stemmen roepen O.
sanna - dat een stem
me dꝰ laues ende
want sie die behoer
syn - syn gaet schul
dich to lauen dat
vel dingen Ende son
derlinge van seuen
punten - daer sunte
bernardus in enen
sermone aldus af
secht Ick vmbe seuen
derhande ontfarmher

tcheyden ſtaden in my-
die thy ock nyt dat
thy wilt lichtelick in
wynden ſult Dye erſ
te is · dat my die here-
doe ick noch in die
werlt was · van vell
ſunden voer quad daer
ick in gheualle ſolde
hebben · ende en hedde
my die hē myet thy
holpen · myn ſiele hed
de in die helle thy
woent · dat is ick ſol
de in allen manieren
van ſunden thenal
len hebben Want
wie nyt die dat myet
en merket · alſo als
ick in vel ſunden ghe
uallen byn / ick en ſol
de in vel meerre ſun
den ghevallen weſen en
hedde my die ghedurtie
renheit ſtaden myet
onthoudē :· Dye an
der is dat hie na myn
re bekeerunghe myt
ontfarmherticheiden
thewachet heuet
/ ick vertoech langhe
tijt myne boesheit ·
ende die here verlen
ede ſyne ghedurtie
renheit daer en tegen
Die derde is dat hie
myn herte heuet ge
wandt ende alſo ver-
wandelt · dat er my
al bitter is ghewordē
dat my to voeren ſue
te ende ghenuechelick
plach to weſen Dye
vierde is · dat hie my-
doe my myn ſunden
wtwedē alſo ghena
delick ontfenth · dat
ick in der ghemeine ge
tal ghevonden worde
daer af theſchreuen
ſteet Seelich ſin die
ghene den oer boesheit
vergheuen ſyn · ende
oer ſunden bedeket
ſyn :· Die vyfte is ·
dat hie my kracht ge
geuen heuet my to
onthoudē · ende bet
voert an to leuē · op
dat ick myet weder in
en viele · ende die leſte
Miracliche ordēr wor
de dan die nyte Dye
ſeſte is · dat hie my
die ghenade de verdye
nende ghegeuen heuet
alſo · So wat ick vm
me ſynen willen lijk ·
of em toe eren doe ·
dat · dat my auermids
em verdientlick tot
den ewigen leuen we
ſen mach Die ſeuēde
ontfarmherticheyt
is · dat hye my hape
de / ewige ghlorie te v

tusschen ghesceuen he
uet · daer hie ene en
wendighen sundighen
menschen een ghuet
betruwen in ghenet he
melsche dyngen sou
der twyuel Hier vm
me so wat menschē
behemmet dat hie dese
seuen ontfarmherti
heidu ontfangen he
uet · die tocompt crist
tum te ghemoete myt
al der schaeren synne
knechten · end lauet
den heren ende wept
O sanna in excelsis ·
dat is hene behoult
ons in der eewicheit
End want die men
schē · al is hie auer
mids dese seuen ·
ontfarmherticheidu
in den weecthe der see
licheit ghesat · lich
telick daer af dwae
len mach · et en sy dat
hie van der ghenaden
stades onthoilde wort
Daer ymme sullen
wy · also lancte als
wy in desen seeuen
syn tot ihesum on
sen behoulder wepen
sonder aphouden O ·
sanna · dat is · wy bid
den dy behoilde ons
in welcken wueren

twe dingen ghemeynt
syn · daer dit ghebet
recht als myt triuen
vbeghelen mede op
ghenoemt wort · Dat
ene is noitdruftic
heit van onser wee
ghen End dat and
is de ghuedertieren
heit ons hern van
synne weghen Onse
noitdruft̄e end onse
behoefliceit dwingen
ons to bidden vor on
se seeliceit Want wy
syn crumb end onsee
lighe ghetrauwen lue
de · daer ymmē seggen
wy behoilt ons dyer
die ghuedertierenheyt
stades ghyft ons een
betruwen seelich to
weerden van em to
bidden Want van
wen solde wy begeeren
seelich to weerden dan
van ihesum onsen be
houlder · die seluen ge
seecht heuet ick byn
seluen seeliceit de
volge Hier vmme en
sullen wy myet allene
osanna seggen · mer
wepen myt luder stem
me · recht als die ghe
ne die van nood tot
wepen ghedwungen
weerden · en dit myet
allene myt & mynde · mer ock
myet & hoere · ende myet

myt haluen herten-
mer myt alsulcken
gheheelen herten - als
die prophete trep doe
hie seyde / Ick hebbe m
al myne herten gheto
pen here hoert my -
Van welcken tzyde die
here tot moyses seyde
Wat weystu tot my -
nochtant dat moyses
op die tijt een wonderw
bute myet en spraeck - mer
begheerde myt inwelc
her begheerten - dat
een luyde tzyen m
den oren des heren va
sabaeth gheschieden sc -
Daer ons to helpen
moet - die vaeder die
soen ende die heligthe
ghest / amen Van
den seluen eman sonda
Ende die groote schaer
der van der pro
tessien der begheerigen
der menschen sc wat
ghesecht / die alse em
der von plegten to ghe -
Want begheerende
menschen sin recht
als kinder gheheten:
Want sie auermids
penitencie tot ontf
ferder ontgesellicheyt
ghecomen syn ende my
luck gheboren woe alt
dat sie ock to voeren

waren / Du steet ons
to besien van der pro
tessien der wonderlaend
menschen - die ock me
de recht wal der ezely
nen gheheyschen daer
die here op ryden wil
Die ezelynne heuet
drie gheuoechde punte auer
on - die ock elck wonder
laendt menschc - sall
daer eerstus op setten
hebben moyt Dat
erste punte is - dat
sie myet te alt weer
den en mach vrucht
wonder to brengheen aser
al an leeuen lauck
dat ontrynt ertrich
naer plecht te duere
plecht sie iongen to
wynnen al des gheliick
sal elcke gheloeffighe
siele die in den staet
der vontfaenden me
schen sc - also lange
als hie leeuet - alsoes
werken der deuchden
synen to wercken -
Ende woe seer sye
vonde gheghaen te -
alsoes myt den pro
phete segheen Siet
ick hebbe nu begon
nen Dat ander punc
te is So wanneer die
ezelinne om ronth be
ren sal - so sueet sa duis

ter steden daer sie vā
wyemand ghesien en
wort Al des ghelijck so
wanneer die menschē
wat groetō doen will
sal hie em vōr dye
menschen berghen op
dat hie daer myet aff
ghesien en worde emdy
soff daer af to ont
fangen Als daen ghe
schieden steet So wan
neer dy almissen ghe
uest so en laet dyn
luchter hant myet we
ten wat dyn rechter
hant duet Dat derde
punte is dat die ezely
ne om louck also vuer
richlick mynt Als
sie noch vuer nacht
waeter en ouerluyt
tot omen tonghe to te
men so wanneer se
et in noyden suyt Al
le ghelijck sal elck ghuet
werchelick menschē
die in den staet der
werltgraden mēschen
nē der mynnē werck
an sinen euenē men
schen also groten to
bewyssen Dat hie daer
myet an en spaer en
alse velle als hie ver
mach Ysa den exem
pel ons beholdens die
em myet en ontsach syn
siele Dat is syn leuen
wan syn schape to set
ten alduscamste vrucht
bor ezelynnen Iesuet
onse here got velle m
der heliger kerken ge
hat Daer in is hy af ge
schreuen steet Dat he
vuffhondert ezelynnen
hadde Daer sunt
theotonius aldus op
sechse Ezelynnē to heb
ben is symmel eenuol
dich ghelijchsten in ons
tot ghuader werschelic
heit to hauen Want
isset dat sie tot subty
len verstaud myet come
en krumme ende truedy
lick op die eerde wan
deren wee sie den last
onre bonteue Daer sie
die ene trosty en ver
uullen sachtmoedlic
ker sullen dinegen Wat
Wee sie hoghe dinghe my
verstaen wee sie em
tot wrevendichen uert
helicken dinghen oyt
moedlicher sullen ghene
Sie sullen sich eyn
deder ende die tegheren
van den beemen onder
ons heren voete streuye
Die liedder dat syn ghue
de werken Daer dye
ume menschē med ghe
cledet wert Daer m

Apocalypsi aldus aſ ſe
ſchryuen ſteet Selich
is hie die waect ende
ſine cleder beſoedt
op dat hie myet naect
en wandre Deſe cle
der werden ſomtijt
beuleckt myt ghies
telicker houerdijen
Somtijt myt Vlieck
der begherlicheit Som
tijt myt den ſtubbe
der emptierne meyny
ghe hier vmme ſo
moyt men ſye duck
wil waſſchen als Job
ſecht Al weer ick ghe
waſſchen recht alſo
myt den water dat
van den ſnee geſmol
ten is ende myn han
de alſo reyne weer
dat ſie blenckeden
nochtant ſal ick van
den ſtubbe weder be
uleckt weenen ende
myne cleder ſulle my
myſhaegetenck macke
want alſo langhe als
wy dit vlieck ons ver
ghenckelicken lijthaf
myt ons draegſtijen
Hoe velle ghueder wer
ken dat wy doen ſo
en moegſtijen wy ghe
ne vollencamen rey
nicheit hebben Want
in der tegenwoordicheit
gaders wort al onſe
reynicheit voor onſey
nicheit ghenoemt
Nochtant vermaent
ons dat wy dat onſe
doen to ſullen doen
Die wijſe man daer
hie ſecht laet dine cle
der al tijt blenckende
weſen Alle ſulck dic
ghene waren daer af
ghheſchreuen ſteet Die
ſijn die ghene die ore
cleder myet beuleckt
en hebben Deſe cleder
ſullen wy onder die
voete ons heren wer
pen ons ſelues myet
myet daer af toe te
ſchryuen mer allene
den here den et ſyne
ghauen ſyn want al
dat ghued dat wy ſchy
nen to done vloeyt
recht alſo van den ga
ten der ghelicker ont
farmhertigheit in ons
Ende hier vmme ſullen
wy recht als ſyn eyſe
ghuer weder onder ſyne
voete werpen Ende
myet allene deſe cleder
maer ock mede die tel
ghenen van den boemen
dat ſyn die ontſprongthe
ende die beſtijmme on
ſes ghueds willen Want
den alre mynſten ghue

den wille en hebben wy
met van ons seluen -
als van ons selue En
hier omme moeten wy
alle ghetrouwicheit ond
die vaste ruste streuen
als hie selue synen wille
onder synen voeten nedr
warp. Die hie seyt Vaed
met myn wille - mer
dyn wille ghesciede Hier
op seghet sunte Augustyn
nus Ick weet ende be
lyet dat die menschie den
wille met en heuet vā
em seluen te done dat
hie wal vermach Ende
dat hie ock die macht
van em seluen met en
heuet te vollenbrengen
dat hie wil oyer here-
benk maeghen en willen
ende dat connen te done
dat moyt al van dy coe
men :- Dye vanrgaen
de menschen sullen den
here ock te ghemoeten
gaen mit palmen mit
olyuen ende mit blo
men Die palmen be
duyden ene victorie of
ene vervwynnen tegen
die swaricheit doegheden
te wercken Want als
die victorie van den
sunden te vervwynnen
verkregen is - so blyft
daer noch een strijt
to strijden tegen dye
werlt daer men doegh
de in vant setten sall
Want als Sunte am
brosius seghet - so en
mach ghheen doeghede
sonder arbeit verkre
ghen worden Ende de
victorie is betekent
by den palmen Ende
hier vmme dede salo
mon in den mganth
van den beedhuse Che
rubinne ende palmen
wt houwen - daer he
med bewiisde dat me
mant tot der hemel
licheit ghadē - daer de
vanrgaende menschen
vmme arbeiden comē
en mach - et en sy
auermydes ghetlucke
wynsheit - die by den
Cherubynnen betek
kent is - ende alsmydes
palmen der ghhestelic
ker victorien Dye
olyuen beduyden ons
sammherticheit sonder
allene lychamlicke ael
mysse te geuen als
bestlyuende pleghen
mer alle myne werc
ke - wt mynnen te
werken Ende sonder
linghe die tot der eeuc
menschen seelicheyt
doenen moegen Dye

menschen

olyuen boem heuet
bitterheit in der wor-
telen-schoenheit in den
blaeden ende suetigheit
in der vruchten ende
vettacheit in den alye
Al es gelijck heuet die
ontfarmhertichept
bitterheit in den med-
dechen-troestelicheit
in den woerden-berm
sen in der mynne in
den werken-ende in
nyrheit in den beuse
len van bynnen tot
gode wart-ende eer-
myndick herte tot alle
menschen-ende dit is
die vettigheit des alys
Ende van desen esset
dat die prophete wal
segghen mach Got
die dyn god is heuet
dy gesalbet myt den
olye der vroelicheyt
vor alle dine med-dei-
nes Ende tot alsulcker
sielen daer die ont-
farmhertichept also
miraculoedlick is-
mach et wal ghespree-
uen wesen dat hyer
myns die prophete secht
Die here heuet dynen
naemen ghenoempt
ene vetten schonen en
vruchtbaren suuerlic
ken olyuen boem Die
blomen beduyden ghe
muetschelicheit der ghes-
telicker seffenynghe-
daer die ghijestelicke
menschen also in ge-
wenet ende ghecoeffent
syn die en doechde to
done gemuetschelick is-
ende pijnlick is wa wal
to done to opholden-
Welcke ghenuechte
der doechden betekent
is by den blomen vme
onse suuerlicker ghe
noetschelicheit willen-
die die vanertsaende
siele begheerde die sye
seyde Vertiert my myt
blomen ende onder set
tet my myt appelen-
want ick van mynne
quelle Dat is gheuet
my oersaken ende reis-
scappen in merckel-
der doechden-mer ghe
coeffent to weenden daer
myn hoechste genoecht
te in ghelecghen is-
Ende onderscheert my
myt den exempel der
vollentomene manne-
gh die ick en volghen
mach-ende altoes voert
gaen in doechden wat
ick quelle van mynen-
daer ick myt af weste
en mach-mer eenpar-
lick in doechdelick' seffe

wnyghe wesen moet-
hent ick den ghemynden
verlnegen hebbe Dye
wortgaende menschen
sullen ock osanna ropen In
den ersten male vmme
dat sye der hulpen be-
haeflick sym · Want om
seelicheit ns ghelecghen
in sessenynge der gued-
werken · die sie vā em
selue myet beghynnen
en moegen · noch willen
brengen Als sunt-
bernardus secht Dat
die vlutichent des vrije
willen · gnet te dne
to vergelles ns · et en
sy dat hie vandgenade
stads ghehelpen weent
Hier vmme sullen sie
alle biden ende ropen
Osanna · In den and-
ren male sullen sie ro-
pen vmme der gnet-
willicheit willen des
hulpens · Want die got-
liche gnadrtierenheyt
is alsó gnet tot ons
wart · dat hie bereider
is to geuen · dan wy to
begeeren ersten hie wil
van ons vmme syne
gauen gebeden wesen
als hie seluen secht
ersten mout altois bid-
den ende myet af laten
Daer Johannes gulde-
mont aldus af secht
Die ghene die dy ver-
loesde heuet dy beny-
set wat hie van dy ge-
dden wil hebben · dat
is dat du bidden myet
af en latest erder hye
wil dat du vmme sy-
ne gauen anekest
Ende als du bidest
so wil hie dat du ont-
fangest dat syne gue-
drtierenheit dy ghee-
ne myet dylen wil En
hier vt ist proeuelich
dat hie den beedelen
myet en weyghert · die
sie seluen dier to ver-
maent dat sie sonder
ophouden biden sullen
In den anden male sul-
len sie ropen vmme der
auerhoicheit willen des
ghens dier sie ghecrnie
toe weren Want auer-
myds sessenynghe der
gueder werken coemyt
men tot der houcheyt
der gotlicher schouwyn
ghe · die van alsulcher
hoicheit is · dat men-
tot ourre vollencomen
heit in desen leuen myet
comen en mach erder
als angelus secht Sue
manderen altois Dye
vonderen altois Dye
gaen altois vorut Ende

woe dat sie meer vorde
ren wae dat em die wech
des wantsaens wynder en
meere ende rechter tot
eene onbegripelicheyt
bereyt wort Want alo
een sieke myt den vuer
des gotlicken vermagenes
entfunckert wort · so en
mach sie nümermeer
ledich wesen noch weste
Vter wort altoos ver
maent wont to gshaen
van den gsueden tot den
beteren · ende van den
beteren tot den alre
besten Ende dit is dat
ryebe dat ihesus crist
us in ons kerstkert sou
der eynde to maeken · en
daer in ewelick to reg
meren Daer ons toe
helpen moet die vaeder
die sien ende die heligste
gshyest amen · Van
den sticke evangely Jor
Ende gsyde gsyste schae
re &c Ma den
iuden worseiden pwesstien
volgshet die dede · die de
vollentomenen gotschon
wenden menschen to be
hoert In welcher pw
tessien die here op der
zelymmen sittet · Daer
men die siele die in den
staet der vollentomenig
is by nemen sal / vme
dryerhande gsueck pun
ten die men an der ze
lymmen vynt In den
ersten male drueghet
sie die lyetekenne des
cruces cristi in syr
vell · ost our stholdrey ·
al des gseliych drueghen
vollentomen menschen
die cristi waerachtelic
he volghen die lyetey
ken des cruces altois
an oren lychaem en
in oyren herten · van
welcken sente paulus wel
een mael dese hie seyt
Ich drueghe die lyetey
ken ons heren ihesu
cristi an mynen lyc
haeme · daer hie mede
meynde teykene ende
waerachtighe bewy
singhe der pinen die
hie van menyghers
hande verrolghuchte
leet Ende des gseliych
So wie bereyt is vm
die gsloríe gsaets alle
pynlicheyt to lyden · die
drueghet ock sonder twy
uel die lyetekenen des
cruces cristi op syne
stholderen Want en is
al die weerlt recht alo
een cruce · ende mach
wal myt sinte paul
wel segsgen Die weerlt
is my een cruce en ick

der werlt wedr Daer
sunte bernardus op
secht dan wort dy die
werelt gheestruyst So
wanneer dat om begeer
licheit /dan dy een cruce
ghenechent is Ende dan
crucestu die werelt we
der alstu myt alre her
ten begheerst · dat die
werelt dy een cruce
reckent to wesen Alduss
dunghen esel was sun
te lucas · Doer men af
leest · dat hye die bedw
ghe des cruces vmme die
er ghaes stedlick in
sinen lichaem dwech ·
Dat ander gheet pun
te der ezelynnen is dat
et een sachtmoedich dier
is ende mynnet de vree
de · ende en weet van
gheenre twydrachticheit
Ende lijdt lieuer groter
swaer sleeghe · dan emyge
wederspenicheit to be
wysen Ende op dat sie
allene dat hoeft heel
mach houden · so steecht
sie dat in ene doern
bosch · ende laet al dat
ander lijff slaen also
velle als men wyl al
de ghelijck pleeghen ghue
de willentomen manne
op dat sie vreet de her
ten van bynnen moeghe

houden · so wat handt
heit em van buten op
vallet ghheenre to lijden
Als die ghhene dan doer
sunte paulus af secht
Ghy lijdet isset dat v
ymant erghen mae
het · isset dat v ymat
verslyndt isset dat
ymant dat uwe nem
met · ende isset dat v
ymant int angesichte
slaet Alsulken lijden
was een heleth vaedt
doer men in der vader
boeck af leest · doe men
een vraghede woe hye die
ghene deeghet der lijd
samheit verkneghter
hedde So wat lijden
em te quam · dat hye
nochtans nimmermeer
en claeghede ane wor
de hye · Doe ick nv in
desen leuen quam · seyde
ick in my seluen Du
ende die ezel salst alle
wesen Ende hier vme
ghelijckenwijs als hye
gheslaegen waert ende
myet en claeghet · ende
omecht lijdt ende myet
en antwoert Also salstu
ock doen Ida dat dye
propheete secht Ick bin
ghenworden als eene
beest by dy · ende ick bin
altoes myt dy Die dat

manyer der ezelynne
is · dat sie eyghen water
en drincket er en sy
eyert · ende om mellick
is seer blanck ende
maeckt wit vel Ende
daer ome plach wyen
de heysers wijff in eze
lynnen melck te baden
al de gheliick en pleeghe
waerachtighe vollen
comene menschen die
weerlicke wijsheyt myer
te achten · die recht alse
onclaer water syn ·
Ser em dorstet na der
reyner fonteynen der
ghoetlicker wijsheyt die
in der schriftueren ghe
leeghen is · ende begheere
die Vy der mellick woert
reynicheyt des leuens
ende claerheyt der leer
ghe verstaen · die in
den nuer achtighen
vollenkomenen men
schen gheuonden weer
den als in der wyuue
baeck ghheschreue steet
Dat die ogen des bru
degoms daer ghetschou
wende manne by be
teyckent syn · heeten te
wesen als der duuen
ogen die myt mellick
ghewasschen syn Ende
dat ome die reynicheyt
des leuens ende claer
heyt der leeringhe wat
sie schoone blenckers
den de snee · ende witt
sin den mellick Dese
seedighe menschen syn
beteikent by balaams
des propheten ezelynne
die bauen der natuere
loep den engelen den
weeghe daer balaam
op en wer · sach ende
sprack Want waer
lickes Inck · dese ly
ughe sielen pleeghen
die engelen Ja die
wel onsen heren ghe
seluet in alre hand
manieren auermids
andienynghe der en
ghelen in hemelscher
schouwinghe ghewaer
te weerden Ende som
tijt ghenack te ont
fangen · anden men
schen ghoetlicke wijsheyt
te leren Daer wy
een exempel af hebben
in den edelen ezel sun
te paauwel · die in syn
re ontfhieftinghe dat
euangelium leert · en
machtt ontfench dat
voort te kundigen en
te leren · als hye selue
ghetuyghet daer hye
secht · Ich macke v
kundich dat euangele
lium dat van my ghe

predict is · Die ick dat
na den menschen of vā
den menschen myet ont
fangen en hebbe noch
gheleert · mer alsmē
de apenbaringhe ons
heren ihesu cristi Och
leest men van sinte
anthonius dat hie son
der lettere die heligthe
schrift verstont en pre
dicte die allermēs die
mghestrenghe ghaven
Als de ghelijcke wasser
van sinte franciscus de
na der letteren ghee=
ven ghelijck ghelijcke
en was · nochtans die
vele menschen aller
mēs sinne predicha
the tot onsen heren
gaf ghecierd worden
Want vmme dat al
dusdanighe maniere
end ons ghelijck ut
mertaren ezelynne syn
daer die here ghecerne
op sittet · end myet al
lene op die ezelynne ·
mer ock op syn ionck
Want men leest dat
die here op een beden ·
alse mi op den ene ēn
mi op den andere sat
Want alsulcken siele
is een ezelinne alsmids
vruchtberheit der wer
ken end der leringhe
dier sie wel asse Sie
is ock der ezelynnen
ionck vmme omme quet
te reynicheit willen
dier sie van der ghover
heit des ghelucken troes
tes in verbijdt wort
End hier vmme sēdt
sinte marcus van de
sen jongen dat dier noch
ny mēsse op ghereken en
hadde · Hier die myte
puerheit by betekent
is van aldusdanigher
sielen wart die alder
claer prophecie Jacobs
des patriarchen waer
achtelick vervullet
de hie sijn soene bene
dijen solde · end ysachar
tot een quam · seit hie
ysachar is een starck
ezel · end is neder ghe
setten tusschen tvee
eynden Hie sach dye
weste dat sie ghuet was ·
end die eerde dat sye
alre best was · Hie set
te dier sijn schouderen
onder to draghen ·
ysachar is so vel to sech
ghen als een loen end
Vedunkt die ghotschou
wende siele · Die alse
Ysidorus secht · die
also mēnichwerue den
vorsmaertz des tormē
den loens ontfanghet

als sie in die inwendy
ghe vruecht ons heren
tempt· ende wes mat
daer af smachter Dese
ysachar math wall
myt rechte vmme de
drie wonsenk mame
ren des esels een staer
esel hieten· die trusschē
tiwen eynden nedr syt
Daer sunte Gregorius
af secht· dat so wye
dat ende der weerlt be
ghert· ende myet en
suerlet van dat in den
mydel is die hert dat
hie trusschen tiwen eynde
west Dese esel sach
die weste dat sie gruet
was Want hie in alle
geschaepenē dingen
ongheestadighe wandel
borsheit vant Ēn doer
sach et myt den ogen
der verstandelheit dat
daer ghēen weste de
ghemoecte dan allene
in gode te vinden en is
Hie sach ock dat die eer
de alre best was Daer
alse Ysychius secht·
stille samenachtichevt
dy to verstane is· alst
ghemoect in een selue
ghelick vergadert is·
ende in dēr enicheit be
ghēeren der eenicheit
onbeweechlick ghenes
tichet is Want al weerlt
alle dingen beweechet
die eerde steet vast Dit
is die seelige eerde de
waerheit belauet heuet
daer hie secht Seelich
sijn die sachtmoedighen
want sie sullen die eerde
besitten Vmme wellick
beste to verkrigen ende
to behalden dese eedle
eselen syn schipluden daer
onder setten ime to drae
gen Want als Sunte
Gregorius secht· als
men die ewighe weste
an suyt· so weenk alle
swaer ghebaden licht·
Ende so wat die lichey
moedicheit suyt dat
andruecselick is to lyck·
dat bewijst die hayse de
ervigen loens dat et
licht ende gruet to done
is Aldusdanigen stracte
esel was sunte Paumel·
die vmme die myne gra
des ende sinne helighen
evangelien sijn schipluden
ren onder alle die werlt
setteck· recht alse dye to
draegthen· doe hie sende
Ick bin alle menschen
al ghenworden· op dat
ick sie al behalden moech
te Den roeden recht als
een roeck Den genen die
onder die ey waren recht

of ick: ander die ew nie
re den ghenen die sond'
ew mauen · rechte of ick
sünder ew weer ghewest ·
nochtans dat ick sünder
ew nyet en was · een vell
des ghelicks Ende op een
ander stat doe hye seyt
Sinm dueghetrosthe herbise
ns sorchmaldicheit von·
alle herten te hebben ·
Want wie is daer ensach ·
ick en byn niet ensand·
Ende wye waert daen
ghesshandulizieert ende
ick en lijde niet nyet
een Dat dese ghemeyn
re mynnen alre men
schen last niet te due·
ghen alsō sinte Paul
wel dwegh maet ons
helpen ende sterchen ·
Die vaeder die soen ende
die heligste ghest amen

Des andere vrydaes
ghes in der vasten ewy

Et was een fest dach
der joden · en ihesus
clam op te ihrlm Ende
daer was ene pisēme die
hadde vijf poerten In dese
lach ene grote menichte
vā sieken · van blinden
van den die verdoruet wa·
ren · ontbeidende des wa·
ters bewerringhe Want
een engel des heren quam
neder na der tijt in die
pisēme ende bewoechde dat
water Ende so wie erst
neder clam in die pisēme
na der bewerringhe dye
ware ghesont van wat·
sieckten hie bewonnen was
Doe was daer een men·
sche die xxxviij iaer in sy·
ne sieckten hadde ghelegen
Doe ihesus desen sach liggen
de · ende bekande dat hie nu
vell tyds hadde vnghedt
hie em wilstu ghesont
worden Die sieke antwor·
de em · here ick en hebbe
ghenen menschen die my
in die pisēme helpet alē
dat water bewert wort
Want wāneer ick come
so heft dier een and' vor·
my neder ghedōmen Doe
seyde em ihesus Stant op·
boer dyn bedde op ēn wan
dre Ende alte hant is die
menische ghesont geworden ·
ende nam syn bedde op ēn
wandre Et was een sab
both in den dueghe · daer
vme seiden die joden den
ghenen die ghesont was ·
Et is een sabboth · et en
is dy nyet georloft dyn bedt
op te boeren Hye antwor·
de em · die my ghesont mae·
te · die seide my Stym op dyn
bedde ēn wandre Doe vra·
ghedon sie em · wie is die
mensche die dy seide Stym

op dyn beall ende wan
dre Dese die gesont ge
maect was en wisse
myet wie hie was Ihesus
ghinck van d'stadt die
m der steedt stont Daer
na so vant den Ihesus in d'
tempel en seidt em Siet
du bist gesont geworden
nu en wil myet mer sun
dighen op dat dy myet ar
gers en geschie Die mē
sche ghinck hen en seidt
den joden dat et Ihesus were
die den gesont gemaect
hadde Dese pisceme is die
mynentlicke persone ons
heren Ihesu cristi dat
water dat in dser pisceme
is dat is dat hoghste dur
bor bloyt des mynnetlic
hen godes soens die got
ende mensche is en ons
in synen dueren bloedt
ghewasschen heuet en
van mynnen alle die ghe
ne wasschen wil die tot
em comen Die sieken der
ene grote stadt was die
by dser pisceme laghen
ende ontbeiden die berne
rinte des waters Daer
by syn in enen symme
te menie alle misselue
re ghesleghte die onder
den oilden testament ge
wanghen laghen al om lee
me lanck Ende na onre

dre mosten sie hghen
in die vorborghe vā der
hellen ende verwachten
daer der bevrumghe dur
dre eedel durbor bloet dat
in dser mynlicken pisci
nen was bevoert wonder
solden sie gheneesen ende
myet eer en mochten sie
geneesen of vmmermeer
ghesont weerden Ende
myet allene sie mer ock
in dsen lesten daeghe dur
daeghe des lyfs ende der
salicheit syn; so en mach
ghen menische in der sie
len gheneesen noch ghe
sont weerden dan alen
mynde dat water dser pis
cinen dat is des bloeds
ons heren Ihesu cristi En
alle die sieken die in dse
pisceme myet en comē de
mosten eweliek sterven
ende verderven Et syn
sommighe sieken die in
dse pisceme comen na
dat dat water bewoert
wort dat is alse een
wewendighe bewerunghe
gheschuyt in welcken my
sen dat et is dwermyds
siecten of droefheiden of
anden totalle liefs of
leeds Ende alsō sie ald
ghemaect ende ghesont
den weerden so bleef sie
em te stadt ofte sie weer

den hemelrijck anemmdt
den woerde gaders wt den
mondt der leeres cñ co
men also tot gaet in dese
maetter dyer dat den sie
also lamelicke blindelic
he cñ smaechelicke Ende
daer vmme al ist dat sie ge
mesen· so blime sie noch
tant also· dat sie· also
veer alst in em is· ende
myet in gaet· maeré moe
ten in dat verganckelic·
ende moeten daer lyden
helsche pine cñ helsch vuer
ende wesen daer een spot
der duvelen also langhe
hent sie gestuvert syn
Nu an dese pisinen·
stonden vijf poerten daer
ene groote menichte van
sieken vor lach die alle
verbeidende waren dye
bewechnisse des waeters
Ende so wye daer nyet in
quã die wart verlyeuont
ghesont wat siuchten hie
och hadt Daer wy by
moegen verstaen Joncker
lichte· toernichte haestyg
the· ghymichte cñ onkuys
sche menschen Ende also
vort van al den ghene
die in dese vnsen sieck
syn· die alle gesont moegte
worden ist dat sie in die
waeter willen comen cñ
in den bleeck christi gewas
schen worden Wy dese vijf
poerten van deser pisinē
mach mē na ene symme
verstaen die heilige vijf
wonden ons heré aenmds
welcke wy alle gesont sin
gheworden Of in ene and
ren symme· so sin dese vijf
poerten vijf oeffeninghe
der deechden myt onder
scheyt genaemt Al ist dat
ons alle dese gheben noit
syn Verlystant is sonnich
mensche an ene die cracht
dan an den andrē Ende
daer vmme behoeft hie mer
vlytes mit onderscheyt
em te oeffenen· an dy een
re mer dan an der andre
Die erste poerte vā desen
vijuen· dat is een diepe
onderworpen ootmoedic
heit· dat die mēsche te ma
le myet en houde van em
selué· ende kūme em in
liedender wense drucken on
der gaet ende onder allen
creaturen Ende so wat
em tordempt of belestene
dat hie dat ootmoedlicke
van gaet neme· ende van
myemant anders· cñ late
cñ buyge em onder gaet
in eenre ootmoedigher
vresen in waerachtigher
verfinadinghe sijns selues
in allen dingen Jn liefde
in leed Jn hebbē in dryuen

Die ander poerte dat is
een vlytich by blijue by
stroyt Och kind' no gaet
nayt weer de mēnigthen
gheen menschen die m
gheer eenwoldicheit onbe
huet wt lopen van oure
stroyt m gheetschynenden
wysen ende werken · Et sy
an leringhe · an hoeren · an
sprechen ende an werken ·
ende lopen also wtsynliche
en lustelicke · en dat on
wyslicke Ende dar em ghe
schuyt · als sijnte Augustyn
nus sprecht · dat onre
welle syn · die also vere
wt lopen dat sie mīmer
mer meer in en comen
Die menschē solde in alle
synen werken en wtgan
ghen een vlytich waernemē
synre gheroecke hebben · ende
daer in sien mit allen
ernste Ende so wāneer hie
em dan wt keert · so bleue
hie in waren vreet in alle
synen werken. Hier vffer
dat hie also mer en duet ·
so en heft he ghenen vreet
in synen werken en in
synen wtgange t'saint he
wt gaet onbehoecklicke na
beweghinghe der synne en
der wtwendigher tonalle ·
ende mer van den ghotlicke
dryuen of vermaenē Die
dirde poerte is een waerach
telick weselick bewarre
der sunden Welch is mi die ·
Dat is een ghaue waer af
hier · van alle den dat myet
lutter ghot en is · of de ghot
myet een rechte saeke en
is · en een waenrichich
ghelheel toekier tot ghack ·
myt alle den dat mē is
ende dat men vermach ·
en dat is allene die hem
me ende dat march de
wunen Ende dan myt
enē vasten betrauwen to
versynchen in dat myn
lichte lutter ghuet dat ghot
is Ende an en ende in em
altoes te blijuen ende em
an to hangen myt mijnen
ende myt pueryc mey
myngte in enē vollen beker
den ūlle ghenoech to done
also veer als hie vermach
Dirdre die is weselick wun
ne Ende so ure dsen wun
ue heft den weerdn sond'
twijuel al sine sunden ver
ghauen Ende so wye dat es
meest heuet · den wort och
lutterlicst ende waerlicst
ende meest vergheuē Die
vierde poerte is een ghe
wullich armoede · Hindre
hier is to merken een wt
wendighe armoede na de
tonalle · dat dat wesen de
ghewaren armoede is
Die wtwendighe ar

mack · dat en is aller lue
de dinck: myet · end daer
en sint ock alle menschen
myet to schroyen naer
tor der weselicker armoe
den daer sin wy alle to sche
yen alle die stacke vnd
e willen wesen · dat is
dat got allene besitte on
sen gront · end dat wy an
dys van schenen dingen
beseuren en syn · end dat
wy alle dinck: so houden
end orberen tor onser
natdruften of ymant
anders also als got van
ons gheholden wil hebben
in armoeden ons schre
ue also als sinte Paul
secht Alse die schene die
myet en hebben · end
nochtant alle dingen be
sitten · dat is dat wy sche
dinck: so hef en hebben
noch schuer · noch vrien
de · noch siele noch lust ·
noch schene nutscap wolde
got een ander van ons ·
wy solden em to lene en
to lane schenne late in
sinen stucken wille in alre
wysen alse hyet schelaten
wolde hebben End dit sal
schelick onse stucke wil
le syn End al schwemmet
de kennick natuer hyer
tegken daer licht myet
an · op dat die wille hyer
andere benegt tor is kind
dit is die waerachstelicke
weselicke armoeck die
allen stucken menschen
in der waerheit to behoert
end got van en hebben
wil · Alse dat sie hebben
een vry ledich verlyene
stemoeck dat ongenaeng
is van allen dingen · noch
myt lusten noch myt
liefden · end staet in der
schetrechicheit alle dingen
to laten eff er got schela
ten wolde hebben Al hedde
dese mensche een cōmyne
rijcke · er weer nochtant
een weselick: arm men
sche · end er en hinderde
em myet der aenschekelic
heit stacks · al die wyle
dat is menschen schande
de schoen vergenclick:
dinck: to nesten noch to
vreeden en mach setten
Want hye is allene die
hanck sinne beschoerten
altoes wt trekend tor der
mylder achmyssen des lut
teren schuedo dat got sel
uen is · end dat mach
allene schemoetschet:
in synen wille end in
synen gront End al
isset dat men in dinne
dingen suchten der syn
licheit schouwede lust
en onlust · hef end leet

daer en licht myet an-daer
moet em die menschе in
lyden- ende daer bauen-
em seluen stadt op daе
sthen Die vyfte poerte
is dat die menschе een
stadich in ēn opdraechte
hebbe tot stadt alle dē
dat men van stadt ont
fangen heuet claerlic
he ende blotlicke ende
alte male in dn oyr
sprunck ende in dē sthene
daer er uyt steulaten is
Oth och kinder die in
dese poerte wal ende te
rechte sthenieet weer
woe mynlicken dinch
ueer dat glzer hier in
onbluet mēnich stroet
menschе die seer wall
daer an meynt te syn
Ende als em stot stroe
sondrlinghe stauen in
schentzet- daer sie vel
uruchten in doen selden
So vallen sie daer op
myt liesden ende myt
luste- ende spelen daer
med ēn en vlieten der
myet med weder in dē
ourspronch daer sie mer
ren hier an ēn sient an
alse dat stuet dat em to
hoert- ēn doen ēnē dyche
ten schaed hier an Die
menschе sold also ernst
lich ēn vlitich syn tot
stadt dat hie alse sthen
sthenerch en sosdē heb
ben op al die dinghen
die van buten to vallend
syn Recht sthelicker wys-
so nae emych dinch mit
al sinē kruchten seer
naeuwe merket doer
een naeuwe splete of doer
een enge sthenely- all
die wyse dat hie myt
alle synen kruchten-
an seete dat dinch dat
hie daer doer supt- so
en tyndert em dat mid
xl dē dinges myet aer-
isser dat hie syn stenner
he op dat mydel kaerr
ende suit dat an twee
clemē dat er is- so wort
hie sthelyndert van dn
sthestichе dē dinghes
dat hie daer sien sold
Recht also ēn miach
dat meren myet also
cleyne wesen daer mē
med weeset op die stau
uen- noch die wenlacy
nighe en moeten so
puer noch so cēdel myet
wesen- meriet mē daer
op myt luste ēn myt
stenuedyen- men en
weend daer stades me
dē sthelyndert dn mē
nē dn stauen nemē sol
de- ende sold sie weder in
stadt draegen ēn myt

den ghauen in ſmucke
myt allen knachten
in den ouerſten ·
der ſie vt ghſendet
ſyn an der poerten
deſer priſteren laſten
vel ſieken · ende een
ygelick die in dyt
wieter quam wa der
bereideringhe des wte
tens · die wart to ma
le ghſeyt wat se nu
deſe benedeyde off
deſe bereideringhe dan
dat die heiligſte ghſeyt
van kinden in den me
ſche exempt ende be
reidt al des menſche
inwendicheit · ende
maeckt dier ene gro
te bewechnighe alſo ·
dat recht des men
ſchen meyſte vnme
ghekiert wort · ende
to male in en ver
wandelt · dat en die
dingen myt en ſmae
ken die em to woere
ſmaeckeden · en dier
en to weren vay ·
ghruwelick · des ſo luyſt
en nu alſe verſmaet
heit ellend enwelheit
ledicheit · inwendicht ·
armoedicheit · over
penheit af ghheſchey den
heit van allen crea
turen · en dat ne nu

ſyn alle hochſte ghe
mechte · alſe deſe bere
idinghe alene ne
exempt dan die ſieke ·
dat ne die inwendighe
menſche myt ſinen
wewendighen knachte
ghhenſelick ende ghron
delick in deſe puſteme
ende waſſchet em to
rechte in cruſto in ſy
nen hoghen weerdy
ghen blode · we den
grende deſer bereidy
ghe ſo wort hie waer
achtelicken ghemee
ſen als ock andres
waer ghheſchreuen
ſteet alle die em trier
den wonen ghheſant
ſyn mit let onſe here
van ghroter trouwen
onder tyden deſe lieck
lyckſten vor ſieck · en
al ſyn ſie naenichtelic
ghemeeſen · ſie en weten
nochtant myet · ende
houden em ſeluen al
om leeue vor ſieck ·
want onſe here bekent
dat an em · wiſten ſie
dat ſie ſo wollencomelic
ghemeeſen weere ende
ghſont ghworden · ſie
ſolden em op en ſelue
kieren myt eyghenen
beharten ende daer
vmme van ghroter trou

wen so let hie sie all
om dlegse staen in ene
onweten in vresen in
ghedunghe ende in ot
moedicheiden Ēn nech
tant staen sie so in oy
ren ghenck · dat sie dwet
en solden willen doen
tegen ghode · dine alle
dat ghaen of comen ·
maechte gheer so wan
neer dan wempe dye
mynliche dach · dat is
die tijt ons heres · dat
sie ghet myt ein vul te
huys vueren · dan ver
lichtet hie sie en verlie
set sie van der onbeken
temisse ende duyster
misse · ende duet em dan
so vaedrliche troest ·
ende laet sie dan dat
vul smaecken wer oyr
re dat pet sprak van
der ghloryen die sie ene
lick sullen ghebruken ·
ende sterven dan in
groter sekerheyt Ende
alle die em dan in des
duysternisse trouw hel
pen ghehelden · dye
vuert hie sonder alle
mydel in sijn onspree
kelicke lecht · en went
in der ghetheit begraene
en sin seelighe doden wat
sie sin in ghode ghestor
uen Dese quā ouse hē
ēn vant ēne man der
hertzen · die verrum iaer
sieck hadde ghelyest ende
sprack vulstu ghesont
weerden Doe sprack die
siene Ic ne en hebbe
nyemant die my in die
pisine helpet als dat
waeter bewert wort
Ouse hē sprack tot em ·
Staut op heer op dijn
bedt ende wandre Ēn
altoghant wart die men
sche ghesont · ende baent
op sijn bedt ēn wandr
de Wonder die is seer
te merken dat dese siene
mensche also langhe
ende also vel iaren der
ghelecghen hadde gheen
dese siecte mēs tot der
gloryen ghodes ende myet
tot der doot Och die de
sen ghenck wal na kum
me volghen in der waer
achtighher verbeidender
ghedoechsamheyt · dier
dese siene menschē vreem
maer m verleut hent
dat den ghot seluen ge
soent maecte ende hiet
den wanckenen gheer dyt
is seer tegen die lueck ·
die also vive als dye
eens sondvlingen keers
bestaen · en vernemen
sie dan myet te hantē
dat vernoelen der dau

ren ende ghroter dinghe
So ist al verlaē en te
claghen van ghade alsō
of hie em onrecht dede
Och wie wenich lieden
hebben dese eedel deghede
dat sie em kūnen ghela
ten in den lijden · ende
houden em selue · von
dat sie syn · ende em ont
moedelicke lijden in die
crancheit onre sieetten
eē in die ghenenthenisse
onre behoudinghe hent
dat sie die hie seluen ghe
sont maecte · ende daer
vme en wort em ock in
der waerheit nyet to ghe
spraken dat sie op sulke
saken ende wandēe ende
on bedde dueghen ende
to rechte ghesont syn ·
Hier so wie dat em to
rechte in dēser noet ende
ghenenthenisse kundt ly
den · nyet eer riveēt en
ontfenghe van ghenē dm
ghen · hent dat em dye
hie seluen verloeste Och
wie ghenuechelicke edele
dinth weer dat / Wedanc
ghe macht wedanghe
hensraghe wonk dan den
menschen ghheghene · ende
em woor in der waerheit
to ghhespraken Stant
op · du en salst nyet mer
ligghen · du salst alre dan
den auer come eē ghenin
et syn ende wandelen
vrijlicke · ende salst myt
rechte dyn bedde draeghe
Ende dat hie voermaels
draech · dat salstu op boe
men ende draeghen dat star
kelicke eē moeghentlicke
Och hinder den mynsche
den onse hie alduo verloes
de · die wonk so wal ver
loest ende wandelt so
luystelicke · ende quemt
na dēser verbeidender ge
dechsamheit in ene wō
derlicke seeligthe vrijheit ·
de al den ghenen onbereit
te die em seluen wane
te verloesen eē troest ont
fanghe eer tijt Hier so
wanneer em ane dese lue
de beuoelen in dēser vrij
heit · ende dat sie al sprake
bant verloest eē ghanst
sijn · ende em seluen to
male ghesont vinden So
ghenelāt wal onder tijt
dat sie wt dēsen vreede ·
ende ock verstrat onuer
sienlicke ende onbehoe
delicke wergaen onder
die mēnichuoldicheit
of tot den verwendigen
dingen of in alre men
nigerhande wijsen eē
oeffenungen · Ende dat
em dan ghheschiet als
dēsen menschē · dat hie

toempt in ene oulken
nysse stadē Want de
die tecken dese vnsede
lue een gesont gemaect
hedt· doe en wyste hue
wet sy doe hie wed'
in den tempel gaā· doe
sprack em ihesꝰ toe· en
doe bekande hie een en
kundichedt doe all den
volcke Also sal ock dese
mynentliche menschē
doen So wāneer hye
gewaer wort der oulkē
nysse gaads· so sal hie
alle dingen bersouen
end sien sielliche in
den tempel· dat is dat
hie gha in ene verste
menynge al synre
krachten in synen in
wendighen tepel in sinē diepe
grondt End so wāneer
hie dien in toempt—
Sonder twiuel so vint
hie dier gest· eñ wort
den dier kennend Eñ
dan sprekt em ihesꝰ
toe end secht Sie du
bist nu gesont gemaect
heck dy vort mer eñ
dan so kundiget eñ pre
dikhet alle de menschen
werken eñ wonden end
leuen gaet te rechte in
der waerheit Alduꝰ dan
so wāneer die menschē
van den inwendighen

onderwynden in der claer
te kennysse in den in
wendigen tempel gewn
den gaet genouden hest
eñ och eens dels van
synē eygenen schaden
gelecet end bersper in
Eñ dan van gaet ghe
waernt eñ voerspoet wert
Dan so is de menschen
predicatie end dit kun
dighen dat hie van ga
et duer· anderen men
schen seer nutte en vrucht
bor Want er toempt vt
der kennysse der beun
lichten waerheit Duer
ons allen to helpen moet·
die vader die soen end
die heylighe gheest amē

Des maendaechs na paschen sondag

Alsoo was onse heere myet bernende in ons doe hie myt ons sprack in den weege ende dat ons die schriftuere ¶ Sunte lucas ende cleophas waren die twe discipulen die van hierusalem tot emaus ghingen ende vertalleden die dingen onderlinghe die haer ghheschiet waren daer ihesus na sinne verrisenisse mede by quam ende wandelde myt em sijder sie ogen waren em gebonden dat sie een myet en kanden ende hie vraechde emwaer woende sin dit die sy myt malcanderen in den weege spreechde ende aldus dreuchsijt Sunte gregorius secht allermynst dat sie van bynnen twijfelden ende mynden So openbaerde hie em in eens pelgrims ghelijck ende was em van buten bynnen hie en openbaerde myet dat hiet was Ende mine dat sie dan sprakken vertoende hie em sine tegenwordicheit sijder want sie van em twijfelden so verbarch hie em also dat sie een myet en kanden Hie sprack myt em hie berispte die hardicheit ons verstandes hie beduyden em die hemelicheit der schriftueren die van em ghheschreuen waren sijder dwermde dat hie in dese discipule herten recht als een pelgrym in onsre gheloue was so sijdeen dat hie voort ghaen wolde Ende al was ongeloue myt twijfell ghemenghet want sie myntlicke van em spraken ende hie em die schriftuer beduidde so ward onherte in em van myndre ontsteken Die mynne als sunte Dyonisius secht heuet wisterhande ghude ende onderscheide Die reste ghaet als die hieren bewechelicheit verthelicheit ende die heft elck mynne ghaet als hie rust an heuet ende sine ghet in mennyghherhande werchelicheit sorchuoldicheyt begheynt te mynnen

Ende vp altoos myt
vlitticheden daer aller
dendt m alre hande
stueder oeffenynghe-
op dat hie myet en ver
laeuwe noch en ver
tragthe · noch m der
weegte en verblyue ·
uer sacke en volghe
altoos sinen gtemynde
myt der mynender
sielen · als sie van oir
seluen secht In myne
bedrichen heb ick den
m der nachte gtesocht
den myn siele myne
liever anermids dat
der werelticher myn
res bedrichs to smal
ende to hoert vp den bru
degom op te ligtten · en
die nacht ock duysterr
is m to suchen · so en
mach hie den gtemyn
den tot sine wille noch
myet vinden · ende noch
taut en laet em dye
anvechtoldicheit der myn
men myet weesten · hie
en begtheert oen altoos
to suchen All de gthe
lycke begtheert zacheus
thesum to sien · wie
dat hie were · mer hie
en mochte daer myet by
comen · aimmds dat
hie to cleyne vā gtewasse
was ende m den vrsten
begtsyme vā der myne
Daer vme lep he vor
den schaeren dye em hm
derlick waren en clam
op ene boem Dese cley
ne corte zacheus vp een
ygtelick myne gtade ·
als hie vrst tot den wee
gte der waerheit · ende
tot der myuen sine gta
de gtekeert wort · dit
is een prime der publi
canen Want hie em sel
uen een aenbaer en
een alter gtroet sunde
beliet to wesen · ende
en ontsuit em myet
em seluen to ontdecken
ende to bichten na al
dit hie gtesundigthet
heuet Also sinte paul
wel cort na sinre vrst
bekeringthe sede · doe
hie seyde Jhesu cristus
is in dese weerelt gthe
comen vme die sundre
to behouden daer vn die
alre meeste af bin ·
Dese ende ons gthelick
merken mycke Want
daer die sunde abunde
dich was · daer sal die
gtenade aboundich
wesen Hier vme en sal
nyemant vroe seer hie
gtelouden heuet gtewest
wanhapen · mer minen
em myt zacheo vrst m

de werthelicheit te wer
lyssen want die ghene
derrieren ihesum als hen
te Jherusalem secht · en
vergeuet synen lichaems
ende synen mynnes met
allene om sunden · mer
hie weerdicht em dier toe
grote ghauen te lauen
Desse grote werthelicheit
der myrre hadden die twe
discipulen · doe sie van bu
ten van der eerme steedt
tot der ander wandelden ·
ende myt den monde an
mids willicheit der my
rren · die sie in den herte
hadden van ihesu om me
dsynnike hadden Ende al
so die elck ghormynende
menschе also langhe als
hie hier is · tzelfde in eghy
pten want · alimmer arbeit
vruse ende bangicheit ·
nochtans plecht ondertij
den ye desen ysern ghenack
der myrren een aldrover
herteliche blidschap · ende
ene ontsedinghe alles
tomets ghebeurt te wer
den alimmer ene myrren
dreghen vonsinaeth des
ewigen leuens · ene har
de swere tyt duerende dier
got synre hemelicke vriet
sonrycht mach plecht te be
ghauen also dat hie wal
sedsten mach myt sam

Abrahams wijf · doe on
die here in ore ouderdom
baren dochter lancek een
kint te kinghen
ende seyde Die here heuet
my verblijt · ende wie die
hoert die sal meck blyd
wesen myt my Hier als
die oude blindschap auer is ·
so valler die myre weder
in sijn olde ellende · ende
secht al versuchtende myt
den propheet Doe my wart
mijn ghenliche sedsenynghe
is verlenghet In deser
ellenden wise die heylighe
man job ghenallen · doe he
myt sinnen versuchten
bedtheent doe he seyde ·
wie sal my ghenen dier
ich bin als ich was · in
den dagen doe my de he
beschoet · ende sijn lanterne
op mijn hoeft schoen · ende
doe ich myt sijne lechte
in die duysternisse wandel
de · ende doe ich myne voe
te in botteren wieschen · en
my die hant leyde reuie
ren des abijs toe vloeyden
Ende wat is die lanterne
dan die ghelicke ghenade
Ende wat is dat hoeft
dan des menschе ghemoet
So wanneer die ghelicke
ghenade die ghemoet van
binnen bestrijnt · dan lich
ter die lanterne apt hoeft

Ende als wy myt der
wirdigender ghenaden
tot den usen werckelicht
ghnade dy mynen ghe
comen syn. dan so wan
deren wy in der duysterr
misse myt synen lechte
Die vocke sin alle begen
liche kraghte des myres
want also als die voete
dat lichaem draeghen
daer hie wesen wil Also
wort die menschhe van
bynnen ghedruecken myt
den begherlicken knech
ten der mynen Ein dan
wenden de voete myt
botteren ghewasschen. als
alle die werchen vt der
vetter vruchtberheit der
myrren ghenmacht
wenden Ende die hant
leye. dat is die menschhe
liche natuer cristi vloeyt
reuieren des alre vt.
dat is auuloedicheit der
trane Ende die reuiere
heiten vme der vrucht
barheit willen. en aly
nie der salumghhe ende
vme der sieticheit die
sie ghenen Als Sunte
augustinus in den boe
ke synre bychten secht
O here wee velle schreye
de ick in dine lauesamte
der helighen kercken daer
ick hertelick in berae
ghet werde. dyn stemme
vloeyde in mynen oren.
ende dine waerheyt smel
ted en ghheet in myn
herte. die trane vloeyden
vt mynen ogen. ende my
was hart wal myt en
Die ander ghenet der my
nen vt. ene ghenerighe
vollenbinghhe dyn lieff
ende dyn leer tot den eyn
de toe vt want myt
eenre duystigher wer
kelicheit yet to vergime
ende dier myet tot de eyn
de to by to blyuen. wet
lichtelick af to take. dat
en is met ghenoich Alsus
danighe vollenbinghhe
hadde Sunte maria
magdalena de al dye
andere discipulen van den
ghruene scheiden. nochtant
alleue dier by bleef staen
de ende sich mit ghruff en
schreyde solder oplaten
Ende dier vme ghheschie
det dat hie sir alleue ver
toende want so wie vol
hendet to den eynde toe die
sal beholden blyuen Ein
en den alden testament
wast verboden dat men
ghheen beest en moste
offeren sie en moste
enen stert hebben Ein
Joseph hadde ouder sym
bracht enen wek dye

em op die voete sloech
ende wart te by te lan
den voete-ende by der
teesten stont bekeent-
dan dat daer bestonnen
te tot den eynde to-te
vollenbrengen /want
al wast dat die mynende
siele omen ghemynden
in omen bede sochte ende
myet en vant-ende daer
na op stont eñ ghinck
vme die stat-dor ste
ghen ende dor straten
ende van den wechters
ghevonden wart-die sie
sloegen ende wonden-en
ontfaemen omen wet
ghetuchtaut na alle den
arbeid seick sie tort
daer na doe ick een hut
telken daer dor gecomē
was vant ick oen den
myn siele myent Al des
ghelijck wast myt desen
twaelf discipulen-die myt
wille van herten van
jherusalem ghinghen-
ende dwongen den pelgrim
van die em van omen
ghemynden baerscapte
myt em in or herberghe
te gaen-ende ten
desten dat sie van den
anderen elven discipu
len vernamen hadden
dat hie na synre verry
senysse petro apenbaer

de ghinghen sie rechtenomt
in der seluer vven tot
jherusalem ende volher
den in den sueken heer
sie oen gevonden hadden
Die dese ghuet der myn
nen te ghelieten herich
daer iob af secht So
wanneer dyn lant myt
den suyden wynt dorwent
te-sullen dan dine clee
myet heer werden Dan
wort die eerde myt den
suyden wynde dor ghewent
als dat menschelicke her
te myt der ghenaden des
heylighen ghuestes ont
fonchet wort Ende dat
was die selue ghenade
daer die mynende siele
vme bat doe sie seyt :-
Stant op noyrden wynt
ende comt du suyden wijt
ende dorvaeyt myne hof
ende die waelruekende cruy
de sullen ghecken weche
ghenen Dese hemelheyt
heert in den mynne te we
sen-op dat beide ver
stant ende mynne daer
uf vermachtert ende ont
fonchet woenden Als
hugsto de sancto victore
secht Isset dat du myet
vlijtelick in den ghemyn
den en ghaest-so mynstu
noch dat daer buten te
ende en hebbest der heer

heit der mynnen myet
mer du bluuest plomp
ende onuerstendel ende
rumech ende gheschieden
uyt den rechten mynne
Hier af secht Sunte
augustijn O mijne die
alsoe bernest · ende mi
mermeer gheleschet en
weendst wee laete heb
ich dy gheschemyt wee
laete heb ich dy gheben
met Du waerst bynne
ende ich sochte dy buiten
du waerst myt my ·
mer ich en was myet
myt dy Du woenst my ·
ende ten lesten smaecte
ich dy · alsoe dat my mi
na dy hongert en dorst
tet al des gheluch so wast
myt moyses · doe hie sijn
staue in dat meeste der
woestinen hoeden · ende
den doern bosch sach ber
nen die nochtant myet
en verbrande Ende wye
is dese bernende doern
bosch dan die mynnen
de siele die myt y heete
heit der mynnen ont
stechen is ende myet
verbrant en wort ::
Want al isset dat die
mynne van der myn
nen gheprymyghet is
nochtant wort hie vā
der mynnen gheneechte
lucke vermaert ende ge
woest Dese selue heet
heit der mynnen hadde
die twe discipulen doe
sie seyden · En was on
se heere myet bernende
van yhesu in ons ::
doe hie myt ons sprack
in den weege · ende ons
die schriftuer ontbant
Ende al des gheluchs was
ock myt den propheten
doe hie sende aldus ::
S Mijn heere is heet
gherworden in myn ende
in mijnre gedachten
is dat vuer bernen
de gheworden Dye
wyerc ghenet der myn
nen is ghelyeten een
scharpheit Dese scharp
heit hadde Jacob dye
patriarche doe hye
seyde Ick hebbe den
heere van angesichte
tot angesichte ghe
sien ende myn syele
is gheneesen · dat is
ick byn tot der ken
nysse der mynnen ge
komen · ende in den
verstande synre ken
nysse verstont ick dat
ick van em bekant
was Hyer af secht
Sunte augustinus
O heere helpt my dat
ick dy kennen mach

Ende hier vbt quam
er dat dy die tive dis
cipulen die tot Emaus
ghingen · dat sie na
der vuericheit des herte
ende na vel meer sprake
die sie myt em hadden
in den breken des bro
des bekanden Aldus
doerdringet die scharp
sichert der mynnen ·
ende gheet in · hent
die gemynde claerlic
he bekent wort Ende
dan wort die mynne
van menigherhande
laste ontseenen Also
sinte Auctustinus
in den boecke sinre
belichten seght O here
als ick dy an hangte
van alle den dat ick
vermach · so ontlaste
ick my selven · ende dan
en hebbe ick arbeyt
noch druck · ende alle
myn leuen is vol bā
dy sider want ick nu
van dy myet vermueller
en byn · so bin ick my
selven lastelick · eñ wie
sal my gheuen dat du
in myn herte comest
ende dat also dronke
maechst dat ick alle
mijne druckes vergee
te · ende die enighe ghe
de dat du bist allene an
hangen mach Hugo
de sancto victore secht
Dat dese hemelsche ge
mynnen andres myet
en is dan een druyst
sicheit der mynnen · die
knechtscheiden der ben
nender begheerten coe
met · ende doerdringet
ende duecket den mynne
tot den ghemynden in ·
Want die mynne en
hoilt myet op · hent sie
den mynne myt den ge
mynden vereenicht he
uet · ende dat was in
der mynnender sielen
vollenbracht doe sye sey
de · Ick hebbe den ghe
sprepen · ende ick en
sals myet laten staen ·
hent ick den in gheleyt
hebbe in mijnne mod
huys · ende in de slaep
caemer mijnre wyuster
Daer vinde coempt hie
tot dy in · ende dat du we
der in een selaft staen ·
Ende daer vinde als hie
coempt so leydt den tot
dy in · ende en laten myet
buyten staen beyden dy ·
noch in dye poerte · noch
in dijn hof · noch voor
der deren dijns huses
noch ock myet allene in
dijn huse · al ist ghenet
nochtaent en isser synne

ghewter myynnen met ge
noechsaet en sy dat hyse
in die caemer ga in die
slaepcaemer come · ende
in dien meeste myt dy
weesten mach · daer hyse
ghyeen hantlicheit noch
ghene wreedheit in dy
en vyndt · mer daer
alle dingen in den vuer
der myynnen ghesmolten
sijn Ende dit geschuyt
als die scharpicheit der
myynnen dat meeste be
tomen mach · want nie
myynet meer dan mē
verstaet · ende die myn
ne ghyeet in · daer dat
verstant buyten blijft
Die vijfte ghnaet v myn
nen is een auersieckn
de vuericheit · ende is
wat meerre in die myn
ne dan die scharpicheit
Want wat in den sieden
auer loper dat wort
myt eenre ghreveldicht
der hepten van den vuer
we em seluen ghewerpe
ende bauen em seluen
op ghebeert · ende maect
ene groote berveerginghe
auermids hetricheit
des vuers die daer m is ·
die men nochtant myet
sien en mach daer mē
ene ghroote kracht ēn een
starck ghewelt by bekēnē
mach des ghiens die daer
verbergen is Hier mede
mach Job bestaen doe hye
seyde Siet myn buyck
is vervult vol mes wijns
die ghyeen ademtoch en
heft ende die die vaete
plecht te doen berster
Al des ghelijck was och
die myynende siele doe
sie seyde Doe my dye
ghemynde te spracke
wart myn siele ghesmol
ten Wy sien duerwil ·
So wanneer dat ghol
off silueren off enyghertha
de andere materie van
der kracht des vuers
ghesmolten wort · dan
ontfangedt ene forme
ende ene ghelyckenisse
des daer et in off op ge
ghaten wort Als paū
lus seghet Got heuet
ons ghegheuen medefor
mych te maeghen wer
den den beelde synre soēs
Ende want ghot een
verteerende vuer is ·
so wanneer die siele
van den vuer synre
myynnen aentsteckē wort
off och ghesmolten · ēn
allene op een wester
end leent · so wort sie
auermids der myynnen
also in een vereniget
ende also van een ver

claert dat sie een m der
mynne myt em wort
ende mal segghen mach
alle dinghe sin my ghe
meyne myt em want
wy en hebben myer ey
gens noch ghescheidens
ons is een erme cer-
huys · een tafel een ste
tel ende een bedde Ēn als
daer dan emich myddel
van kruutheiden of vā
onthlue tusschen oer ēn
oyren ghemynden toempe
so valket sie in quellin
ghe · ende secht myt
der mynnender sielen
daechtapt mynen ghe
mynden dat ick war-
mynne quelle also dat
sie m der toecomst ende
in der verenynghe des
bruedgoms smelect ēn
vlieyt in em · also dat
sie ons seluens myet en
blyuet Ende so manneer
die ghemynde na oyren
beuoelen weder vā on
scheidet · so valket sie in
quellinghe van der
mynnen · mer die my
ne seluen en quellet
myet · mer is altoos doen
de ende werkende in der
mynnen oeffeninge Als
ghilbertus secht So
waer die mynne starck
is · daer is starck vlanghe
ist dat men mynt daer
myer tegenwoordich en is
van der quale quelden
daniel die een man der be
ghoerten was ende vā
mynne lanche siecke van
alduusdanighen qualen
quelden dese twe discipu
len · doe sie myer en weest
ten · noch af en lieten
oyren ghemynden weder
to iherusalem to suechen
hent sie van sinre verry
senisse waenachtighe in
formacie ontfanghen
hadden ende weder myt
een vereenighet wonden
Daer moet ons to hel
pen die vader die soen
ende die heleghe ghest t

Op den seluen dach
Sermoen Jordan-)

Als onse here myet
bermende m ons
doe hye ons to sprach
m den weeghe ::: Die
text van den euangelio
bewijst ons wee dat daer
m den tijden · dat was
op den paesch dach tuyge
van iheseus ionghere ghin
ghen m een casteell dat
Emaus heted · ende was
zestich stadyen ghelee
ghen van iherusalem · en
van alle den dinghen die
daer ghesciet waren ::
spraken sie onderlinghe

Sunte Gregorius ſecht
in der omelien· dat onſe
here den twien jongē
ren die in den weeghe
wanden en̄ van em
ſpreken· mer myet to vol
len en ghelooft en̄ apenbaer
den· mer in ſulcher ghe
daenten· myet dat ſye em
pet handen want alſo
lyc in den tyden jongēre
was in den oghen der her
ten· alſo apenbaenden lyc
em van buten in den
oghen des lychams Sye
ommeden en̄ twiuel
den· vnme der ommē
willen was die here by
em· ende vnme dat ſye
twiuelden en̄ bekanden
ſie oen myet lyc en was
em noch ghheen huyſſe
note· mer een gaſt va
bynnē· daer vnme apen
baerde lyc em als een
pelgrym van buten·
Vermaenige recht als
een ghesellc des weeghes
maeckt ghot ſine ghesellscap
myet den pelgrims den
myet alre vrechtier me
desprake ende myet ond
lingher kallinghe ont
heffer lyc ſie van den
arbeyt des weeghes alſo
dat ſijs nanaelo ghe
waer weenden als lyc van
een ghesellc is en̄ ſeghen
Was onſe herte myet ber
nende in ons doe lyc myet
ons ſprack in den weghe
onder pelgrymaedſen
tot Emaus wart· dat
is tot der begheerten der
mueds O here wy ſin al
le pelgryms· alſo langhe
alſe wy in dſen lychame
ſyn· du wanderſt myet
den ghheemen die dy myn
men ende myet ene vol
welichen verlanghen
van dy ſprechen· noch
tant is dim anghe
ſichte als eens pelgrys
angheſichte· al bekennes
tu dine pelgrym· du
en weenſt van em myet
bekennet Vriendick du
biſt die waerachtighe
Joseph· die tot ſinen
breederen· de ſie ter em
in egypten quamen·
recht als tot vremden
luedn ſpreck hardlu
ke· myet vt ommeenden
mer vt ynnimen der
correctien Also dedestu
tot dſen twien behoef
den jongheren· de du
ſeyedſt O ghhy dolle
dwaſe ende traghher
van herten in den
ghhelouue Dyne bree
ders tomen te di als
vremde lueck· mer du
gaeſt em ghedertierlick te

ghemoete Sie tomen
tot dy myt den ezelen
onre dinsheit ende on-
re tuchtheit · mer oyr
herten wenden van dinn
re medsprake bennen
de ende verwachtert Sie
tomen tot dy van anne
den myt yelen sechten ·
du en vermaalest oyr
sechte myet allene myt
den woern dinne wisshey-
mer du ghenest al wedr
dat sie dier an to roste
hadden ghelecht · ende
bindster in dat aenver
ste van oyren sachten ·
want een van Josephs
broeders dee hie synen
sack in den waeghe ont
bant · ende synen ezell
waeren solde / want hie
al dat ghelt weder in
synen sack ghebonden en
seyde Siet mijn ghelt
is my weder ghegheb
uen ende is noch in
mynen sack / Wat is
dit dat ons ghet hyer
med doet Als des ghelijck
so wat die mēsche an
den niet des evangelijs
ende an den naeste wet
der waerheit to roste lee
ghet dat woert em all
wedr in synen sack ge
stort ¶ Dartig · so wie
dit liet wader of mod'
huys ende lant ꝛc Dat
woert em hondertuolt
wedr ghegheuen in de
ser werlt · ende dier na
dat ewighe leuen ¶
Here dier inne wandr
en myt ons · op dat wy
wet en onblyuen in
dsen waeghe onser pel
grymaedsen Want du
seluen ghynghest hyer
voertijds voer den kind
ren van Israhel dee du
ghes in eenre talumnie
der wolcken · ende de nacht
tes in een talumnie de
uiers ¶ ende tot dinre wil
len leidest sie or tenten
ende or paulonen nedr
ende richtest sie weder
op ¶ Dinne seluen lichtam
e de wolcke die ons
den weeh wyset · ende
dier ons die claerheyt
der hemelscher sonnen
onder verborghen is ·
want or heyte schmissel
ende or brant hette en
mochte onse sterfliche
kranckheit myet inder
die wolcke en weer dier
tusschen ¶ Ihe conynck
en sabaoth all die dine wol
ghen dser wolcken · en die
wet en volghen sin in dyer
tennisse ende wandren in
duysternissen en en wete
myet waer sie ghaen Wat

We dese woirden wort
ons die alre eerste rechte
ste toepat des leuens be
wijst · dat is die toepat
der armoeden der reynich-
der ootmoedicheyt · der lid
samheyt · der mynnen · der
ontfarmhertichheit · ende
alle dat dit in dese spel
gewrocht hebben Dese wolt
he en is allen menschen
wet eenen claer Dye
calompye des vuers dat de
kinder van israhel by
nachte leyde · dat is die
helyghe ghheest die op
dye apostelen in vuery
ghen tonghen apenbaer
de · dat de blyntheit onser
duysternisse verluchtet
ende werthet ons opnaet
op dat wy hemelsche
dynghen smaken ende
wet dat op der eerden is
Hugo de sancto victore
secht · daer hie spreect
van der archen noe · dat
alle tooe spreekinghe ende
apenbaringhe tusschen
staet ende der menschē sie
len ghheschuyt alleen int
hemelick · et en sy geschien
aenmids toe spreken van
buten of inluchtinghe
van bynnen of der hely
gher schriftueren of auer
mids notwendigher
figueren · alleen ghheschien
sie verborgentlick Daer
vmme is ende ygelicken die
sie verstaen sal · noyt · een
hemelicke inwonynghe
synes seluens · ende een ver
eenynghe ende vergaderyn
ghe synes ghemoeds · daer
en luttel menschen to lae
ren Ende waer vmme
spreeht ghot alleen also
verborgentlicke · Want
hie een verborgen ghot
is · ende ons daer mede
tot sinne verborghenheit
wepen wil · ende vergae
deren ende vereenighen
ons in een seluen Dyo
nysius secht Dat ghot
daer vmme hemelick ende
duysterlick in der heligen
schriftueren spreeht op
dat die waerheit des euā
gelium den ongerechty
gen · ende den ghheenen ·
die de wet weerdich en
syn verborghen blyue
Ende nochtant en spreeht
hie also duysterlick wet
die ernstighe suekers en
moegen sie vinden Dye
waerheit spreeht seluen
in den euangelio dat
men dat ghheleichde
den honden wet ghheuen
en sal · ende dat et wet
ghheet en were dat de ver
keren weete die mangaete

de evangelije solden be
treden Dese twie iongere
ghinghen tot den casteell van
Emaus dat also velle be
duyt als ene beghheerte
der maes Want die inwy
ne ende beghheerte hel
ben met de evangelije
ende der maester waer
heit te vervolghen · ende
die lucas coempt ghet
seluen ende spreeckt em
in den weghe te sprec
alle menschen die noch
tant in den weghe der
waerheit ende des lee
vens sijn · en vernie
men noch en verstaen
die tegenspreke ghods
wet ghelijck want
sie en weenen wet al
le ghelijck van sinne
noch sinlicheiden ghe
lachten · noch sie er
weenen met alle eene
ghelijck ghedeffent in de
verstande · noch sye en
weenen wet alle eene
ghelijck hadden den ver
stande opwaerts ghe
wracht Dese sinlicke
deffenen verstaen dat
te spreeken in beelden in
figuren ende in ghelijc
nissen Die in den ver
stande ghedeffent weede
verstaen sie verstandelic
in de wijse der ghestandes

Die ende vernemt de te
spreke gods bant allen
verstande want also als
elck mensche is also ver
staet hye die weerne noch
tant · dat die spreecker em
allen ghelijck te spreecken
Die wijse wijse des tospre
kens trecket ons · Dye
ander leyt ome in · die
ende vereenicht wet den
spreken · ende wan elck en
hebben wy exempel
ende bewijsen in der hy
ligher schrifturen ·
Dat erste te spreecken
gods in sinlicher wy
sen · dat ghescheet als
die mensche in visioen
of in den lichamlicke
sinnen enyge hemelse
he dinghen gods ont
ghehalden weerden · dier
hye die bedwydinghe ·
ende die waerwmen wet
af en verstaet Also ghe
schiet pharao ende ·
nabuchodonosor ende
somtijt wo die bedwy
dinghe den weerden gha
des mede te bennen ghe
ghenen als Abraham
ysaac ende Jacob Sante
Dyonisius schrijft in
eene epistelen tot ti
tum ende secht · dat de
menschē de vā triuen na
turen of substancie ghe

maect is · die sinlicke
apenbarmigte gades nost
druftich is · op dat beid
ghest ende natuer elcx
na sine wesen in gotlicx
kennisse verlucht moecht
weenen want als die
siele · die simpele eenuol
dighe inwichte verstente
nysse der sinlicker tekē
ne of ghescheydelick ver
stant verstaen of dye
synlicheit der inwichter
kennysse dan te groe
get wort en gehorsam
saet · dan weenen sie
beide tot gotlicken din
ghen op geresert · De
se sinlicke apenbarmigte
ghescheyde moysen doe
hie den doren bosch sach
bernen · Ende en got
die hie daer wt te spreke
ende sende · Segt den kin
deren van israhel Ich bin
Abrahams got ysaacs
got · ende Jacobs got ·
dat is mijn naeme in
der ewicheit Ju der apen
barmighe wort bewisst
ende verstaen dat dat
verreerende vuer der
gotlicheiden comē sla
en den doren bosch der
menschelicher natuere
dat ander te spreke gades
dat ouc in leyt geschiet in
den kriste des vlaendes va
lynnen Richardus secht
Als die ghest des mesche
va gemēn forme noch
bekan sinlicher dingen
mer van der mogentheit
der gotlicher claren va
binnen in den gedachten
suetelicke gerucrt wort ·
dan wort hie tot kenny
sen der hemelscher din
gen op ghebeert Jay
me een leerne secht hier
af dat die apenbarmigte
gades die in den inwicke
des verstandes is · myet
en ghescheyt alinmyds
lichamlicken dingen
ende gelycheniss̄en · mer
die waerheit selue ape
baert oyr den sienes
sonder myddel · ende dat
hoert eygentlicke den
verstaen gades toe ·
Euangelium vleysch en
bloyt en hebbens dy myet
geapenbaert · mer myn
vader die in den hemel
is · alsermyds sijne
ingeuyngte die hie
sonder myddel ghyft
Hier af secht die pro
phete Laet my hoere
wat got in my spreet
Want hie sal vreede in
sine volcke sprecken ·
Alsusdanige hemelicke
apenbarmighe der
ewicheit dingen wart

propsēs ghesapenbaert
doe hie sijn schape in
dat inneste der woestyn
nen hoedn · ende ghet
die here em to spraeck
Secht den kindrē vā
yſrahel · die ic heuet
my ghesant Dese apen
barringhe ghesichtē den
ghenen die verstendelic
he leuen · ende in den
verstande ghoeffent
woerden · Ende in dat
inneste ons verwaesse
ghenoechs die schapē
onre ghedachten hoedn
den woort die verstand
liche · ende die weselic
he naeme ghods ghe
kundighet · als · dye ic ·
heuet my ghesant ·
dat is · of dat wesen ·
is een afgrondicheit
daer alle die ander
naeme die men ghod
ghenen mach in besla
ten sijn mant daer so
wort alle ydtheyt ghe
ende mantelinghe vā d
verstandelicken ogthen
af ghenamē Ende dat
selue bethoent die pro
phete doe hie spraeck ·
Here ontdeckt mijn oge
op dat ick die wonder
liche dingen dijnre ewe
merken mach Paulus
tot in den daghe van
huyden blyft die mātelin
ghe in d' lesse des oudē
testamēts · wert in xpō
wort af gedaen Ende
op een ander stat wy
sullen alle myt ontdeckte
angesichte die glorie
ghods schouwē · Ende in
dat selue beld ausformt
werden van claerheiden
tot claerheiden als vā
den ghheste des heren De
se mantel wart vā xpō
af gedaen · op dat ons
die vaeder ghapenbaert
wort Want den vaeder
en kennet nyemant dan
die soen ende den et die
soen apenbaren wil Dat
ende toesprecken ghods
is · dat ons myt den toe
spreckē vermach · dat
ghheschiet den ghenen die
hauen alle verstande vā
den ghheste ghods in den
mynnen ghenuchte wer
den Die mynne ghheet
hauen den verstande · en
also velle als sie daer ha
uen geet · also velle toept
sie den ghemynden ghod
naerte Hugo de sancto
victore secht · verstaet
woe groet die kracht
der mynnen is · Ja moech
te ment dan verstaen
Want die mynne auer
ghaet alle wetenheit ende

ns meerre dan alle ver
ſtandelheit ſ.ren mynet
mer dan me vſtaen mach-
die mynne betrouwe omen
ghemynde -en doerſtaet
myt onme ſtarper ſuetic
heit alle dynghen -hent
ſie tot onen ghemynden
roempt -ende begheert
ock alſo na by em te
weſen en m em te weſen -
weert moeghelic ende
moethaet ghheſchien ſie
weer ghheerne daer hie
ſtaen ns Vertellencius
ſecht -Die mynne en dat
verſtant wandre te ghae
den tot der vterſter moe
ghentheit des verſtandes
daer ſyn lecht ende ſyn
onderſtheit tot en eyn
de roempt Recht alſo
eme teerſte m der ondi
nacht den ogen onder
ſcheit gheuet die by on
tyn ſ.ren al bermet ſie
in den claren ſonne ſchij
ſie en vonder myemande
tot onderſcheit Ende
daer dat verſtrant alſo
blijft ſtaende daer ghaet
die mynne vort m vie
rythheer begheerten en
knechtich vtſtrecken de
die hauen alle vſtand
ſyn vrant die mynne is
allene bequeme dat ſie
ghade te ghenoeghet mach
weerden Alſo ghneet ende
alſo ſtaerch is die knecht
der vrsaenachtiger ghued
ſchoenne mynnen dat ſie
myet allene engelen en
menſchen vt onme ey
ghenne natuere duer ghae
ende m ghade op ghmen
ſ.ren ghot ſelue die ghene
vertanck en heft duet
ſie recht vt em ſelue
ghaen -als hie em myt
den treaturen die ſinen
weſen hanck angheuyth
ſyn -vereenicht en daelt
myt em neder Dyom
ſius ſecht ſ.ren mache
nauwe ſeggen dat die
ghene die myet vertant
lick en is vt ghaet -als
hie ſyn onbegripelicheit
onſer deynne begripelic
heit vereenicht Deſe
onuerſtendlicke apen
baryughe ghheſchieden
moyſe -dae hie ghade den
here vruchtede vmme
ſynen naeme Ende en
van ghade ghheantwordt
wart Ich byn dye ich
byn Ich byn een weſe
dat m em ſelue weder
boeghet is -ende alle we
ſen -weſen gheuet Ende
deſe naem en wart van
myemande ghefmaeket
dan van der oeuerſter
ſuetcheit der mynnen

die myt der ewicheyt v
emcht is · alse recht of
hie segghen wold dat hy en
mach nyemant kennen
dan alleynde my seluen
Die gheplyete secht hyer
in dat lecht sulle wy
dat lecht sien Hyer wert
die wonderlicke naeme
gades gheroundicht den
nyemant en kennet de
die een smaecket Die is
dat verborghen hemel
sche broet · dat god doet
Sunte iohan in apo
calipsi nyemant dan
den verwynnen ghelauer
en heuet Dit is dat
blenckende steenken daer
die nye naeme in ghe
schreuen steet · den dye
ment gades ghenoemt
heuet · ende den nyemā
en verstaet dan die een
ontfanghet Dese apen
baringhe gheschiedt den
ghemeenen die vā gha
de ghewrocht worden · en
hauen allen verstand
myt den oeuersten ·
Sculphynnen bermen
in der mynnen · ende in
dat meeste der woestyne
wandren dat is in der
kinderheyt der hemelic
ker stilheyt Hyer toe te
komen leert Sunte
dyonisius Thimotheum
ende seit aldus O
mrient Thimothee wilstu
entfenclick wesen der
hemelicker apenbarin
ghe gades So verenighe
dy ende vermenghe
dy in die godlicke nudc
ende laet synne eēn syn
lichheden · ende alle syn
lucke oeffenynghe · ende
werchen · ende alle ver
standlicke werrken ·
ende myt enen starcke
kracht · so thyne dy die ·
ende stant meer op en
bekendlick · na dē ·
dat et dy moegelick is
hauen allen verstandt
tot den beldt gades · dat
bouē alle kennysse is ·
Salstu dier te comē
so moetstu den oube
henden werck bestriden
die hauen alle dynne
kennysse gaet Dyt
syn dryerhande apenba
rynghe Hier got der
menschen sielen een
anspinnicke met duet ·
Den sonnyghen in den
synnen · den sonnygen
in den verstand ende
den sonnygen bouē den
verstandt in myninen
als verstecht is Sten
nu is vent den te weten
So wanneer dat onse
here got uyt synre uyt

ubeweender/ daer des
menſchen ſiele om ſel
uen in om ſchuen myet
onthouden en tan-alſo
mynlick ende alſe ſuet
lick in den vernemen
van hynne to ſprecke
Die die ſiele myt ene
verwonderen wept en
ſecht myt den prophete
Woe ſuete ſyn dine
uytſprecklinge mynen
kēnebacken bouen
den honich mynē mon
de Et is behoerlick ēn
noyt dat onſe ghiest
alſulcken anſpreckes
ystmoedlich myt ghe
ter dancbaerheyt wer
dicheit een antwort
de Sunte bernardus
ſecht Hier vombiſt o
plack moyſes myt den
here to ſprecken in vra
ghen ende in antwor
den als vrient myt
vriende ende ghebuer
myt ghebuere Alſo
ghheſchiedt och in in
ghiestelicker wyſen vā
hynne een ghedē ſpree
kinge tuſſchen dē ſiele
ēn den ewigen woent
ghades Ende dat en is
geen wonder want we
eenre fonteynē ēn ve
ene weſelicker wortel
ēn oerſprunck dē lieuen

wonden ſie tot-maltand
ren ghetagen Die med
ſprake die daer dan val
let- ende die onderlin
ghe geſichten- ſin alre
ſuetſcheiden vol Als
die ene ſecht Siet du
biſt alte male ſchone
myne vriendynne- ende
ghene vlecke en is in
dy Ende die ander dan
antwort ghēyn wruer
taren Onſe bedde is myt
blomen beſtrouwet -
dat woert ghades is die
anlegghers ende beghin
die woent alre inſt
ende noedt ende ver
maent die ſiele myt
enn to ſprecken ēn ſecht
aldus Laet dyn ſtem
me- dat is dine beghier
te luden in myne oren
Want dyn ſtemme is
ſuete ende coempt
ve der myſter fonteyne
der caritaten ende der
ſmaebelicken waerheit
Ēn want dyn wruwen
dige woent ve d' ſue
tichеit verſuetet ſyn-
daer vīne ſyn dyn lip
pen als een druypend
honichſeymte Want die
honich der ſueter kary
taten ende die mellich
der blenchender wacht
ſin onder dīn tonghe ver

lorsthen · Aer vñe vñ
dyn vnstraike suete Gre
gorius secht Dat dat
gedachte der sielen mot
vñ ymers en hedde
die prophete myet gthe
seecht · myt boesen ton
gen hebben sie in den
herten gespraken vñ
auerulsedicheit des
herren spreckt die mot ·
et sy guet of quaet
gthiestelich of lychaam
lich Bernardus secht
dat dit woert gades
ende die sielen oyr ton
gen hebben daer sye
malrankeren meke
to spreecken Die tongte
des woerds gades vñ
die gonst der godlick
weerdicheit · daer hye
em seluen den mesthe
tegthenwordich meke
heyt Der sielen tongte
vñ vuerigthe ynnicheit
of suetichseit der vnyn
wen elcke siele dye
dat myet en heuet ·
vñ storm ende sonder ton
gthe · ende en mach
myt den woerde gta
des gtene meke spraike
holden Ende daer
vme so nümer dat
woert gades sijn ton
ge vuert ende tot der
sielen spreecken vyll
heuet sie een tongthe
sie moet et bewaeler
ende en mach em der
meke spraike myet wey
geren Want dat woert
gades vñ leuende ende
kruchtich · ende doersin
dender dan enich siwert ·
dat an beyden syden sin
det · ende gtenichet tot
den gthescheide der sielen
ende des gthiestes Ende
so nümer die siele on
tongte vuert · so en mach
om die antwerk vā den
woerde gades myet ont
blyuen Want dit woert
gades auer al vñ vuer
ment suet · ende hye
die tongte der vuerigter
ynnicheit alre vrst be
weeget to spreecken Gre
gorius secht Dat · ver
suchtynghe ende bestsee
ringhe sin der sieler ·
woerde Want en weren
dat om woerde myet · dye
prophete en hedde myet
gthescheecht Die bestseer
ten ons herten heuet
dijn oer gthesheit Een
gtuet begeeren vñ een
sake wpen Wee dat et
begeeren vñyne vñ wee
dat et wpen cleyme vñ
die myet en begeert die
vñ storm Gregorius secht
op een ander stat · dat vuer

achtrighe ghsheet en is
nyet in den ghelucke des
mondes · nier in den ghe
dachten der herren Dat
alre brechtichste wepen
in die hemeliche over=
ghades en machen onse
woenk[er]nier onse begher
ten Vermanen wänner
du leeffst of hoerst segh
ghen · dat dat woert gha
des end die siele to ghaed
spreken af malcanderen
schouwen · so en vermoeck
daer nyet te nesen enyghe
vleyssheliche stemme of
ock lyfhamliche beelden
want dat to spreken
ghades is die instorten
ghe sinne ghauen End
dat antwoordu den siele
nō · een vermoendre dier
af nyt enen dankbary
ghen hatte Gregorius
Der sielen ghelupt is al
so menichs sins nyt
oyren woenen onderschey
den · als die instortinghe
der ghauen ghades men
nigerhand syn · daer
om dat vermoendren nyt
dankbaricheiden af compt
Dantste spreckt dye
siele ghaet we in den ghe
beed · nyt ghrote betrou
wen om bidden de Sa
nānneer sie oir beghee
ghe[n] waerachtighen ghelo
uen in vaster hapen ·
end in onvermengheder
inninge ghaet allene om
dich maeckt Sl[ath]es
Dinen hare dinen got
salstu alleeken · ēn em
allene dienen Iohānes
Die waenichtighe an
beeders anbeeden in den
ghieste end in der waer
heit Dantste vermoen
derr sie oyr aan oyren
schepper · als sie nyt
enen vermoendren des
ghemoedes · die ghrotheit
der ghotlicker werchen
end der ghotlicher ghoet
heiden aenenbrichet
Dychanius · als dye
menschye die ghroetschey
den des vermoendrens
van ghaet to ghaet op
clymmet · so coempt
hie sonteyt van em sel
uen : end voept nyt
Sunte Paulus O
hoecheit der rijcheit ·
der wijsheit · end der
wetentheit ghades wae
onbegripelich syn dine
wercke · end onuersoe
kelich syn dyne weeghe
Die prophete seecht Here
wae wonderliche ghroet
sin dyne werchen ghe
maeckt Dantste so
eerr sie ghaet ontmoedt
liche als ane here end

suyt ons selues ōmittic
heit an ende en schrift
om seluen myet gtiedo
toe mer dit sie alle dm
gten van den gteiter alles
gtuedo sonder verdienten
ontfangen heuet Ende
secht myt den propheete gch
lebt den lse gtheseecht Du
lst mm got ende du en
behoues mms gtiedo
myet Jhc is een here die
gtheene knechte dienst
en behouet mer dre
knechte behoeuen sun
e Sonetst heft sie me
swr em als vor ene
strengen richter als sie
ore eygen knandeyt
ende or laeuue begher
ten myt ene ketrumen
dr ongtmeetrue ont
fanntscrichcyt vorr sun
e tegtenwordicheyt be
lijet Ende secht myt lob
aldus Ich sal in die vt
tersceit mme sielē stue
ben Gregorius Dye ut
terheit dō tegtenwordige
kenmes lesthet die pu
ne van den toromenden
tourne Dier bme stuect
sie vent myt lob myt
emen gtroten ketrumen
en wil my myet verdc
men Sonetje sprechc
sie em toe recht als onē
gteselle: dit dier ene gte

selscap wesen mach trus
schen gtad ende der sielc
beruste ons Sunte Pau
wel Auermyds dn gthe
louc syn wy gtercpen mt
gteselscap dō soens gtacke
lohannes manicken wy
m dn lechte also als hie
mt lechte is so hebben
wy onderlingte gteselscap
myt em Sonetje so
ruynt sie em toe als
emen gtemmden bruck
gtom als sie die gtuect
heyt synre mynne ende
dit hemelicke ende dit
meste arme begtheerten
te vollen myet wesprec
ken en mach Gretorius
Dat gtotlicke mmmen is
als gtot der sielen also
vell m synen toespree
ken openbaert dit sicc
myt den vleysschelicken
monde myet wt spreeke
en mach allsulcken in
runen en gtheschuyt
myet dm m der emicheit
Als die propheete secht
Ich sal sie leyden m die
emicheit ende dier sal
ich tot emen herten spreke
als ons lob gtheturyset
dier hie secht Tot my
is een verlorgten woert
gthespraken ende mm
der heuet die meedren
synre runens recht des

lichze ontfangen Gre
gorius dat verborgen
weert is dat hemelic
he tospreken gaet.
die des menschen ghe
moet beweget ende
bestaet myt smer
ghieste also dat op der
eerden wet en is dat
een ghemoet Dat ver
borgen weert to hoe
ren is die toe sprake
des heligen ghiestes
myt den herten to ont
fangen Dat die werlt
wet horen en mach
Want sie eyt an on
sienlichen dingen die
bat sijn myet op en smet.
Die adren sijne nu
mens ontfanget dat
oer So wanneer dat
ghemoet die subtijlhe
yt ymester inspreken
ghe al hemelic ende al
ghyppende. nu wat en
echter wat ontfanget
ende dat is also ver
borgen ende in der
mynsten also ontfange
dat ment myet wt
spreken en mach Gre
gorius segt Dat die
rouwerkens des hemel
schen ghaten lopen en
vloeyen also subtilicke
yt den hemelschen ghee
st in de mynne ghe
moet. dat sie die mont
des vleyschs myet bedw
yen en kan mer secht
myt den prophete Here
myn gaet. a. a. Here ghor
ich bin een kint. Ende
en can myet spreken
Wech van den seuen
ewangelien Feria quinta
Nde van ihesus
iongheren ghyn
gen in dat casteel va
Emaus dat Emaus
bedurt also velle als
ene berghcerte des ni
des Ende so wie yt met
gaet des heligē ende des heligē
ewangelije volgen wil
den is noit dat hie in
ghia. Die ghebaet moe
ten van noet ghehoil
den wesen. mer die wat
of men vollenkomen
wil wesen Alt yt alle
testamente so hebben
wy die ghebaet ghader die
nit hebben wy tyt den
mien Die ghebaet die
scheiden ons van ons
erloften dingen ghēr
die nit niden ene va
velle ghedoloften dingen
want den kruncke dme
onse kruncheit willen
sin wel dingen ghecor
loft. Die een mensch want
myet en seeligen Ende
die vollenkomē wil the

sen die ghn in Emaus
dat sij in die beschiere
te beseeren · in den wdn
ghade te leeuen Ende
so wie dat wtlichlicke
in armoeden in reyne
heden · ende in rechter
ghelatenheiden · ende in an
deren vaden sijn oeffe
wynghe maect · die lee
ket in christo ende christ
in em Sunte augustijn
nus secht Dat in christe
ene ghetlicke ende ene
menschelicke natuer is ·
ende dat sine ghetlicheit
allen creaturen alre
mechst is want got
is den menschen inne
lickest ende naest · dan
eyndt mensche en sel
len is Dit mechste
is in christo syne gotlic
heit verborghen in syn
re menschelicheiden · die
een wech daer toe is tot
sinne ghetlicher natue
ren te comen Als hie sel
uen ghetuyghet ghelijc bn
die wech Augustinus ·
Die angenamen men
schelicke natuer is die
wech ghewonden · wander
der den menschen en du
salst tot got comen dat
is tot der persone des
woerts · daer alle die scat
te der wijsheiden ghads
in verborgen syn Sond'
tyndel weer in christo nyt
mede verborgen · dier
hie ons te waedt in te
gaen · hie en hedt nyet
ghesecht ghelijc bijn die dee
so waer een deer is · dien
is wat bynnen · ende so
ine deer my in gaet die
sal behoilden blijuen · en
hie sal in ende wt gaen
ende weide vinden Hye
is den synnen een deer
auermids den lichame
lichen wedrwerpe alse
hie seluen secht Swet
myne hand ende myne
were betast my want
ict seluen bijn Sunte
Johannes secht onse han
de hebben dat woert ge
handelt Hie is den ver
stande een deer auermids
den gelouue want daer
die verstant auermids
een seluen wet in en
mach · daer wertet auer
mids den gelouue mgte
lijcht ysayas · et en sy
dat ghijs gheloeuet ghijs
en stidts wet verstaen
Hie is den wille een ge
ghaben deer auermids
der myinnen want dye
myne leyt den wille
in · ende en wil ghecre
mydel lijden tusschen on
en den gemynden hugo ·

Die nymme doerstinaert
alle dinck: hent sie tot
omen gewonnen coempt
So wie doer cristū auer
myde den gelouc ende
nymme in gaet· sine ver
borgen godlicheit te scou
wen Of wt gaet syne
vermoedighe menschelic
he natuer· te volcken die
sal in beelden· weset ewy
ghen schoenheit ēn ewy
ghen soetheit vinden
Dat men wt den weelden
der menschelicheden tot de
nieden sinne· godlicher
naturen in gaet· dat
leemst ons Ihesus d' sanc
te victoir· Doer ymme so
heft thesus ons dat an
genamē vleisch tot eenre
eermste wer gesat· op
dat hie ons auermids
der spysen de verscheu
tot den smaecke sinne got
heit maechte noch·
In dese weyde mach dye
bruyt ghemeet· de sie
seyt· tek hebbe myn ho
uet ende myne· myner·
hoeck ghegheten Ory
genes Die hoedsmite
is van ongheloouigen
meechdelicken wasse ge
maeckt myt vel hypsteē
of eelkens onderscate ēn
alle sin sie hoedts vell
Aldus so smaeckt die
misnende siele de suete
godheit in den wasse der
meechdelicher menschelic
heiden verborgen Au
gustinus O groter woud
licheit ende gemynde he
melicheit O hemelscher
sonder alle verdreet sond'
alle bitterheit der quader
gedachten ende der· berom
mernisse Dit is de blyt
scap daer af ghescreuen
steet Ay gheue knecht ēn
getrouwe ganck in dynne
heren vruet Die ingan
gers en werden myer alle
gelijck· ende op eenre stee
den in dat meeste de hu
ses gesat· meer een yge
lick na maten sijne stucke
ende sijnre verdienten Ale
doer ghescreuē steet· In
mijns vaders huys syn
vele woonynghen Bernar
dus een yeghelicke puyre
siele sal alsulcke hemelc
heit myt enen bruydgom
vinden· dat sie sal moegē
segghen myt den propheet
ysaias Mijn hemelicheit
mij mijn hemelicheyt
mij Recht of die heme
licke tegenwoordicheit de
bruydgoms myemant al
so na en were als op·
In den menschen syn drie
dingen· als lichaem siele
ende ghiest Na den vrs

ten leestmen vleyschlick
na den anderen leestme
welick na den derden
leestmen ghyestelick Die
siele is in den mydel gheset
hiert sie oer tot den vley
sche sie wort vleischlick
ende die ghyest ghaets en
blijft daer myet ells daer
gheschreuen steet Spiritus
ghyest en sal altoos myet
in den mensche blyuen
want hie vleyschlick is
Hiert sie oer tot den ghyes
te sie wort ghyestelick
Ende oft dat sie in der
vleyschlicken staet ende
myet tot den ghyestelicken
staet en toempt mer
ontblinet ende verslap
pet in den velichen staet
die ghruweste sunden te late
Spiritus na der begerlicheit
der synnen ende alre velic
heer lust te leeuen sonder
enich schemen wor te ne
men So steet daer aff
gheschreuen in apocalyp
sy ghsene ghet dat du koute
of heet weerst mer want
du laeu bist so sal ick dy
begijnnie uyt myne mon
de te spyen So wat eens
dyt den monde uytgeuwer
pen is dat is eyselick daer
weder in to nemen So
wie uyt den monde d'une
reyner myneu aenmerk sun

ne laeuheit ghenallen is
ende tot den smacke ende
luste der synne ghenesket
is Daer eyset der godlicke
guerheit voer den weder
in den mont te nemē Dan
is te besien van desen dreen
ghyest siele ende lycham
wellick van em sy ingane
diet Spiritus den lychame
in lichamlicker wysen
en moegen wy daer myet
in vaent hie een lych
amlicke steedt behouet
na den nedersten deel der
sielen daer sie den lycha
me leeuen ghyet ende
oer buten den lychame
myet en strecket en moe
gen wy ock myet in ghaen
Paulus Onse wandrin
ghe is in den hemel myet
na den lychame noch na
der sielen daer sie den lic
hame dat leeuen ghyft
Spiritus naent got een ghyest
is ende die em aubeedt
die moet een in den ghyeste
dat is in der ynicheit ende
in der waerheit dat is in
der kennyssen aubeedt
Dit hoert den ghyeste toe
daer ume en moegen wy
myet dan aenemmē der
ghyeste in ghaen Augustinus
secht aenmerk den ghyeste
so lichten wy ghaet alre
meest ende na den ghyeste

so sin wy tot sinen beelde
ende tot sinne ghelijcheniss
se ghheschaepen ende ghade
onfeilichlick ghewordn ::
Wy vinden die na vleysche
licker similicheit die een
mensche also in den ande
ren ghaet ende wort in
der waerlicheit also myt
een vereenighet So wat
den enen aner toempt
er sy hef of leet aer be
woelt en die ander in
als of ment en dd noch
tant dat onse beyder boene
in vleyschelicker wyse
staet Wy vinden ock na
verstandlicker wysen in
den ryche des verstandes
dat die ene menysche myt
den anderen also in den ghe
moede sonder alle similicht
vereenighe wort ende een
beraden in den verstande
recht so of sie een menighe
weren ende myer gheschey
dne en hedden Ende dyt
gheeht sonderlinghe onder
ongheuynsse apen mynschen
to ghevallen die aen enen
wille ende aen enen wee
ghe syn ende op eenre off
fenynghe staen Wee
een ghemyniset eyghensuchte
lick mensche en mach tot
der verstandlicker eenynghe
myet tomen Want hye
sluyt den anderen die aer
von die hoest ende grun
dt sie also myt synne ey
ghenschap toe die aer my
mant na verstandlicker
wysen in en mach En
dier omme als Sunte
Thomas seght syn sie lut
tel ghemynt Want sye
mendant myt een vere
enighen en laten ende
sin alduscamighe mgan
ghe moeghelicheit so is bil
lyx die vereenighe ende
die mghemaecht onse ghe
schaepenen ghheestes tot
den onghheschaepenen ghhee
ste vel moeghelicher Want
hye ons naerme ende inne
lichen is ende wy ock mer
ghelicheis myt een hebben
den enech mensche myt
den anderen in beelicher
of verstandlicher wysen
ymermeer ghehebben mach
Ende dier omme heuet hie
ons sinen heligen ghheest
ghheseynt op dat hie onsen
ghheest op em ende na en
op selde boeren Richardus
de sancto victore seght Eer
die ons ghheesloft waert in
to ghaen in die hemelicke
der inwelicker westen eñ in
dat verborghen der oueriss
stellen so moet die eer
henke wonderlick ghheschein
ghheschien myet des lichaes
van der sielen mer een an

der dat vel wonderlicker
ende ghenoeser is Ende dat
is dat ghescheyt der sielen
van den ghieste· dat als
Sinte Paulus seecht· dat
leuende woert ghaet ghe-
dect te merken dat doer
sundighen is den enich
sweert dat an beiden syden
snijdt ende necker tot den
ghescheidt der sielen ende
des ghiestes Augustinus
ende Richardus segghen
In den ghescheepenen dm
ghen en wort niet wen
derlicheres ghenonden· dan
dat weselicke een ende on
scheydelbor in een selue is·
na enen eenelyande ghe
scheydt ghescheiden wort
Want in enen menschē
en is die ghiest niet van
enen wesen· ende die siele
van enen anderen wesen·
mer sie sin beide een we
sen ende een simpele na
tuer Ende dese heuet sine
naeme na sinre knechte
ende na sinen werke ·:·
Daer die siele na omme
nadijnder knechten & lichaem
dat leuē ghijst· daer heyt
sie siele Daer sie na der
eeuigher knechte ghaet an
hangt ende schouwet
daer heyt sie ghiest In de
ghescheidt sa blijft die siele
ende alle dat veleh is in
dat nakerste Ende die ghiest
ende al dat ghiestelich is
ghyghet op waerde eñ woert
van der sielen alsus ghe
scheiden ende ghaet tot ghe
noechet Want die ghaet
anhangt die woert een
ghiest myt em Dit is
een wonderlick seelich ghe
scheyt daer alle dat lichaem
lich ende ghenoech ende heffich
is beneden blijft· ende al
dat ghiestelich ende subtijl
is tot den schouwen der got
licher ghenaden verhoecht
woert· ende tot den seluen
beelde aenformt woert vā
claerheiden tot claerheiden
recht als van den ghieste
ghaet Dat nederste deel toecht
totte ghenoechte mede eñ subtijl
heit also dat oūste deel totter
ghenoechte toet ghelick· wesenlick
ontpoecht woert· dit sin on
re beider woenk Hyer wt
moecht wy merken wie dat
onse ghijst van allē tijdelic
hen dingen eñ vā de siele-
en dē wesen ghescheyden eñ
ghesondiert woert wie lyc
lijcheliker eñ volcomelick
en ghaet Tot dese instanck·
was sinte Johañ ghenoecht de
he sprack in apocalypsi Ic
was en sonnedaechs in den
gheeste Richardus dan is ghiest
in gheeste als sie alre wt
wendigher dingen ghijcht

recht of sie onwetende
were der dingen van bu
ten die in dat lijchame
lijchamelijck gewracht
werden · ende alleene in
den dingen die den gheeste
toe hoeren · auermyds
der memorien ende der
verstandelijcheit gheeest
fent wort ende opwart
ghewracht Of dan so
heyt gheest in gheest
te wesen als die men
sche een seluen bynne
een seluen gheselschen
versaement heft ende
vereenicht · ende al dat
buten der enynghe te
ynnet te werghecten ·
Hymno secht Sunte
Johannes ghiest was al
so in den gheeste gade-
wet dat hie dat lijcha
myt allen gelaten had
de · mer syn gemoed cle
uet ende hench an de
gheeste der enicheit die
sinen gheest op boerde
ende leenk ende perfon
de een menderlinke dm
gen Tot desen ingang
was sunte peter ghe
wecht · doe hie ut den
hande der gheuenchtem
sen verloest was Daer
aldus in den werken
der apostolen af steet
Petrus die hielt we
der tot een seluen Richar
dus secht Hedde petrus
met waeren bauen een
seluen ende van een sel
uen gheseiden ghe
west voe moechte me
segghen dat hie weder
tot een seluen quam
Hucto de sancte victore
secht Dat is die scharpe
heit of die snedicheit
der mynen · als die gheest
al opelymende · al dat
ghet myet en is Vsmaet
Dat is die vuerichevt
der myntie als die ghiest
een selue lact · ende m
der tegenwordicheyt sijs
ghemynden een selue
verfmaden Ende dan
ghieselschet in wonder
lichen wijsen dat hie au
myds den optrechenden
vier der myntie wort
op geneert in den ghe
men die bauen een is ·
ende wort myt den ge
welde der myntie myt
zmachte gedwongen
van een selue ende ut
een selue te gaen ·
Dat hie syne selue
verghecten moet ende
gaden allene gedruchte
Tot desen ingange
was die cōmyngynne
van saba geneert · doe
sie salomons wijsheit

hoeck ende die ordman
cie sijns huises sach de
en belyelt sie voirt an
sijnen sijest Richards
dan en sleft die sijest
em seluen myet· als he
nam em seluen begyn
net te myet te staen en
nam sinen wesen in den
ommenschelicken staet
te slyden Ende myt een
re wonderlicker auerfor
wyntlie· se schynt die
sijest in den sijeste sta
de te myet te weenden· ten
wynsten in der tijt alse
hie· myet alse hie· in der
anhangelinglie stade
een sijest myet stuck
wort· ende en is synt
seluers myet· mer stades
Dyonisius secht Et is
me vel beter stades te
wesen dan ons seluers
Dan is hie der die deere
te recht in sterben· ende
in die mirelicke hemelic
heit sijemert ende we
pet myt den propheet·
Mijn siele is in mijnen
herte te myet sijewor
den Dyonisius· Die al
dus in der waerheit
myt den sijieste sijieste
stades vereenicht is· myt
der eynyglie beheimet hie
mal dat hie te rechte ge
woelt· al ist dat een vel
ander menschen die myet
myt em bynnen en syn
berysten willen hie sijie
woelt seluer mal dat hie
myet en swaelt want
altoos schouwet hie die
eenuoldighe waerheyt
ende vint em seluen va
ake onghestadicheit ver
leest wat sal van dri
sijieme sterueken den die
sloetel des ingangs be
ualen is· ende seluen
myet in en staen ende
die inghensijers beyere
ende myet in en willen
laten staen Du sweetste
here sijet van sabaoth
Emanuel Maria magt
dalem en mans va ju
dee myet bekant noch
van den phariseus die
nochtant een yelick af
sijescheiden menschie sijie
sijieten naer· noch van
maerthen ome suster·
ster· want sie se myet en
landen· ende in oyren
stuck myet en stonden
so was sie van em alle
berysset ende van al in
sijangelie sijchriene also
veer alst in em was En
sie en verwunderen oyr
seluen myet dat· vinme
wart sie van cristo altoos
verwunnert Vertellen
secht Dat verstaut ende

myne-sin die were des
ghyestes daer hie medde
bynnen ghaet-ende treedt
die weecste der eenicheyt
ende stricket daer mede
een seluen drweerts ende
weer-eens dele die eenic
heyt Hugo seghet Gode
alleene myt der begheerte
te soecken-ende myt der
kennysse te vinden ende
myt den minne te vue
ren dat is tot ghode ghe
naem ende tot een ghe-
noechten te wesen Die wa
te ansics ghyestes medde m
te ghaen moeten puer en
reyne wesen want myet
beuleckten en mach daer
in ende want die weere
des menschelicken ghyes
tes dickwil aenrinde
der sondicheit die eende
weeren-so cleuet daer
somwijl dat eertsche stof
fe an-Aer vme behouen
wy sie dick te wasschen-
alse ansc here seghet Die
ghewasschen is en behoe
uet myet dan dat he sine
voete wasschet Dat is
die sonder dachtlicke sunde
is en behoues sijn hoeft
myet te wasschen want
dat hoeft ons ghyestes is
die oestandich die in de hey
ghen vollentoome manen
de sond' myddel ghode te ge
noechten is alle sunte au
gustijn seghet-noch hie en
behoeuet sijn hande myet te
wasschen want sine werc
ken sijn reyne-auermids
reynicheit des hoeftes dat
te recht in ghode ghewerdy
myert steet augustijne en
origenes bewijsen dye
weeden daer af en segghe
et is dat menschen om
noechtelicke sonderie in die
ghelsghen sunden myet te
vallen ende ghene ongo
ondermerdicheit in der sunde
heit te hebben vme die na
heit-ende vme die stadicke
wanderinge in der eerden
daer in der mynen pelgrim
vlecken af crempt en wat
rympelinge d' verduyste
ringhe in dat ostrande Ory
genes Ich waene dat er
onnoechelick is dat inter
ste ende dat nederste der
sielen myet beuleckt toe
weecken-mer onder vol
comen menschen gheschuyt
et selden ende daer vme
die ghewasschen is en be
houet myer dan syne voe
te te wasschen Dese ghe
wasschen weere vreesde de
bruyt meder te beuleckten
doe sie seyde Ich hebbe my
ne weere ghewasschen dat
sijn myne gedachten-daer
ich die eende mede plach te

mewen- ende nu mede in
den hemel wandre Also sal
ich sie nu andrwerue be
uleckten / Vertellenen / Also
sal ick die nu anderwerff
beulecken myt formen
ende myt beelden tytlick
dingen want verstande
licke werthelicheit ende
formen-syn in der onuer
stendlicker oeffenynghe
hyndernisse ende vlecken
ghenechent Ende want
die hyndernisse in den we
ghe der ewicheit vell en
mengherhande sin- daer
die woete des ghoestes van
den ingange des inresten
of ghelymdert woerder:
daer ynne behoort sie myt
allem vlyt den vlecken ge
wasschen to weenden- mer
ock mede ghecreffent in
der wanderynghe ende
dapper in der snelheyt ::
Dyonisius- die woete in d'
helicghher schriftueren be
duyden die leweren- ende
kruchten- ende die scarpe
dorsynnende berghherlicheit
altois opwarts tyende
in gotlichen dingen De
ser woete snelheit hadde
die prophete doe hie seyde
Hie heuet myne voete
ghemaect als der hertten
voete Ewsterinus so wan
mer dat hertte opt hoech
ste van den berghe op clym
me wil- so en ghheet hie myet
noch en loept allene- mer
myt sprongen sprinchet
hie aller auer die hoeue
len ende alle oneffenheit
hent hie opt hoechste van
den berghe myet of coempt
Also sullen ock die ghemoe
de der vriende ghades auer
gaen selues ghebrecken en
auer alle hinderisse spr
ghen daer myet by toe
meren hent sie tot den
ouersten ghestronghen
Al des ghelyckes so be
ghheent die bruyt dat die
bruedgom auer ongebree
chen ock tot syr stremghen
Wolde doe sie seyde west
als een hyndekijn der hert
ten- so manneer dat tot
synre moder wesen wil-
so plechtet auer die hul
len to stremghen Ende
ten lesten na der wassin
ghe ende na der oeffeny
ghe- so mocten onse voete
in der wanderynghe van
alre hyndernisse ontcom
mert wesen- alle dingen
myt kruchte to der liefden
Dat wy segghen moetten
myt den prophete Jn
mynen ghot sal ick doer
die muere lijden Ewsto
uius- et is ene muere al
le dat ons in den weerge hin

derlich is dat wy tot den
ghemynden myst en come
Sonder tbyuel so nämer
die ghiest in die mensche
verborghenheit ghegeuen
ende ontfanghen woret-
ende wedder vt den rijc
ke des lechtes tot der sie
len ende tot den lichame
toempt. Dan mach hye
nyt segghen wat rijc
dom hie ontfanghet
heuet wat hemelicker
woent hie ghehoert heuet
ende wat weelden hie ge
smaket heuet Ja weert
en dan moeghelick vt
te spreken Gregorius.
des myrre gemeet.
Mort duaud m̄ schou
wen der oeuersten dinge
myt ghauen begauet
Dar hie suyt dat hie myet
vt spreken en mach.
mer al en mach hie
myet vt spreken. hye
sy dach als een and' mo
ys m den nedr clymme
van den berghe ende bre
ghe teghens myt sunt
em. ende ghetuyghe der
sielen ende den lichame.
Dat hie vt den rijche
des lechtes toempt ende
ghesellschap ende emychei
myt den here heuet ghe
hat Hulpe sechc. als
wy vt der ynnelicker he
melicheit wedder keren
wat moeghen wy bet an
dre myt ons brengthen
dan dat lecht vt den rijc
ke des lechtes die duyster
nysse mede to verdriuen
Ende wie mach et ve
ten dat wy daer ghehoert
hebben comen wy myet
weder verluchtet van
danne Hebben wy des
noedes moeghentheyt
ghesien. so laet ons dat
lecht der wesen hebben
Hebben wy die wijsheit
des soens ghesien. so laet
ons dat lecht der waerh
hebben Helpen wy die
studerinenheit des ghe
luyden ghuestes ghesien.
so laet ons dat lecht der
ynnynnen hebben. laet
ons myt der moeghentht
die vertuchten tot
wesen verwecken sijne
der wijsheit die verblynne
in der duysternissen syn
verluchten. laet ons
myt der studerinenheit
ende myt der heiten der
tarauten. die coude ver
wermē. aldus so draegen
wy malcanders last ende
vullen die ew cristi.
Des helpe ons die ghebe
nedue is in eewicheyden
Amen. ghot helf

Van tweelf vren

O Ihesu here ihesus cristus heuet ghe
sproken · et syn tweelf
uren in den daeghe ·:
Die in den daeghe wan
dert die en sal een myet
steten Dye erste vre
des daeghes is · Dat dye
mensche sie ende leer
kennen sijn inwendighe
onghestadicheit ende
verstroeyentheit Dye an
der vre is · Dat hye sie
ende merke sijn wtwen
dighe ongheordenheit
heit · ende alle sine wert
heden Die derde vre is
Wanneer hye beghint
an te sien sine verlede
ne quaetheit myt ghro
ter verfmaetheit Die
vierde vre is · alse hye
an sluyt sijn teghenwer
dighe quaetheit myt
ghroten rouwe Die vijf
te vre is · alse hye begyn
net te verhoeden die toe
comende quaetheyt myt
ghroten vlyte Die seste
vre is · alse die heyte be
ghinnet te comen wan
neer een menschе dye
ghrote ghoedt ende ghena
de die em ghot alle sijn
leuen lanck ghedaen
heuet beghinnet auer
te duchten myt ghroter
mynne ende myt ghrote
Aendbaren laue Die se
uende vre is wanneer
die menschе alle die ghue
de ende genade die em
ghot daeghelicx tegenwoer
dlick duet beghinnet
auer te duchten Dye
achtede vre is · alse dye
sonne hoghe in den hemele
tween staet · is wanneer
die menschе die toecommen
de vreuchde die em ghe
lauet is in sijns vaders
lant · beghinnet te du
chten myt ene ghrote
verlanghen Die negen
de vre is wanneer een
menschе alle onghoor
loefde dinghen van een
werpet myt ghroter
onweerden Dye tyende
vre is alse die menschе
alle ydelheyt in woer
den of in werchen · ver
smaet myt ernstichеyt
Die elfte vre is wanneer
die menschе ock die ghe
erloefde dinghen begin
net · te wenen ende
te ontbaren myt ghren
ghier matichеit Die
tweelfte vre is een see
lighe ure wanneer al
le eertsche ende vleyschе
lichе begherten vollen
comelicke wt ghelef
schet worden Ende so

ure in dsen daechse wan
dert die en sal nimmer
mer dwaelen Ende wie
dsr wert als daechse
cens alleenwandert ver
gotlicker ynnnen die
duet ene hoechse ghese
lichs dachwaert totte
ewighen leuen Daer
help ons to Jhesue crist
tus de leuendigen
gades soen. amen.

Hier eyndt sich Jordi
nus sermoenen op die
evangelien van der
aduent an hent pasche
to ⁊c

Hy hier ene heren
⁊c ere hymy op sinte
lucien dach de amen
de na rompter ⁊c

Ene breeden ure de
nen geber voer den
ewigen sondaghen
tijdynnen die er ingh
arbeide ghetrouwen
hemel in alden leue
nighe ⁊c